

การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส
จากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

FORGIVENESS OF INJURED PERSONS: CASE STUDY THE YOUTH
WAS SERIOUSLY INJURED FROM THE CRIMINAL CASE OF
THE CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT

พิมพ์ชนก มะโนท่า

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การให้ภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส
จากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ปริญญาบัตรนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

FORGIVENESS OF INJURED PERSONS: CASE STUDY THE YOUTH
WAS SERIOUSLY INJURED FROM THE CRIMINAL CASE OF
THE CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Applied Psychology)

Graduate School, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส

จากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ของ

พิมพ์ชนก มะโนท่า

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภูมิ อรินทร์)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุพัทธ แสนแจ่มใส) (อาจารย์ ดร.ชัยยุทธ กลีบบัว)

ชื่อเรื่อง	การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
ผู้วิจัย	พิมพ์ชนก มะโนท่า
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมราพร สุรการ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. สุพัทธ แสนแจ่มใส

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และ 2) เพื่อค้นหาแนวทางในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เสียหายเพศชาย อายุ 15-18 ปี ที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา จำนวน 8 ราย ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 ขึ้นไป อยู่ในระดับค่อนข้างให้อภัยขึ้นไป และเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการเทคนิคสามเส้าด้านทฤษฎีและด้านผู้วิจัย ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 3) การประเมินสถานการณ์ ขั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก ขั้นที่ 5) การตัดสินใจให้อภัย ขั้นที่ 6) พฤติกรรมการให้อภัย และนำมาสู่แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยของผู้เสียหาย โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ทางด้านจิตวิทยา 3 ท่าน และนักจิตวิทยา 2 ท่าน เป็นผู้ประเมินแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในแต่ละขั้นของกระบวนการให้อภัย พบว่าสามารถบูรณาการนำแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา ได้แก่ แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง แนวคิดการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก และการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ มาประยุกต์ใช้ในแต่ละขั้นของกระบวนการให้อภัย ทั้งนี้ นักจิตวิทยาที่ทำงานกับผู้เสียหายสามารถนำข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการให้อภัยและแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาข้างต้นมาประยุกต์ใช้ในการทำงานกับผู้เสียหายและครอบครัวเพื่อช่วยเสริมสร้างให้เกิดการให้อภัย

คำสำคัญ : การให้อภัย, ผู้เสียหาย, แนวทางการให้คำปรึกษา

Title	FORGIVENESS OF INJURED PERSONS: CASE STUDY THE YOUTH WAS SERIOUSLY INJURED FROM THE CRIMINAL CASE OF THE CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT
Author	PIMCHANOK MANOTHAM
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Amarporn Surakarn , Ph.D.
Co Advisor	Supat Sanjamsai , Ph.D.

The purposes of this study were as follows: (1) to find the process of forgiveness among youths who were seriously injured in criminal cases of the central juvenile and family court; (2) to find the theories of counseling for guidelines to strengthen forgiveness. This study used qualitative research by a case study. The data were collected using the in-depth interview method. The key informants were eight male injured people, aged 15-18 years old and had been seriously injured in criminal cases of the central juvenile and family court. They had a 4.50 higher mean score of the forgiveness characteristic and joined special measures in lieu of criminal proceedings. The collected data were analyzed by the content analysis method, verified the reliability of the data using investigator triangulation technique. The research results of the forgiveness process of the youths who were seriously injured in criminal cases can be divided into six stages: Step 1: perception of negative feelings; Step 2: understanding negative feelings; Step 3: situational evaluation; Step 4: managing thoughts and feelings; Step 5: deciding to forgive; and Step 6: forgiveness behaviors. The process of forgiveness could lead to counseling approaches to strengthen forgiveness. The five experts included three psychology lecturers and two psychologists who assessed the appropriate counseling theory concepts at each step of the process of forgiveness. It integrated the concept of counseling theory such as person-centered therapy, gestalt therapy, supportive psychotherapy, cognitive behavioral therapy, positive psychology therapy and motivational interviewing. Psychologists who work with injured persons can apply their findings about the forgiveness process and counseling theory to work with injured persons and families to help strengthen forgiveness.

Keyword : Forgiveness, Injured people, Concept of counseling

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ ความเมตตา การกรุณา ช่วยเหลือ เอาใจใส่ และคอยให้กำลังใจอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรพร สุรการ และอาจารย์ ดร.สุพัทธ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อคิด แนวทางการแก้ไข ข้อบกพร่อง และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยตระหนักและซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ อรินทร์ ประธานสอบปริญญาานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ชัยยุทธ กลีบบัว กรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ข้อแนะนำ แนวทางแก้ไข ข้อบกพร่องให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัก ชุนหาญจณ์ อาจารย์ ดร.ครรชิต สระอุบล อาจารย์ ดร.ปริญญาพันธ์ เพ็ชร์ชัย อาจารย์ ดร.สิทธิพร ครามานนท์ นางประภาพรรณ คงชนะ และนางสาวลธิยา อนุสนธิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์ พร้อมชี้แนะแนวคำถามที่เหมาะสมและครอบคลุมกับการวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงตรวจสอบแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในการเสริมสร้างการให้อภัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญาฉบับนี้ตลอดจนขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านจิตวิทยา และในฐานะบุคคลที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้วิจัยในการประพฤติตนเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นทั้งในด้านวิชาชีพและการใช้ชีวิต

ขอขอบพระคุณ นางอโณชา ชีวิตโสภณ อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ที่ให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่วนมาตรการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือข้อมูลแก่ผู้วิจัย จนสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณผู้เสียหายทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อบอกเล่าเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตส่วนบุคคลให้เป็นองค์ความรู้แก่ผู้วิจัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหายรายอื่นต่อไป ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณเพื่อนทุกคนในสาขาจิตวิทยาประยุกต์รุ่นที่ 4 ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอดระยะเวลาที่เรียนด้วยกัน โดยเฉพาะหยก ไชย เอ็ม ออม แหลม เจ็ง และนับวันที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือ แนะนำ และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน การงาน หรือชีวิตส่วนตัว ผู้วิจัยรู้สึกโชคดีที่มีพวกเขาเหล่านี้ในตลอดมา ขอขอบคุณไนท์และกล้า เพื่อนสนิทของผู้วิจัยที่คอยช่วยเหลือ ตอบข้อสงสัยในทุกเรื่องแก่ผู้วิจัย เป็นพลังใจให้ผู้วิจัยมีแรงผลักดันในการประสบ

ความสำเร็จ ขอขอบคุณเจ มาร์ค ฮอล เอ็ม จูเลียที่คอยรับฟังทุกปัญหาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณน้องพิม(ยาย)ที่คอยช่วยเหลือเรื่องงานและยอมรับในตัวตนของผู้วิจัย ขอขอบคุณกร ผู้ซึ่งอยู่เป็นเพื่อน เป็นที่ปรึกษาในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยลำบาก ขอขอบคุณที่มองเห็นคุณค่าและชื่นชมในตัวผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยชอบตัวเองมากกว่าที่เป็นอยู่และยิ้มได้กว้างกว่าที่เคย ขอขอบคุณพี่อ้อย พยาบาลผู้ใจดี ที่ตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับขั้นตอนดำเนินการส่งปริญญาบัตร ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำปริญญาบัตรนี้จนสำเร็จได้

ขอขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ผู้ให้กำเนิด ที่คอยอบรมสั่งสอน ให้โอกาสทางการศึกษา ให้อิสระ ให้กำลังใจ สนับสนุนลูกด้วยความรัก ความเข้าใจเสมอมา และขอขอบคุณให้กับความพยายาม ความตั้งใจ ความอดทน ความเข้มแข็งของตัวเองที่นำพาให้ตนเองเรียนควบคู่กับการทำงาน จนสามารถสำเร็จการศึกษานี้ได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านด้วยความจริงใจ

พิมพ์ชนก มะโนท่า

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	11
1.แนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัย.....	12
1.1 ความหมายของการให้อภัย.....	12
1.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้อภัย	15
1.3 ลักษณะของการให้อภัย	21
1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการให้อภัย.....	22
1.5 แบบวัดการให้อภัย	23
1.6 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาและโปรแกรมเสริมสร้างการให้อภัย.....	26

1.6.1 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา	26
1.6.2 โปรแกรมเสริมสร้างการให้อภัย	28
2.แนวคิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเยาวชน	31
2.1 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	31
2.2 สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.....	31
2.3 ความหมายเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน	32
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน	32
2.5 สาเหตุของการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา.....	37
2.6 รูปแบบการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา	39
2.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท	40
3.แนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม	41
3.1 ความหมายของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม	41
3.2 สาเหตุของการตกเป็นผู้เสียหาย	43
3.3 เยาวชนที่เป็นผู้เสียหาย.....	44
3.4 ผลกระทบจากการตกเป็นผู้เสียหาย.....	46
3.5 ลักษณะเกี่ยวกับการสูญเสียและบาดแผลทางจิตใจเมื่อเผชิญกับการสูญเสีย	48
3.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ต่อบาดแผลในชีวิต	50
3.7 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นที่เผชิญกับวิกฤติในชีวิต	52
3.8 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับบาดแผลทางจิตใจ.....	53
3.9 แนวทางในการบำบัดสำหรับวัยรุ่นที่มีบาดแผลทางจิตใจ	53
4. แนวคิดเกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัว	54
4.1 การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน	55
4.2 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา	55

4.3 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)	57
5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท	61
5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัย	64
5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย	66
6.กรอบแนวคิดการวิจัย	68
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	70
3.1 วิธีการศึกษา	70
3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย (Participants)	70
3.3 พื้นที่ดำเนินการวิจัย	73
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	83
3.7 การตรวจสอบสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล	84
3.8 การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล	85
บทที่ 4 ผลการศึกษา	86
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล	87
ส่วนที่ 2 กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย	88
ชั้นที่ 1.การรับรู้ความรู้สึกทางลบ	89
ชั้นที่ 2.การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ	91
ชั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์ : การแก้แค้นทำให้ไม่จบ	92
ชั้นที่ 4.การจัดการความคิดและความรู้สึก	93
ชั้นที่ 5.การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ	95

ชั้นที่ 6.พฤติกรรมให้อภัย	97
ส่วนที่ 3 แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย.....	99
แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในแต่ละชั้นของกระบวนการให้อภัย.....	100
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผลการวิจัย	108
ส่วนที่ 1 กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย	108
ส่วนที่ 2 แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย	114
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก	141
ภาคผนวก ข	149
ภาคผนวก ค	160
ประวัติผู้เขียน.....	174

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 รูปแบบและพฤติกรรมกรรมการทะเลาะวิวาท	39
ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับแนวทางการศึกษากระบวนการให้อภัยที่ได้จาก ข้อสรุปผ่านแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
ตาราง 3 รายละเอียดข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	87
ตาราง 4 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในแต่ละชั้นของกระบวนการให้อภัย.....	100

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 โครงสร้าง Biopsychosocial stress-and-coping Theory of Forgiveness.....	19
ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บ สาเหตุจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น เป็นปัญหาทางสังคมที่มักจะปรากฏตามสื่อต่างๆอยู่อย่างต่อเนื่อง นับวันการทะเลาะวิวาทกันยังมีลักษณะการกระทำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีการใช้อาวุธที่เพิ่มความร้ายแรงในการกระทำ เช่น การใช้อาวุธมีดแทงอย่างไม่ยั้งมือ การใช้อาวุธปืนยิงอวัยวะสำคัญ หรือแม้แต่ใช้ระเบิดปาเข้าไปในฝูงชน เพื่อทำร้ายฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น (สำรวจธรรมาวผล และ พรรณี บัวเล็ก, 2561; ปทิตตา รัตนจิระพงศ์, 2560) สอดคล้องกับรายงานจากสถิติศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคในสหรัฐอเมริกา พบว่า ในปี 2017 นักเรียนชายในโรงเรียนมัธยมมีแนวโน้มในการพกพาอาวุธมากกว่านักเรียนหญิง ร้อยละ 24 และ 7 ตามลำดับ ซึ่ง 1 ใน 4 ของนักเรียนระดับมัธยมปลายมีการทำร้ายร่างกายกันถึงร้อยละ 43 นักเรียนชายมีการทำร้ายร่างกายกันมากกว่านักเรียนหญิง ร้อยละ 30 และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 มีความเสี่ยงที่จะทะเลาะวิวาทกันได้มากกว่านักเรียนชั้นอื่น (U.S. Department of Health and Human Services & Centers for Disease Control and Prevention, 2018) และจากสถิติประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - 2559 มีเยาวชนอายุ 15 - 19 ปี เสียชีวิตจากการถูกทำร้ายจำนวน 660 คน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง ต่อประชากร 1 แสนคน (กรมควบคุมโรค, 2560) นอกจากการสูญเสียในชีวิตแล้ว ยังมีความสูญเสียในทรัพย์สินของประชาชนและส่วนอื่นๆ ของสังคมที่ต้องเดือดร้อนจากการกระทำของเด็กและเยาวชนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ถือเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติส่งผลกระทบต่อสังคม ทั้งในด้านความปลอดภัยของชีวิต ความเสียหายต่อทรัพย์สินสาธารณะ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อตัวเยาวชนเหล่านั้นในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา หรือด้านสุขภาพจิตของวัยรุ่นที่อาจจะเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางก้าวร้าวรุนแรงและอาจจะนำไปสู่การเป็นอาชญากรในอนาคต หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างถูกวิธี (เฉลย คงปริพันธ์, 2544) นอกจากนี้ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นทางสังคม มีผลกระทบที่ไม่ได้เกิดเฉพาะกับผู้ถูกกระทำหรือผู้กระทำเท่านั้น ยังเกิดผลกระทบต่อครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องของเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ก็จะได้รับผลกระทบด้านสังคม จิตใจ อันเนื่องมาจากการที่มีเหตุการณ์ผิดปกติเกิดขึ้นแก่ญาติพี่น้องในครอบครัวเดียวกัน (ฐาศุภร์ จันประเสริฐ, 2553; ฌภัทร รัตน์ ไชยอัศวกรศิลป์, 2559)

การทะเลาะวิวาทสร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สินทั้งแก่ผู้กระทำ ฝ่ายตรงข้ามและผู้ที่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในสถานการณ์เหล่านั้น เมื่อมีผู้ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายจาก

การทะเลาะวิวาท จึงนำมาสู่การดำเนินคดีทางอาญา เพื่อการจับกุมตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จากข้อมูลจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศในรอบสามปีที่ผ่านมา (ปี 2560-2562) จำนวนการกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2562 โดยในปี 2560 จำนวนผู้กระทำความผิดทั้งหมด มี 24,760 คน เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 2,880 คน ในปี พ.ศ. 2561 มีผู้กระทำความผิดทั้งหมด 18,831 คน เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 1,729 คน และในปี พ.ศ. 2562 มีผู้กระทำความผิดทั้งหมด 20,003 คน เป็นคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 2,081 คน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2562 พบว่า คดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำรุนแรงฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย มีสัดส่วนที่มากเป็นลำดับสามเมื่อเปรียบเทียบกับฐานความผิดของคดีทั้งหมด จำนวน 6,690 คดี คิดเป็นร้อยละ 11 ของคดีทั้งหมด (สถาบันสถิติแห่งชาติ, 2563) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายยังเป็นปัญหาทางสังคมที่มีเยาวชนกระทำต่อเยาวชนฝั่งตรงข้ามผู้ร่วมสังคมด้วยกัน (สรวงธร นาวาผล และ พรรณี บัวเล็ก, 2561) และผู้เสียหายส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นเยาวชนด้วยกันเอง (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2563)

ผู้เสียหายหรือเหยื่อจากการทะเลาะวิวาทถือว่าเป็นเหยื่ออาชญากรรมรูปแบบหนึ่ง ส่วนใหญ่ผู้ถูกกระทำเป็นกลุ่มวัยรุ่น วัยเรียน (สรยุทธ จิโรภาส, 2558) โดยผลจากความรุนแรงนั้นทำให้เกิดผลเสียในด้านต่าง ๆ ตามมา เช่น การบาดเจ็บและการเสียชีวิต ทรัพย์สินเสียหาย ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นนี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและร่างกายของผู้ตกเป็นเหยื่อ เช่น ได้รับอันตรายสาหัส สูญเสียอวัยวะสำคัญ พิกุล ทูพพลภาพ ถึงแก่ความตาย เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เสียหายไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ และยังส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจของผู้เสียหาย ซึ่งการสูญเสียอวัยวะสำคัญของร่างกาย สามารถทำให้เกิดบาดแผลขึ้นในจิตใจ (Malizia, 2017) สอดคล้องกับสถิติของผู้เสียหายในสหรัฐอเมริกา พบว่าร้อยละ 50 -70 ของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมจะมีบาดแผลทางจิตใจ มีความเครียดในชีวิต และพัฒนามาสู่โรคเครียดภายหลังจากเหตุการณ์ร้ายแรง (Post-Traumatic Stress Disorder) ได้ (Amstadter et al., 2007) ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้เสียหายลดลง หากไม่สามารถจัดการกับบาดแผลทางใจได้ (Parsons & Bergin, 2010) นอกจากนี้ ผู้เสียหายอาจจะเกิดการเรียนรู้แบบฝังใจ เกิดความรู้สึกหวาดกลัว ผู้กระทำความผิด สถานที่เกิดเหตุ ไม่ไว้วางใจต่อบุคคลอื่น ไม่เชื่อมั่นในสังคม และไม่เชื่อมั่นในระบบการยุติธรรม (วีระพล ตั้งสุวรรณ, 2539) จนอาจจะทำให้ผู้เสียหายมีความแค้นใจ ไม่สามารถยับยั้งตนเอง และอาจถึงขั้นก่อเหตุอาชญากรรมแบบที่ตนได้รับจากผู้กระทำความผิดขึ้น

อีก (Falshaw et al., 1996) ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการก่อเหตุโดยเจตนา แสดงให้เห็นถึงจิตใจของผู้กระทำซึ่งไม่สามารถเอาชนะใจตนเองได้ ขาดความยับยั้งชั่งใจ และกระทำการลงไปโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ทำให้บุคคลนั้นละเลยที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่องซ้ำแล้วซ้ำเล่าไม่มีที่สิ้นสุด (เปรมยุดา ตันติกนภพร, 2560) เพื่อให้ไม่ให้ผู้เสียหายมีพฤติกรรมรุนแรงที่นำไปสู่การไปแก้แค้น ดังนั้นผู้เสียหายจะต้องได้รับการดูแลเยียวยาและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ (อัมพร โอตระกูล, 2527 อ้างถึงใน รักษาวารรณ เสาทอง, 2556)

ปัจจุบันปัญหาการคุ้มครองผู้เสียหายมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้กระทำมีความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนทั้งคู่ (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2560) ในทางปฏิบัติจะต้องให้ความคุ้มครองทั้งสองฝ่าย ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นศาลชั้นต้นในระบบศาลยุติธรรม ใช้วิธีพิจารณาคดีแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด นอกจากนี้ ยังช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม ผู้เสียหายให้ได้รับความเป็นธรรม และเพื่อให้เกิดการสำนึกผิด อีกทั้งยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย โดยการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามกรอบแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในและภายนอกกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อทำความเข้าใจและตอบสนองต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้น โดยรักษาสติและผลประโยชน์ของเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำความผิด และชุมชนไว้ด้วยกัน (Umbreit et al., 2001) อีกทั้งยังเป็นการที่เหยื่อหรือผู้เสียหายมีความต้องการที่จะได้รับความยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับตน จากสถิตินับตั้งแต่จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2562 มีผู้เสียหายยินยอมเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากรอบตามแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 90 จำนวน 282 คดี โดยเป็นคดีฐานความผิดต่อร่างกายและชีวิตจำนวนทั้งสิ้น 93 คดี คิดเป็นร้อยละ 33 ของคดีทั้งหมด และส่วนใหญ่คดีที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและชีวิต ผู้การกระทำความผิดจะเป็นนักเรียนวัยรุ่นอายุ 15 - 18 ปี มักมีสาเหตุมาจากปัญหาทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียนต่างสถาบัน มีการใช้อาวุธในการต่อสู้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งสองฝ่าย (สรยุทธ จิโรภาส, 2558) ซึ่งการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้ เป็นการที่ผู้เสียหายสมัครใจที่จะให้อภัยผู้กระทำผิดทั้งทางอารมณ์และทางปฏิบัติก่อนที่จะเข้าร่วมการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา (Bibas, 2007; Gehm,

1992; Murphy, 2003; Peachey, 1992) ซึ่งการให้อภัยเป็นประสบการณ์ภายในที่เป็นผลทำให้เกิดการคืนดี ยินยอมประนีประนอมไกล่เกลี่ย และเยียวยาความรู้สึกของผู้เสียหาย

การให้อภัยถือเป็นคุณลักษณะหนึ่งของความเข้มแข็งของมนุษย์ในทางจิตวิทยาทางบวก (Peterson & Seligman, 2004) เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สามารถจัดการกับปัญหาที่ทำให้เกิดความขุ่นเคืองใจ และส่งเสริมให้เกิดการฟื้นคืนความสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่ได้ (Strelan, 2007; Worthington, 2006a) ทำให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความหมายและเป็นหลักทางศีลธรรมอย่างหนึ่ง (Boonyarit et al., 2013; Peterson & Seligman, 2004) บุคคลที่สามารถให้อภัยได้จะสามารถปลดปล่อยความแค้นเคืองที่ฝังภายในใจ ทำให้จิตใจเกิดความสงบสุข (Worthington & Scherer, 2004) อีกทั้งการให้อภัยยังส่งผลต่อสุขภาพ เพราะจะช่วยลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเครียด นั่นเป็นเพราะการให้อภัยเป็นพลังที่อยู่เบื้องหลังความโกรธ โมโห วิตกกังวลและความเศร้า (Griffin et al., 2015) และการตัดสินใจให้อภัยมีผลกระทบต่อความสุขภาพที่ดีของบุคคล เพราะความตั้งใจที่จะประพุดิในเชิงบวกมากขึ้น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเชิงสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไป (Riek & Mania, 2012) สอดคล้องกับการศึกษาของ (Toussaint et al., 2016) ที่พบว่า การให้อภัยนำมาใช้ในการรับมือกับความเครียดที่เกิดขึ้นจากบุคคลและเหตุการณ์ที่มีผู้กระทำผิดอย่างชัดเจนได้ เนื่องจากการให้อภัยทำให้ความเครียดลดลงและปัญหาสุขภาพจิตลดลง จะเห็นได้ว่า การให้อภัยมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีขึ้นของบุคคล และยังสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยการให้อภัยเป็นส่วนหนึ่งที่น่ามาสู่การสร้างสันติภาพและการสมานฉันท์ทางสังคม (Worthington & Toussaint, 2015)

นอกจากนี้ การให้อภัยยังเป็นการรับรู้ถึงการกระทำความผิด การตอบสนองต่อผู้ที่กระทำ ความผิดผ่านการยกโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบและเจ็บแค้นต่อการกระทำ ความผิด ทำให้เหยื่อรู้สึกว่าคุณได้รับความยุติธรรม และไม่รู้สึกขุ่นเคืองใจ (Umbreit & Armour, 2011; Zehr, 1985) เกิดการเปลี่ยนการแสดงออกที่มีแนวโน้มไปในทิศทางลบให้เป็นไปในทิศทาง กลางๆหรือทิศทางบวกได้ (Strelan & Covic, 2006) ซึ่งการให้อภัยเป็นกลไกการเผชิญปัญหาในการจัดการกับความอยุติธรรม (Strelan & Covic, 2006; Wade & Worthington, 2003) และเป็น ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการแก้แค้นและต้องการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในฐานะ เพื่อนมนุษย์ที่มีค่า (Biema, 1999; McCullough, 2008) อีกทั้งการได้รับการให้อภัยจากเหยื่อ ทำให้ผู้กระทำผิดมีความรู้สึกทางบวกกับตัวเองมากขึ้น (Hodgins et al., 1996) ส่งผลให้สุขภาพทางกายและใจของเหยื่อและผู้กระทำผิดเพิ่มขึ้นด้วย (Freedman & Enright, 1996; Witvliet et al., 2001; Zehr, 1985) สอดคล้องกับการศึกษาของ Ramdani (2017) ที่ว่าการให้

อภัยไม่ใช่แค่เป็นการกล่าวคำขอโทษเท่านั้น แต่ยังเป็น การแสดงความจริงใจ และมีความหวังว่าชีวิตของทั้งสองฝ่ายจะดีขึ้น นอกจากนี้ การให้อภัยของผู้เสียหายช่วยลดพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากการให้อภัย ช่วยให้ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงผลของการกระทำของตน ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกผิดในการกระทำของตน และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ (Davis & Gold, 2011; McCullough et al., 2003)

จากที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า การให้อภัยไม่เพียงแต่จะช่วยเยียวยาความรู้สึกของเหยื่ออาชญากรรมเพียงเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความรู้สึกของผู้กระทำความผิด การให้อภัยตัวเอง ทั้งเหยื่อและผู้กระทำความผิดเป็นการปลดปล่อยตนเองและบรรเทาเยียวยาความรู้สึกที่สูญเสียจากประสบการณ์นั้น (Worthington & Toussaint, 2015) แต่ในขณะเดียวกัน แรงจูงใจในการไม่ให้อภัยสามารถเกิดขึ้นได้ (McCullough et al., 2003) และก็เป็นเรื่องที่ยากของบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดว่าจะตัดสินใจให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำความผิด (Wade & Worthington, 2003) ซึ่งจากการศึกษา Wallace et al. (2008) พบว่าการไม่ให้อภัยของเหยื่อ ทำให้ผู้กระทำความผิดมีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำได้ และจากการศึกษาของ Stackhouse et al. (2016) พบว่าการไม่ให้อภัยส่งผลต่อสุขภาพทางจิต ทำให้เกิดอารมณ์ทางลบ และมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตตามมา

ด้วยเหตุนี้ จึงมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการบำบัดเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยในกลุ่มตัวอย่างหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น เด็ก วัยรุ่น ผู้หญิง ครอบครัว คู่รัก เป็นต้น (Worthington & Toussaint, 2015) โดยในปัจจุบันมีโปรแกรมการบำบัดเพื่อพัฒนาการให้อภัยระหว่างบุคคลในกลุ่มเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด (Enright & Fitzgibbons, 2000; Luskin, 2003; Rye et al., 2001a; Worthington, 2006a) ซึ่งประโยชน์ของการบำบัด ทำให้เกิดการลดลงของอารมณ์ทางลบ ได้แก่ ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ ความก้าวร้าว ต้องการแก้แค้น ให้เป็นอารมณ์กลางๆ หรืออารมณ์ทางบวกได้ เพื่อให้สามารถจัดการแก้ไขความขัดแย้งในใจของเหยื่อได้ ก่อให้เกิดการนับถือตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง ลดอาการซึมเศร้า วิตกกังวลได้ (Baskin & Enright, 2004; Day et al., 2008; Lundahl et al., 2008; Park et al., 2013; Wade et al., 2013) และจากการศึกษาของ Luskin et al. (2005) พบว่าโปรแกรมการเสริมสร้างการให้อภัยส่งผลให้มีระดับสุขภาพทางจิตวิญญาณเพิ่มขึ้น เกิดการเจริญงอกงามในตัวเอง มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและเข้าใจการเติบโตของชีวิต ดังนั้นโปรแกรมการเสริมสร้างการให้อภัย จึงเป็นการเสริมพลังทางบวกให้กับเหยื่อและผู้กระทำความผิดในการก้าวผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสามารถดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ Gambaro et al. (2008)

ได้อธิบายไว้ว่า โปรแกรมการให้อภัยสำหรับเยาวชนจำเป็นต้องศึกษาและการออกแบบโปรแกรมให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถลดความรู้สึกที่เกิดจากสถานการณ์ทางลบและพัฒนาการให้อภัยได้สอดคล้องตรงตามบริบทของเยาวชน

การศึกษาการให้อภัยในประเทศไทย พบว่ามีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ เช่น การศึกษาถึงอิทธิพลของรูปแบบความผูกพันต่อลักษณะนิสัยการให้อภัย: ทวีโมเดลแข่งขันโดยมีตัวแปรการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นและการหมกมุ่นครุ่นคิดเป็นตัวแปรส่งผ่าน (รวิตา ะร่าณิล, 2553) การศึกษาการให้อภัยของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดของเอนไรท์ (เจนจิรา เพื่อนฝูง, 2556) ลักษณะการให้อภัยของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร (รัก ชุณหกาญจน์, 2556b) เป็นต้น งานวิจัยในเชิงการทดลองโปรแกรม เช่น กรณีศึกษาการให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นและวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม (รัก ชุณหกาญจน์, 2556a) ส่วนงานศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพยังมีค่อนข้างจำกัด ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาและทำความเข้าใจในเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยเฉพาะในบริบทการเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ที่ผู้เสียหายให้อภัยผู้กระทำความผิดและยินยอมที่จะพูดคุยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมกับหาทางแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสถือเป็นผู้เสียหายและเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์เฉพาะ ควรมีการศึกษาให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยแนวทางหรือวิธีการศึกษาที่เหมาะสมในการค้นหาประสบการณ์ดังกล่าวของบุคคลในเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย คือ วิธีการเชิงคุณภาพ และผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบกรณีศึกษา (Case study research) เพื่อมุ่งหวังในการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อปรากฏการณ์ในการเกิดกระบวนการในการให้อภัยของเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการกระทำผิดในคดีอาญา ซึ่งนับเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อน มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบริบทกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

จากข้อมูลทีกล่าวมาทั้งหมด ปัญหาการทะเลาะวิวาทเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นของสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ความรุนแรงของทำร้ายซึ่งกันและกันของวัยรุ่น ทำให้มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต อีกทั้งยังทำให้เกิดบาดแผลทางจิตใจแก่ผู้เสียหาย หากไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือปรับตัวกับการสูญเสียที่เกิดขึ้น ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมา เช่น โรคเครียด หลังจากเผชิญเหตุการณ์รุนแรง โรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล เป็นต้น และเมื่อมีผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย จึงนำมาสู่การดำเนินคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ด้วยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมกับเยาวชนที่มีความสำคัญผิดและ

ผู้เสียหายยินยอมที่จะเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา การให้อภัยมีส่วนทำให้ผู้เสียหายต้องการประนีประนอมพูดคุยและรับฟังผู้กระทำความผิด ลดอารมณ์ทางลบและไม่ต้องการแก้แค้นผู้กระทำความผิด ผลที่ได้คือผู้เสียหายได้รับการเยียวยาจิตใจ ผู้กระทำความผิดได้แสดงความรู้สึกผิดและสำนึกตน ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการให้อภัยและสนใจค้นหากระบวนการในการให้อภัยของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จึงนำมาสู่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหากระบวนการในการให้อภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้อภัยจากประสบการณ์ของเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการกระทำความผิดของเยาวชนในคดีอาญา และนำข้อค้นพบที่ได้จากประสบการณ์ของผู้เสียหายมาเป็นแนวทางแก่นักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยผู้อื่น ในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหายและเยาวชนผู้กระทำความผิดต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาเป็นอย่างไร
2. แนวทางในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยกับกลุ่มผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อค้นหากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
2. เพื่อค้นหาแนวทางในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย เพื่อให้นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหายและครอบครัว

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงต้องดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive

sampling) จากผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ (Inclusion criteria) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น คือเป็นผู้เสียหายเพศชาย อายุ 15-18 ปี ที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของเยาวชน เช่น ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด เสียประสาทการรับรู้ เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะสำคัญอื่น หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว ทูพพลภาพ ป่วยเจ็บเกินกว่า 20 วัน จนไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ หรือป่วยเรื้อรังตลอดชีวิต เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2563 โดยเป็นผู้เสียหายที่เข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา 90 ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 นอกจากนี้ ผู้เสียหายจะต้องมีคะแนนจากการประเมินด้วยแบบวัดการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นของรัก ชุนณหกาญจน์ (2556b) โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่า 4.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างให้อภัยขึ้นไปตลอดจนมีความสมัครใจเข้าร่วมวิจัยและยินดีให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และสามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญคือ ผู้ที่ทำงานหรือศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ นักวิชาการ หรือนักวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย การให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยในวัยรุ่น และกลุ่มนักปฏิบัติการ ได้แก่ นักจิตวิทยาที่ให้คำปรึกษาผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยคัดเลือกจากการมีผลงานวิจัยหรือบทความเกี่ยวกับการให้อภัยตีพิมพ์ในประเทศหรือต่างประเทศ หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนและยังทำงานด้านนี้อยู่

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้เลือกศึกษาพื้นที่ส่วนมาตรการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมกับเยาวชน เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความสำนึกผิดและผู้เสียหายยินยอมที่จะเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา นับเป็นพื้นที่สำคัญที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการให้อภัย

3. ขอบเขตด้านวิธีการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกวิธีการศึกษารายกรณีแบบ Instrumental cases มุ่งหวังในการค้นหาและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อปรากฏการณ์ใน

การเกิดกระบวนการในการให้ภัยของเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการกระทำผิด ซึ่งนับเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อน มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการให้ภัย หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น โกรธ เสียใจ กลัว เป็นต้น บุคคลจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การประเมินทางความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น และบุคคลเลือกตัดสินใจจัดการปัญหาหรือจัดการกับความรู้สึก อารมณ์ทางลบนั้น ทั้งนี้เมื่อจัดการกับปัญหาได้ จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะให้ภัย หรือเกิดการให้ภัยทางอารมณ์ บุคคลจะมีความรู้สึกกลางๆหรืออารมณ์ทางบวก และนำมาสู่การแสดง พฤติกรรมการให้ภัย

2. ผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลอายุ 15 - 18 ปีที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย โดยได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของเยาวชน เช่น ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด เสียประสาทการรับรู้ เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะสำคัญอื่น หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว ทุพพลภาพ จนไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติไม่ได้ หรือป่วยเรื้อรังตลอดชีวิต เป็นต้น

3. แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้ภัย หมายถึง การบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้การให้ภัย ตามกระบวนการให้ภัยของผู้เสียหาย ที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบผสมผสานทฤษฎี ทั้งแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Center Therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology Therapy) และการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะทำได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความรู้ของกระบวนการให้ภัยอันเป็นลักษณะเฉพาะตามบริบทของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลางในมุมมองของการเข้าร่วมกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งสามารถนำเอาความรู้ดังกล่าวมาขยายขอบเขตความรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีการให้ภัยเชิงชีวิตจิตสังคมได้

2. ประโยชน์ในด้านการประยุกต์ใช้ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะนำมาสู่แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย เพื่อให้ นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการการให้อภัยจะทำให้ทราบถึงขั้นตอนในการเกิดการให้อภัย สามารถนำไปพัฒนาเป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะการให้อภัยตามขั้นตอนของกระบวนการให้อภัย และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการเลือกแนวทางในการให้คำปรึกษาที่สอดคล้องกับขั้นตอนตามกระบวนการให้อภัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องประสบการณ์การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งได้เป็นหมวดหมู่ดังนี้

1.แนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัย

- 1.1 ความหมายของการให้อภัย
- 1.2 ลักษณะของการให้อภัย
- 1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้อภัย
- 1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการให้อภัย
- 1.5 แบบวัดการให้อภัย
- 1.6 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาและโปรแกรมเสริมสร้างการให้อภัย

2.แนวคิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน

- 2.1 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
- 2.2 สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
- 2.3 ความหมายเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน
- 2.5 สาเหตุของการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา
- 2.6 รูปแบบการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา
- 2.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท

3.แนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม

- 3.1 ความหมายของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม
- 3.2 สาเหตุของการตกเป็นผู้เสียหาย
- 3.3 ผู้เสียหายที่เป็นเยาวชน
- 3.4 ผลกระทบของการตกเป็นผู้เสียหาย
- 3.5 ลักษณะเกี่ยวกับการสูญเสียและบาดแผลทางจิตใจเมื่อเผชิญกับการสูญเสีย
- 3.6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ต่อการสูญเสียในชีวิตหรือบาดแผลในชีวิต

- 3.7 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นที่เผชิญกับวิกฤติของชีวิต
- 3.8 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับบาดแผลทางจิตใจ
- 3.9 แนวทางในการบำบัดสำหรับวัยรุ่นที่มีบาดแผลทางจิตใจ
- 4.แนวคิดเกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
 - 4.1 การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน
 - 4.2 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
 - 4.3 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- 5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัย
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท
 - 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย
- 6.กรอบแนวคิดการวิจัย

1.แนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัย

1.1 ความหมายของการให้อภัย

การศึกษาการให้อภัย (Forgiveness) มีมาอย่างยาวนาน ในระยะแรกนักทฤษฎีได้ศึกษาการให้อภัยผ่านฐานความคิดทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมตะวันตก ต่อมาเริ่มมีการศึกษาอย่างกว้างขวางในสาขาจิตวิทยาการปรึกษา จิตวิทยาคลินิก ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษานิยามของการให้อภัยไว้ทั้ง 2 ฐานความคิด คือ การให้อภัยทางด้านศาสนาและการให้อภัยทางด้านจิตวิทยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการศึกษาการให้อภัยผ่านฐานความคิดทางด้านศาสนา พบว่าศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดในโลกอย่างศาสนาคริสต์ มีความเชื่อเกี่ยวกับการให้อภัยว่า เป็นการกระทำด้วยความรัก ความเมตตา และการให้อภัยเป็นการตัดสิ้นใจที่จะไม่ถือโทษคนอื่น การให้อภัยจึงเป็นการยกโทษให้คนที่ทำผิด ตามที่คัมภีร์ไบเบิลฉบับภาคพันธสัญญาใหม่ คำกล่าวของเอเฟซัส 4:32 ที่ว่า “และท่าน จงเมตตาต่อกัน มีใจเอ็นดูต่อกัน และอภัยโทษให้กัน เหมือนดังที่พระเจ้าได้ทรงโปรดอภัยโทษให้แก่ท่านในพระคริสต์นั้น” ซึ่งในคัมภีร์ไบเบิล คำว่าให้อภัยมาจากภาษากรีก ἄφεσις (aphesis) ที่แปลว่า ปล่อยไป หรือเป็นการยอมออกจากสิ่งที่ติดอยู่ การให้อภัย จึงหมายถึง การปลดปล่อย การปลดปล่อยสิ่งที่ค้างคาหัวใจ และจากคำกล่าวของมัทธิว 6:14 ที่ว่า “ถ้าท่านยกความผิดของเพื่อนมนุษย์ พระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์จะทรงโปรดยกความผิดของท่านด้วย” (พระคริสตธรรมคัมภีร์ Thai Holy Bible, 2553) จากกล่าวนี้ มีความเชื่อเกี่ยวกับการให้

อภัยระหว่างบุคคลว่า หากบุคคลยกโทษให้บุคคลที่กระทำความผิด บุคคลนั้นจะได้รับการให้อภัย จากพระผู้เป็นเจ้าได้เช่นกัน เช่นเดียวกับศาสนาอิสลาม ในคัมภีร์อัลกุรอาน บทอ้ตตะฮอมูน โองการที่ 14 "และหากพวกเจ้าให้อภัย ละวางและไม่ถือโทษ อัลลอฮ์ก็จะทรงอภัยโทษให้แก่พวก เจ้า" (กระทรวงอิสลาม ศาสนสมบัติ, 2558) การให้อภัยในทางศาสนาอิสลาม คือ การละวางต่อ ความผิดของผู้อื่น เมื่อท่านละวางความผิดนั้นได้ พระผู้เป็นเจ้าก็จะทรงละวางความผิดในบาปต่าง ๆ ของท่านด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าทั้งสองศาสนามีความเชื่อในการให้อภัย เพราะบุคคลที่ให้อภัย ผู้อื่นได้ จะได้รับเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้าเช่นกัน ในทางศาสนาพุทธ กล่าวถึงการให้อภัยว่า อภัย แปลมาจากภาษาบาลีว่า อภัยทาน หมายถึง ความไม่มีภัย หรือให้ความปลอดภัย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546; ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ในขณะที่พุทธทาสภิกขุ (อ้างถึงใน พระมหา หรรษา ธมฺมหาโส, 2555) ให้ความหมายของ อภัยทาน ว่าหมายถึง ไม่ต้องกลัว ในอีกความหมาย หนึ่งอภัยทานเท่ากับศีล คือไม่เบียดเบียนผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ซึ่งแตกต่างจากศาสนา คริสต์และอิสลามตรงที่ การให้อภัยในทางพุทธศาสนา ยึดกับจิตใจของบุคคล เนื่องจากมีความ เชื่อว่าความรู้สึก อารมณ์ ความคิด เกิดขึ้นจากการปรุงแต่งจิตของมนุษย์ที่ทำให้เป็นทุกข์ พุทธ ศาสนาจึงสอนให้ทำจิต(อารมณ์)ของตนเองสงบนิ่ง เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ จะเห็นได้ว่าทั้งสาม ศาสนาที่กล่าวมาในที่นี้ มีความเชื่อและคำสอนเกี่ยวกับการให้อภัย ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การให้อภัย ในทางศาสนา คือ การปล่อยหรือละความรู้สึก อารมณ์ ความคิดที่มีต่อบุคคลที่กระทำความผิดด้วยการ ยกโทษ ไม่ผูกใจเจ็บ ไม่คิดแก้แค้น เพื่อบุคคลจะได้พ้นจากความทุกข์ในใจของตน

จากการศึกษาการให้อภัยทางจิตวิทยา แบ่งได้เป็น 2 ยุค ในยุคแรกอยู่ในช่วงปี คริสต์ศักราช 1932-1980 เป็นการศึกษาทฤษฎีและสังเกตการณ์ของนักทฤษฎี Piaget (อ้างถึงใน กษิรา เทียนส่องใจ, 2550) มองว่าการให้อภัยเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และ Heider (อ้างถึงใน กษิรา เทียนส่องใจ, 2550) ได้กล่าวถึงการให้อภัยว่าเป็นการแสดงออกของ ผู้เคราะห์ร้ายที่แสดงออกว่าตนยังมีคุณค่า และเป็นการแสดงความศรัทธาต่อศีลธรรมทางศาสนา และในยุคที่สองอยู่ในช่วงตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1980 เป็นต้นมา Enright ผู้ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นบิดา แห่งการศึกษาการให้อภัย ได้ให้นิยามของการให้อภัยว่าเป็น การตอบสนองอย่างเมตตาต่อของ บุคคลที่มีต่อบุคคลผู้กระทำความผิด โดยการเอาชนะอารมณ์ความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมที่ ต้องการแก้แค้น ด้วยอารมณ์ ความคิดและพฤติกรรมในทางบวก (Enright & the Human Development Study Group, 1992) ต่อมามีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ทำการศึกษาการให้อภัย เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยให้คำจำกัด ความของการให้อภัยว่า เป็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจ โดยบุคคลจะลดแรงจูงใจที่จะตอบ

ใต้หรือหลีกเลี่ยงจากบุคคลที่ทำให้ขุนเคืองและเพิ่มแรงจูงใจในการประนีประนอมไกล่เกลี่ย เพื่อที่จะกลับมาที่มีมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลที่ทำให้ขุนเคืองใจ (Coyle & Enright, 1998; McCullough et al., 1998; Worthington, 1998) เช่นเดียวกับสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association, 2006) ได้ให้ความหมายของการให้อภัยว่า เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอารมณ์และทัศนคติในเรื่องที่ทำให้ไม่พอใจ โดยการตัดสินใจให้อภัย ทำให้ลดแรงจูงใจในการแก้แค้นและความบาดหมางต่อกันจากการกระทำที่ไม่พอใจ ซึ่งในกระบวนการการให้อภัยนี้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลและเกิดขึ้นระหว่างบุคคล แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการรู้คิด อารมณ์ แรงจูงใจ และพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล โดยมีความยินดีที่จะละทิ้งความไม่พอใจ ความขุนเคืองใจ ลดการตัดสินใจทางลบ และไม่ตอบโต้กลับเมื่อมีการคุกคาม รวมถึงเพิ่มแรงจูงใจที่จะกลับมาคืนดีกัน และมีมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลที่มาก่อน (Baumeister et al., 1998; McCullough et al., 2007; Struthers et al., 2008) นอกจากนี้การให้อภัย เป็นการรับรู้ถึงการกระทำ ความผิด การตอบสนองต่อผู้ที่กระทำผิดผ่านการยกโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบที่เจ็บแค้นต่อการกระทำผิด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์จากความรู้สึกทางลบให้เป็นอารมณ์กลางๆหรืออารมณ์ทางบวกก็ได้ (Strelan & Covic, 2006)

สำหรับการศึกษาการให้อภัยในประเทศไทย พบว่ามีการศึกษาเรื่องของการให้อภัยในบริบทของการให้อภัยระหว่างบุคคล โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการให้อภัยไว้ว่าเป็นการแสดงออกของบุคคลทั้งกาย วาจา และใจที่ไม่ถือโทษโกรธเคืองผู้อื่นที่เข้ามาคุกคามร่างกายและจิตใจ โดยลดแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความขุนเคืองใจและการแก้แค้น โดยการตอบสนองทางลบจะถูกเปลี่ยนเป็นความรู้สึกที่กลางๆหรือความรู้สึกที่เป็นบวก ซึ่งบุคคลอาจจะให้อภัยต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือต่อสถานการณ์ (เจนจิรา เพื่อนฝูง, 2556; ชาญ รัตนะพิสิฐ, 2559; พจณี วัฒนมงคล, 2553; รัก ชุนหกาญจน์, 2556a; อะเคื้อ กุลประสูติดิลก, 2559)

จะเห็นได้ว่า การให้ความหมายของการให้อภัยในยุคปัจจุบัน มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยระหว่างบุคคลและจิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งการให้อภัยเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่ทำให้เกิดความสงบสุขในการดำเนินชีวิต (Lopez et al., 2015) จากนิยามและการให้ความหมายเกี่ยวกับการให้อภัยข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการให้อภัยคือ เป็นการเปลี่ยนอารมณ์ทางลบ ได้แก่ ความโกรธ ความเกลียด และความต้องการแก้แค้นเชิงลบให้เป็นอารมณ์ทางบวก ซึ่งการเพิ่มขึ้นของอารมณ์เชิงบวก คือการมีความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นและผ่านพ้นปัญหาต่างๆที่เข้ามาได้

เนื้อหาลำดับต่อไปที่ผู้วิจัยจะได้นำเสนอคือ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้อภัยและลักษณะของการให้อภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้อภัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อภัย ประกอบด้วย แนวคิดการให้อภัยทางศาสนา แนวคิดการให้อภัยทางชีวิตสังคม และแนวคิดการให้อภัยทางจิตวิทยาเชิงบวก

1.2.1 แนวคิดการให้อภัยทางศาสนา

ให้อภัยเป็นหลักสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้คนที่นับถือศาสนาโดยเฉพาะในศาสนาคริสต์ รวมถึงพบทั้งในศาสนาอิสลาม ฮินดู และพุทธ (Bash, 2007) ทั้งนี้การให้อภัยจะเกี่ยวข้องในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเป็นการแสดงออกซึ่งอิสระจากการกล่าวโทษจากความรู้สึกผิดที่มีต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ปรารถนาที่จะแก้แค้นหรือการแสดงอำนาจต่อผู้กระทำความผิด เพราะสภาวะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบุคคลนั้นปฏิเสธหรือเก็บกดความรู้สึกแค้นเคืองต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งนับเป็นหลักสำคัญของให้อภัย ในมุมมองของศาสนาคริสต์ นับได้ว่าการให้อภัยผู้อื่นนั้นเป็นการแสดงออกถึงความรักที่พระเจ้าประสงค์ให้มนุษย์มอบแก่กันและกัน โดยคัมภีร์ศาสนาคริสต์ได้กล่าวว่าพระเจ้าจะละเว้นบาปให้กับมนุษย์และให้อภัยกับคนที่มีความรู้สึกสำนึกผิดและปรับปรุงตัวเอง (Enright et al., 1992)

สำหรับพุทธศาสนา แนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัย เป็นหลักธรรมสำคัญที่ว่าด้วยทานหรือการให้ ซึ่งพระธรรมโกษาจารย์ พุทธทาสภิกขุ (สถาบันลือธรรม, ม.ป.ป.) ได้อธิบายแนวคิดลักษณะของการให้อภัยว่าประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การให้อภัยทางกาย คือ การที่ผู้กระทำความผิดมาขอขมา การรับไว้หรือการยอมรับนี้ เป็นการให้อภัยทางกาย 2) การให้อภัยทางวาจา คือ การบอกอโหสิกรรม เมื่อผู้กระทำความผิดมาขอโทษหรือหากไม่มีการขอโทษ ถ้ารู้สึกอยากอโหสิกรรม ก็สามารถบอกอโหสิกรรมได้ ถือว่าเป็นการให้อภัยทางวาจา 3) การให้อภัยทางใจ คือ การละทิ้งความรู้สึกโกรธ เกลียด เคียดแค้นที่มีต่อผู้กระทำความผิด ถือเป็นการให้อภัยทางใจ

Mullet et al. (2003) ได้อธิบายเกี่ยวกับการให้อภัยว่ามีความเกี่ยวข้องกับหลักศาสนา 4 ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง การให้อภัยเป็นศีลธรรมขั้นสูงที่มักพบในหลายๆ ศาสนา ประการที่สอง ข้อความในบทคำสอนทางศาสนามักจะมีเนื้อหาที่เป็นตัวอย่างสำคัญในเรื่องการให้อภัย ประการที่สาม ศาสนานำเสนอมุมมองที่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ โดยมีการให้อภัยเป็นฐานสำคัญ และประการที่สี่ ความศรัทธาในศาสนาจะส่งเสริมให้เกิดการให้อภัยมากกว่าที่จะเน้นมองหาเหตุผลของผู้กระทำความผิด

สรุปได้ว่า การให้อภัยทางศาสนา เชื่อมโยงกับความเชื่อและความศรัทธาที่มีต่อหลักคำสอนทางศาสนา มีมุมมองต่อผู้กระทำความผิดเป็นเพื่อนมนุษย์คนหนึ่งที่สามารถกระทำ

ผิดพลาดได้ และในทุกศาสนามีบทคำสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการให้อภัยและการสำนึกผิด เพื่อให้ทำให้เชื่อมั่นในความดีและหลุดพ้นจากความทุกข์

1.2.2 แนวคิดการให้อภัยทางชีวจิตสังคม

Worthington (2006a) ได้นำแนวความคิดทฤษฎีความเครียดและการจัดการกับความเครียด (Stress-and- coping Theory) ของ Lazarus และ Folkman (1984) มาเป็นพื้นฐานให้เข้ากับบริบทของการให้อภัย โดยพัฒนาเป็นทฤษฎีความเครียดและการจัดการกับปัญหาในเชิงชีวจิตสังคมของการให้อภัย (The Biopsychosocial stress-and-coping Theory of Forgiveness) ซึ่งมีการผสมผสานแนวความคิดด้านชีววิทยา ด้านสังคมมิติ และด้านจิตวิทยาเข้าด้วยกัน และอธิบายทฤษฎีนี้ว่า เมื่อการกระทำทั้งจากบุคคลหรือสถานการณ์ ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจ (Transgression) แก่บุคคลอื่น ความขุ่นเคืองใจที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความรู้สึกทางลบ ที่ไม่สามารถตอบโต้อีกฝ่ายได้ ทำให้รู้สึกว่ามียุติธรรมที่ต้องเจอกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ โดยบุคคลจะมีการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือยึดติดปัญหา หากบุคคลเลือกแก้ปัญหาด้วยการจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การให้อภัยได้ แต่ถ้าหากบุคคลยึดติดปัญหาเครียด กังวลกับปัญหามากขึ้น ก็อาจจะไม่เกิดการให้อภัยก็ได้ ทั้งนี้แนวคิดนี้สามารถอธิบายขั้นตอนกระบวนการเกิดการให้อภัยได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เมื่อบุคคลเกิดความขุ่นเคืองใจจากการกระทำผิดของผู้อื่น เป็นความรู้สึกทางลบจากการถูกผู้อื่นมากระทำกับตน ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้กระตุ้นให้ความคิดทางลบจากการกระทำผิด มีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะของการแก้แค้น เอาคืนผู้ที่กระทำผิด เพื่อเติมเต็มความรู้สึกที่สูญเสียไปและต้องการตอบโต้อีกฝ่าย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับตนเอง

ขั้นที่ 2 บุคคลจะประเมินเหตุการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิด บุคคลใช้ความคิดในการจัดการกับความขุ่นเคืองใจ โดยบุคคลจะประเมินสิ่งเกิดขึ้นว่าสามารถจัดการแก้ไขได้ ซึ่งวิธีการที่บุคคลใช้ในการจัดการกับปัญหา มีทั้งการจัดการความคิด การจัดการกับปัญหาด้านอารมณ์ การใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายต่างๆ นำมาสู่การคิดตัดสินใจ อีกทั้งยังเป็นแรงจูงใจให้เกิดการไกลเกลี่ย ประนีประนอมให้เห็นประโยชน์ของบุคคลอื่นในฐานะเพื่อนมนุษย์ อันจะนำไปสู่การจัดการกับปัญหา

ขั้นที่ 3 บุคคลสามารถจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ วิธีการจัดการปัญหา (Coping) แก่ปัญหานั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถ การควบคุมของบุคคล และสัมพันธภาพของผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด รวมถึงความพึงพอใจที่จะจัดการปัญหา โดยบุคคลอาจจะเน้นที่

การจัดการความคิดหรือจัดการกับความรู้สึก อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างก็ได้ ทั้งนี้ การจัดการปัญหาได้จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะให้อภัย ทั้งการให้อภัยทางความคิดและการให้อภัยทางอารมณ์ ทำยที่สุดนำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย

ขั้นที่ 4 บุคคลเกิดการให้อภัย เมื่อบุคคลให้อภัยผู้กระทำความผิด บุคคลจะตอบสนองของผู้กระทำความผิดโดยการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ไม่คิดแก้แค้นเอาคืนผู้กระทำความผิด

แต่ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่สามารถให้อภัยกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้นั้น มีกระบวนการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มจากบุคคลเกิดความรู้สึกขุ่นเคืองใจจากการกระทำความผิดของผู้อื่น บุคคลจะประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นว่าผลกระทบที่ตนได้รับมีระดับมากหรือน้อย บุคคลจะเกิดความเครียด กังวล และมีความรู้สึกที่ไม่ยุติธรรมที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นกับตน

ขั้นที่ 2 บุคคลประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นถูกคุกคามจากผู้กระทำความผิด และบุคคลจะมีการตอบสนองต่อการคุกคาม 3 รูปแบบ คือ หยุดชะงัก (Freeze) หนีหรือหลบหนี (Flee or Flight) และต่อต้านหรือต่อสู้ (Hostile or Fight) ซึ่งการคุกคามนี้นำมาสู่การย่ำคิด การไม่ให้อภัย และการแสวงหาความยุติธรรมในลักษณะของการแก้แค้น หรือการหลีกเลี่ยง

ขั้นที่ 3 บุคคลเกิดการย่ำคิดถึงเหตุการณ์และความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น บุคคลมีความรู้สึกอ่อนแอ กลุ้มใจ รู้สึกไม่ให้อภัย และไม่พอใจ ความรู้สึกเหล่านี้ กระตุ้นให้ความคิดและอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้นยังดำเนินอยู่ การย่ำคิดถึงสิ่งไม่ดี ก่อให้เกิดอารมณ์เชิงลบและกระตุ้นไปสู่การรู้คิด (Cognitive) แรงจูงใจ (Motivation) และอารมณ์ (Emotion) มากขึ้น ส่งผลต่อการประเมินของบุคคล ทำให้มีอารมณ์ซึมเศร้าหรือโกรธผู้กระทำความผิดได้เพิ่มมากขึ้น

ขั้นที่ 4 บุคคลเกิดการไม่ให้อภัย (Unforgiveness) เมื่อบุคคลย่ำคิดมากขึ้น ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะต้องการแก้แค้นหรือการหลีกเลี่ยง ซึ่งความรู้สึกทางลบยังดำเนินอยู่ ในการจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นของบุคคล มาจากแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหานั้น การที่บุคคลมีความรู้สึกให้อภัยไม่ได้ ก็เพราะว่าบุคคลตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยการไม่ให้อภัย

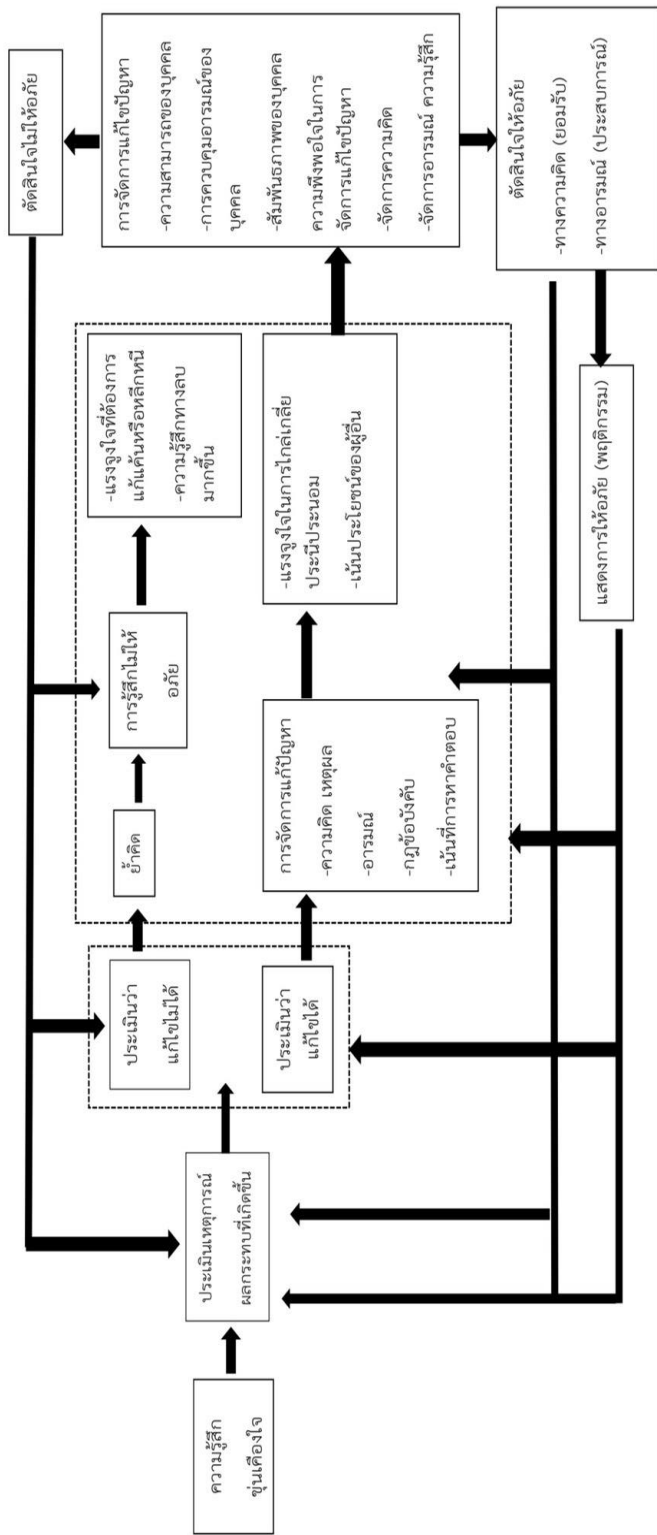
จากทฤษฎีความเครียดและการจัดการปัญหาเชิงชีวจิตสังคมของการให้อภัย (The Biopsychosocial stress- and-coping Theory of forgiveness) การไม่ให้อภัยเป็นการตอบสนองอย่างทันทีทันใดต่อเหตุการณ์หรือสิ่งทำให้เกิดความขุ่นเคืองใจ เกิดจากอารมณ์เชิงลบ และการเกิดความรู้สึกขุ่นเคืองใจมาจากความโกรธและความกลัว โดยทฤษฎีนี้มีมุมมองว่า บุคคลจะเกิดการให้อภัยได้จะต้องมีการลดหรือลบล้างความรู้สึกไม่ให้อภัย ซึ่งสามารถทำได้โดยการ

แทนที่อารมณ์ไม่ให้อภัย ด้วยการปรับอารมณ์เชิงลบที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ให้อภัยให้เป็นอารมณ์เชิงบวกที่เอื้อต่อการเกิดการให้อภัย อารมณ์เชิงลบที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ให้อภัย เช่น ไม่พอใจ ไม่เป็นมิตร เกลียด โกรธ และกลัว เป็นต้น การปรับอารมณ์เชิงลบให้เป็นอารมณ์เชิงบวก เพื่อให้เกิดการให้อภัยนี้สามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1) การแทนที่อารมณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ให้อภัยหรืออารมณ์เชิงลบด้วยอารมณ์เชิงบวก คือ การนำอารมณ์เชิงบวกมาแทนที่อารมณ์เชิงลบแล้วก่อให้เกิดการให้อภัย อารมณ์เชิงบวกที่นำมาใช้ เช่น การเข้าอกเข้าใจ (Empathy) ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) ความสงสาร (Compassion) และการให้ความรักแก่ผู้อื่น (Altruistic Love) เป็นต้น และ 2) การส่งเสริมอารมณ์เชิงบวกที่เป็นอารมณ์ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับการไม่ให้อภัย คือ การพัฒนาและเสริมสร้างอารมณ์ทางบวกให้คงอยู่กับบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการเข้าอกเข้าใจ (Empathy) การฟื้นคืน (resilience) ความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) ความสงสาร (Compassion) เป็นต้น

ดังนั้น สรุปได้ว่าการที่บุคคลจะเกิดการให้อภัยได้นั้น (Worthington, 2006a) มีลักษณะสำคัญอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1. การให้อภัยจากการตัดสินใจทางความคิด (Decisional forgiveness) เป็นการใช้ความคิดและความเป็นเหตุผลเป็นพื้นฐานในการคิดตัดสินใจให้อภัย ซึ่งการใช้ความคิด อาจะยังคงมีความรู้สึกทางลบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ การปรับความคิดจะเน้นที่พฤติกรรมของบุคคลในการตอบโต้ผู้กระทำความผิด ก็คือการทำบุคคลไม่แค้นเคืองเอาคืนผู้กระทำความผิด

2. การให้อภัยทางอารมณ์ (Emotional forgiveness) เป็นการให้อภัยที่เกิดจากรากฐานทางด้านอารมณ์ เป็นการปรับอารมณ์ที่มีต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นอารมณ์เชิงบวก เพื่อด้านอารมณ์เชิงลบ ซึ่งจากการปรับเปลี่ยนอารมณ์ในลักษณะนี้ อาจก่อให้เกิดอารมณ์ที่เป็นกลางๆ หรือด้านอารมณ์เชิงบวกก็ได้ ซึ่งอาจจะแทนได้ทั้งหมดหรือแทนที่ได้ในบางส่วน ดังนั้นอารมณ์เชิงบวกจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญที่ใช้ในการอภัย

โครงสร้าง Biopsychosocial Stress-and-coping Theory of Forgiveness (Worthington, 2006)

ภาพประกอบ 1 โครงสร้าง Biopsychosocial stress-and-coping Theory of Forgiveness

แผนผังโครงสร้างอธิบายถึงการก่อให้เกิดการให้อภัยโดยมีมุมมองทั้งด้านชีววิทยา สังคมมิติและจิตวิทยา (The Biopsychosocial stress-and-coping Theory of Forgiveness) ที่มา: ดัดแปลงมาจาก Worthington (2006a)

1.2.3 แนวคิดการให้อภัยทางจิตวิทยาเชิงบวก

การให้อภัยเป็นพฤติกรรมเอื้อสังคมในทางบวก เป็นการตอบสนองต่อผู้กระทำ ความผิดต่อบุคคล โดยที่บุคคลที่เป็นผู้เสียหายจะไม่ตอบสนองทางลบต่ออีกฝ่าย ทั้งนี้กระบวนการ สำคัญของการให้อภัยก็คือการที่ไม่ตอบสนองเอาคืนต่อผู้กระทำ ความผิด โดยแนวคิดของ McCullough (McCullough et al., 1997; McCullough & Worthington, 1999) อธิบายว่าการให้อภัยเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในทางบวกต่อสังคม โดยการลดหรือหลีกเลี่ยงที่จะเอาคืนต่อผู้ ที่กระทำ ความผิด เป็นการเปลี่ยนแปลงของแรงจูงใจผ่านพฤติกรรมทางสังคมและความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ซึ่งแรงจูงใจในการเกิดการให้อภัยมี 2 รูปแบบ คือ (1) การลดแรงจูงใจที่ตอบสนอง ต่อการทำลายความสัมพันธ์ ได้แก่ การหลีกเลี่ยง การแก้แค้น และ (2) การเพิ่มแรงจูงใจที่เป็นการ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้แก่ การปรองดอง การสร้างความเป็นมิตร ซึ่งแนวคิดนี้ เน้นการ เปลี่ยนแปลงแรงจูงใจเป็นหลักสำคัญในการเกิดการให้อภัย ในอีกมุมหนึ่ง Tangney et al. (1999) อธิบายการให้อภัยว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันทั้งความคิดและความรู้สึก โดยการให้อภัย เป็นกระบวนการทำงานของจิตใจภายหลังที่เกิดบาดแผลทางจิตใจ เริ่มต้นจากมองเห็นถึง ความหมายหรือการสร้างความเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คิดพิจารณาว่าจะเกิดอะไรขึ้น หากมี อารมณ์ทางลบหรือความต้องการจะแก้แค้นเอาคืนผู้กระทำ ความผิด ความรู้สึกเจ็บปวด โกรธ กลัว เสียใจที่เกิดขึ้นนั้น ผู้เสียหายจะต้องจัดการกับความรูสึกดังกล่าวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ก่อให้เกิด การพัฒนามาสู่ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจหรือสร้างความรู้สึกลงทางบวกต่อผู้กระทำ ความผิด

จะเห็นได้ว่าเกิดการให้อภัยเป็นการพัฒนาความรู้สึกทางบวกโดยเน้นไปที่การ เข้าใจถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และหัวใจสำคัญสำหรับการให้อภัย คือ การมีความเข้าใจ เข้าใจ ผู้อื่น (Empathy) ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมทางบวก (Lopez et al., 2015) และทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นไม่ใช่เฉพาะคู่กรณีหรือผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังเป็น การปรับตัวใน การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการให้อภัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการ ให้อภัยเป็นการทำงานของความคิดและอารมณ์ความรู้สึก เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกคับข้องใจจาก การถูกละเมิดหรือการกระทำผิดจากบุคคลอื่น บุคคลจะประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นโดยใช้ความคิดและ อารมณ์ความรู้สึก ผ่านการรับรู้ถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น โกรธ เสียใจ กลัว ต้องการแก้แค้น เป็นต้น การเกิดกระบวนการคิดในการทำความเข้าใจ การประเมินเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกด้านลบที่ เกิดขึ้น และนำไปสู่การจัดการความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ว่าเป็นปัญหาที่ต้อง แก้ไข หลังจากนั้นบุคคลจะเปลี่ยนแปลงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกทางลบให้เป็นความรู้สึก

กลางๆหรือทางบวก จนนำไปสู่การตัดสินใจให้อภัยทางความคิด หรือการเกิดการให้อภัยทางอารมณ์ และการแสดงพฤติกรรมการให้อภัย จะเห็นได้ว่ากระบวนการให้อภัยที่เกิดขึ้นมีความสลับซับซ้อนทั้งในส่วนของความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ลำดับต่อไปเป็นการอธิบายลักษณะการให้อภัย ปัจจัยที่มีผลต่อการให้อภัย และแบบวัดการให้อภัย

1.3 ลักษณะของการให้อภัย

McCullough and Worthington (1999) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการให้อภัยระหว่างบุคคลว่าการให้อภัยจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลรับรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นอันตราย เป็นสิ่งเลวร้าย ไม่ยุติธรรมและผิดศีลธรรม ซึ่งจะเป็นเพียงการกระทำเดียวหรือหลายการกระทำของบุคคลที่กระทำผิด เมื่อเกิดการรับรู้ บุคคลจะมีอาการตอบสนองทางอารมณ์ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อแรงจูงใจ มีความปรารถนาที่จะหลีกเลี่ยงหรืออาจเข้าไปทำร้ายร่างกาย หรือตอบสนองด้วยการต่อต้านต่อคนที่กระทำผิด ทำให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้นเป็นไปในทางลบ ดังนั้นการให้อภัยที่เกิดขึ้น จึงเป็นการตอบสนองต่อแรงจูงใจ อารมณ์ การคิด และพฤติกรรม ในการปรองดอง เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มากขึ้น

Snyder et al. (2005) ได้อธิบายโครงสร้างลักษณะของการให้อภัยว่าเป็นการรับรู้การกระทำผิด โดยบุคคลตอบสนองต่อผู้ที่กระทำผิดผ่านการยกโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบต่อการทำผิด ด้วยการเปลี่ยนอารมณ์ทางลบให้เป็นอารมณ์กลางๆ หรือเป็นอารมณ์ทางบวก ประกอบด้วย การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยต่อสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุม เช่น ความเจ็บป่วย การสูญเสีย ภัยธรรมชาติ เป็นต้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ลักษณะการให้อภัยตนเอง (Forgiving oneself) คือกระบวนการปล่อยวาง ความขุ่นเคืองใจที่มีต่อตนเอง เพื่อนำไปสู่การยอมรับการกระทำที่ผิดพลาดของตนเอง ทำให้บุคคลเข้าใจในความรู้สึกและการกระทำในทางลบของตัวเอง เช่น ความรู้สึกผิดหรือความละอายใจ

2. การให้อภัยผู้อื่น (Forgiving another person) เป็นการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นที่กระทำผิดต่อตน ด้วยการลดความรู้สึก ลดความคิด ตลอดจนพฤติกรรมไม่ดีที่มีต่อบุคคลนั้นลง เป็นการเอาชนะตนเองด้วยการไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่น

3. การให้อภัยต่อสถานการณ์ (Forgiveness of a situation) เป็นกรณีที่บุคคลมีความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมในแง่ลบต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ไม่ดีที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของตนเอง ในบางครั้งบุคคลอาจจะเกิดความรู้สึกโกรธ รู้สึกสูญเสีย รู้สึกเจ็บปวดต่อสิ่งที่เกิดขึ้นที่อยู่เหนือการควบคุมของตนเอง เช่น ภัยธรรมชาติ ความ

เจ็บป่วย เป็นต้น การแสดงออกของการไม่ให้อภัยต่อสถานการณ์สามารถแสดงออกมาโดยอาจจะเป็นการบ่น การทำลายข้าวของ การย่ำคิดถึงแต่เหตุการณ์นั้น ๆ การหลีกเลี่ยงความจริง ความต้องการแก้แค้น หรือความรู้สึกกลัวสถานการณ์นั้น การเผชิญหน้ากับผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ และผลที่เกิดขึ้นยังคงอยู่กับบุคคลไปตลอดชีวิต ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ต่อย้ำถึงความร้ายแรงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้บางครั้งอาจจะไม่สามารถให้อภัยต่อสถานการณ์นั้นได้ หรือเป็นเรื่องยากที่จะให้อภัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะของการให้อภัย ประกอบด้วย การคิดตัดสินใจและการเปลี่ยนอารมณ์ทางลบให้เป็นอารมณ์กลางๆหรืออารมณ์ทางบวก ซึ่งไม่ว่าจะให้ อภัยต่อตนเอง ให้อภัยต่อผู้อื่น และให้อภัยต่อสถานการณ์ ก็จะต้องมีการคิดตัดสินใจและการ ปรับเปลี่ยนอารมณ์ ความรู้สึก นำไปสู่พฤติกรรมที่แสดงออกมา

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการให้อภัย

(McCullough et al., 1998) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้อภัยระหว่างบุคคลไว้ 4 ประเภท ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยด้านการรู้คิดทางสังคม (Social-cognitive determinants) เป็นปัจจัยที่ เชื่อมโยงการให้อภัยกับความคิดและความรู้สึกของผู้เสียหายที่มีต่อผู้กระทำความผิด โดยปัจจัย ทางการรู้คิดทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะให้อภัยมากที่สุด คือ ความรู้สึกเห็นอก เห็นใจต่อผู้กระทำความผิด (affective empathy) นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ ความคิดตัดสินใจให้อภัย เช่น การแสดงความรับผิดชอบ การกล่าวขอโทษ การรับรู้ความรุนแรง ของสถานการณ์ การรับรู้เจตนาในการกระทำความผิด การหลีกเลี่ยงที่จะไม่แก้แค้นต่อผู้กระทำ ความผิด และการย่ำคิดอยู่กับความผิดนั้น

2. ปัจจัยด้านลักษณะของการกระทำความผิด (Offense-related determinants) ซึ่งลักษณะของการกระทำความผิดสามารถส่งผลให้เกิดการตัดสินใจให้อภัยหรือไม่ให้อภัยได้ เช่น การรับรู้ความรุนแรงของการกระทำความผิด กล่าวคือ เมื่อบุคคลรับรู้ว่าการกระทำมีความรุนแรง มาก จะมีการให้อภัยที่น้อยกว่าเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงน้อย นอกจากนี้ การขอโทษ (Apology) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการให้อภัย และเป็นการแสดงความต้องการที่จะร้องขอการ ยกโทษให้ การแสดงออกในลักษณะนี้เชื่อให้เกิดการให้อภัย เพราะการขอโทษเป็นตัวแปรที่ทำให้ ผู้เสียหายเกิดความเข้าใจ (empathy) ต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งนำไปสู่การให้อภัยมากขึ้น

3. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด (Relational determinants) เป็น ลักษณะความสัมพันธ์ เช่น ระดับของความใกล้ชิด ความไว้วางใจ ความพึงพอใจในความสัมพันธ์

เป็นต้น ถ้าผู้เสียหายมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีกับผู้กระทำความผิดมาก่อน จะส่งผลให้เกิดการให้อภัยมากขึ้น เนื่องจากบุคคลต้องการจะคงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้

4. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ (Personality-level determinants) บุคลิกภาพของผู้เสียหายสามารถส่งผลต่อการเกิดการให้อภัยได้ เพราะบุคลิกภาพต่างๆมีอิทธิพลที่ทำให้เกิดลักษณะของความสัมพันธ์ และส่งผลต่อกระบวนการทางความคิด เช่น การคิดด้วยเหตุผลหรือส่งผลต่อกระบวนการทางอารมณ์ เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะให้อภัยหรือไม่ให้อภัย นอกจากนี้ เจตคติที่มีต่อความต้องการแก้แค้น ลักษณะของการตอบสนองต่ออารมณ์โกรธ ก็สามารถส่งผลให้เกิดการอภัยหรือไม่ให้อภัยได้เช่นกัน

จากการศึกษาของ Fehr et al. (2010) เกี่ยวกับพินิสัยการให้อภัยและการให้อภัยเฉพาะเหตุการณ์ สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการให้อภัยมี 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยด้านการรู้คิด ในสถานการณ์หนึ่งๆ บุคคลที่เป็นผู้เสียหายจะให้อภัยมากขึ้น เมื่อรับรู้ว่าคุณที่กระทำความผิดไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดต่อบุคคล รวมถึงการแสดงความรักผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น มีการสำนึกผิด กล่าวขอโทษต่อผู้เสียหาย และการรับรู้ว่าการกระทำความผิดนั้นไม่มีความรุนแรง นอกจากนี้ หากบุคคลมีบุคลิกภาพแบบจริงใจ (openness) เข้าใจผู้อื่น (empathy) อยู่ในระดับสูง บุคคลก็จะมีแนวโน้มให้อภัยสูงเป็นพินิสัย

2. ปัจจัยด้านอารมณ์ความรู้สึก ในสถานการณ์หนึ่งๆ บุคคลจะให้อภัยมากขึ้นเมื่อมีอารมณ์เห็นอกเห็นใจและมีอารมณ์ทางบวก แต่ถ้าหากบุคคลมีอารมณ์ทางลบ รู้สึกโกรธ บุคคลจะให้อภัยน้อยลง นอกจากนี้หากบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง (high self-esteem) ชอบเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่อ่อนไหวง่ายหรือไม่มีพินิสัยฐานอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธ หรือเศร้าง่าย บุคคลก็จะมีแนวโน้มให้อภัยสูงเป็นพินิสัย

3. ปัจจัยด้านการยับยั้งใจ ในสถานการณ์หนึ่งๆ บุคคลจะให้อภัยมากขึ้น เมื่อมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีความผูกพัน และมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ หากบุคคลมีความเชื่อตามหลักศาสนา และคำนึงถึงบรรทัดฐานทางสังคมสูง (social desirability) บุคคลก็จะมีแนวโน้มให้อภัยสูง

1.5 แบบวัดการให้อภัย

มีนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้คิดค้นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการให้อภัยได้หลายรูปแบบ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. แบบวัดการให้อภัยของเอ็นไรท์ Enright Forgiveness Inventory (EFI) (Enright & Rique, 2004; Subkoviak et al., 1995) เป็นเครื่องมือแรกที่ถูกพัฒนาขึ้น ใช้ประเมิน

การให้อภัยผู้อื่น โดยประเมินค่าผลกระทบที่ผู้เสียหายได้รับ ทั้งการรู้คิดและพฤติกรรม รวมถึงการยอมรับพฤติกรรม ซึ่งการยอมรับพฤติกรรมของผู้กระทำ ความผิดมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 60 ข้อ แบ่งเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ตามตัวแปร 3 ด้าน คือ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยคำถาม 20 ข้อ และแยกย่อยออกเป็น 10 ข้อ สำหรับคำถามด้านบวก และ 10 ข้อ สำหรับคำถามด้านลบ นั่นคือ ความรู้สึกด้านบวก ความรู้สึกด้านลบ ความคิดทางบวก ความคิดทางลบ พฤติกรรมทางบวกและพฤติกรรมทางลบ

2. แบบวัดการให้อภัยระหว่างบุคคล Transgression-Related Inventory of Motivations (McCullough et al., 1998) เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาแรงจูงใจทางลบในการไม่ให้อภัยต่อผู้กระทำผิด 2 ลักษณะ คือ (1) แรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงผู้กระทำผิด และ (2) แรงจูงใจในการแก้แค้นผู้กระทำผิด มาพัฒนาเป็นข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ จากนั้น McCullough, Root และ Cohen (2006) ได้พัฒนามาตรวัดการให้อภัย Transgression-Related Inventory of Motivations—18-Item Version (TRIM-18) เพิ่มเติม โดยเพิ่มข้อคำถามที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในความหวังดีและแรงจูงใจในการคืนดี จำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีอิทธิพลทางบวกต่อการให้อภัย

3. แบบวัด Rye Forgiveness Scale (Rye et al., 2001b) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้วัดการให้อภัยต่อผู้กระทำผิด โดยในระยะเริ่มแรกของ RFS (Pargament & Rye, 1998) ออกแบบมาเพื่อวัดการให้อภัยของคู่รัก มีจำนวนข้อคำถาม 16 ข้อ ซึ่งเกี่ยวกับความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อการกระทำผิดของคู่รัก แต่ต่อมาได้พัฒนาให้ใช้วัดการให้อภัยของบุคคลทั่วไป (Rye et al., 2001b) มีจำนวนข้อคำถาม 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ข้อคำถามเชิงลบจำนวน 10 ข้อ (ความคิดทางลบ ความรู้สึกทางลบ และพฤติกรรมที่กระทำผิด) และข้อคำถามเชิงบวก 5 ข้อ (ความคิดทางบวก ความรู้สึกทางบวก และพฤติกรรมทางบวก)

4. แบบวัด Heartland Forgiveness Scale (Snyder et al., 2005) เป็นแบบประเมินลักษณะการให้อภัยใน 3 บริบท คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ ประกอบด้วยคำถาม 18 ข้อ ที่ประเมินลักษณะหรือแนวโน้มที่มีต่อการให้อภัยของบุคคล ซึ่งแต่ละลักษณะประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดและอารมณ์ แต่ละข้อจะมีการประเมินคำตอบเป็นระดับ ตั้งแต่ 1 - 7 ถ้ามีคะแนนสูง ถือว่าด้านนั้นมีการให้อภัยสูง แบบประเมิน HFS เป็นเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาและได้รับการยอมรับว่ามีคุณสมบัติการวัดการให้อภัยที่ดีและครอบคลุมโครงสร้างของการให้อภัย

ในบริบทประเทศไทย (Boonyarit et al., 2013) ได้พัฒนาแบบวัดการให้อภัยในสถานการณ์เฉพาะ (Offense-Specific Forgiveness) สำหรับประเมินการให้อภัยที่มีต่อเพื่อนร่วมงานที่กระทำไม่ดีต่อบุคคล แบ่งได้ 4 องค์ประกอบ คือ การเอาชนะความคิดและความรู้สึกทางลบที่มีต่อผู้กระทำความผิด การพยายามทำความเข้าใจเหตุผลของผู้ที่กระทำความผิด การส่งเสริมอารมณ์ทางบวกให้มีต่อผู้กระทำความผิด และความเชื่อในผลของความดีที่ได้จากการให้อภัย ต่อมาได้พัฒนาเป็นแบบวัดการให้อภัยในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (The Peer Forgiveness Scale) โดยนำแนวคิด 4 องค์ประกอบมาใช้วัดการให้อภัยในสถานการณ์เฉพาะ โดยให้ผู้ตอบเลือกสถานการณ์การกระทบกระทั่งที่ถูกรบกวนหรือทำผิด ทำให้เกิดความรู้สึกโกรธหรือผิดหวังที่ตนเองจำได้ จากนั้นให้ประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อผู้ที่ไม่ดีต่อเขา

นอกจากนี้ (เจนจิรา เพื่อนฝูง, 2556) ได้ทำการศึกษาการให้อภัยของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดของเอนไรท์ โดยได้นำแบบวัดการให้อภัยระหว่างบุคคลของเอนไรท์ (Enright Forgiveness Inventory (EFI)) มาปรับข้อความและภาษาให้มีความเหมาะสมกับวัยรุ่นไทย โดยแบ่งข้อความออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อความด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม จำนวน 60 ข้อ และ (รัก ชุณหกาญจน์, 2556b) ได้ทำการศึกษาลักษณะการให้อภัยของวัยรุ่นไทยในกรุงเทพมหานคร และได้สร้างแบบวัดการให้อภัยขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Snyder et al. (2005) เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการให้อภัยและลักษณะการให้อภัยในมุมมองของวัยรุ่น ซึ่งอธิบายองค์ประกอบของการให้อภัยได้ 3 องค์ประกอบ คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ ในแต่ละองค์ประกอบจะมีอารมณ์เชิงบวก อารมณ์เชิงลบ คือ ความรู้สึกโกรธ ความรู้สึกเกลียด ความรู้สึกแค้น ความรู้สึกกลัว ความต้องการแก้แค้น และการหลีกเลี่ยงสิ่งทำให้เกิดความขุ่นเคืองใจ ประกอบด้วยข้อความจำนวน 49 ข้อ แบ่งเป็นข้อความการให้อภัยตนเอง 12 ข้อ ข้อความการให้อภัยผู้อื่น 23 ข้อ และข้อความการให้อภัยสถานการณ์ 14 ข้อ

ทั้งนี้สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกใช้แบบวัดที่ได้ทำการปรับปรุงสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของ Snyder et al. (2005) ของ รัก ชุณหกาญจน์ (2556b) มาใช้เพื่อการคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เนื่องจากเป็นแบบวัดที่สอดคล้องกับนิยามการให้อภัยของผู้วิจัยในครั้งนี้

ลำดับต่อไป จะกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาโปรแกรมการบำบัดเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย ซึ่งมีนักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักวิจัยได้ทำการศึกษาออกแบบโปรแกรมบำบัด ดังต่อไปนี้

1.6 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาและโปรแกรมเสริมสร้างการให้อภัย

1.6.1 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา

1. การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling)

แนวคิดสำคัญ เป็นแนวคิดที่เชื่อในความสามารถของบุคคลที่จะพึ่งพาตนเองและเอาชนะอุปสรรคได้ มุ่งเน้นที่ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางสำคัญ รวมถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับบุคคล การนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความจริงใจ มีความเข้าอกเข้าใจ และยอมรับผู้รับบริการอย่างไม่มีเงื่อนไข ไม่ว่าผู้บริการจะมีความรู้สึกทางลบหรือแสดงความรู้สึกอื่น ๆ ผู้ให้คำปรึกษาก็จะต้องเต็มใจที่จะรับสัมผัสกับอารมณ์เหล่านั้น ซึ่งการที่ผู้ให้คำปรึกษาจะรับรู้ความรู้สึกของผู้รับบริการได้นั้น ก็จะต้องตั้งใจรับฟังเรื่องราวของผู้บริการ ให้โอกาสผู้รับบริการได้มีอิสระในการแสดงความรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ชี้นำหรือแสดงความคิดเห็น แต่จะใช้การสะท้อนกลับให้ผู้รับบริการรู้ว่าตนเองกำลังคิดอะไร รู้สึกอะไร เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจในความคิด ความรู้สึกของตน นำไปสู่การยอมรับตนเองและสามารถที่จะปรับตัวแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. การให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory)

แนวคิดสำคัญ เป็นแนวคิดที่เน้นพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) มีสติรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึก การกระทำ บุคคลจะต้องมีความสามารถที่จะตระหนักรู้ถึงความต้องการของตน มีการตัดสินใจที่สอดคล้องกับการพัฒนาตน และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตน อีกทั้งให้ความสำคัญกับที่นี้ในขณะนี้ (Here and Now)

การนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับบริการดำเนินชีวิตอยู่กับปัจจุบัน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการตระหนักรู้ต่อตนเองเพิ่มขึ้น เกิดการยอมรับในส่วนที่เคยปฏิเสธ ชวนมองข้อดีหรือความสามารถของผู้รับบริการมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ เพื่อเพิ่มการรับรู้ในสถานการณ์ใหม่ในแง่บวกอื่น ๆ

3. การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy)

แนวคิดสำคัญ เน้นการทำให้จิตใจของผู้ให้คำปรึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์หรือควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ตลอดจนเกิดการพัฒนากลไกทางจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น

การนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้คำปรึกษาจะคอยประคับประคองความรู้สึกของผู้รับบริการด้วยความคิด ความรู้สึกในปัจจุบันขณะ ให้ผู้รับบริการรับรู้ถึงความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้น พร้อมกับตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นั้นๆ นอกจากนี้ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้กำลังใจ เสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการในการฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ

4. การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy)

แนวคิดสำคัญ

ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการคิดทางลบหรือความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล ที่ไปมีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึก และการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

การนำไปประยุกต์ใช้

พยายามทำให้ผู้รับบริการได้พิจารณาถึงวิธีการเผชิญปัญหาหรือการคิดแบบใหม่ที่สามารถช่วยลดความขัดแย้งระหว่างอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมที่เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้รับบริการทบทวนตนเองในด้านต่างๆ รู้จักประเมินตนเอง รู้จักพัฒนาทัศนคติที่สนับสนุนความคิดที่เหมาะสม

5. การให้คำปรึกษาตามแนวอัตถิภาวนิยม (Existential Counseling)

แนวคิดสำคัญ มุ่งเน้นการมีชีวิตอยู่เพื่อหาความหมายให้กับชีวิต (Meaning of life) ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีวิธีการให้ความหมายแตกต่างกันไป เป็นความรับผิดชอบส่วนบุคคลของแต่ละคน

การนำไปประยุกต์ใช้

ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการค้นหาตนเองตามความเป็นจริง ค้นหาความหมายของชีวิต สนับสนุนให้ผู้รับบริการมีอิสระในการเลือกและรับผิดชอบต่อทางเลือกของตนเอง กล้าที่จะเผชิญหน้ากับความกลัว พร้อมตัดสินใจดำเนินชีวิตใหม่ และสนับสนุนให้นำแนวทางชีวิตใหม่ไปปฏิบัติ

6. การให้คำปรึกษาตามแบบพิจารณาความจริง (Reality Counseling)

แนวคิดสำคัญ มีเป้าหมายให้บุคคลสามารถเพิ่มการควบคุมชีวิตของตนเองโดยการรู้จักเลือกทางที่ดีกว่าเดิม ให้ความสำคัญกับความคิดและพฤติกรรมในปัจจุบัน

การนำไปประยุกต์ใช้

ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ผู้รับบริการประเมินความคิดและพฤติกรรมของตนเองตามความจริง รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเลือกตามความต้องการของตนเอง

7. การให้คำปรึกษาตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology)

แนวคิดสำคัญ เป็นการมุ่งเน้นประสบการณ์ทางบวก ลักษณะทางบวกของบุคคล และเอื้อให้เกิดการพัฒนาทางบวกมากขึ้น โดยยึดเอาจุดแข็งของบุคคล เช่น การเห็นอกเห็นใจ การมองโลกในแง่ดี การมีความหวัง การให้อภัย เป็นต้น มาพัฒนาให้เกิดความรู้สึกทางบวกต่อตนเอง

การนำไปประยุกต์ใช้

ผู้ให้คำปรึกษาชี้ชวนให้ผู้รับบริการมองเห็นทรัพยากรหรือต้นทุนภายในของตน ช่วยให้ผู้บุคคลเปลี่ยนความคิดจากเชิงลบเป็นความรู้สึกทางบวกมากขึ้น และช่วยเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะต้นทุนทางบวกให้กับผู้รับบริการ

8. การให้ปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing)

แนวคิดสำคัญ คือ การใช้บรรยากาศของบทสนทนาหรือการพูดคุยเพื่อที่จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพึงประสงค์

การนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำถามปลายเปิดถามผู้รับบริการเกี่ยวกับสิ่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ใช้คำถามเพื่อสร้างจูงใจ ซึ่งให้เห็นความแตกต่างของสิ่งที่ทำอยู่กับสิ่งที่ต้องการจะทำให้ผู้รับบริการนั้นเกิดความกังวลและตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตนเอง ใช้คำถามสนับสนุนแรงจูงใจให้เข้มแข็ง อีกทั้งให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลง

9. การให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis Theory)

แนวคิดสำคัญ มีความเชื่อว่าบุคคลที่มีปัญหาต่างๆ เป็นผลให้เกิดความไม่สบายใจ ซึ่งมาจากประสบการณ์ในอนาคตของตน บุคคลได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังและความต้องการที่บุคคลอื่นมีต่อเขา เช่น พ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูในวัยเด็ก

การนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้คำปรึกษาชี้ชวนให้ผู้ขอรับคำปรึกษาเข้าใจบุคลิกภาพของตนเอง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงบทบาทชีวิต สามารถที่จะพึ่งตนเองได้เต็มศักยภาพ ทำให้ผู้รับบริการมีความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่อยู่กับปัจจุบัน และหลุดพ้นจากความไม่สบายใจ ตลอดจนการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้างที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับบริการ

1.6.2 โปรแกรมเสริมสร้างการให้อภัย

โปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยมีหลายรูปแบบและวิธีการ ทั้งการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การให้คำปรึกษาแบบครอบครัว การให้คำปรึกษาแบบคู่อีก เป็นต้น ซึ่งในแต่ละการให้คำปรึกษาก็มีลักษณะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษา ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะค้นหาแนวทางให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยแก่เยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบกรณีศึกษาในการทำความเข้าใจกลุ่มอย่างตัวอย่างเฉพาะ เพื่อให้ได้กระบวนการให้อภัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางให้คำปรึกษาแก่เยาวชนที่บาดเจ็บสาหัสรายอื่น และจากการศึกษาค้นคว้า พบว่ามีนักจิตวิทยา นักวิชาการหลายท่านได้พัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย เพื่อให้บุคคลสามารถจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยแต่ละโปรแกรมการให้คำปรึกษาที่ถูกพัฒนาขึ้นมาจากหลายแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และการนำไปใช้ของผู้สร้างโปรแกรม สามารถอธิบายได้ดังนี้

(1) แนวทางการให้คำปรึกษาของ Malcolm and Greenberg (2000) ได้วิจัยเกี่ยวกับกรให้อภัย โดยใช้การให้คำปรึกษาด้วยเทคนิค Empty chair เพื่อให้บุคคลเกิดความรู้สึกเข้าใจถึงจิตใจบุคคลอื่น (Empathy) เพิ่มขึ้น จนนำมาสู่การให้อภัย

(2) โปรแกรมพัฒนาการให้อภัยของ Luskin (2009) ได้พัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบทำด้วยตนเอง (Self-help Program) พัฒนามาจากโปรแกรมการพัฒนาการให้อภัยของ Enright ซึ่งบุคคลสามารถใช้โปรแกรมพัฒนาการให้อภัยนี้ด้วยตนเอง 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. ให้บุคคลรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายถึงการกระทำหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น
2. ทำความเข้าใจการให้อภัย โดยให้บุคคลคิดถึงประโยชน์ของการให้อภัย
3. ให้บุคคลยอมรับว่าทุกคนรวมทั้งตัวเองสามารถทำผิดได้ และมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ จะทำให้บุคคลสามารถให้อภัยตนเองและผู้อื่นได้
4. ให้บุคคลตระหนักว่าความเจ็บปวดหรือความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นมาจากความรู้สึกที่เจ็บปวดในปัจจุบัน
5. ให้บุคคลฝึกการผ่อนคลายความเครียด โดยการหายใจช้า ๆ
6. ให้บุคคลยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น ให้เตือนตัวเองว่าทุกคนสามารถทำผิดพลาด และทุกคนอาจจะกระทำสิ่งไม่ดีกับผู้อื่นได้
7. ให้บุคคลค้นหาวิธีที่จะปรับเปลี่ยนความคิดและอารมณ์ความรู้สึกของตน
8. ให้บุคคลขอบคุณตนเองที่ใช้เวลาทุกวันอย่างเข้มแข็ง
9. ให้บุคคลปรับเปลี่ยนอารมณ์อารมณ์ให้เป็นอารมณ์ทางบวกและเรียนรู้เติบโตที่จะให้อภัยตัวเองและผู้อื่น

(3) โมเดลการพัฒนาการให้อภัยของ Worthington (2006b) หรือ REACH to Forgiveness Model เป็นโปรแกรมเพื่อพัฒนาการให้อภัยแบบฝึกอบรม 6 ครั้ง โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องมีความเข้าใจการให้อภัยจากการตัดสินใจและการให้อภัยทางอารมณ์ก่อน ใช้เทคนิคการให้ความรู้ทางจิตวิทยาในช่วงแรกของการอบรม จากนั้นก็จะดำเนินการตามโปรแกรม ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 R (Recall the hurt) คือ การระลึกถึงความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลได้ทบทวนตนเอง เป็นความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น บุคคลจะได้แสดงออกทางอารมณ์อย่างเต็มที่ และได้ฝึกการมองความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นในมุมใหม่

ขั้นตอนที่ 2 E (Empathy) คือ การเข้าใจถึงจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เป็นการลดอารมณ์ทางลบ ด้วยการเพิ่มอารมณ์ทางบวก อีกทั้งให้ผู้เข้าอบรมคิดถึงจิตใจของผู้ที่ทำให้ชุ่นเคืองใจ และกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น โดยการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษา เช่น การรับฟังอย่างตั้งใจ เทคนิค Empty chair เทคนิคการโต้แย้งความคิด การสะท้อนความรู้สึก การสะท้อนความคิด เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 A (Give an Altruistic Gift of Forgiveness) คือ การให้ผู้รับการอบรมมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการให้อภัย ผู้นำการอบรมจะให้ผู้รับการอบรมได้ทบทวนความรู้สึกว่าการกระทำใด เป็นการถือเอาประโยชน์ของผู้อื่นเป็นสำคัญ ฝึกมองผลกระทบในทางบวกและปรับเปลี่ยนความคิด

ขั้นตอนที่ 4 C (Commit to Forgiveness) คือการให้ผู้เข้าอบรมได้สร้างความกล้าที่จะให้อภัย เน้นความรู้สึกที่ผู้เข้าอบรมได้รับเมื่อให้อภัย อีกทั้งให้ประเมินอารมณ์ทางลบว่ามีระดับไหน หากยังคงมีอารมณ์ทางลบอยู่มากให้กลับไปทำขั้น 1 – 3 ซ้ำ และถ้าหากมีทางบวกทางบวกมากขึ้น ให้ฝึกการให้อภัยว่าจะให้อภัยอย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 H (Hold Onto the Forgiveness) คือ การฝึกให้ผู้รับการอบรมยังคงอารมณ์ทางบวกไว้ เช่น การฝึกความคิดเชิงบวก การพูดกับตนเองในการโต้ตอบความคิดทางลบที่อาจเกิดขึ้น

จะเห็นได้ว่าโปรแกรม REACH to Forgiveness Model มีขั้นตอนให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้ผู้รับการอบรมได้ทบทวนความคิด อารมณ์ความรู้สึก และได้ฝึกปรับเปลี่ยนความคิดและแทนที่อารมณ์ความรู้สึกทางลบให้เป็นอารมณ์ทางบวกมากขึ้น

(4) โปรแกรม Emotion-Focused Couples Therapy ของ Greenberg et al. (2010) ศึกษาประสิทธิผลของการรักษาด้วยอารมณ์เป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาการบาดเจ็บทางอารมณ์ของรักคู่ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า EFT สามารถบรรเทาปัญหาชีวิตสมรสได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการให้อภัยในระยะเวลาอันสั้น

(5) โปรแกรมกลุ่มให้ความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการให้อภัย Enright and Fitzgibbons (2015) โดยมีรูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ (1) เปิดเผยความรู้สึกและอารมณ์เชิงลบ การประเมินความคิด (2) การตัดสินใจปรับเปลี่ยนความคิดและอารมณ์ เพื่อนำไปสู่การให้อภัย (3)

ทำงานเพื่อทำความเข้าใจผู้กระทำความผิดและให้อภัยเป็นของขวัญคุณธรรม และ (4) การค้นพบความหมายในความทุกข์ พัฒนามาเป็นความเห็นอกเห็นใจผู้กระทำความผิด

2.แนวคิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเยาวชน

2.1 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 อธิบายการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่าหมายถึง การที่เด็กและเยาวชนกระทำพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎหมาย โดยเด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ และเยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2553)

ในทางอาชญาวิทยา การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน (Juvenile Delinquency) ไม่ถือว่าเป็นการกระทำอาชญากรรม แต่จะเรียกการกระทำความผิดของเยาวชนว่า การกระทำความผิดและไม่เรียกเด็กและเยาวชนว่าเป็นอาชญากร (อรอุมา วชิรประดิษฐ์พร, 2555)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าการกระทำความผิดของของเยาวชน หมายถึงการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา และการกระทำความผิดต่อกฎหมายอื่นๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาหรือมีคำสั่ง

2.2 สาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

นิชธร ปุระณะปัญญา (2558) แบ่งสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านกฎหมาย อธิบายว่าสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกิดจากความเยาว์วัย การรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือการถูกหลอกล่อจากผู้ใหญ่ โดยถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งจะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษตามกฎหมายอาญา

2. ด้านสังคมวิทยา มองว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนได้รับแบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดีจากบุคคลที่อยู่รอบข้าง เด็กและเยาวชนยังขาดความมั่นคงทางจิตใจ ทำให้ถูก ชักจูงได้ง่าย และอาจจะทำให้พฤติกรรมเด็กและเยาวชนประพฤติผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคม กลายเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายได้

3. ด้านจิตวิทยา มองว่าการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน อาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งอาจเป็นมาตั้งแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นหลังจากความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีการขาดความยับยั้งชั่งใจ รวมถึงพัฒนาการของช่วงวัยรุ่น ทำให้เด็กที่กำลังเติบโตเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นเกิดอารมณ์ไม่คงที่

แปรปรวน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และอาจจะนำมาสู่การมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมและกระทำความผิดได้ง่าย

2.3 ความหมายเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายคำว่า “ทะเลาะ” ว่าเป็นคำกริยา หมายถึง ทะเลาะ (กริยา) เช่น เด็กวิวาทกัน มักใช้เข้าคู่กับคำ “ทะเลาะ” เป็น “ทะเลาะวิวาท” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

ซึ่งคำว่า “ทะเลาะวิวาท” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Brawl หมายถึง การปะทะหรือการต่อสู้ อย่างรุนแรงและก่อความรำคาญต่อผู้อื่นที่เกิดระหว่างบุคคลกลุ่มหนึ่ง โดยส่วนใหญ่จะเกิดในที่สาธารณะ (Stevenson, 2010)

คำว่า “เยาวชน” ได้ถูกให้ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ไว้ว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554)

เมื่อนำนิยามและความหมายของทั้ง “การทะเลาะวิวาท” และ “เยาวชน” มารวมกันเพื่อประกอบเป็นความหมายของ “การทะเลาะวิวาทของเยาวชน” ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า “การทะเลาะวิวาทของเยาวชน” คือ การปะทะหรือการต่อสู้กันอย่างรุนแรง ด้วยความโกรธระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ถึง 18 ปี

ลำดับต่อไป เป็นการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน สาเหตุของการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน และรูปแบบของการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน ดังนี้

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยพบว่ามีทั้งแนวคิดทางจิตวิทยาและแนวคิดทางสังคมวิทยา ดังต่อไปนี้

2.4.1 ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา ได้แก่

(1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของ Freud มองมนุษย์ในแง่ลบว่าเป็นผู้ที่ไม่มีเหตุผล มนุษย์เกิดมาเพื่อตอบสนองความพึงพอใจให้ตนเอง มนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงขับทางสัญชาตญาณ (Instinctual Drives) 2 ประเภท คือ สัญชาตญาณแห่งชีวิต และสัญชาตญาณแห่งความตาย (ดวงมณี จงรักษ์, 2549) ซึ่งสัญชาตญาณแห่งชีวิตแสดงออกในรูปแบบของการปกป้องตนเองและการตอบสนองทางเพศ ส่วนสัญชาตญาณแห่งความตายแสดงออกในรูปแบบของการทำลาย ก้าวร้าว อีกทั้ง Freud มีความเชื่อว่า อาชญากรรมเป็นการ

แสดงออกของสัญชาตญาณแห่งความตาย (ฌักทอร์น ไชยอัครกัลปี, 2559) นอกจากนี้ Freud ได้แบ่งบุคลิกภาพเป็น 3 ส่วน ได้แก่ Id, Ego และ Super ego อธิบายได้ ดังนี้

อิด (Id) เป็นบุคลิกภาพของมนุษย์ที่มาจากแรงขับทางชีววิทยา เป็นองค์ประกอบติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นแหล่งพลังงานทางจิตสัญชาตญาณทางเพศและความก้าวร้าว ในลักษณะของความต้องการความสุขและกระตุ้นให้บุคคลกระทำการต่างๆ ตามความปรารถนาโดยไม่รู้สึกรู้ตัว ซึ่งจะช่วยให้รู้จักช่วยเหลือตนเองและเป็นจุดเริ่มต้นของจิตได้สำนึกที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว เพื่อสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นพลังงานจิตที่ยังไม่ขัดเกลา เป็นความคิดความต้องการแรกเริ่มและสำคัญของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

อีโก้ (Ego) เป็นองค์ประกอบที่ได้รับการพัฒนามาจาก Id ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่าง id กับสิ่งแวดล้อม เมื่อมนุษย์ผ่านการเรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อม อีโก้จะเป็นเครื่องมือสำคัญของ Id ที่นำมาใช้เพื่อแสวงหาความพอใจจากความต้องการ ในภาวะเช่นนี้การพัฒนาของอีโก้จึงมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งอีโก้ถูกจัดให้เป็นส่วนที่บริหารบุคลิกภาพ ทำหน้าที่ควบคุมอิดกับซูเปอร์อีโก้ และรักษาปฏิสัมพันธ์ที่มีกับโลกภายนอก

ซูเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนศีลธรรม กฎกติกาทางกฎหมายและสังคม ทำหน้าที่ประเมินผลพฤติกรรมของบุคคล เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ซูเปอร์อีโก้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อจัดการควบคุมความก้าวร้าวที่เป็นมาจากการไม่ได้รับการตอบสนอง ป้องกันไม่ให้แสดงสัญชาตญาณก้าวร้าวออกมา เป็นมโนสำนึกของการทำความผิด ยับยั้งการปลดปล่อยพลังงานจากอิดและใช้อีโก้ควบคุมกำกับพลังงานให้แสดงออกมาสอดคล้องกับศีลธรรม กฎเกณฑ์ของสังคม รวมถึงประสบการณ์ที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอน ทำให้เรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรทำและอะไรที่ไม่ควร

การแสดงออกของบุคลิกภาพทั้ง 3 ส่วนมีความสัมพันธ์กัน หากมีความขัดแย้งระหว่างส่วนใดส่วนหนึ่งจะก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรืออาชญากรรมได้ง่าย (นิศากร อุบลสุวรรณ, 2557) เนื่องจากภาวะจิตใจมีผลต่อการกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ การที่บุคคลจะทำอะไรลงไป ขึ้นอยู่กับการสั่งการของจิตใจ ดังนั้น ภาวะจิตใจจึงเป็นตัวการที่ทำให้มนุษย์ทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือสิ่งที่ผิดกฎหมาย

ซึ่งการที่บุคคลไม่สามารถควบคุมอิดของตนเอง และไม่ได้นำซูเปอร์อีโก้มาใช้ในการปรับตัว ก็จะมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพและจิตใจ เช่นเดียวกับผู้เสียหายที่มีความต้องการอยากจะถูก

แค่นั้น หากทำตามความต้องการของตน โดยไม่ได้ควบคุมไว้ ก็จะนำมาสู่พฤติกรรมแก้แค้น ก่อเป็นอาชญากรรมได้ แต่ถ้าหากผู้เสียหายเข้าใจในจิตใจของตน และนำชูปเปอร์ฮีโร่มาใช้ การปรับตัวในอ้อมก้อมีจะเป็นการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

(2) ทฤษฎีพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ 8 ขั้นตอน (Psychosocial Stage) ของ Erikson ทฤษฎีนี้ศึกษาบุคลิกภาพมนุษย์จากระบวนการเข้าสังคมและวิกฤตทางสังคมจิตวิทยาที่เกิดจากการที่บุคคลมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ โดยที่ลักษณะสัมพันธภาพที่บุคคลมีกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เช่น พ่อ แม่ เพื่อน สามี-ภรรยา เป็นต้น และข้อขัดแย้งทางสังคมจิตใจ (Psychosocial Crisis) ที่เกิดขึ้น (สรยุทธ จิโรภาส, 2558) การที่บุคคลไม่สามารถเอาชนะหรือผ่านวิกฤตการณ์ทางสังคมในขั้นนั้น ๆ ได้ ก็จะเป็นปัญหาตามมาในการเอาชนะวิกฤตการณ์ทางสังคมในขั้นต่อมา ทำให้เกิดความปัญหาทางบุคลิกภาพ ละเป็นปัญหาทางจิตใจตามมาภายหลัง

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามแนวคิดของ Erikson แบ่งพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคลเป็น 8 ขั้นตามลำดับ ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุ ถ้าบุคคลนั้นสามารถจัดการกับภาวะวิกฤตในแต่ละช่วงไปได้ด้วยดี จะทำให้เกิดลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ส่งผลให้มีโครงสร้างบุคลิกภาพที่มั่นคง แต่ถ้าหากไม่สามารถจัดการแก้ไขได้ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาบุคลิกภาพอย่างใดอย่างหนึ่งตามมา ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาผู้เสียหายที่เป็นเยาวชน อยู่ในช่วงวัยรุ่นหรือช่วงวิกฤตการณ์ทางเอกลักษณ์ การได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการทะเลาะวิวาท อาจจะทำให้วัยรุ่นสูญเสียตัวตนในการพัฒนาบุคลิกภาพในขั้นที่ต้องค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน และไม่สามารถผ่านวิกฤตการณ์นี้ไปได้อย่างสร้างสรรค์

(3) ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นตอนของ Maslow ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น ตั้งแต่ระดับต่ำสุดไปถึงสูงสุด (สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์, 2556) ดังนี้

ขั้นแรก ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และเป็นความต้องการที่ทุกคนมีมาตั้งแต่เกิด เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ การพักผ่อน ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ดังนั้นมนุษย์จึงต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานนี้ ก่อนจะมีความต้องการขั้นอื่นตามมา

ขั้นที่สอง ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety and Security Needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ขั้นที่สองคือความอยากมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและปลอดภัยจากอันตราย สังเกตได้จากมนุษย์ชอบอยู่ในสังคมที่มีความสงบ

เรียบง่าย มีระเบียบวินัยและมีกฎหมายคุ้มครอง การดำเนินชีวิตประจำวันอย่างราบรื่น ไม่มีอุปสรรค ความต้องการในขั้นนี้รวมถึงความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งจะผลักดันมนุษย์ให้ทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายคือความมั่นคงปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจ

ขั้นที่สาม ความต้องการความรักและความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belongingness Needs) เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองทางร่างกายและมีความมั่นคงปลอดภัยทางร่างกายและจิตใจแล้ว บุคคลจะต้องการเป็นผู้ให้ความรักและได้รับความรัก ต้องการคนเคียงข้าง ต้องการอยากมีเพื่อน มีคนรักใคร่ชอบพอบุคคลที่มีความต้องการในขั้นนี้จะทำพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายเพื่อจะทำให้รู้สึกว่าคุณไม่ได้อยู่คนเดียวหรือถูกทอดทิ้ง

ขั้นที่สี่ ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี (The Esteem Needs) เป็นความต้องการของมนุษย์เกือบทุกคนในสังคม เช่น ต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง หรือมีความภาคภูมิใจเมื่อประสบความสำเร็จ รู้สึกว่าคุณเป็นคนที่มีประโยชน์และมีคุณค่าในสังคม เป็นต้น

ขั้นที่ห้า ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Needs for Self-Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ในการที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งตามความนึกคิดของตนเอง และเป็นไปได้พัฒนาศักยภาพที่แท้จริงของตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง แต่การที่บางคนไปไม่ถึงระดับนี้ เพราะมีอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมรอบข้าง เช่น บิดามารดาไม่ได้เสริมสร้างความรู้สึกรัก ความรู้สึกอบอุ่นให้แก่เด็ก หรือรู้สึกว่าตนเป็นคนมีคุณค่าในสังคม และมีหลายคนมักติดอยู่กับความหลงตัวเอง หลงในอำนาจวาสนา หลงในวัตถุนิยม ทำให้ไม่สามารถหลุดพ้นไปถึงการพัฒนาระดับสูงนี้ได้

ทั้งนี้ การที่ผู้เสียหายไม่ได้รับความปลอดภัยจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายซึ่งหากอธิบายตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นตอนของ Maslow ผู้เสียหายไม่สามารถได้รับการตอบสนองต่อความต้องการในขั้นที่ 1 เมื่อความต้องการพื้นฐานที่บุคคลพึงมีไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะไม่เกิดความต้องการในขั้นอื่นๆ ตามมา อาจส่งผลทำให้ผู้เสียหายพยายามแสวงหาทางเลือกหรือหนทางในการตอบสนองความต้องการของตนเอง หากผู้เสียหายมีการปรับตัวที่เหมาะสม ก็จะสามารถก้าวข้ามไปยังความต้องการขั้นต่อไป แต่ถ้าหากตอบสนองความต้องการไม่เหมาะสม ก็อาจเป็นการกระทำความผิดขึ้นได้

(4) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning Theory) Bandura อธิบายว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรม ทักษะคิด และผลของพฤติกรรมนั้นจากผู้อื่น ส่วนมากพฤติกรรมของมนุษย์เรียนรู้ได้จากการสังเกตต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างใน

การคิดและการแสดงออก (ปิติตา รัตนจิระพงศ์, 2560) โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่า การที่มนุษย์จะสามารถเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ และลอกเลียนแบบพฤติกรรมได้นั้น ต้องอาศัยการมองหรือจดจำมาจากบุคคลรอบข้าง หรือที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning หรือ Modeling)

ดังนั้น การกระทำความผิดของบุคคลมีแนวโน้มเกิดขึ้นจากการเลียนแบบทั้งจากบุคคลใกล้ชิด กลุ่มคนที่บุคคลใช้เวลาาร่วมด้วย และจากสื่อรอบตัวที่เป็นตัวแบบสำคัญที่จะทำให้บุคคลเกิดการซึมซับและเลียนแบบพฤติกรรม หากผู้เสียหายมีมุมมองต่อการทะเลาะวิวาทว่า ต้องการแก้แค้นเอาคืนผู้กระทำผิด ผู้เสียหายอาจจะลงมือกระทำผิดในรูปแบบเดียวกับที่ตนได้รับโดยเลียนแบบพฤติกรรมจากผู้ที่มากระทำผิดกับตน

2.4.2 ทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยา ได้แก่

(1) ทฤษฎีการคบค้าสมาคมที่แตกต่างกัน (Differential Association Theory) โดย Edwin Sutherland (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2548) อธิบายว่า การที่บุคคลจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เกิดจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งพฤติกรรมการกระทำผิดเกิดจากการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น โดยที่บุคคลมักจะเกิดการเรียนรู้จากบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นวิธีการในการกระทำความผิด รวมถึงแรงจูงใจ แรงผลักดัน การใช้เหตุผล และทัศนคติของการกระทำผิด ในสังคมมีบุคคลที่อยู่ท่ามกลางพลเมืองดี และบุคคลที่อยู่ท่ามกลางบุคคลที่กระทำผิดกฎระเบียบของสังคม ถ้าบุคคลมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดถี่หรือบ่อย และใช้เวลาอยู่ร่วมกันนาน โอกาสที่บุคคลจะเป็นพลเมืองดีหรือกระทำผิดด้วยนั้นจะมีมาก ซึ่งทฤษฎีคบค้าสมาคมที่แตกต่างกันนี้ มุ่งเน้นที่การมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเพื่อน ประเภทของเพื่อน และลักษณะพฤติกรรมโดยรวมของกลุ่มเพื่อน

(2) ทฤษฎีการเลียนแบบ (theory of imitation) Gabriel Tarde มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลจากการเรียนรู้ โดยมนุษย์ได้เรียนรู้แนวความคิดจากการคบค้าสมาคมกับผู้อื่น (ชิษณุชา นวลปาน, 2562) และส่งผลให้เกิดเป็นพฤติกรรมของบุคคล สามารถอธิบายได้ 3 ประการดังนี้ 1) บุคคลจะเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคลอื่น เนื่องจากได้ติดต่อสื่อสารใกล้ชิดกับบุคคลนั้น 2) ผู้ที่มีลักษณะเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะเลียนแบบพฤติกรรมจากผู้ตนมองว่าที่มีอำนาจเหนือกว่า 3) วัฒนธรรมใหม่จะเข้าไปแทนที่วัฒนธรรมที่เก่ากว่า โดยบุคคลจะเลือกเลียนแบบในสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

(3) ทฤษฎีตีตรา (Labeling Theory) สามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีการกระทำตอบโต้ทางสังคม (Social reaction theory) ซึ่ง Scharg อธิบายว่าไม่มีพฤติกรรมใดเป็น

พฤติกรรมอาชญากรได้อย่างแท้จริง แต่เพราะสังคมเป็นตัวกำหนดหรือตราหน้าให้บุคคลเป็น อาชญากรจากพฤติกรรมที่กระทำผิดและการถูกตีตราในกระบวนการยุติธรรม (ฌักทรีตัน ไชย อัครกัลป์, 2559) ดังนั้นพฤติกรรมที่กระทำผิดในทฤษฎีนี้ จึงเน้นไปที่ปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อ ผู้กระทำผิดมากกว่าเนื้อหาของสาระของการกระทำนั้นโดยตรง

(4) ทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (Subculture Theory) ของ Cohen อธิบายว่าเยาวชน วัยรุ่น มักจะกระทำผิดกฎหมายในลักษณะเป็นกลุ่ม และมีพฤติกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการ กระทำที่ไม่มีจุดมุ่งหมาย ก้าวร้าว และเป็นการแสดงออกถึงการต่อต้านสังคม (ฌักทรีตัน ไชย อัครกัลป์, 2559) ซึ่งแตกต่างจากอาชญากรรมทั่วไป เนื่องจากอาชญากรรมในผู้กระทำผิดมักจะมี วัตถุประสงค์ เช่น ต้องการทรัพย์สิน ต้องการแก้แค้น ฯลฯ อีกทั้งการกระทำผิดยังเป็นวิธีการที่จะทำ ให้เยาวชนได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนฝูง หรือเป็นการเสริมสร้างสถานะของบุคคลในกลุ่ม เยาวชนด้วยกัน (ซีวีวัฒน์ หวานอารมย์, 2550)

จากทฤษฎีทางสังคมวิทยา พบว่า การที่บุคคลจะกระทำผิด ส่วนหนึ่งมาจาก สังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมรอบบ้าน สิ่งเหล่านี้มีผล ต่อความคิด ทักษะคิด และมุมมอง หากผู้เสียหายคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทชกต่อย แม้ใน ตอนแรกอาจจะยังไม่มีความคิดโน้มเอียงที่จะกระทำผิด แต่เมื่อได้ใช้เวลาอยู่กับกลุ่มเพื่อน ได้ เรียนรู้ค่านิยม ทักษะคิด และวิธีการต่างๆของเพื่อน ผู้เสียหายก็จะมีบุคลิกภาพคล้ายตามกลุ่มเพื่อน มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท และมีทัศนคติต่อการกระทำผิดว่าเป็นของธรรมดา

2.5 สาเหตุของการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา

จากการศึกษาของ นวรัตน์ ทรงเกียรติกุล (2560) สามารถแบ่งสาเหตุการทะเลาะวิวาท ของนักเรียนอาชีวศึกษาออกเป็น 2 สาเหตุหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคลหรือปัจจัยภายใน และปัจจัย สภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอก ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลหรือปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากจิตใจ ส่งผลต่อ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย แรงขับของฮอร์โมนใน พัฒนาการช่วงวัยรุ่น ได้แก่ การขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม การ ขาดวินัยในตนเอง การมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมในทางผิดเกี่ยวกับเรื่องศักดิ์ศรีสถาบัน ความ ต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและรุ่นพี่ ต้องการอดรุ่มน้อง มีประสบการณ์การทะเลาะ วิวาทในอดีต เคยถูกทำร้ายร่างกายมาก่อน ต้องการแก้แค้น ขาดเป้าหมายในชีวิต ขาดความ ตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง การใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ การหนีหวงเรื่องซู้สาว การถูกทำ ให้เสียหน้า (นวรัตน์ ทรงเกียรติกุล, 2560; สรยุทธ จิโรภาส, 2558; อุมภาพร ตรังคสมบัติ, 2549)

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอก สามารถอธิบายแยกสาเหตุเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

2.1 สาเหตุที่เกิดจากครอบครัว มาจากการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยของบุคคลในครอบครัว การขาดความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการตามช่วงวัยของวัยรุ่น การแตกสลายของสถาบันครอบครัว การเห็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมของคนในครอบครัว และการถูกตีตราจากบุคคลในครอบครัว นับเป็นอิทธิพลของขบวนการหล่อหลอมทางสังคม (Socialization) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลการเรียนรู้และปลูกฝังจากครอบครัว

2.2 สาเหตุที่เกิดจากกลุ่มเพื่อน รุ่นพี่ และครูในสถาบัน สาเหตุนี้มาจากการได้รับการปลูกฝัง ความเชื่อ ศรัทธา และค่านิยมผิดๆ ทางลบจากรุ่นพี่และครูในสถาบัน การยุยงส่งเสริมในทางที่ผิดของรุ่นพี่และเพื่อน รวมถึงอิทธิพลของรุ่นพี่และกลุ่มเพื่อนที่คุกคามและข่มขู่ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

2.3 สาเหตุที่เกิดจากสถานศึกษา โดยการขาดความต่อเนื่องและเอาจริงเอาจังในการแก้ไขปัญหาของผู้บริหาร ประสิทธิภาพการทำหน้าที่ของครูอาจารย์ การขาดระบบคัดกรองความประพฤติของผู้เข้าเรียนอาชีวศึกษา อีกทั้งระบบช่วงเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนตรงกับสถาบันอื่น ทำให้เกิดโอกาสการเผชิญหน้า

2.4 สาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางชุมชนและสังคม โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีแหล่งอบายมุขอยู่รอบๆ เช่น ร้านจำหน่ายสุรา บุหรี่ ร้านเกมส์ ร้านสไน้กเกอร์ รวมทั้งสภาพสังคมเมืองที่ต้องเร่งรีบ มีการแข่งขันตลอดเวลา และชุมชนที่ไร้ระเบียบ ทำให้สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเป็นแหล่งมั่วสุม มีการทะเลาะวิวาท อาชญากรรม การแพร่กระจายของสุราและยาเสพติด ส่งผลกระทบต่อให้วัยรุ่นเห็นแบบอย่างการทะเลาะวิวาทในชุมชนและสังคม

2.5 สาเหตุจากสื่อและเทคโนโลยีการสื่อสารต่างๆ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการปลูกฝังความรุนแรงและการเลียนแบบพฤติกรรมทางลบจากสื่อ จากการติดตามข่าวและคลิปวิดีโอที่เกี่ยวกับการยกพวกตีกันและข่าวที่มีเนื้อหาความรุนแรงจากสื่อต่างๆ ที่ส่งต่อ ๆ กันในกลุ่มเพื่อนๆ เป็นอิทธิพลหนึ่งที่มีผลต่อเจตคติและเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมจนคุ้นเคยและถูกปลูกฝังให้เกิดค่านิยมใช้ความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น (ศรัญญา อธิษิตะ, 2553) และถ้าหากผู้ผลิตสื่อที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมนำเสนอข่าวสารเชิงลบ ยั่วยุ ก็สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความชื่นชอบและกระทำความรุนแรงตามอย่างมากยิ่งขึ้น

2.6 สาเหตุที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมและกฎหมาย ในข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจและกฎหมายมีบทลงโทษเรื่องการพกพาอาวุธเป็นชนิดลหุโทษ

2.6 รูปแบบการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา

จากการศึกษารูปแบบและพฤติกรรมเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษารัฐทิพร ศักดิ์ณรงค์ (2554) พบรูปแบบและพฤติกรรมที่น่าสนใจ ดังนี้

ตาราง 1 รูปแบบและพฤติกรรมทะเลาะวิวาท

รูปแบบการทะเลาะวิวาท	พฤติกรรมทะเลาะวิวาท
1.1 การทะเลาะวิวาท	- เกิดขึ้นโดยบังเอิญเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และสามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อและทุกสถานที่ เช่น ขณะเดินทางมาโรงเรียน เดินทางกลับ หรือระหว่างโดยสารรถประจำทาง สถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ที่สาธารณะทั่วไป บนรถโดยสารประจำทาง เป็นต้น
1.2 การจัดหาอาวุธและสถานที่เก็บ	- มักมีการเตรียมอาวุธไว้เพื่อก่อเหตุและป้องกันตัวจากคู่อริ ถ้าเกิดขึ้นแบบไม่ตั้งใจ อาวุธที่ใช้จะเป็นสิ่งของที่หาได้จากบริเวณใกล้เคียง ถ้าเกิดขึ้นแบบตั้งใจจะมีอาวุธจะมีคนจัดหาอาวุธให้เพียงพอกับผู้ร่วมก่อเหตุ หรือหาให้ได้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ - ถ้ารู้ว่บริเวณใดที่มีการก่อเหตุทะเลาะวิวาท และจะมีการจัดหาแหล่งที่เก็บซ่อนอาวุธเพื่อเตรียมพร้อมใช้ทันทีเมื่อเกิดเหตุขึ้น สถานที่เก็บอาวุธมีหลายแห่งด้วยกัน ดังนั้นพวกเขาจะมีการเตรียมอาวุธไว้บริเวณใกล้เคียงนั้น
1.3 การรวมกลุ่ม	- จะมีการรวมกลุ่มกันทั้งตอนมาโรงเรียนและตอนกลับบ้าน นักเรียนนักศึกษาที่บริเวณบ้านใกล้เคียงกันก็จะรอกลับพร้อมกัน โดยนักเรียนนักศึกษาจะเรียกว่า "สาย" โดยตั้งชื่อสายตามบริเวณที่อยู่ แต่ละสายจะมีสมาชิกมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสมาชิกที่เดินทางกลับบ้านของสายนั้น ๆ ซึ่งมีตั้งแต่ 10-50 คน

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบการทะเลาะวิวาท	พฤติกรรมกรรมการทะเลาะวิวาท
1.4 การเอาตัวรอด	- มีการศึกษาเส้นทางหลบหนี หลังจากก่อเหตุทะเลาะวิวาทไว้ล่วงหน้า รวมทั้งมีการเตรียมยานพาหนะสำหรับหลบหนีหลังก่อเหตุ ถ้ามีการวางแผนว่าจะก่อเหตุทะเลาะวิวาท นักเรียนนักศึกษาจะมีการส่งคนไปดูสถานที่ก่อนว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่บริเวณนั้นหรือไม่ ใช้เวลาก่อเหตุไม่นานเพื่อป้องกันการถูกจับกุม มักจะก่อเหตุทะเลาะวิวาทบริเวณที่สาธารณะ เพื่ออาศัยการหลบหนีหลังก่อเหตุ
2. วันเวลาที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท	- เกิดขึ้นได้ทุกวันและเวลาที่พบกัน โดยส่วนมากจะเป็นช่วงเช้าขณะที่เดินทางมาโรงเรียน และช่วงเย็นซึ่งเป็นเวลาที่เลิกเรียนและเดินทางกลับบ้าน หรือวันพิเศษต่างๆ ได้แก่ วันสถาปนาสถาบันตนเอง หรือสถาบันคู่อริ วันไหว้ครู วันกีฬาดี นักเรียน นักศึกษามักจะมีความรู้สึกคึกคักขณะเป็นพิเศษ และมีการนัดหมายกันไว้ก่อนล่วงหน้า
3. สถานที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท	- สถานที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบันมีอยู่หลายบริเวณสามารถเกิดได้ทุกที่ที่นักเรียนต่างสถาบันมาพบกัน บริเวณที่มักเกิดเหตุ เช่น ป้ายรถประจำทางบนรถโดยสารประจำทาง หน้าโรงเรียน สถานที่สาธารณะทั่วไป เป็นต้น

ที่มา: รัฐิพิพร ศักดิ์ดิณรงค์ (2554)

2.7 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นปัญหาเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชนที่นำมาสู่การดำเนินการทางกฎหมายในฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งผู้วิจัยสนใจกรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชน

และครอบครัวกลาง โดยผู้วิจัยได้ยกประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 297 (สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์, 2563) อธิบายได้ดังนี้

มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะประสาท
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แหว่งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบวัน หรือจน

ประกอบกรณียกตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์อันตรายสาหัสจากประมวลกฎหมายอาญา เป็นเกณฑ์คัดเลือกเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน ที่นำมาสู่การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีอาญาในฐานความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ลำดับต่อไป ผู้วิจัยได้อธิบายความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม และแนวคิดเกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัวกลางไว้ในหัวข้อถัดไป

3.แนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม

3.1 ความหมายของผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม

การศึกษานิยามหรือความหมายของคำว่า “ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม” ผู้วิจัยได้จะทำการศึกษาความหมายของเหยื่อ ความหมายของผู้เสียหาย และความหมายของเหยื่ออาชญากรรม ดังนี้

ผู้เสียหาย (Injured person)

ตามพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช (2554) คำว่า ผู้เสียหาย ในทางกฎหมายอาญา หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐาน

หนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ เช่นเดียวกับในทางอาชญาวิทยาผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรม หมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำ ความผิด หรืออาชญากรรมโดยปราศจากความยินยอมของผู้นั้น ผู้เสียหายอาจได้รับความเสียหายทางร่างกาย ได้แก่ การถูกประทุษร้ายแก่ร่างกายและได้รับความเสียหายทางทรัพย์สิน ได้แก่ การถูกปล้น ใจ โจรกรรม เป็นต้น และในความเป็นจริงผู้เสียหายในการก่ออาชญากรรมไม่ได้หมายถึงเฉพาะตัวผู้ถูกทำร้ายเท่านั้น ยังหมายรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดของผู้ถูกทำร้ายอีกด้วย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็จะพลอยได้รับผลเสียหายจากเหตุการณ์ร้ายนั้นด้วย ได้แก่ ครอบครัว พ่อแม่ พี่น้อง สามี ภรรยา และบุตร หรือบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบอุปการะของผู้ถูกทำร้าย เป็นต้น (ประเทือง ธนียผล, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง (2563) และพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มาตรา 3 ให้นิยามความหมายของผู้เสียหาย ว่าหมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่งของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดนั้น รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ เช่น ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ ผู้แทนของนิติบุคคล เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2544)

เหยื่อ (Victim)

แต่เดิมคำว่า เหยื่อ มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า *Victima* (as cited in Nova, 2014) หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่ถูกฆ่าตายเป็นเครื่องบูชาสำหรับบูชาในพิธีกรรมทางศาสนา ต่อมา Benjamin Mendelson ผู้บุกเบิกวิชาเหยื่อวิทยา ได้ให้ความหมายคำว่า *Victimology* ว่าเป็น การศึกษาทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเหยื่อทุกประเภท ไม่ใช่เฉพาะเหยื่ออาชญากรรมเท่านั้น (Mendelsohn, 1937) และ Schafer (1968) ได้อธิบายว่าเหยื่อ คือ บุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากความเบียดเบียนของสังคม หรือการประกอบอาชญากรรม และไม่มีอาชญากรรมใดที่ปราศจากเหยื่ออาชญากรรม

ดังนั้นสรุปได้ว่าผู้เสียหาย หรือเหยื่อทางอาชญากรรมคือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งได้รับอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือได้รับผลกระทบใด ๆ จากการก่ออาชญากรรม (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551; มุฮัมหมัดรอฟีอี มุซอ, 2558; สรวุฑ เบญจกุล)

ในงานวิจัยครั้งนี้สนใจเหยื่อหรือผู้เสียหายที่เป็นเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) ซึ่งจากการที่ได้ทำการศึกษาความหมายของผู้เสียหายหรือเหยื่อในคดีอาญาของนักวิชาการที่ได้กล่าวไว้

ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ผู้เสียหายหรือเหยื่อที่เป็นเยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบห้าปี บริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง และทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของบุคคลอื่น

3.2 สาเหตุของการตกเป็นผู้เสียหาย

ตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม 3 ด้าน ได้อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม (ชรินทร์ โกพัฒน์ตา, 2557) คือ

1. ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการที่จะก่อเหตุหรือลงมือกระทำความผิด

2. เหยื่อ (Victim)/ เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายที่มุ่งหมายกระทำต่อหรือเป้าหมายที่ต้องการ

3. โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และ สถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้ายมีความสามารถที่จะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

ดังนั้นหากผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือมีความต้องการที่จะกระทำความผิดโดยการทำร้ายเหยื่อหรือเป้าหมายได้นั้นอาจจะต้องอาศัยจังหวะเวลาที่เอื้อหรืออำนวยความสะดวกดังกล่าว แต่อาจเกิดโดยการคิดไตร่ตรองมาก่อนหน้าหรืออาจเกิดขึ้นในลักษณะซึ่งหน้า โดยจากการศึกษาวิจัยของ ณภัทรรัตน์ ไชยอัศวรักษ์ (2559) อธิบายลักษณะการเกิดเหตุทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นได้ 2 รูปแบบ คือ 1) เกิดขึ้นโดยบังเอิญ สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และ 2) เกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือจงใจ จะเกิดขึ้นในวันพิเศษ เช่น วันสถาปนาโรงเรียน วันกีฬา และจะเกิดเหตุบริเวณหน้าโรงเรียน ซึ่งการทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นทั้ง 2 รูปแบบ สามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่รุนแรง มีผู้ได้รับบาดเจ็บและได้รับความเสียหายเกิดขึ้น ถือเป็นอาชญากรรมที่นำไปสู่การดำเนินคดีตามกฎหมาย

จะเห็นได้ว่าสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายในการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของวัยรุ่น สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งแบบบังเอิญและแบบตั้งใจ โดยมีวัยรุ่นฝ่ายที่ต้องการก่อเหตุ และวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายที่ต่อมากลายเป็นผู้เสียหาย โดยทั้งสองฝ่ายมีโอกาสเจอกันในเวลาและสถานที่ที่เจอโดยบังเอิญหรือเจอโดยที่ผู้ก่อเหตุตั้งใจไปเจอ ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้

ในส่วนต่อไป ผู้วิจัยจะอธิบายเกี่ยวกับเยาวชนที่เป็นผู้เสียหาย ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ ผู้เสียหายมีอายุ 15 – 18 ปี ถือว่าอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลางคาบเกี่ยววัยรุ่นตอนปลาย โดยผู้วิจัยจะอธิบายพัฒนาการของวัยรุ่นตอนกลางและลักษณะของวัยรุ่น เพื่อทำความเข้าใจช่วงวัยของผู้เสียหายทั้งกระบวนการคิด อารมณ์ พฤติกรรม ที่นำมาสู่การคิดตัดสินใจในการศึกษาการให้อภัย

3.3 เยาวชนที่เป็นผู้เสียหาย

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการให้อภัยของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ซึ่งเยาวชนที่อยู่ในความสนใจของผู้วิจัย คือเยาวชนที่มีอายุ 15 – 18 ปี ซึ่งก็อยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลาย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545; สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2559) เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดและจิตใจเป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่แก่นักเรียนอายุ 15 – 18 ปี มักมีปัญหาทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายกับนักเรียนต่างสถาบัน มีการใช้อาวุธในการต่อสู้ ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งสองฝ่าย (สรยุทธ จิโรภาส, 2558) ดังนั้นผู้เสียหายที่มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 15 - 18 ปี จะอยู่ในระหว่างช่วงระยะวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) และวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)

พัฒนาการของวัยรุ่นตอนกลาง ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางกาย (Physical Development) การเจริญเติบโตของร่างกายวัยรุ่นเริ่มช้าลง รูปร่างเป็นสัดส่วนของผู้ใหญ่ ความเจริญเติบโตของส่วนสูงใกล้จะสิ้นสุด แต่การเพิ่มทางด้านน้ำหนักยังคงดำเนินต่อไปในอัตราที่ช้าลงกว่าเดิม ลักษณะทางเพศเจริญพันธุ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น การมีหนวดเครา หรือมีเสียงห้าวในผู้ชายและการมีสะเก็ดผายออก หรือมีเสียงแหลมเล็กในผู้หญิง รังไข่เจริญอย่างรวดเร็ว ทรวงอกมีขนาดใกล้เคียงกับของผู้ใหญ่ ขณะที่อวัยวะเพศจะเพิ่มมากขึ้น สุขภาพแข็งแรงขึ้นกว่าช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ ไม่เหนื่อยง่ายเหมือนตอนอายุ 11-12 ปี

2. พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development) อารมณ์ของวัยรุ่นตอนกลาง วัยนี้เป็นวัยที่ได้ชื่อว่าวัย “พายุบุแคม” หมายถึง การแสดงความรู้สึกรุนแรง เปิดเผยและตรงเกินไป บางครั้งอาจจะมีความรู้สึกว่าตนมีความสุขและมีความเชื่อมั่นในตนเอง แต่บางครั้งก็รู้สึกเศร้าหดหู่ มีความสงสัยอยู่ตลอดเวลา มักไม่ค่อยจะยอมใครง่าย ๆ ในขณะเดียวกัน บางครั้งก็อาจจะเป็นคนโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือ และบางครั้งจะเห็นแก่ตัวแบบเด็ก ๆ ก็ได้ อีกทั้งมีความต้องการแสดงที่จะแสดงความคิดเห็นกับผู้ใหญ่อยู่เสมอ และมักจะมีเหตุผลขัดแย้งกัน เนื่องจากวัยรุ่นกำลังเจริญเติบโตไปสู่วัยผู้ใหญ่ มีความต้องการที่จะพึ่งพาตนเอง จึงทำให้วัยรุ่นมักจะฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของครอบครัว ทั้ง ๆ ที่ยังต้องการความสนใจจากครอบครัวและต้องการเป็นอิสระด้วย

3. พัฒนาการทางสังคม (Social Development) โดยทั่วไปสังคมของวัยมีการการคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น นอกจากการคบเพื่อนทั่วไป ยังคบเพื่อนที่ตนถูกใจ เช่น มีความสนใจและ

มีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกับกัน เป็นต้น การรวมกลุ่มของผู้ชายมักจะใหญ่กว่ากลุ่มของผู้หญิง เป็นวัยที่กลุ่มมีอิทธิพลต่อตัวตนมาก

4. พัฒนาการทางสติปัญญา (Mental Development) ด้านระบบประสาทของวัยนี้มีการพัฒนาเกือบเต็มที่ ความสามารถทางสมองมีเพิ่มขึ้น ความจำดีขึ้น มีสมาธิมากขึ้น การแก้ปัญหาดีขึ้น มีความกระตือรือร้นมากขึ้น และมีความสามารถเพิ่มขึ้นหลายด้าน สนใจผู้อื่นและมีความสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างทางบุคลิกภาพ มีทัศนคติต่อบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี สามารถใช้ความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล รู้จักสังเกตความรู้สึกของคนอื่นที่มีต่อตนเองได้มากขึ้น ต้องการทำให้ตนเองเป็นที่ประทับใจแก่ผู้อื่น พยายามหาข้อบกพร่องเพื่อแก้ไข ดังนั้น วัยนี้จึงมักปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง

ลักษณะของวัยรุ่น

โดยทั่วไปในช่วงวัยรุ่นจะมีรู้สึกสับสนทางอารมณ์มากกว่าในวัยอื่น เป็นเพราะสาเหตุซับซ้อนหลายประการ (Fuhrmann, 1990) เช่น

1. เป็นช่วงเปลี่ยนวัย เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นระยะที่วัยรุ่นเข้าสู่บทบาทของวัยผู้ใหญ่ทั้งในด้านพฤติกรรม บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ แต่เนื่องจากอยู่ในระยะแรกเริ่มในการเข้าสู่วันผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงมีความสับสนลังเลใจ ไม่แน่ใจ ไม่มั่นคงทางใจ

2. ร่างกายเจริญเติบโตเป็นชายหนุ่มหญิงสาวเต็มที่ ต้องมีการวางตัวในสังคมกับเพื่อน เพื่อนต่างเพศ และเพื่อนต่างวัย ซึ่งการวางตัวอย่างเหมาะสม ต้องอาศัยเวลา ในระยะที่ยังปรับตัวไม่ได้ จึงมีความรู้สึกสับสนในใจ

3. วัยรุ่นจะต้องวางแผนเพื่อเลือกเส้นทางสู่อาชีพในอนาคต การเตรียมตัวสำหรับประกอบอาชีพต่อไปในระยะวัยผู้ใหญ่ การเลือกอาชีพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อชีวิต จิตใจ อารมณ์ ความต้องการของวัยรุ่น และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งครอบครัวที่บ้าน ครูอาจารย์ที่โรงเรียน และกลุ่มเพื่อน ดังนั้น วัยรุ่นจึงมีความสับสนได้ง่าย เนื่องจากวัยรุ่นมักมีความกดดันในตนเอง ทั้งในด้านสติปัญญา ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว โรงเรียน และสังคมส่วนรวม ทำให้วัยรุ่นยังไม่แน่ใจในความถนัด ความสนใจ ความต้องการและบุคลิกภาพของตนเอง

จากการอธิบายข้างต้น สามารถสรุปลักษณะของวัยรุ่นได้ว่า เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายค่อนข้างชัดเจน เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต กล่าวคือ เริ่มมีการเรียนรู้อุปนิสัยแบบผู้ใหญ่ จึงมีความรู้สึกสับสนระหว่างความต้องการอิสระและการต้องการดูแล อีกทั้งต้องมีการปรับตัวเข้ากับเพื่อน (ณภัทรรัตน์ ไชยอัศวกรศิลป์, 2559) มีความต้องการการยอมรับทั้งจากเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

สำหรับผู้เสียหายในการศึกษาคำนี้ซึ่งเป็นวัยรุ่น จากลักษณะดังกล่าวที่ภายในมีความต้องการที่จะพึ่งพาตนเอง ต้องการความอิสระ ค้นหาตัวตน จึงทำให้วัยรุ่นมักจะยึดถือความคิดตนเอง เชื้อมั่นในตนเองทำให้บางครั้งฝ่าฝืนต่อคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งอาจจะมี การแสดงออกผ่านความรู้สึกและพฤติกรรมที่รุนแรง เปิดเผยและตรงเกินไป นอกจากนี้การคบเพื่อนก็ อาจจะมีพบกับปัญหาความคับข้องใจในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มสังคม หรืออาจจะเกิดการ คล้อยตามได้โดยง่ายเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้เพื่อนนับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพล สำคัญสำหรับช่วยวัยรุ่นซึ่งผลจากการรวมกลุ่มนำไปสู่การสร้างความเป็นพวกพ้อง (สรยุทธ จิโร ภาส, 2558) ซึ่งต้องการมีพื้นที่หรือแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของกลุ่มจึงมี โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งและการปะทะขึ้นระหว่างกลุ่มขึ้นมาได้

3.4 ผลกระทบจากการตกเป็นผู้เสียหาย

วิระพล ตั้งสุวรรณ (2539) ได้แบ่งผลกระทบจากการตกเป็นผู้เสียหายอาชญากรรม ดังนี้

1. ผลกระทบต่อชีวิตและร่างกาย ผู้เสียหายบางรายได้รับอันตรายแก่ร่างกาย บางรายได้รับอันตรายสาหัส หรือบางรายได้รับอันตรายจนถึงแก่ชีวิต หรือการได้รับบาดเจ็บสาหัส มีผลเป็นติดตัว พิกการทุพพลภาพ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถประกอบอาชีพปกติได้ตลอดชีวิต อีกทั้ง อาจจะเป็นภาระแก่คนในครอบครัวที่จะต้องเลี้ยงดูต่อไป
2. ผลกระทบต่อทรัพย์สิน สามารถแบ่งได้ 3 กรณี คือ กรณีที่ 1 ผู้เสียหายต้อง สูญเสียทรัพย์สินจากการกระทำของผู้กระทำความผิด เช่น เมื่อมีการปล้นทรัพย์ ก็ต้องเสียเงินทอง หรือของมีค่า บ้านเรือน สำนักงาน ร้านค้า ต้องถูกทำลาย กรณีที่ 2 ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ ซึ่ง จะต้องใช้เงินในการรักษาตัว ถ้าผู้เสียหายมีการประกันชีวิตหรือสิทธิในการรักษาพยาบาล ก็ไม่ ต้องสำรองจ่ายเงิน แต่ถ้าไม่มีเงินจากการประกันชีวิตหรือการประกันสังคม อาจจะต้องกู้ยืมเงิน จากผู้อื่น หากหาผู้ให้กู้ยืมเงินไม่ได้ ก็อาจไม่ได้รับการรักษา หรืออาจเสียชีวิตในที่สุด และกรณีที่ 3 ผู้เสียหายเป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม อาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ได้แก่ จ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือตำรวจในการจับกุมคนร้าย จ่ายเงินค่าจ้างให้กับทนายความในการฟ้องคดี แพง เพื่อเรียกร้องชดใช้ค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิด หรือกรณีร่วมเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงาน อัยการในการฟ้องคดีอาญา จ่ายเงินค่าธรรมเนียมศาลในคดีแพ่ง โดยไม่ได้รับการยกเว้น แม้จะตก เป็นผู้เสียหายก็ตาม จ่ายเงินเป็นค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ขณะดำเนินคดี สูญเสียรายได้ จากทำงานระหว่างรักษาตัว หรือระหว่างซ่อมแซมกิจการร้านค้าหรือสำนักงาน และเสียเงินเพื่อ การซื้อหาอุปกรณ์ในการป้องกันตนเองและทรัพย์สินจากการเกิดอาชญากรรมที่อาจมีขึ้นในโอกาส ต่อไป

3. ผลกระทบต่อจิตใจได้ส่งผลกระทบในลักษณะรุนแรงและรบกวนจิตใจของผู้เสียหายเป็นตราบาปแห่งความรู้สึก ซึ่งอาจจะใช้เวลานานนับปีหรืออาจตลอดชีวิต เป็นความสูญเสียที่ประมาณค่าความเสียหายเป็นเงินไม่ได้ ผลกระทบต่อจิตใจ อาจจำแนกได้ ดังนี้

3.1 ผู้เสียหายรู้สึกหวาดกลัวผู้กระทำความผิด หรือผู้ที่มีลักษณะคล้ายผู้กระทำผิด สถานการณ์หรือสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากเกิดการเรียนรู้แบบฝังใจขึ้น

3.2 เกิดความรู้สึกซึมเศร้า ตื่นเต้น ตกใจ หดหู่ เบื่อหน่าย และไม่ไว้วางใจต่อบุคคลและไม่เชื่อมั่นในสังคมและการเข้าสังคมเช่นเดิม

3.3 ขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม มาตรการการป้องกันอาชญากรรมและนโยบายของรัฐ ซึ่งไม่สามารถจะช่วยปกป้องคุ้มครองประชาชนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำตนเองเป็นตัวชี้วัดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3.4 ความรู้สึกเป็นทุกข์ ทำให้เกิดความวิตกกังวล และมีผลต่อบุคลิกภาพ

4. ผลกระทบต่อญาติพี่น้องและผู้ที่เกี่ยวข้องของผู้เสียหาย ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้ก็จะได้รับผลกระทบด้านสังคม จิตใจ และได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการที่มีเหตุการณ์ผิดปกติเกิดขึ้นแก่สมาชิกในครอบครัว หรือได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจและสังคม จากการถูกเพื่อนร่วมสังคมนิทาว่าร้ายต่อเหตุการณ์เสียหายที่เกิดขึ้น

5. ผลกระทบต่อพยานผู้เห็นเหตุการณ์ หมายถึงพยานเฉพาะที่บังเอิญอยู่ ณ จุดและช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ดังนั้น การเป็นพยานในฐานะพลเมืองดี หากมิได้รับการคุ้มครองป้องกันด้วยมาตรการต่างๆ จากรัฐแล้ว ก็ย่อมได้รับผลกระทบจากการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการยุติธรรม

6. ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม ส่งผลทั้งในแง่ลบและแง่บวก กล่าวคือ

6.1 ผลในแง่ลบ เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชนใด ก็จะทำให้เกิดความกลัวขึ้นในชุมชนนั้น หรือหากมีอาชญากรรมเกิดขึ้นทั่วไปในเกือบทุกชุมชน ก็ทำให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นในสังคม ความกลัวอาชญากรรมอาจทำให้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และแนวทางการประกอบอาชีพของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

6.2 ผลในแง่บวก การเกิดอาชญากรรมเป็นการเตือนให้สังคมรับรู้อันตรายที่มีต่อสังคม เพราะการที่มีผู้เสียหายนั้น แสดงให้เห็นว่าสมาชิกทางสังคมจำนวนหนึ่งกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย หากปล่อยให้คนตกอยู่ในอันตรายมาก ๆ สังคมจะดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้ ดังนั้นจะต้องหาแนวทางการป้องกัน โดยการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งยังทำให้เกิดการพัฒนาด้าน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการค้นคว้าวิจัยทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับอาชญากรรม ตกเป็นเหยื่อ สาเหตุและทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้นำไปสู่การคิดค้นหาคำตอบและวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหา และคิดค้น ประยุกต์ ประดิษฐ์ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการสร้างสรรคผลงานทางด้านศิลปะ และงานเปลี่ยนแปลงสังคม เช่น ภาพวาด ละคร นิยาย เป็นต้น

จากการศึกษาผลกระทบจากการตกเป็นผู้เสียหายจะเห็นได้ว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้เสียหาย รวมถึงครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดอาชญากรรม และผลกระทบทางด้านจิตใจ เช่น อารมณ์เศร้า สะเทือนใจ หวาดกลัว ไม้ไว้วางใจ หรือการถูกนินทา ย่อมเกิดความอับอายต่อสังคม เพื่อนบ้าน อีกทั้งพยานผู้เห็นเหตุการณ์ก็ย่อมได้รับผลกระทบจากการก่ออาชญากรรมขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ ชุมชนและสังคมก็ย่อมได้รับผลกระทบในการก่ออาชญากรรมขึ้นด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงผลกระทบทางด้านจิตใจของผู้เสียหายที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งการถูกทำร้ายร่างกายสาหัส ในที่นี้ผู้วิจัยได้นิยามการถูกทำร้ายร่างกายสาหัสว่า หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดการผลกระทบต่อร่างกายหรือสูญเสียอวัยวะสำคัญของร่างกาย เช่น ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด เสียประสาทการรับรู้ เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่น ใบหน้าเสียหายอย่างติดตัว ทูพพลภาพ มีอาการบาดเจ็บและรักษาตัวเกินกว่า 20 วัน จนไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ หรือเจ็บป่วยเรื้อรังตลอดชีวิต ดังนั้น ถือได้ว่าวัยรุ่นที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสเกิดการสูญเสียอวัยวะหรือมีอาการเจ็บป่วยรุนแรงเกิดขึ้นกับตนเอง จนสามารถถึงขั้นสูญเสียอวัยวะสำคัญได้ และการสูญเสียที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นไปอย่างทันทีทันใด หรือค่อยเป็นค่อยไปได้ ในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะเกี่ยวกับการสูญเสียและบาดแผลทางจิตใจเมื่อเผชิญกับการสูญเสีย

3.5 ลักษณะเกี่ยวกับการสูญเสียและบาดแผลทางจิตใจเมื่อเผชิญกับการสูญเสีย

แนวคิดเกี่ยวกับการสูญเสียของ Shives (อ้างถึงใน ฌวีวรรณ สัตยธรรม et al., 2557) ได้แบ่งมีลักษณะเกี่ยวกับการสูญเสียไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) มีการแยกจากหรืออยู่โดยปราศจากบางสิ่งที่เคยมี (2) มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่ทำให้บุคคลไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมาย (3) บุคคลรับรู้ถึงคุณค่าของสิ่งที่สูญเสียหรือคิดว่ากำลังจะสูญเสีย และ (4) ประสบการณ์การสูญเสียในอดีตมีผลต่อการแสดงออกในปัจจุบัน และประเภทของการสูญเสียที่ก่อให้เกิดอาการเศร้าโศกสามารถแบ่งได้ตามลักษณะได้ ดังนี้ (Videbeck, 2014)

- 1) การสูญเสียด้านร่างกาย เช่น สูญเสียแขน หรือขา หรืออวัยวะ จากอุบัติเหตุ หรือการเจ็บป่วย
- 2) การสูญเสียความรู้สึกลดลงจากการสูญเสียสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ระหว่างคนรัก
- 3) สูญเสียความมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งเกิดจากการรับรู้ตนเองว่าไม่มีคุณค่า ไม่มี ความสามารถ

และปัจจัยที่อาจส่งผลให้การเผชิญกับการสูญเสียนั้นยากลำบากขึ้น (ทิพย์สุดา สำเนียง เสนาะ, 2556) สามารถอธิบายได้ดังนี้

(1) ความรู้สึกหรือความผูกพันต่อสิ่งที่สูญเสีย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคล แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบที่รุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไป การสูญเสียด้วยการตายจากของบุคคลอื่น เป็นที่รักที่มีความผูกพันใกล้ชิดจะมีผลต่ออารมณ์เศร้าโศกอย่างมาก นอกจากนี้ การสูญเสีย อวัยวะสำคัญโดยเฉพาะใบหน้า หรือสัญลักษณ์ทางเพศ หรืออวัยวะสำคัญเกี่ยวกับชีวิต ก็ ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางอารมณ์มากกว่าการสูญเสียอวัยวะที่ไม่สำคัญ เช่น การถูกตัดขาอย่างส่งผล ทางจิตใจมากกว่าถูกตัดนิ้ว เป็นต้น

(2) ประสบการณ์การสูญเสีย การสูญเสียเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกวัย ดังนั้น การเรียนรู้ การเผชิญหน้าและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสูญเสียได้อย่างเหมาะสม ย่อมเป็น ประสบการณ์สำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อการสูญเสียอื่นได้ดีมากกว่าผู้ที่ไม่ มีประสบการณ์ในการปรับตัวกับการสูญเสียมาก่อน

(3) บุคลิกภาพและความพร้อมของบุคคล ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพ เข้มแข็ง สุขภาพแข็งแรงและมีมุมมองต่อเหตุการณ์สูญเสียเป็นเพียงเหตุการณ์หนึ่งในชีวิต ย่อม สามารถผ่านกระบวนการการสูญเสียได้ดีกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพไม่เข้มแข็ง มีสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วยหรืออ่อนแอ หรือมีความรู้สึว่าการสูญเสียนี้น่ากลัวชีวิตอย่างมาก

(4) การสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม การได้รับกำลังใจและประคับประคอง จากบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะบุคคลสำคัญที่มีความผูกพันต่อกัน หรือการช่วยเหลือจากเพื่อน หรือแม้แต่สวัสดิการต่างๆจากสังคม จะช่วยให้บุคคลที่สูญเสียสามารถปรับตัวได้เร็วขึ้น

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลที่เกิดการสูญเสียมีปฏิกิริยาโต้ตอบ มากน้อยต่างกัน คือ ความสำคัญของสิ่งที่สูญเสียและความผูกพันทางจิตใจกับสิ่งที่สูญเสีย และ ไม่ว่าบุคคลจะเกิดการสูญเสียในรูปแบบใด ก็จะมีพฤติกรรมแสดงออกที่เกิดจากการสูญเสีย

ได้แก่ ความรู้สึกเศร้าโศก ซึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนองโดยรวม ประกอบด้วยความคิด ความรู้สึก ที่มีต่ออารมณ์ที่เป็นทุกข์อันเนื่องมาจากการสูญเสีย

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสูญเสียที่เกิดขึ้น ทำให้บุคคลเกิดบาดแผลทางจิตใจ ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นทำความเข้าใจวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีอารมณ์ไม่คงที่ การเกิดบาดแผลทางจิตใจในช่วงวัยนี้ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องช่วยเหลือให้วัยรุ่นก้าวผ่านการสูญเสียทางร่างกายและทางจิตใจ ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัย พบว่าประสบการณ์ที่สร้างบาดแผลให้กับวัยรุ่น ได้แก่ การถูกทำร้ายร่างกาย การถูกละเลย การถูกล่วงละเมิดทางร่างกายและทางเพศ อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ สงคราม การก่อการร้าย การบาดเจ็บของผู้เลี้ยง และการถูกกลั่นแกล้ง ดังนั้น สามารถกล่าวได้ว่า การถูกทำร้ายร่างกายสาหัสเป็นหนึ่งในประสบการณ์ที่สร้างบาดแผลทางจิตใจให้กับวัยรุ่นได้ และบาดแผลที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เกิดความเครียดที่กระทบกระเทือนจิตใจภายหลังที่เกิดเหตุการณ์วิกฤติในชีวิต ทำให้วัยรุ่นจะมีปฏิกิริยากลัว สับสน ปฏิเสธความจริง รู้สึกเสียใจต่อการสูญเสียหรือถูกกระทำรุนแรง นอกจากนี้ วัยรุ่นยังมีอาการขาดการตอบสนองทางอารมณ์ มีประสาท หรือการสูญเสียความจำเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นบางส่วน เมื่อระยะเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่ง อาจจะมีพบลักษณะของการมีพฤติกรรมที่ถดถอย หรือมีอาการซึมเศร้ามากขึ้น และอาจจะพบพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคม แยกตัว ปัญหาการนอน ความคิดในแง่ลบ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นสามารถอยู่ได้นานจนถึงวัยผู้ใหญ่ และจากการทบทวนงานวิจัยต่างๆ พบว่า วัยรุ่นมีการปรับตัวเมื่อเผชิญกับประสบการณ์วิกฤติ และมีแนวทางในการบำบัดวัยรุ่นที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์วิกฤติของชีวิตหลายวิธี ซึ่งจะขอกล่าวในลำดับถัดไป

3.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ต่อบาดแผลในชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ต่อการสูญเสียในชีวิตหรือบาดแผลในชีวิต (grieving process) เป็นที่รู้จักกันดี ได้แก่ แนวคิดของ Elizabeth Kubler-Ross (1969) และแนวคิดของ Engle (1961) โดยอธิบายได้ ดังนี้

Elizabeth Kubler-Ross (1969) ได้แบ่งปฏิกิริยาการปรับตัวเมื่อเกิดการสูญเสียเป็น 5 ระยะ ดังนี้

(1) ปฏิเสธ (denial) เป็นกลไกป้องกันของบุคคลที่ต้องเผชิญความจริงที่เจ็บปวด เป็นระยะเวลาที่บุคคลพยายามปฏิเสธความจริง การตกใจและปฏิเสธความจริงว่ามันไม่ได้เป็นอย่างนั้นแน่ ๆ ไม่ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยพยายามรวบรวมแหล่งทรัพยากรทั้งภายในและภายนอก มาช่วยผ่อนคลายนผลกระทบจากความสูญเสีย มีความรู้สึกตัวเองไม่ใช่ตัวเอง และจะไม่ยอมรับว่าเกิดการสูญเสีย มักจะพูดว่า "ไม่จริง" "สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นกับฉัน"

“ไม่จริง เป็นไปไม่ได้” อาการดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ภายใน 24 ชั่วโมง ก็จะเริ่มดีขึ้นหรือแย่ลงขึ้นอยู่กับว่าการสูญเสียนั้นว่าจะมากน้อยขนาดไหน

(2) โกรธ (anger) โดยมีพฤติกรรมแสดงความโกรธต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้น โทษบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งแวดล้อม รู้สึกว่าทำไมต้องเกิดเหตุการณ์แบบนี้กับตนเอง ทำไมไม่เกิดกับคนอื่น พยายามโทษว่าเป็นความผิดของผู้อื่น และที่พบได้บ่อยก็คือความโกรธต่อตนเอง

(3) ต้อรอง (bargaining) ภายใต้นี้บุคคลเริ่มมีการรับรู้การสูญเสีย แต่ยังคงพยายามมองหาสิ่งอื่นมาต่อรอง เพื่อปลอบใจตนเองในการที่ยังไม่สามารถยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งในความเป็นจริงการสูญเสียดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขหรือหาอะไรมาทดแทนได้

(4) ซึมเศร้า (depression) เป็นระยะที่มีพฤติกรรมแยกตัว เศร้า เสียใจต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้น เนื่องจากคิดว่าไม่สามารถจัดการแก้ไขกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้แล้ว ซึ่งเป็นความรู้สึกปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงนี้

(5) ยอมรับ (acceptance) เป็นระยะที่เริ่มกลับสู่สภาพเดิม ยอมรับการสูญเสียเมื่อเวลาผ่านไป ความรู้สึกและอารมณ์เศร้าค่อย ๆ พ้นกลับมา การยอมรับจะค่อยๆเกิดขึ้นในที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้จะเกิดการยอมรับแล้ว แต่อาจจะกลับไปสู่ขั้นตอนของการซึมเศร้าสลับไปมาได้

ซึ่งแนวคิดนี้อธิบายว่าการปรับตัวอาจเกิดขึ้นแบบไม่มีลำดับ ระยะเวลาไหนเกิดก่อนก็ได้ และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นครบทุกระยะ และแม้จะผ่านระยะใดระยะหนึ่งแล้ว ก็สามารถกลับไปสู่ระยะนั้น ๆ ได้อีก คืออาจกลับไปกลับมาได้ และสุดท้ายจะต้องเป็นระยะยอมรับ (acceptance) เสมอ

ในขณะที่ George Engel (1961) ได้อธิบายปฏิกิริยาการปรับตัวต่อการสูญเสียของบุคคลนั้น ออกเป็น 3 ระยะคือ

1. ระยะ shock and disbelief อาการตื่นตลึงเป็นปฏิกิริยาตอบสนองในระยะแรก เมื่อรับรู้ถึงการสูญเสียจะมีความรู้สึกตกใจ ไม่เชื่อ ปฏิเสธสิ่งที่เกิดขึ้น เกิดความรู้สึกมึนชา ใช้เวลา 2-3 ชั่วโมงถึง 2-3 สัปดาห์

2. ระยะ developing awareness เป็นระยะที่บุคคลพัฒนาการรับรู้ความจริงและได้ตระหนักถึงการสูญเสีย ซึ่งระยะนี้อาจเกิดขึ้นภายในไม่กี่นาทีหรืออาจเป็นชั่วโมงหลังการสูญเสียเกิดขึ้น อาการที่เด่นชัดในระยะนี้คือการร้องไห้ คิดคำนึงถึงบุคคลที่เสียชีวิต เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ หรืออาจทำให้ดำเนินกิจกรรมในชีวิตลดลงจากเดิม หรือบางครั้งอาจแสดงอาการโกรธ ซึ่งใช้เวลา 2-3 สัปดาห์ หรือดีขึ้นเองในเวลา 2-4 เดือน โดยส่วนใหญ่มักจะไม่เกิน 6 เดือน

3. ระยะ restitution เป็นระยะการปรับตัว เพื่อฟื้นคืนสู่สภาวะปกติ บุคคลจะยอมรับความจริง คิดหมกมุ่นถึงสิ่งที่เสียไปน้อยลง มองหาสิ่งใหม่ หรือมีความหวังใหม่ในชีวิต

จะเห็นได้ว่าการปรับตัวต่อการสูญเสียหรือบาดเจ็บที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติของชีวิต ทำยที่สุดนำมาสู่การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าหากวัยรุ่นที่ไม่สามารถปรับตัวกับการสูญเสียที่เกิดขึ้นได้ ก็จำทำให้เกิดผลกระทบทางจิตใจตามมา สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.7 ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นที่เผชิญกับวิกฤติของชีวิต

จากการทบทวนงานวิจัย สามารถแยกผลกระทบที่เกิดจากบาดเจ็บทางจิตใจเป็นด้านๆ ได้ (Dudley, 2020; Gerson & Rappaport, 2013; Malizia, 2017; Stafford et al., 2020; The National Child Traumatic Stress Network, 2008) ดังนี้

1. ด้านความผูกพัน วัยรุ่นจะเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจต่อเหตุการณ์จะเกิดขึ้นในอนาคต คิดว่าสิ่งที่เป็นอันตรายยังมีอยู่ มักจะมีแนวโน้มวิตกกังวลสูง หรือครุ่นคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือถูกกระตุ้นเราได้ง่ายจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์รุนแรงนั้น พบความยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ขาดการแสดงออกทางความรู้สึก ทำให้มีปัญหาในการสร้างสัมพันธ์ภาพ จึงนำมาสู่การแยกตัว
2. ด้านชีววิทยา วัยรุ่นมีความรู้สึกไวต่อสิ่งเร้าที่เกิดปฏิกิริยาต่อร่างกาย มีปัญหาเกี่ยวกับระบบการทำงานของร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากจิตใจ พบปัญหาเรื่องการปวดกล้ามเนื้อ หอบหืด ปัญหาทางผิวหนัง อาการปวด ปัญหาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว การทรงตัว เป็นต้น
3. ด้านการควบคุมตนเอง มีความยากลำบากในการควบคุมอารมณ์ ความยากลำบากในการอธิบายอารมณ์และความรู้สึกภายใน มีปัญหาในการรับรู้อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ มีความยากลำบากในการสื่อสาร บอกความต้องการ
4. ด้าน dissociation พบความผิดปกติเกี่ยวกับการสูญเสียความจำ การลืม เกิดภาวะผิดปกติเกี่ยวกับสติสัมปชัญญะ
5. ด้านพฤติกรรม มีพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดการยั้งคิด มีปัญหาการนอนหลับ ปัญหาการกิน การใช้สารเสพติด ต่อต้านสังคม มีพฤติกรรมทำร้ายตัวเอง
6. ด้านการคิด มีความยากลำบากในการคงสมาธิ จดจ่อ และกระบวนการคิดเชิงบริหาร มีความยากลำบากในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีการรับรู้เวลาที่บิดเบือน หรือการรับรู้สถานที่ที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง มีความยากลำบากในการวางแผน การคิดวิเคราะห์
7. ด้านภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง มีความละเอียดใจ รู้สึกผิด เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า มีการรับรู้ที่บิดเบือน

3.8 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับบาดแผลทางจิตใจ

จากการศึกษาของ Gerson and Rappaport (2013) สามารถแบ่งองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับบาดแผลทางจิตใจเป็น 4 ด้าน คือ

1) บริบทในเรื่องของเวลาและลักษณะการเกิดบาดแผลทางจิตใจ โดยมองว่าเหตุการณ์หรือบุคคลที่สูญเสียไปนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมต่อวัยอันควรหรือเวลาอันควรหรือไม่ เช่น การตายหรือพลัดพรากของคนชราจะเกิดความรู้สึกทุกขใจหรือเศร้าใจน้อยกว่าการตายของวัยอื่นๆ รวมทั้งการตายหรือการพลัดพรากที่เกิดขึ้นนั้นมีระยะเวลาให้เตรียมใจไว้ก่อนหรือเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน

2) ระดับของความผูกพันหรือความยึดอยู่กับบุคคลที่ได้พลัดพรากหรือสูญเสียไป เพราะหากบุคคลที่ตายจากไปมีความผูกพันหรือรักใคร่เป็นอย่างมากก็จะทำให้ความยากในการจัดการกับความรู้สึกดังกล่าวยากขึ้นไปด้วย

3) การให้ความหมายหรือมุมมองที่มีต่อการสูญเสีย หากมองการตายหรือการพลัดพรากเป็นเรื่องวัฏจักรชีวิตที่คนเราล้วนแต่ตกอยู่ในวงวนของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็อาจยอมรับและจัดการได้ง่ายกว่ามองว่าเป็นความไม่ยุติธรรมของชีวิต มองเป็นเคราะห์กรรม มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะต้องเกิดขึ้นกับเรา

4) ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกที่มีอยู่ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทักษะในการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่าจะมีการรับมือหรือปรับตัวได้มากน้อยเพียงใด

3.9 แนวทางในการบำบัดสำหรับวัยรุ่นที่มีบาดแผลทางจิตใจ

จากการศึกษาของ Gerson and Rappaport (2013) พบว่าการช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีบาดแผลทางจิตใจที่ดีที่สุด คือ การบำบัดแบบ trauma-focused cognitive behavioral therapy (TF-CBT) ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพในการรักษาอาการของโรค PTSD ภาวะซึมเศร้า และความวิตกกังวล ในกลุ่มเยาวชนชนหลายกลุ่ม ทั้งเยาวชนที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ เยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย เยาวชนที่ประสบความรุนแรงในครอบครัว หรือเยาวชนที่ได้สูญเสียบาดแผลร่างกาย เป็นต้น อีกทั้ง มีการให้ความรู้ทางจิตวิทยาสำหรับผู้ปกครองและวัยรุ่น สำหรับผู้ปกครองจะเป็นทักษะการเป็นพ่อแม่ รวมถึงวิธีการจัดการกับพฤติกรรมที่ขัดแย้งกัน ส่วนเยาวชนวัยรุ่นที่มีบาดแผลทางจิตใจ จะมีการฝึกเทคนิคการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การเพิ่มความเข้มแข็งทางใจ การฝึกทักษะควบคุมตนเอง เทคนิคการปรับตัวทางอารมณ์ ทักษะในการแก้ไขปัญหา และเทคนิคการเผชิญปัญหาพร้อมด้วย หากเยาวชนมีการใช้สารเสพติด สามารถทำการบำบัดรักษาแบบบูรณาการทั้งการบำบัด PTSD และการบำบัดยาเสพติด ซึ่งมีการวิจัยบ่งชี้

ว่า การบำบัดร่วมกันมีประสิทธิภาพมากกว่าการรักษาอย่างใดอย่างหนึ่ง (Malizia, 2017) นอกจากนี้มีการศึกษาว่า การฝึกทักษะในเรื่องผลกระทบและการควบคุมระหว่างบุคคล ด้วย STAIR ก็สามารถใช้ได้ผลดีกับเยาวชนดังกล่าว (Bukstein et al., 2010)

4. แนวคิดเกี่ยวกับศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชั้นต้นในระบบศาลยุติธรรม ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เฉพาะ เพื่อให้มีอำนาจในพิจารณาพิพากษาคดีเด็กหรือเยาวชน คดีครอบครัว รวมถึงคดีคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือคดีคุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณในครอบครัว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิด และคุ้มครองสถานภาพของครอบครัวให้เกิดความสงบสุข รวมทั้งพิทักษ์สิทธิและสวัสดิภาพของผู้เยาว์ในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในระบบศาลเยาวชนและครอบครัว การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนจึงต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย สุขภาพและสภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันออกไป โดยจำเป็นต้องใช้ให้เหมาะสมกับตัวของเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง มุ่งแก้ไขและการค้นหาสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วดำเนินการแก้ไขที่สาเหตุที่เกิดขึ้นมากกว่าการลงโทษ อีกทั้งเพื่อคุ้มครองสถาบันครอบครัว และส่วนได้ส่วนเสียของผู้เยาว์ในคดีครอบครัวนอกจากนี้ ไม่ควรที่จะแยกเด็กหรือเยาวชนออกจากการดูแลของผู้ปกครอง ควรคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนว่าสมควรได้รับการศึกษา การอบรมสั่งสอนให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดี ควรใช้วิธีการของสถานฝึกอบรมแบบปิดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยถือว่าเป็นหนทางสุดท้าย และให้อยู่ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็น มีการจัดอาคารสถานที่ให้เหมาะสม เพื่อการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูหรือเพื่อการศึกษาของเด็กและเยาวชน (ณรงค์ สุธรรมโกศล, 2550; ปุณยวัฒน์ ไตรจุทธากาญจน์, 2562)

อำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

1. คดีอาญาที่มีกล่าวหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งเด็กหมายถึงบุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปี ส่วนเยาวชนหมายถึง บุคคลที่อายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี โดยให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชนในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น ดังนั้น บุคคลที่กระทำความผิดทางอาญาและจะถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวจึงหมายถึง บุคคลที่อายุไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์

2. คดีอาญาที่ศาล ซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ออมนามาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 วรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่บุคคลที่ได้กระทำความผิดอาญามีอายุพ้นเกณฑ์เยาวชนและคดีอยู่ในอำนาจของศาลธรรมดา โดยหลักแล้วต้องพิจารณาและพิพากษาคดีโดยศาลธรรมดา ซึ่งอาจเป็นศาลจังหวัดหรือศาลแขวงก็ได้ แต่ศาลเห็นว่าจำเลยที่กระทำความผิดมีร่างกาย สภาพจิตสติปัญญาและนิสัยเหมือนเด็กหรือเยาวชน ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจให้ออมนาคดีไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจได้และให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

3. คดีครอบครัว ได้แก่ คดีแพ่งที่จะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับครอบครัว เช่น การหมั้น การสมรส คดีฟ้องหย่า การแบ่งสินสมรส อำนาจในการปกครองดูแลบุตร บุตรบุญธรรม การทำนิติกรรมของผู้เยาว์ คดีเกี่ยวกับการขอให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ เป็นต้น

4. คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ หมายความว่า คดีที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใด ๆ ในทางศาลเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือบุคคลในครอบครัว (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2559)

4.1 การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชน

คดีอาญาที่เด็กและเยาวชนตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา คดีจะต้องพิจารณาพิพากษาโดยศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งเป้าหมายของการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างกัน การดำเนินคดีอาญาทั่วไปกล่าวคือ การดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนเป็นกรณีที่มุ่งที่ตัวของเด็กและเยาวชนที่ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา เป็นเรื่องของสถานภาพส่วนตัวของเด็กและเยาวชน มุ่งหวังที่จะให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนนั้น เป็นเรื่องจะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในด้านส่วนตัวและในด้านสังคมทั่วไป ไม่ได้มุ่งหวังที่จะลงโทษ ถึงแม้ว่าจะมีการลงโทษเด็กและเยาวชนอยู่ด้วยก็ตาม ฉะนั้นการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนจึงมีเป้าหมายเพื่อให้มีการอบรมสั่งสอนและแก้ไขปรับปรุงตัวเด็กและเยาวชน

4.2 มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

กฎหมายบัญญัติให้นำมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาใช้ในชั้นก่อนฟ้องคดีและในชั้นพิจารณาคดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน

และบรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ตลอดจนมุ่งให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม (บุญยวัฒน์ ไตรจุฑากาญจน์, 2562) โดยมีแนวทางและหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีในชั้นสถานพินิจ (ก่อนฟ้องคดี) มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) ต้องเป็นคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหากกระทำความผิดอาญา ซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดให้จำคุกไม่เกินห้าปี ทั้งมีโทษปรับหรือไม่มีก็ตาม

(2) เด็กหรือเยาวชนต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(3) เด็กหรือเยาวชนต้องสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี

(4) ผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำผิดแล้ว เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง

(5) ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและเด็กหรือเยาวชนด้วย

2. มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) จะดำเนินการได้เมื่อมีการฟ้องคดีแล้ว

(2) คดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหากกระทำอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 20 ปี

(3) เด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4) เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ

(5) ผู้เสียหายยินยอมและใจทักไม่คัดค้าน

(6) พฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินควร

(7) ศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้

(8) ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาตามสมควร และเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชนและต่อผู้เสียหายมากกว่าการที่จะพิจารณาลงโทษ

การพิพากษาคดีอาญา

1. การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งให้กระทำเป็นการลับ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีเท่านั้นมีสิทธิรับฟังได้

2. จำเลยจะต้องมาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งตามวันเวลาที่ศาลนัด ถ้าจำเลยไม่มาและศาลมีเหตุสงสัยว่าจำเลยหลบหนีหรือจงใจไม่มาศาล ศาลจะออกหมายจับจำเลย ถ้ายัง

ไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันออกหมายจับ ศาลอาจอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นลับหลังจำเลยได้ โดยถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว

เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจริง กรณีผู้กระทำผิดอายุกว่า 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจที่จะลงโทษทางอาญาหรือเลือกใช้วิธีการเปลี่ยนโทษทางอาญามาใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนก็ได้สำหรับผู้กระทำผิดที่อายุกว่า 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี ศาลเยาวชนและครอบครัวจะลงโทษทางอาญาไม่ได้ แต่ต้องใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนแทนการลงโทษทางอาญา ซึ่งศาลอาจสั่งให้คุมความประพฤติเด็กหรือเยาวชน หรือให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปฝึกและอบรม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าผู้นั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์ (กรณีผู้กระทำผิดอายุกว่า 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี ศาลส่งตัวไปฝึกและอบรมได้ไม่เกินกว่าผู้นั้นมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์) แต่ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าผู้นั้นไม่สำนึกกลับตัวและปฏิบัติผิดเงื่อนไข ศาลมีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปจำคุกไว้ในเรือนจำต่อไป ตามเวลาที่ศาลกำหนดไว้ในคำพิพากษา

การเปลี่ยนโทษทางอาญาและการใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนเป็นอำนาจพิเศษที่มีในศาลเยาวชนและครอบครัวเท่านั้น ซึ่งศาลธรรมดาไม่มี เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชนให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ ชดเชย อบรม บ่มนิสัย เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี มิได้มุ่งที่จะลงโทษเหมือนผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในศาลธรรมดา

4.3 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือกระบวนการยุติธรรมทางเลือกรูปแบบหนึ่งที่มีวิธีการจัดการปัญหาการกระทำความผิดโดยคำนึงถึงผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดเป็นหลัก (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2549) นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดรู้สำนึกว่าตนเองได้กระทำความผิดอย่างไร ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายและสังคมอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดพยายามกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ช่วยชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ผู้เสียหายและชุมชน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2550) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นี้เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ชุมชน และรัฐได้มาพูดคุยเพื่อสร้างความเข้าใจกันอันดีต่อกันและให้โอกาสกลับคืนสู่สังคมได้ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มีหลักการสำคัญ (สุภธิดา สุกใส, 2555) ดังนี้

1. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มองว่าอาชญากรรมนั้นทำให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย เป็นการทำลายสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและความสมานฉันท์ในสังคม

2. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มุ่งเน้นการบรรเทาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และทำให้ทุกฝ่ายกลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม

3. การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในคดีอาญา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือเหยื่อ ผู้กระทำความผิด และชุมชนได้มีโอกาสร่วมกันหาทางออกในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ด้วย

เป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ การลดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางทรัพย์สิน ทางร่างกาย ทางจิตใจ ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นการทำให้ผู้เสียหายมีความพอใจและได้รับการเยียวยา ซึ่งหมายถึงรวมถึง การได้ระบายความรู้สึกหรือความทุกข์ที่ตนได้รับและผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาจากการตกเป็นผู้เสียหายทางอาชญากรรม โดยใช้วิธีการสร้างความเข้าใจต่อกันโดยเฉพาะผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย ให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงผลที่ตนได้กระทำต่อผู้เสียหายหรือต่อสังคม ตลอดจนผลกระทบที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดนั้น ในขณะเดียวกัน ผู้เสียหายได้เข้าใจถึงเหตุผลที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป นำไปสู่การหาทางออกร่วมกัน เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และสังคม ผลที่เกิดขึ้นต่อมาคือ การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยมีกระบวนการกำหนดเงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติและเป็นหลักประกันว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานยุติธรรม เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เน้นความร่วมมือระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและผู้ที่เกี่ยวข้อง สังคม ชุมชน เจ้าพนักงานของรัฐ ศาล และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมกันหาทางออกสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นและป้องกันการกระทำผิดซ้ำในอนาคต (บุญยวัจน์ ไตรจุฑากาญจน์, 2561) และสิ่งสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์คือ การเน้นให้เกิดการคุ้มครองสวัสดิภาพการฟื้นฟูการรักษาพยาบาล ผู้กระทำความผิด และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานแนวความคิดในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นหลัก คือ ความสามารถในการรับผิดชอบต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นมีไม่เท่ากับผู้ใหญ่ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนนั้นสามารถแก้ไขฟื้นฟูได้มากกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งจากพื้นฐานของแนวความคิดเช่นนี้ ส่งผลให้การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตลอดจนมาตรการที่

ใช้กับเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่อย่างชัดเจน (หทัยชนก โคตรพันธ์, 2556) ดังนั้น ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ใช้วิธีการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแบบบูรณาการเพื่อเป็นการบำบัดรักษา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้เหมาะสม สามารถกลับคืนสู่สังคมและดำเนินชีวิตต่อไปอย่างปกติสุข

เป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ ต้องการให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ ได้กลับคืนสู่สภาพเดิมและส่งเสริมความปรองดองให้แก่ทุกฝ่าย (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2551) ซึ่งในหลายประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ รวมทั้งประเทศไทยได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นแนวความคิดใหม่มาใช้จัดการกับปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด (ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, 2563) โดยมองว่าการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่บุคคลหนึ่งกระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งมากกว่ามองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อรัฐ ประกอบกับต้องการให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคมโดยเร็ว โดยไม่ต้องการสร้างตราบาปให้กับเด็กและเยาวชน ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดจึงมุ่งไปที่การทำให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมีความรู้สึกสำนึกผิดและสร้างจิตสำนึกให้กลับตนเป็นคนดี พร้อมทั้งยินยอมชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีโอกาสพูดคุยปรับความเข้าใจกันให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้ทำความดีเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสามารถกลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้

องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดแบ่งเป็น 3 ประการ ดังนี้ (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2551)

1. มีความรับผิดชอบ (Accountability) เป็นการกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรับผิดชอบต่อความเสียหายและเหยื่ออาชญากรรมที่เป็นผู้ได้รับความเสียหาย โดยการเข้าไปแก้ไขและชดเชยความเสียหายในด้านต่าง ๆ

2. มีการพัฒนาความสามารถ (Competency Development) เป็นการกำหนดให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้พัฒนาทักษะความสามารถของตน โดยให้ได้รับการฝึกและอบรมวิชาชีพ และมีการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์ทำงานด้วยตนเอง

3. มีการปกป้องคุ้มครองชุมชน (Community Protection) เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนปกป้องคุ้มครองชุมชนให้ปลอดภัยโดยเด็กและเยาวชนจะไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ อีกในส่วนของบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย สมาชิกในชุมชน ตลอดจนกลุ่มวิชาชีพในระบบงานยุติธรรม

วัตถุประสงค์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ทำให้มีผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ฝ่าย ที่มีบทบาทเพื่อสนองต่อกระบวนการ (เดชาสังขวรรณ, 2549) ดังนี้

1. ฝ่ายเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดจะต้องแสดงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเองและต้องกระทำทุกวิถีทางในการชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหายและชุมชน

2. ฝ่ายผู้เสียหายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมในกระบวนการ และมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการที่ใช้ดำเนินการกับผู้กระทำความผิด รวมทั้งให้ข้อมูลแก่ชุมชนเกี่ยวกับความปลอดภัยและการควบคุมผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำผิดซ้ำ

3. ฝ่ายชุมชนหรือสังคม ในที่นี้หมายถึงสมาชิกในชุมชนต้องให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน และต้องมีบทบาทเสมือนหนึ่งเป็นผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งชุมชนหรือสังคม อาจหมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น

4. ฝ่ายวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน กลุ่มสหวิชาชีพในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีหน้าที่และบทบาทในการอำนวยความสะดวกในด้าน การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการควบคุมการเยียวยาชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย พัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้มีแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนตนเอง และการควบคุมสอดส่องความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน

จะเห็นได้ว่าบทบาทของบุคคลทั้ง 4 ฝ่าย มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการมีความรับผิดชอบ การพัฒนาความสามารถ ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองชุมชน เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และการชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหาย อีกทั้งยังทำให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้กลับคืนสู่สภาพปกติเช่นเดิม และเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมและช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคม

ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางได้มีส่วนมาตรการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพเพื่อทำหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เมื่อผู้เสียหายให้อภัยผู้กระทำความผิด ฝ่ายผู้กระทำความผิดสำนึกผิด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ยินดีที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และต้องการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ศาลจะให้ส่วนมาตรการพิเศษและ

คุ้มครองสวัสดิภาพดำเนินการประสานการประชุมแก่สองฝ่ายในการพูดคุยปัญหา ทางแก้ไข การไกล่เกลี่ย การจ่ายค่าสินไหมทดแทน โดยมีผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้ประสานการประชุม มีนักจิตวิทยาเป็นผู้ช่วยในการประชุม รวมถึงเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ครู อาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ เข้าร่วมประชุม เพื่อกำหนดแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนี้ด้วย เมื่อที่ประชุมได้กำหนดแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนี้แล้ว ก็จะเสนอต่อศาลให้พิจารณาต่อไป ซึ่งแผนนี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขทุกข้อ อีกทั้งจะต้องส่งหลักฐานและมารายงานตัวตามนัดทุกครั้งกับผู้บริการแผนฯ ตามที่ประชุมได้ตกลงไว้ สำหรับผู้เสียหาย จากการเข้าร่วมการประชุม ทำให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสรับฟังผู้กระทำความผิด เปิดโอกาสผู้กระทำความผิดได้พูดคุย ขอโทษ สำนึกในการกระทำ รวมถึงรับผิดชอบค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าสูญเสียรายได้ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เป็นต้น ถือว่าเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำให้ผู้เสียหายความรู้สึกที่สูญเสียไปได้รับการเยียวยา ได้รับความยุติธรรมคืนมา (Umbreit et al., 2001)

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท

Hanurawan et al. (2013) ทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการทะเลาะวิวาทในหมู่นักเรียนมัธยม ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยในประเทศอินโดนีเซีย ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของกลุ่มนักเรียนในเชิงลึก โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบรายกรณี ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีประสบการณ์การทะเลาะวิวาท 6 คน จากโรงเรียนในพื้นที่เมืองมะดิง ภูมิภาคชวาตะวันออก ประเทศอินโดนีเซีย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์รายกรณี ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทตามท้องถนนเป็นทัศนคติทางลบ ซึ่งทัศนคติเชิงลบสามารถอธิบายได้ 7 ประเด็นหลัก คือ กลุ่มของนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการต่อสู้ การให้ความหมายของการทะเลาะวิวาทของกลุ่มนักเรียนเงื่อนไขของโรงเรียน วิธีการป้องกัน วิธีการแก้ไข บทบาทของบุคคลหรือโรงเรียนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท บทบาทของบุคคลหรือโรงเรียนในการแก้ไขทะเลาะวิวาท

Malihah et al. (2015) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับความสามัคคีภายในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมกรรมการทะเลาะวิวาท โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบ

กรณีศึกษา รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาเอกสารและวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่า การทะเลาะวิวาทกันระหว่างนักเรียนเกิดขึ้นจากความเกลียดชัง ความขัดแย้ง ระหว่างกลุ่มนักเรียน อีกทั้งกระบวนการเข้ากลุ่มของนักเรียนมีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติของ วัยรุ่น และเลือกกลุ่มเพื่อนที่มีบ้านหรือที่อยู่อาศัยตั้งอยู่ใกล้กัน มีความสนใจร่วมกัน เทียบสถานที่ เดียวกัน ทั้งนี้กระบวนการสร้างความสามัคคีกันในหมู่สมาชิกกลุ่มนักเรียนเริ่มต้นด้วยการ ปฏิสัมพันธ์กัน ทำกิจกรรมร่วมกันและสร้างความรู้สึกสามัคคี ซึ่งความสามัคคีภายในกลุ่มนำ นักเรียนไปสู่การทะเลาะวิวาท เมื่อกลุ่มของนักเรียนได้รับการคุกคามจากกลุ่มอื่น การทะเลาะ วิวาทจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มนักเรียนกับคู่อริ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับ พัฒนาการด้านอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

Kanyajit and Payakkakom (2015) ทำการศึกษาแนวทางในการยุติการทะเลาะวิวาท ของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์ที่อาจนำไปสู่การ ทะเลาะวิวาท รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการยุติการทะเลาะของนักเรียน นอกจากนี้ ยังมี การศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเสนอรูปแบบและมาตรการป้องกันสำหรับการจัดการการทะเลาะวิวาทของ นักเรียน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการเล่าเรื่องของ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกผ่านการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มสนทนากลุ่มจัดทำขึ้นเพื่อระดมความคิด เพื่อหาแนวทางในการยุติการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึกมุ่งเน้นการสำรวจสถานการณ์และสาเหตุของการทะเลาะ วิวาทของนักเรียน บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่

1.1 นักเรียนอาชีวศึกษา

1.2 ครอบครัวของนักเรียนที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทและผู้บาดเจ็บที่

ได้รับผลกระทบจากการทะเลาะวิวาท ได้แก่ ผู้ปกครองและผู้ปกครอง

1.3 กลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกันเพื่อนรุ่นพี่และรุ่นน้อง

1.4 โรงเรียน/สถาบัน ได้แก่ ครู อาจารย์

1.5 ชุมชน เช่น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการก่ออาชญากรรมหรือ

พื้นที่ใกล้เคียง

2. การเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคของผู้ที่เกี่ยวข้องในการทะเลาะ วิวาทของนักเรียน ได้แก่

2.1 ผู้บริหารสถานีดำรวจหรือหัวหน้างานของผู้ที่จัดการและกำหนดนโยบายเพื่อยุติการทะเลาะวิวาทของนักเรียน

2.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจของกองคุ้มครองเด็กและสตรี

2.3 เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยปราบปราม สถานีตำรวจในพื้นที่ที่มีการทะเลาะวิวาทของนักเรียน

2.4 ครู/อาจารย์จำนวน 70 คนจากโรงเรียนของรัฐและเอกชน/สถาบันการศึกษา

ผลการวิจัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ปัจจุบันปัญหานักเรียนทะเลาะวิวาทกัน เนื่องจากนักเรียนต้องการการยอมรับจากรุ่นพี่ อีกทั้งอาวุธที่ใช้ในการทะเลาะวิวาทหาได้ง่ายจึงนำมาใช้ในการต่อสู้ ซึ่งการกระทำดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่เรียนในสถาบันเดียวกัน และเป็นการทำลายชื่อเสียงของสถาบันและครอบครัวของนักเรียนที่ก่อเหตุ และผลจากการเล่าเรื่องแสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหานี้ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการยุติการทะเลาะวิวาทของนักเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการสร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปันและปรับปรุงข้อมูล ส่วนการยุติการทะเลาะวิวาทของนักเรียนพบปัญหาและอุปสรรค เช่น การลดจำนวนบุคลากรที่ทำงานร่วมกันในเครือข่าย การขาดการประสานงาน และความไม่สอดคล้องของนโยบาย ทำให้เกิดความไม่เต็มใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินมาตรการป้องกัน เป็นผลทำให้ปัญหานักเรียนทะเลาะวิวาทยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายการป้องกันอย่างเป็นทางการ พร้อมกับการเฝ้าระวังพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูง เมื่อมีพฤติกรรมต้องสงสัย ครูอาจารย์ควรเข้าไประงับเหตุที่นำไปสู่การต่อสู้ทันที นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาจะต้องร่วมมือกับภาคประชาสังคมและหน่วยงานอื่น ๆ ในการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้ควรมีความพร้อมในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการป้องกันตัวเองและสามารถแจ้งข้อมูลให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบอย่างรวดเร็ว อีกทั้งสถานศึกษาควรมีหลักสูตรการเรียนการสอนกิจกรรมค่ายผู้นำ เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองในเชิงบวกและนำไปใช้ได้เหมาะสม ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปจัดทำคู่มือเพื่อยุติการทะเลาะวิวาทนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครได้

โดยสรุปจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นการทะเลาะวิวาททำให้ทราบถึงสาเหตุของการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกเกลียดชัง ความขัดแย้ง การมีพัฒนาการทางอารมณ์ไม่เหมาะสม ความต้องการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ศักดิ์ศรี ฯลฯ ซึ่งจาก

ปัจจัยเหล่านี้จะเห็นได้ว่าความคิดหรืออารมณ์ทางด้านลบเป็นตัวนำสำคัญที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทและก่อให้เกิดการสูญเสียขึ้น

5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัย

Fehr et al. (2010) ทำการศึกษาเส้นทางสู่การให้อภัย ด้วยการวิเคราะห์อารมณ์และการสังเคราะห์อย่างเป็นระบบด้วยการค้นคว้ารวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัยและหาค่าสหสัมพันธ์ของการให้อภัย พบว่าการให้อภัยเกิดขึ้นจากการรับรู้ของผู้เสียหายว่าผู้กระทำผิดทำความผิดนั้นแบบไม่ได้ตั้งใจกระทำ แต่เป็นผลมาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เจตนาในการกระทำผิดมีความสัมพันธ์กับการให้อภัย ค่าขอโทษมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการให้อภัย จากงานวิจัยนี้บ่งชี้ว่าเพศหญิงให้อภัยได้มากกว่าเพศชาย ส่วนอายุก็มีความสัมพันธ์การให้อภัย เมื่ออายุมากขึ้นบุคคลจะมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนความคิดให้เกิดการให้อภัยได้ นอกจากนี้ ไม่พบความสัมพันธ์ของเวลาและการให้อภัย

Hook et al. (2012) ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการร่วมมือของผู้เสียหายกับการให้อภัย พบว่าผู้เสียหายที่มีแนวโน้มการให้อภัยสูงจะการตอบสนองต่อการกระทำผิดด้วยการตัดสินใจให้อภัยมากกว่าการให้อภัยทางอารมณ์ ซึ่งในการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาควรทำประเมินผู้รับคำปรึกษาด้วยความเข้าใจในความขัดแย้ง ความเจ็บปวด และมุมมองการให้อภัยของผู้รับคำปรึกษา

Lichtenfeld et al. (2019) ทำการศึกษากิทธิพลของการให้อภัยจากการตัดสินใจและการให้อภัยทางอารมณ์ที่มีต่อการอนุมานสาเหตุ พบว่าการให้อภัยมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการอนุมานสาเหตุด้านความรับผิดชอบของพฤติกรรม เมื่อผู้กระทำผิดมีการให้อภัยทางอารมณ์ต่ำก็มีความรับผิดชอบต่ำ

Luskin et al. (2019) ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการให้อภัยแบบ REACH model สำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัย Karnatak ในเมือง Darwha ในประเทศอินเดีย เป็นการศึกษาเชิงทดลองที่ใช้เวลา 5 สัปดาห์ มีการวัดผลสามครั้ง (สัปดาห์ที่ 1, 3, 5) ผู้เข้าร่วมวิจัยมีจำนวน = 124 คน (นับถือศาสนาฮินดู 100 คน อิสลาม 18 คน คริสต์ 5 คน และเซน 1 คน) ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมการให้อภัยแบบ REACH model มีการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ไปในทางบวก รวมทั้งมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถทำนายว่าผลของโปรแกรมการให้อภัยแบบ REACH model มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การได้รับรู้ว่าผู้กระทำผิดมีความเชื่อทางศาสนาสอดคล้องกับผู้เข้าร่วมโปรแกรม ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการให้อภัยมากกว่านับถือศาสนาที่ไม่สอดคล้องกัน สำหรับการศึกษาในอนาคตควรที่จะพิจารณาบทบาทของวัฒนธรรมในอินเดีย

ด้านการส่งเสริมการให้อภัย และอาจปรับโปรแกรมการให้อภัยให้เหมาะสมกับชาวฮินดูและมุสลิมในอินเดีย

Harper et al. (2014) ทำการศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการให้อภัยด้วยตนเอง ซึ่งดัดแปลงมาจากโปรแกรมการให้อภัย the REACH Forgiveness intervention ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 41 คนที่ได้รับการสุ่มให้เรียนรู้คู่มือการให้อภัยด้วยตนเองเป็นเวลา 6 ชั่วโมง โดยผู้เข้าร่วมจะถูกประเมิน 3 ครั้งในเวลาที่กำหนด ผลการศึกษพบว่า การเรียนรู้ด้วยคู่มือการให้อภัยด้วยตนเองเป็น 6 ชั่วโมงสามารถทำให้เกิดการให้อภัยได้มากขึ้น นอกจากนี้การวิเคราะห์เปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยคู่มือการให้อภัยด้วยตนเองก็มีประสิทธิภาพเท่ากับการเข้าร่วมโปรแกรมการให้อภัยผ่านในรูปแบบการบำบัดแบบกลุ่ม ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยคู่มือการให้อภัยด้วยตนเองเป็นรูปแบบหนึ่งในการบำบัดการให้อภัยทางจิตวิทยา สามารถช่วยบุคคลสามารถจัดการกับความรู้สึกในฐานะที่เป็นผู้ที่ถูกกระทำให้เกิดการให้อภัยได้

จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยพบได้ว่า การที่บุคคลที่ได้รับความเสียหายจะเกิดการให้อภัยนั้นจะมีองค์ประกอบหรือกระบวนการของการให้อภัยที่อาจจะแบ่งเป็นกระบวนการทางความคิด และความรู้สึก โดยในส่วนของการทำงานทางความคิดจะมีการประเมินจากเจตนา ความตั้งใจ ความรับผิดชอบ เหตุผลที่ผู้กระทำผิดได้ทำซึ่งจะนำมาสู่การให้อภัยทางความคิด ส่วนการทำงานทางความรู้สึกและอารมณ์จะพิจารณาผ่านความรู้สึกว่าผู้กระทำผิดได้ขอโทษต่อสิ่งที่เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด มากพอที่จะทำให้ผู้ได้รับความเสียหายสามารถเปลี่ยนจากอารมณ์ทางลบมาสู่อารมณ์ทางบวกได้หรือไม่ ผู้เสียหายเริ่มเกิดความเห็นอกเห็นใจ และสามารถให้อภัยทางอารมณ์ได้

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัยในประเทศไทย พบว่าการศึกษากการให้อภัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณที่มุ่งเน้นศึกษาถึงปัจจัยหรือลักษณะที่ส่งผลต่อการให้อภัย มีการพัฒนาโมเดลเพื่อศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการเกิดการให้อภัย นอกจากนี้มีการศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเฉพาะกลุ่ม ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาประสิทธิภาพการให้อภัยและการพัฒนาการให้อภัยให้กับบุคคลกลุ่มใด ๆ มีไม่มากนัก จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของกรณีศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสในคดีอาญา

จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยพบได้ว่าการให้อภัยจะเป็นผลมาจากการที่บุคคล มีความยืดหยุ่นทางความคิด ความรู้สึก สามารถที่จะประนีประนอมต่อรองทางความรู้สึกที่ถูกกระทำหรือตกเป็นผู้เสียหายได้ ซึ่งมีพื้นฐานสำคัญคือการเห็นอกเห็นใจต่อผู้กระทำความผิดที่ขอโทษต่อพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ผู้เสียหายที่เกิดการให้อภัยจะมีลักษณะของการเข้าไปจัดการ หรือเผชิญกับปัญหาทางความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น ไม่พยายามหลีกเลี่ยงหรือหมกมุ่นอยู่กับอารมณ์ด้านลบจนไม่สามารถให้อภัยผู้กระทำความผิดได้

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย

Armstrong (2010) ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นหนทางสู่การให้อภัย: วิธีการและการให้อภัยภายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ผู้เสียหายที่ยินยอมเข้าร่วมการประชุมไกล่เกลี่ยตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถเยียวยาผู้เสียหายจากการสำนึกผิดอย่างจริงจังของผู้กระทำความผิด และก่อให้เกิดการแสดงออกของการให้อภัยของผู้เสียหายตามมา ในการประสานการประชุมไกล่เกลี่ยตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด เพื่อให้ผู้กระทำผิดตระหนักในการกระทำผิดที่เกิดขึ้น และรับรู้ถึงผลกระทบที่ผู้เสียหายได้รับ เป้าหมายหลักของการฟื้นฟูความยุติธรรมนี้ คือการที่ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดแทนการลงโทษทางอาญา เมื่อผู้เสียหายรู้สึกพอใจกับประชุมวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ก็จะทำให้ผู้เสียหายรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรมและให้อภัยผู้กระทำผิดได้มากขึ้น จากการศึกษาในครั้งนี้ ข้อมูลที่ค้นพบชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นโครงสร้างอย่างหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนั้นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในระบบยุติธรรมทางอาญาเป็นมากกว่าการให้อภัย ซึ่งการให้อภัยของผู้เสียหายจะเพิ่มขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมการประชุมจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิด

Ezeihuoma (2018) ทำการศึกษาวิจัยแบบการวิเคราะห์กรณีศึกษา โดยรวบรวมการศึกษาที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ระหว่างผู้เสียหายที่ได้รับกระทบจากการกระทำผิดของผู้กระทำผิด พบข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ว่าผู้เสียหายที่เข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเกิดความพึงพอใจ ลดความโกรธ เห็นการสำนึกผิดและได้รับการขอโทษจากผู้กระทำผิด การให้อภัยสามารถเกิดขึ้นก่อนหรือหลังการเข้าร่วมประชุมแผนตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายได้พูดถึงสิ่งที่ตนได้รับผลกระทบจะทำให้เกิดการให้อภัยมากขึ้น

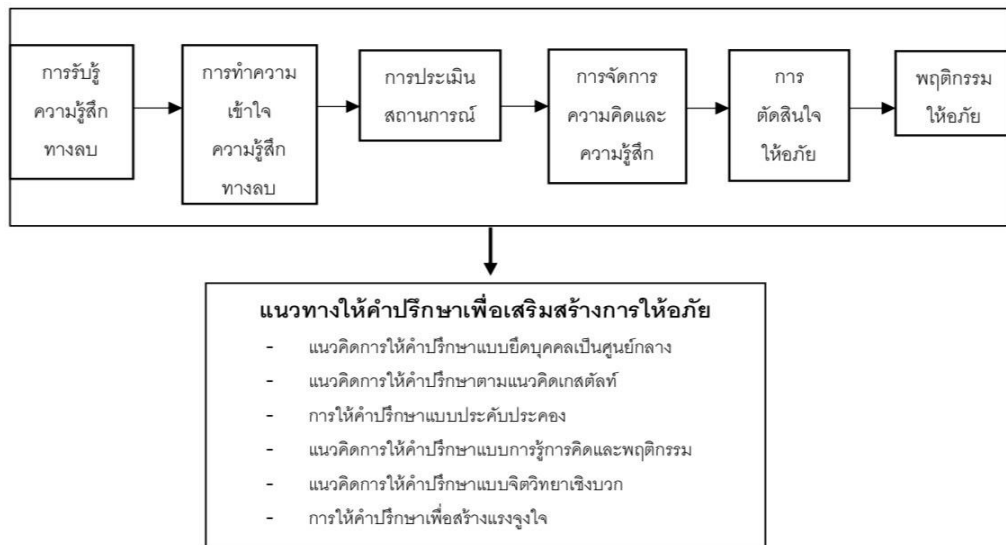
Department of Child Safety Youth and Women (2018) ทำการวิจัยประเมินโครงการ การใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นเวลา 12 เดือน ซึ่งโครงการนี้นำมาใช้ในกระบวนการ ยุติธรรมที่มีผู้เสียหายและผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน จากการศึกษาพบว่าอาชญากรรมอาจ ส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายและบาดเจ็บ ซึ่งผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายร่างกายและความรุนแรง ได้รับผลกระทบด้านลบ เช่น การบาดเจ็บทางร่างกาย การสูญเสียทางการเงิน และผลกระทบทาง จิตใจ เช่น ความเครียด ความโกรธ ภาวะซึมเศร้า โรคเครียดหลังจากเผชิญสถานการณ์ (PTSD) ความรู้สึกอับอายหรือรู้สึกผิด และความรู้สึกไม่ปลอดภัย เป็นต้น ผู้เสียหายส่วนใหญ่ต้องการให้ ผู้กระทำผิดความผิดรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย ทั้งอันตรายและความบาดเจ็บทาง ร่างกายและจิตใจ มีผู้เสียหายร้อยละ 78 ต้องการเห็นความสำนึกผิดในตัวผู้กระทำผิด และ ร้อยละ 76 ต้องการพูดคุยไกล่เกลี่ยข้อตกลงโดยใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เข้ามาช่วย จัดการผลกระทบของอาชญากรรม ซึ่งผลลัพธ์การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายและผู้ กระทำผิดส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างมากกับกระบวนการประชุมเชิงยุติธรรม สมานฉันท์ ผู้เสียหายมีความรู้สึกที่พวกเขาได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในที่ประชุม ได้รับสิทธิ และได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพ นอกจากนี้ เยาวชนที่เป็นผู้กระทำผิดยังได้เรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึกทางบวก เช่น มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ มีความเข้าใจในผลกระทบของการกระทำผิดที่มี ต่อบุคคลอื่น และมีความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นผู้เสียหายจะพบได้ว่า การให้อภัยจะเกิดขึ้น เมื่อผู้เสียหายได้รับรู้ถึงความยุติธรรมที่ได้รับ ไม่ว่าจะผ่านการชดเชยเยียวยาหรือการได้รับคำขอโทษ การสำนึกผิดจากผู้กระทำผิด มากกว่านั้นหากทั้งผู้กระทำผิดและผู้เสียหายได้เข้า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะทำให้ทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้และรับรู้ได้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การลดความรู้สึกโกรธ และเกิดการอภัยของผู้เสียหาย จะเห็นได้ว่าการเกิดการให้อภัย ของผู้เสียหายจะเป็นผลมาจากการการที่บุคคลรับรู้อารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้นกับตนเอง และค่อยๆ ทำความเข้าใจผ่านการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งในมิติของผู้กระทำผิด และมิติด้านความคิด/ ความรู้สึกของตนเอง หลังจากนั้นหากเกิดความเห็นอกเห็นใจหรือคลายจากอารมณ์ด้านลบก็จะ เข้าสู่แนวทางในการจัดการกับอารมณ์และความคิดดังกล่าวจนพัฒนามาสู่การตัดสินใจให้อภัย การให้อภัยทางอารมณ์ และพฤติกรรมการให้อภัย

6.กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การให้อภัยของผู้เสียหาย โดยทำการสำรวจค้นหา ทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการในการอภัยตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของผู้เสียหาย เพื่อมุ่งหวังที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์การให้อภัยที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ทั้งนี้จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการอภัย พบได้ว่า มีแนวคิดที่สำคัญๆ ได้แก่ แนวคิดมุมมองทางศาสนา แนวคิดชีวจิตสังคม และแนวคิดทาวจิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งจากการสังเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่าแนวทางสำคัญของกระบวนการการให้อภัยคือ การที่บุคคลรับรู้ถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น โกรธ เสียใจ กลัว เป็นต้น บุคคลจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การประเมินทางความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น และบุคคลเลือกตัดสินใจจัดการปัญหาหรือจัดการกับความรู้สึกอารมณ์ทางลบนั้น ทั้งนี้เมื่อจัดการกับปัญหาได้ จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะให้อภัยหรือเกิดการให้อภัยทางอารมณ์ บุคคลจะมีความรู้สึกกลางๆหรืออารมณ์ทางบวก และนำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย ซึ่งการที่จะเข้าใจต่อประสบการณ์ของกระบวนการให้อภัยที่มีความลึกซึ้งและซับซ้อน จำเป็นที่จะต้องอาศัยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาเพื่อศึกษาค้นหาและอธิบายกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง อันเป็นลักษณะเฉพาะตามบริบทการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

เมื่อได้กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา นำมาสู่แนวทางให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย ซึ่งผู้วิจัยจะบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่างๆ โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบผสมผสานทฤษฎีทั้งแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Center Therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้ การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology Therapy) การให้ปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing) และการให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis Theory) มาเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาตามกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่ค้นพบ

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บ
 สหัชจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาประสบการณ์การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

- 3.1 วิธีการศึกษา
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย
- 3.3 พื้นที่ดำเนินการวิจัย
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล
- 3.8 การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เพื่อค้นหา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการให้อภัยของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านเกี่ยวกับกระบวนการการให้อภัยของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญามีต่อการกระทำผิดของเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย (Participants)

ผู้ให้ข้อมูล (Participants) ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นกรณีศึกษาของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา กลุ่มที่สอง ได้แก่ นักวิชาการหรือนักจิตวิทยาที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหายในคดีอาญา ผู้วิจัยจึงต้องดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ (Inclusion criteria) ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มจะดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เยาวชนไทย อายุ 15-18 ปี ที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสจากการทะเลาะวิวาทและเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา เนื่องจากการศึกษาเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา จำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับความอิมตัวและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่สามารถช่วยตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้ อย่างไรก็ตามมีข้อแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการศึกษาแบบกรณีศึกษา จำนวน 5 ราย (Creswell & Poth, 2007) โดยสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามบริบทพื้นที่และเวลาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ราย เพื่อใช้ในการค้นหากระบวนการให้อภิภัย โดยมุ่งเน้นเยาวชนที่เข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงกระบวนการในการให้อภิภัยของเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสและได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งการค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 2 วิธีการ เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีประสบการณ์เข้มข้นตรงตามที่ต้องการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสำรวจลักษณะการให้อภิภัย เพื่อนำไปสู่ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยงานวิจัยนี้ไม่ได้ใช้การคัดกรองเพื่อจุดประสงค์การเป็นตัวแทนของประชากร แต่นำมาใช้เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีลักษณะการให้อภิภัยผู้อื่นในระดับค่อนข้างให้อภิภัยขึ้นไป ตรงตามวัตถุประสงค์งานวิจัยให้ได้มากที่สุด

2. การประสานเจ้าหน้าที่ส่วนมาตรการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เพื่อให้เข้าถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2.1.1 เยาวชนที่เข้าเกณฑ์การเป็นกรณีศึกษา (คัดเข้า)

1) เกณฑ์ด้านอายุ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เพศชายอายุ 15-18 ปี

2) เกณฑ์ด้านการถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส

เยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของเยาวชนและได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2563

อันตรายสาหัสนั้นตามมาตรา 297 ประมวลกฎหมายอาญา คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะ
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์

- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่น
- (4) หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แท้งลูก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทูพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทูพพลภาพ หรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่ายี่สิบ

วัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

3) เกณฑ์ด้านการให้อภัย

ผู้เสียหายมีคะแนนจากการประเมินด้วยแบบวัดการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นของ รัก ชุณหกาญจน์ (2556b) มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่า 4.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างให้อภัยขึ้นไป และมีเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา 90 ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

4) เกณฑ์ด้านความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

เยาวชนที่เป็นกรณีศึกษา มีความสมัครใจเข้าร่วมวิจัยและยินดีให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทย สะดวกที่จะสละเวลาให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี อีกทั้งผู้เข้าร่วมวิจัยทุกรายสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักจนกระทั่งดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้น

3.2.1.2 เยาวชนที่ไม่เข้าเกณฑ์การเป็นกรณีศึกษา (คัดออก)

1. เยาวชน ไม่สามารถจดจำประสบการณ์และความรู้สึกของตนในช่วงเวลาดังกล่าวได้
2. เยาวชน ไม่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย
3. เยาวชน ผู้มีประสบการณ์ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกาย แสดงความจำนงขอยุติการเข้าร่วมการวิจัย
4. เยาวชนไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยตลอดโครงการวิจัยได้

3.2.2 ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานหรือศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ นักวิชาการ หรือนักวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย การให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยในวัยรุ่น และกลุ่มนักปฏิบัติการ ได้แก่ นักจิตวิทยาที่ให้คำปรึกษาผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ศาลเยาวชนและ

ครอบครัวกลาง โดยคัดเลือกจากการมีผลงานวิจัยหรือบทความเกี่ยวกับการให้ภัยตีพิมพ์ในประเทศหรือต่างประเทศ หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนและยังทำงานด้านนี้อยู่

3.2.3 วิธีการเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าสู่สนามวิจัยแบบเปิดเผย (Overt) ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการจากมหาวิทยาลัยถึงหน่วยงานศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เพื่อเข้าเก็บข้อมูลอย่างถูกต้อง
- 2) ผู้วิจัยแนะนำตัว และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และหัวหน้าส่วนมาตการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อสอบถามความสมัครใจและยินยอมให้ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้ข้อมูลแสดงความสมัครใจและยินยอม
- 3) ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพ อธิบายเกี่ยวกับงานวิจัย เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจ พร้อมทั้งจะเปิดเผยข้อมูล ความรู้ลึก

3.3 พื้นที่ดำเนินการวิจัย

ส่วนมาตการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ ชั้น 1 โซนบี ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผู้วิจัยจึงใช้การสัมภาษณ์แบบออนไลน์ ร่วมกับการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ตามความสะดวกและความประสงค์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 8 ราย ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่ประสงค์เข้าร่วมการใช้มาตการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา 90 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 ผู้วิจัย เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เพื่อค้นหา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการให้ภัยของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรอบด้านเกี่ยวกับกระบวนการการให้ภัยของเยาวชนผู้เสียหาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้สามารถตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งการที่ผู้วิจัยทำงานในตำแหน่งนักจิตวิทยาปฏิบัติการ ศูนย์ให้คำปรึกษา เพื่อแนะนำช่วยเหลือผู้เสียหายและครอบครัว เป็นผู้ให้คำปรึกษาผู้เสียหายก่อนเข้าร่วมการใช้

มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา และเคยมีประสบการณ์เป็นผู้ช่วยผู้ประสานการประชุมในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์การให้อภัยที่เกิดขึ้นระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย อีกทั้งในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้เรียนในหลักสูตรจิตวิทยาประยุกต์ แขนงจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาซึ่งจะเข้ามาช่วยในการวางท่าที การใช้คำพูด การสังเกตในช่วงของการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ ตลอดจนการได้มีโอกาสเรียนวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดความรู้ ความเข้าใจอันเป็นฐานสำคัญที่จะสามารถดำเนินงานวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

3.4.2 แนวคำถามสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้ให้ข้อมูลบอกเล่าการให้อภัย กระบวนการการให้อภัย ปัจจัยที่นำไปสู่การให้อภัย ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมดจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 8 ราย ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละ 45 – 60 นาที ร่วมกับการบันทึกข้อมูล จนได้ข้อมูลที่มีความอิมมิตัวแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1) คำถามสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา สถานประกอบการ เป็นผู้เสียหายในคดี จำนวนผู้กระทำความผิด ลักษณะการถูกทำร้าย ลักษณะการบาดเจ็บ อาการในปัจจุบัน และผลกระทบที่ได้รับ

2) คำถามสัมภาษณ์หลัก มาจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการในการอภัยว่าเป็นการทำงานของความคิดและอารมณ์ความรู้สึก เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกคับข้องใจจากการถูกละเมิดหรือการกระทำผิดจากบุคคลอื่น บุคคลจะประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นโดยใช้ความคิดและอารมณ์ความรู้สึก ผ่านการรับรู้ถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น โกรธ เสียใจ ก้าว ต้อองการแก้แค้น เกิดกระบวนการคิดในการทำความเข้าใจการประเมินเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกด้านลบที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การจัดการความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข หลังจากนั้นบุคคลจะเปลี่ยนแปลงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกทางลบให้เป็นความรู้สึกกลางๆหรือทางบวก จนนำไปสู่การตัดสินใจให้อภัย หรือการเกิดการให้อภัยทางอารมณ์ และการแสดงพฤติกรรมการให้อภัย ซึ่งคำถามดังต่อไปนี้เป็นคำถามหลักที่จะนำมาใช้ในการค้นหากระบวนการให้อภัยของผู้ให้ข้อมูล แต่จะสามารถยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับบทสนทนาที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลานั้น โดยมีตัวอย่างข้อคำถามดังนี้

- “คุณมีความคิดเห็น และรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น” (การรับรู้อารมณ์ด้านลบ)
- “เพราะเหตุใด คุณถึงเลือกที่จะตัดสินใจจัดการกับความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น” (ประเมินและทำความเข้าใจ)
- “ช่วยอธิบายถึงแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นให้ฟังหน่อย” (การจัดการกับความคิด/ความรู้สึก)
- “คุณมีความคิด และความรู้สึกอย่างไรกับวิธีการที่คุณใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น” (ตรวจสอบความเข้าใจ/ความเห็นใจ)
- “เมื่อคุณได้จัดการแก้ไขปัญหาแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการแสดงออกอย่างไรบ้าง” (ตรวจสอบพฤติกรรม/การให้อภัย)
- “คุณคิดว่าการให้อภัยคืออะไร” (ตรวจสอบความคิด/ความรู้สึก/พฤติกรรม/การให้อภัย)
- “คุณคิดว่าการที่จะให้อภัยผู้อื่นได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง” (กระบวนการในการให้อภัย)
- “ที่คุณบอกว่าสามารถให้อภัยผู้กระทำความผิดได้แล้วนั้น ในความคิด ความรู้สึกของคุณเกิดอะไรขึ้นบ้าง” (ตรวจสอบความคิด/ความรู้สึก/พฤติกรรม/การให้อภัย)
- “ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่าเกิดกระบวนการทำงานทางความคิด ความรู้สึกอย่างไรบ้างก่อนที่คุณจะสามารถให้อภัยผู้กระทำความผิดได้” (กระบวนการในการให้อภัย)
- “คุณปรับเปลี่ยนอารมณ์ทางลบให้เป็นอารมณ์ทางกลางๆ หรืออารมณ์ทางบวกได้อย่างไร” (ประเมินอารมณ์)
- “คุณมีมุมมองต่อการให้อภัยของคุณอย่างไร” (ประเมินความคิด)
- “คุณปรับความคิดของคุณอย่างไรต่อผู้กระทำความผิด” (ประเมินความคิด)
- “มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้อภัยของคุณ” (กระบวนการในการให้อภัย)
- “การให้อภัยมีประโยชน์ต่อคุณอย่างไร” (ประเมินความคิด)
- “การให้อภัยของคุณมีผลต่อผู้กระทำความผิดอย่างไร” (ประเมินความคิด)
- “คุณจะทำอย่างไรให้การให้อภัยยังคงอยู่ต่อไป” (ประเมินความคิด)
- “หลักคำสอนทางศาสนามีผลต่อการให้อภัยของคุณอย่างไร” (ความเชื่อทางศาสนา)

ทั้งนี้อาจจะมีการสอบถามเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับแนวทางการศึกษากระบวนการให้อภัยที่ได้จากข้อสรุปผ่านแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นคำถาม	กระบวนการให้อภัย	การรับรู้การ เกิดความคิด/ อารมณ์ทางลบ	ประเมินและ ทำความเข้าใจ	การจัดการ กับความคิด/ อารมณ์	การให้อภัย ทางความคิด/ อารมณ์/ พฤติกรรม
คุณมีความคิดเห็น และรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น		√			
เพราะเหตุใด คุณถึงเลือกตัดสินใจจัดการกับความคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น			√		
ช่วยอธิบายแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น				√	
คุณมีความคิด และความรู้สึกอย่างไรกับวิธีการที่คุณใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น			√		
เมื่อคุณจัดการแก้ไขปัญหาได้แล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการแสดงออกอย่างไรบ้าง					√
คุณคิดว่าการให้อภัยคืออะไร					√
คุณคิดว่าการที่จะให้อภัยผู้อื่นได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง		√	√	√	√
ที่คุณสามารถให้อภัยผู้กระทำความผิดได้แล้วนั้น ในความคิด ความรู้สึกของคุณเกิดอะไรขึ้นบ้าง					√
ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่ากระบวนการทำงานทางความคิด ความรู้สึกอย่างไรบ้างก่อนที่คุณจะสามารถให้อภัย	√	√	√	√	√
คุณปรับเปลี่ยนอารมณ์ทางลบให้เป็นอารมณ์กลางๆ หรืออารมณ์ทางบวกได้อย่างไร	√	√			√

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนกรให้ภัย	การรับรู้การ เกิดความคิด/ อารมณ์ทาง ลบ	ประเมินและ ทำความเข้าใจ	การจัดการกับ ความคิด/ อารมณ์	การให้ภัย ทางความคิด/ อารมณ์/ พฤติกรรม
ประเด็นคำถาม				
คุณมีมุมมองต่อการให้ภัยอย่างไร		√	√	
คุณปรับความคิดของคุณอย่างไรต่อ ผู้กระทำความผิด		√	√	√
มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการ ตัดสินใจให้ภัยของคุณ		√	√	
การให้ภัยมีประโยชน์ต่อคุณอย่างไร		√	√	
การให้ภัยของคุณมีผลต่อผู้กระทำผิด อย่างไร		√	√	
คุณจะทำอย่างไรให้การให้ภัยยังคงอยู่ ต่อไป		√	√	
หลักคำสอนทางศาสนามีผลต่อการให้ ภัยของคุณอย่างไร		√		

3) แบบประเมินเพื่อตรวจสอบแนวทางการให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ มาจากผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำมาสู่การศึกษาแนวทางให้คำปรึกษารายบุคคล โดยผู้วิจัยนำเอากระบวนกรให้ภัยที่ค้นพบ ดังนี้ ขั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 3) การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นทำให้ไม่จบ ขั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก ขั้นที่ 5) การตัดสินใจให้ภัย ขั้นที่ 6) พฤติกรรมให้ภัย มาบูรณาการกับแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้การให้ภัย ตามกระบวนกรให้ภัยของผู้เสียหายที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินแนวคิดการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในแต่ละขั้นของกระบวนกรให้ภัย โดยจะต้องมีคะแนนการประเมินตั้งแต่ 16 ขึ้นไปในแต่ละแนวคิดการให้คำปรึกษา ซึ่งถือว่ามีเหมาะสมมากในการนำไปใช้ในการให้คำปรึกษา

3.4.3 แบบบันทึกข้อมูล สำหรับบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่สังเกตได้จากการสัมภาษณ์ เช่น บรรยายกาศ สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นขณะการสัมภาษณ์

3.4.4 อุปกรณ์บันทึกเสียง ใช้สำหรับบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์

3.4.5 เครื่องมือคัดกรองเบื้องต้น ผู้วิจัยใช้เป็นเพียงเพื่อการคัดกรองผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตรงตามกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ทั้งนี้เครื่องมือคัดกรองเบื้องต้นนี้ไม่มีอิทธิพลต่อการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ แบบประเมินการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นของ รัก ชุนหกาญจน์ (2556b) ซึ่งวัดลักษณะการให้อภัยของวัยรุ่นโดยรวม 3 แบบ ได้แก่ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ จำนวน 49 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 7 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ส่วนใหญ่ไม่จริง ไม่ค่อยจริง จริงพอๆกับไม่จริง จริงบ้าง ค่อนข้างจริง และจริงที่สุด เครื่องมือนี้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพบว่า มีความเชื่อมั่น แบบความสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับ คือ .906 และการให้อภัยตนเอง คือ .842 การให้อภัยผู้อื่น คือ .887 และการให้อภัยสถานการณ์ คือ .885 ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้คำถามเฉพาะในส่วนของการให้อภัยผู้อื่นเป็นเครื่องมือในการคัดกรอง โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่า 4.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างให้อภัยขึ้นไป

การแปลผลคะแนน มีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.0 - 2.50 หมายถึง ไม่ให้อภัย คือ เป็นบุคคลที่มีการตอบสนองต่อสิ่งที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจในลักษณะของการไม่ให้อภัยอยู่เสมอ

2.51 - 3.50 หมายถึง ค่อนข้างจะไม่ให้อภัย คือ เป็นบุคคลที่มีการตอบสนองต่อสิ่งที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจค่อนข้างจะมาทางลักษณะของการไม่ให้อภัย และมีการให้อภัยบ้างเล็กน้อย

3.51 - 4.50 หมายถึง ให้อภัยปานกลาง คือ เป็นบุคคลที่มีการตอบสนองต่อสิ่งที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจในลักษณะของการไม่ให้อภัยพอๆกับมีลักษณะการให้อภัย

4.51 - 5.50 หมายถึง ค่อนข้างจะให้อภัย คือ เป็นบุคคลที่มีการตอบสนองต่อสิ่งที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจค่อนข้างจะมาทางลักษณะของการให้อภัย และมีลักษณะของการไม่ให้อภัยอยู่บ้างเล็กน้อย

5.51 - 7.00 หมายถึง ให้อภัย คือ เป็นบุคคลที่มีการตอบสนองต่อสิ่งที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจในลักษณะของการให้อภัยอยู่เสมอ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีแนวทางสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแบบรายบุคคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการวิจัย ขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นสรุปการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.5.1 ขั้นตอนเตรียมการวิจัย

1) การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาความพร้อมในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการวิจัยและได้มาซึ่งผลการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ โดยได้เตรียมความพร้อมตนเองทั้งก่อนการวิจัยและระหว่างดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1) การเตรียมความรู้เรื่องระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาหลักการเชิงทฤษฎีของการวิจัยแบบกรณีศึกษาด้วยตนเองจากการอ่านหนังสือ ตำรา ผลงานการวิจัยทางจิตวิทยา ผลงานวิจัยเชิงกรณีศึกษา และลงทะเบียนเข้าเรียนนิสิตวิจัยเชิงคุณภาพของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.2) การเตรียมความรู้เชิงทฤษฎี ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัย การทะเลาะวิวาท รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยแบบกรณีศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมในการตรวจสอบตนเองเกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึก ความคิดที่ต้องจัดกรอบ ก่อนการรับฟังข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล เพื่อระมัดระวังความคลาดเคลื่อนอาจเกิดขึ้นในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1.3) การวางแผนการวิจัย ผู้วิจัยวางแผนการวิจัยเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ก่อนเข้าสนามวิจัย ระหว่างการเก็บข้อมูล และหลังจากออกจากสนามวิจัย

1.4) ผู้วิจัยตระหนักได้ว่าตนเองเป็นผู้วิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเข้าสนามวิจัย เพื่อรับข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงการป้องกันและลดอคติจากการคาดเดา หรือมีแนวคิดล่วงหน้า การฝึกฝนเทคนิคการสัมภาษณ์ การเตรียมการสัมภาษณ์ในแต่ละช่วง ได้แก่ การเตรียมความพร้อมผู้ให้ข้อมูล การให้ผู้ให้ข้อมูลระลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการปล่อยให้ผู้ให้ข้อมูลเล่าเรื่องด้วยตนเอง และฝึกฝนเป็นผู้กระตือรือร้นในการฟัง (Active listening) การใช้คำถามเพื่อค้นหาข้อมูล (Exploring questions) ทักษะการบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อมูล โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ให้ข้อมูลและจริยธรรมของผู้วิจัยตลอดการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยให้ความสำคัญแก่ผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย เคารพใน

ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ให้เกียรติและยอมรับข้อมูลที่ได้ว่าเกิดจากประสบการณ์จริงที่ผู้ให้ข้อมูลได้พบเจอ

1.5) ผู้วิจัยตรวจสอบตนเองร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การคุ้มครองสิทธิผู้ให้ข้อมูลหลัก เทคนิคและวิธีการสัมภาษณ์ การให้ความหมายและรหัสข้อมูล การจัดกลุ่มประเด็นของความหมายและรหัสข้อมูล รวมทั้งการเขียนอธิบายประเด็นอย่างละเอียด

1.6) ผู้วิจัยตระหนักอยู่เสมอว่าผู้ให้ข้อมูลหลักถือเป็นผู้ร่วมวิจัย เนื่องจากต้องการศึกษาประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและพยายามให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีส่วนร่วมในการศึกษา โดยเคารพในความเป็นผู้มีประสบการณ์ ให้เกียรติและยอมรับข้อมูลทุกอย่างที่ได้มา และใช้ทักษะต่างๆ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายประสบการณ์ที่ต้องการศึกษาอย่างเต็มที่

2) การเตรียมแนวคำถามในการสัมภาษณ์ (Semi-structure interview)

2.1) ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามตามแนวคิดการวิจัยแบบกรณีศึกษา แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อภัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัตถุประสงค์ของข้อคำถามตามปัญหาการวิจัย แล้วเขียนแนวคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เป็นประเด็นกว้างๆมีความยืดหยุ่นตามการสนทนา ไม่กำหนดจำนวนคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงลึก และครอบคลุมประสบการณ์การให้อภัยของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดของเยาวชนในคดีอาญาร่วมกับปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับแนวข้อคำถามให้มีความเหมาะสม จากนั้นจึงนำข้อคำถามที่ได้จากการปรับไปรับการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 1 ท่าน อาจารย์ผู้มีผลงานวิจัยทางด้านการให้อภัย จำนวน 1 ท่าน และนักจิตวิทยาที่มีความชำนาญ จำนวน 1 ท่าน ผู้วิจัยทำการพิจารณาปรับแก้ข้อคำถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีการปรับปรุงข้อคำถามทั้งด้านการปรับภาษาให้มีความชัดเจน เข้าใจและกระชับ โดยพิจารณาร่วมกับเนื้อหา เพื่อให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับผู้ให้ข้อมูล

2.2) จากนั้นนำแนวคำถามไปลองสัมภาษณ์กับผู้ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 ราย หลังจากสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายแรกแล้ว ผู้วิจัยทำการถอดเทปแบบคำต่อคำ (Verbatim) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลซ้ำอีกครั้งด้วยการฟังจากเทปบันทึกเสียง เมื่อพบว่าข้อมูลที่ได้ยังไม่ชัดเจนหรือมีบางคำถามที่ไม่สามารถสื่อไปยังสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ จึงได้ทำการปรับแนวคำถามใหม่ให้เหมาะสมมากขึ้น เพิ่มเติมข้อคำถามที่ยังไม่ครอบคลุมครบถ้วน

รวมทั้งเพิ่มข้อคำถามแบบเจาะลึก ในกรณีที่ต้องการรับทราบข้อมูลเรื่องนั้นมากขึ้นหรือไม่แน่ใจใน คำพูดบางคำของผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ เมื่อพบว่ามีความคลุมเครือหรือเข้าใจไม่ชัดเจน ผู้วิจัยทำการจดคำถาม หรือบันทึกคำพูดที่ยังไม่เข้าใจไว้ เพื่อนำกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งให้เกิดความกระจ่าง หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์กับผู้ให้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ได้รับการปรับจากผู้ให้ ข้อมูลรายแรกไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายที่สอง และนำมาทำการถอดข้อความแบบคำต่อคำ และ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลรายแรก จากนั้นนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ ปรึกษาเพื่อทำการปรับแนวคำถามให้เหมาะสมอีกครั้ง แล้วนำข้อคำถามที่ไปทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลจริงตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3) แนวคำถามที่นำไปใช้ในการสัมภาษณ์กระบวนการในการให้ข้อ กี่ยวของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดของเยาวชนในคดีอาญาฐานความผิดคดีเกี่ยวกับ ชีวิตและร่างกาย ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ประกอบด้วยแนวคำถามหลักที่เป็นคำถาม ปลายเปิด โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับกระบวนการให้ข้อ

2.4) แนวคำถามที่นำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการนำ ผลจากการสัมภาษณ์มาพัฒนาเป็นแนวทางให้คำปรึกษา ประกอบด้วยแนวคำถามหลักที่เป็น คำถามปลายเปิด โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับเทคนิควิธีการให้คำปรึกษาที่สอดคล้องกับ ผลการวิจัย

3.5.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ที่ เป็นสนมวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เข้าพบผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลางและหัวหน้าส่วนมาตการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์และการดำเนินการวิจัย และขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ โครงการวิจัย

2) เมื่อได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการเก็บข้อมูลได้ จึงประสานงานกับหัวหน้าส่วน มาตการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เพื่อขอความ ช่วยเหลือในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรวจสอบคุณสมบัติที่ตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จากแฟ้มประวัติของผู้เสียหายที่เข้าร่วมมาตการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา 90 ปี พ.ศ. 2562-2563

3) หลังจากพบว่ามีความสอดคล้องตามเกณฑ์ของการเป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย เพื่อขอความร่วมมือในการเป็นผู้เข้าร่วมวิจัย พร้อมทั้งได้แนะนำตัวและประวัติของผู้วิจัย อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลหลักให้ได้รับทราบ เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสนใจและยินดีเข้าร่วมการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลทำการประเมินจากแบบคัดกรองเบื้องต้นด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมินการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นของ รัก ชุนงหาญ (2556b) คัดเลือกผู้ที่มีคะแนนการให้อภัยมากกว่า 4.50 ขึ้นไป และเมื่อได้ผู้ที่มีค่าคะแนนการให้อภัยตามเกณฑ์ ผู้วิจัยจะอธิบายให้ทราบถึงรายละเอียดของการวิจัยให้ทราบอีกครั้ง ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย รวมถึงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด หัวข้อที่ต้องการสัมภาษณ์ การขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาขณะทำการสัมภาษณ์ จำนวนการนัดหมาย ระยะเวลา และวิธีการในการสัมภาษณ์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้เลือกวัน เวลา และวิธีการในการให้สัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว ความพอใจของผู้ให้สัมภาษณ์ ความสะดวก และความปลอดภัยของผู้วิจัย การรักษาความลับ โดยการทำลายเทปบันทึกเสียงเมื่อสิ้นสุดการวิจัย จากนั้นจะส่งเอกสารเห็นยินยอมเป็นผู้เข้าร่วมวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก และเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนไป

4) ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเทประหว่างการสัมภาษณ์และเริ่มทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) แบบมีแนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview guideline) โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณครั้งละ 45 นาทีถึง 60 นาที ซึ่งขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยปฏิบัติดังนี้

4.1) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนที่ 1 คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

4.2) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนที่ 2 คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ถึงกระบวนการในการให้อภัยของเยาวชนที่ เป็นผู้เสียหายแบบมีแนวทางในการสัมภาษณ์ พร้อมกับบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยเทปบันทึกเสียง ซึ่งในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้ทักษะของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยคำนึงถึงสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้ให้ข้อมูล มีการปรับคำถามในขณะที่สัมภาษณ์เพื่อความชัดเจนของข้อมูลตามบริบท

4.3) การสิ้นสุดการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยพิจารณาระยะเวลาในการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งตามความเหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล หรือเมื่อสังเกตเห็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่พร้อมในการให้สัมภาษณ์ต่อไปของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการได้ข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ที่เพียงพอ ก่อนจบการสัมภาษณ์ผู้วิจัยกล่าวสรุปถึงสิ่งที่ได้จากการสนทนาให้ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบ และทำการนัดหมายสำหรับการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป ในกรณีที่ยังได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน จากนั้นผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูลที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งภายหลังการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลแต่ละราย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการถอดข้อความ (transcribe) จากเทปบันทึกเสียงเป็นคำต่อคำ (verbatim) ออกเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษร (transcript) ด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนและครบถ้วนของข้อมูล โดยเปรียบเทียบกับคำฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำ ผู้วิจัยจะนำมบันทึกและจัดระเบียบข้อมูล โดยวิเคราะห์ตามขั้นตอนจนได้ข้อมูลที่มีความอิ่มตัว (Saturated data) ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลกับอาจารย์ที่ปรึกษา และยุติการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัย และในการศึกษาคั้งนี้ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แบบรายชื่อ ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

1) ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Verbatim) แล้วบันทึกออกมาเป็นตัวอักษร (Transcript) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งในการจัดระเบียบของข้อมูลอาจจะจัดตามระบบหรือแบ่งประเภทของข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่

2) ผู้วิจัยกำหนดรหัสของข้อมูล (Coding) เป็นการจัดระเบียบเนื้อหาโดยใช้คำหลัก ซึ่งอาจจะเป็นวลีหรือข้อความหนึ่งมาแทนข้อมูลที่บันทึกไว้ในบันทึกภาคสนาม จากนั้นนักวิจัยจะให้ความหมายคำหลัก เพื่อแทนข้อมูลที่รวบรวมมาได้

3) ผู้วิจัยเชื่อมโยงคำหลักเข้าด้วยกันเป็นใจความสำคัญ (Theme) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สั้น กระชับ จากนั้นนำใจความสำคัญที่เกี่ยวข้องกันมาจัดหมวดหมู่ไว้ด้วยกันเป็นใจความสำคัญหลัก (Super-ordinate theme) จนกระทั่งได้ประเด็นหลัก ซึ่งทำให้ข้อมูลมีความกระชับชัดเจนมากขึ้น และสามารถแบ่งเป็นใจความสำคัญรอง (Sub-ordinate theme) หรือประเด็นรองได้ ซึ่งในขั้นตอนนี้ข้อมูลบางประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับใจความอื่นๆ หรือไม่เกี่ยวข้องกับคำถามการวิจัยจะถูกตัดออก

4) ผู้วิจัยสร้างบทสรุปชั่วคราว โดยเชื่อมโยงประเด็นหลักเข้าด้วยกัน ซึ่งการเชื่อมโยงจะพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลว่า ข้อมูลชุดใดสัมพันธ์กับข้อมูลชุดใด เป็น

การเชื่อมโยงจัดลำดับข้อสรุปและข้อสรุปย่อยเข้าด้วยกัน จนกระทั่งได้บทสรุปที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์หรือข้อเท็จจริงได้ในบริบทนั้นได้

5) ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้มาเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) โดยใช้หลักเกณฑ์ของ Lincoln and Guba (1985) และข้อเสนอแนะของ Morrow (2007) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักของการวิจัยครั้งนี้มีประสบการณ์ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเป็นเยาวชนที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายจากการกระทำผิดในคดีอาญารฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เข้ารับบริการที่ศูนย์ให้ความปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยเหลือผู้เสียหายและครอบครัวในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ประสงค์ที่จะใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยก่อนการสัมภาษณ์ เพื่อเอื้อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเล่าประสบการณ์ของตนได้อย่างเต็มที่และตรงไปตรงมา

2. ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักไปพร้อมกันด้วย โดยใช้ทักษะการทวนความ การสรุปความ และให้ข้อมูลกลับแก่ผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3. ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัยที่สามารถตรวจสอบได้ (Audit trail) ตั้งแต่คะแนนจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การจัดบันทึกข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ เทปบันทึกเสียง การสัมภาษณ์ บันทึกการถอดรหัสความ บันทึกการจัดกลุ่มประเด็น และการอ้างอิงคำพูดของผู้ให้ข้อมูลในรายงานผลการวิจัย (Direct quotes) เพื่อสามารถตรวจสอบขั้นตอนการวิจัยได้

4. ผู้วิจัยมีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ในการตรวจสอบว่าถ้าผู้ศึกษาวิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิม จะให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) คือการตรวจสอบว่า ผู้ศึกษาวิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต แทนที่จะใช้ผู้ศึกษาวิจัยคนเดียวกันสังเกตตลอด

3.8 การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยให้การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขออนุมัติการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยและจริยธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ หมายเลขรับรอง: SWUEC/E/G-400/2563
2. คัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยตามความสมัครใจ
3. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดบอกให้ทราบเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่จะสัมภาษณ์ กระบวนการแบบเจาะลึก ขออนุญาตบันทึกเสียงสนทนา จำนวนครั้งที่ขอสัมภาษณ์ ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง การขอให้ตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล สถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การรักษาความลับด้วยการทำลายเทปบันทึกเสียง เมื่อสิ้นสุดการวิจัย การไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ที่สามารถเกี่ยวโยงมาถึงตัวผู้เข้าร่วมวิจัย
4. ขณะทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสามารถไม่ตอบคำถามใด ๆ ที่รู้สึกไม่สะดวกใจ หรือบอกยุติการให้ความร่วมมือในขั้นตอนต่างๆของการวิจัย
5. ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลและเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย และให้เวลาในการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจให้คำตอบด้วยความสมัครใจ
6. ให้ผู้ให้ข้อมูลหลักเซ็นยินยอมหรือบันทึกคำยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย และมีการเก็บใบเซ็นยินยอม บันทึกคำยินยอมหรือข้อมูลต่างๆไว้ในที่ปลอดภัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อต้องการทราบถึงกระบวนการในการให้
อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสและได้รับผลกระทบจากการ
กระทำผิดของเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และ 2) เพื่อค้นหาแนวทางในการ
ให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บข้อมูลด้วยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ในการตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key
informants) คือ เยาวชนชายไทย อายุ 15-18 ปี ที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสจากการทะเลาะวิวาท
และเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา จำนวน 8 ราย ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล
(Participants) โดยมุ่งเน้นเยาวชนที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา และในการตอบ
วัตถุประสงค์ที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานหรือศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย
จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ นักวิชาการหรือนักวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้
อภัย การให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยในวัยรุ่น คัดเลือกจากการมีผลงานวิจัยหรือบทความ
เกี่ยวกับการให้อภัยตีพิมพ์ในประเทศหรือต่างประเทศ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา
วัยรุ่นและยังทำงานด้านนี้อยู่ กลุ่มที่สอง คือ นักจิตวิทยาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่ทำงานให้
คำปรึกษาผู้เสียหายที่เข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

ผลการศึกษาได้เสนอตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย

ส่วนที่ 3 แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

สำหรับเนื้อหาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่บรรยายไว้ในส่วนที่ 2 เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน
ผู้วิจัยมีการใช้สัญลักษณ์ในตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

... หมายถึง การนำข้อความเนื้อหาประเด็นเดียวกันจากหน้าอื่นมา
ต่อกัน

(ID) หมายถึง คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (ผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสในคดีอาญาฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย) ที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ปี พ.ศ. 2562 – 2563 จำนวน 8 ราย ทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุ 15-18 ปี ทุกรายนับถือศาสนาพุทธ ศึกษาอยู่สถาบันอาชีวศึกษาจำนวน 7 ราย และการศึกษาออกโรงเรียน 1 ราย เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทมาก่อน 3 ราย ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทมาก่อน 6 ราย ทุกรายมีคะแนนจากการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างการให้อภัย โดยรายละเอียดข้อมูลการบาดเจ็บสาหัสของแต่ละรายมีดังนี้

ตาราง 3 รายละเอียดข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูล	อายุ (ปี)	ผู้เสียหายในคดี (ปี พ.ศ.)	จำนวนผู้กระทำความผิด	ลักษณะการถูกทำร้าย	ลักษณะการบาดเจ็บ	อาการในปัจจุบัน
ID1	17	ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส (2563)	6	ถูกมีดยาวฟันที่ใบหน้าข้างซ้าย	ได้รับการผ่าตัดเส้นประสาทบริเวณใบหน้าด้านซ้าย	ยังคงติดตามการรักษาเส้นประสาทกับแพทย์อย่างต่อเนื่อง
ID2	18	ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส (2563)	6	ถูกมีดยาวฟันเป็นทางยาวที่เอว ฟันที่แขน และข้อศอก	แผลยาวลึกที่เอว ข้อศอกเอ็นขาด	อาการดีขึ้น
ID3	18	ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส (2562)	3	ถูกมีดยาวฟันเข้าที่ท้ายทอยและหลังหลายแผล	มีแผลบริเวณท้ายทอยและด้านหลัง	อาการดีขึ้น
ID4	18	ร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส (2562)	3	ถูกมีดฟันตามร่างกายหลายแผล ทั้งศีรษะ หัวไหล่ แขน ลำตัว	ได้รับการผ่าตัดใส่เหล็กตามหัวไหล่ข้างขวา	อาการดีขึ้น แต่การเคลื่อนไหวของแขนขวาไม่ปกติ ยกของหนักไม่ได้

ตาราง 3 (ต่อ)

ผู้ให้ ข้อมูล	อายุ (ปี)	ผู้เสียหายในคดี (ปี พ.ศ.)	จำนวน ผู้กระทำ ความผิด	ลักษณะการ ถูกทำร้าย	ลักษณะการ บาดเจ็บ	อาการในปัจจุบัน
ID5	18	ร่วมกันทำร้าย ร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุ ให้ได้รับอันตราย สาหัส (2563)	3	ถูกมีดฟันที่ มือซ้ายเกือบ ขาด	ได้รับการผ่าตัด ประสานมือ และ ใส่เหล็กตาม แขน	ทำกายภาพบำบัด มือซ้ายใช้งานไม่ ปกติ ถือของหนัก ไม่ได้
ID6	17	ร่วมกันพยายามฆ่า ผู้อื่น, ร่วมกันทำร้าย ร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุ ให้ได้รับอันตราย สาหัส (2562)	3	ถูกปืนจี้และ ถูกมีดฟันที่ ศีรษะ แขนขวา และ ข้อศอก	มีรอยแผลที่ ศีรษะ แขนขวา และข้อศอก	ทำกายภาพบำบัด ยกของหนักไม่ได้
ID7	17	ร่วมกันพยายามฆ่า ผู้อื่น, ร่วมกันทำร้าย ร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุ ให้ได้รับอันตราย สาหัส (2562)	3	ถูกปืนจี้และ ถูกมีดฟัน บริเวณท้าย ทอย ลำตัว ทะลุปอด	ปอดทะลุ	ปัจจุบันอาการดีขึ้น แต่เหนื่อยง่าย
ID8	18	ร่วมกันพยายามฆ่า ผู้อื่น, ร่วมกันทำร้าย ร่างกายผู้อื่นเป็นเหตุ ให้ได้รับอันตราย สาหัส (2563)	7	ถูกรุมตะ ตอย และถูก มีดฟัน ที่แขน ซ้าย เป็นแผล ลึก	เส้นเอ็นที่แขน ซ้ายขาด	ยังคงมีนัดติดตาม การรักษากับแพทย์ ยกของหนักไม่ได้

ส่วนที่ 2 กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเยาวชนที่ เป็นผู้เสียหายจากการถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสในคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง มีกระบวนการให้อภัยประกอบด้วย 6 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ชั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ชั้นที่ 3) การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นทำให้ไม่จบ ชั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก ชั้นที่ 5) การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ ชั้นที่ 6) พฤติกรรมให้อภัย โดยรายละเอียดในแต่ละชั้นมีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. การรับรู้ความรู้สึกทางลบ

ภายหลังจากที่ผู้เสียหายได้เผชิญเหตุการณ์รุนแรงจากการถูกผู้กระทำความผิดเข้ามาทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส หรือพยายามฆ่า ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกทางลบจากการถูกกระทำที่เกิดขึ้น ซึ่งทุกรายมีความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น บางรายมีความรู้สึกกลัว รู้สึกเสียใจร่วมด้วย เนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ผู้เสียหายไม่สามารถตอบโต้อีกฝ่ายได้ ทำให้มีความรู้สึกทางลบอย่างท่วมท้น โดยความรู้สึกทางลบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมีความเด่นชัดมากพอที่จะทำให้ผู้เสียหายรับรู้ได้จากความคิดและปฏิกิริยาทางร่างกายอันเป็นผลจากอารมณ์ ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ซึ่งพอผู้เสียหายได้มีการทบทวนถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นก็ทำให้ตนเองได้มองเห็นและรับรู้ถึงความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นกับตน

1.1 ความรู้สึกโกรธ

เมื่อผู้เสียหายถูกกระทำจากผู้กระทำความผิด ได้รับบาดเจ็บอย่างสาหัสและไม่สามารถตอบโต้อีกฝ่ายได้ ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจไปจนถึงความรู้สึกไม่พึงพอใจที่รุนแรงมากขึ้นนำไปสู่ความรู้สึกโกรธ ซึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านจิตใจและอารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อมีความคับข้องใจ จากการถูกคุกคามทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้เสียหายจึงมีความรู้สึกโกรธ โมโห แค้น และเกิดความรู้สึกว่าไม่ยุติธรรม เนื่องจากผู้เสียหายมองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ถูกต้องและไม่ควรเกิดขึ้นกับตน

“รู้สึกโกรธนะครับ ที่มาทำกับพวกผม...

รู้สึกแค้นในตอนนั้น เพราะว่าฝั่งตรงข้ามมาทำก่อน มาทำเราก่อน ทั้ง ๆ ที่เราไม่ทำอะไรด้วย

ไม่รู้จัก ไม่ใช่คู่กรณีครับ” (ID2)

“ก็รู้สึกโกรธครับมาทำแบบนี้ ไม่ได้รู้จัก

ไม่ได้ทำอะไรให้ เพราะว่าไม่คิดจะมีเรื่องกับใคร แต่มาโดนทำร้ายก่อน” (ID3)

“รู้สึกโกรธ อยากจะเอาคืน...คือผมยังไม่ได้ทำอะไรพวกเขาเลย แล้วอยู่ ๆ เขาก็มาทำผม ผมต่อสู้อะไรเขาไม่ได้ ผมไม่มีอาวุธนะ ไม่ได้อยากมีเรื่อง แต่อยู่ ๆ พวกเขาจะมาทำร้ายผมกับเพื่อน

เจอแบบนี้เป็นใครก็โกรธนะ มันโมโห อยากเอาคืน” (ID7)

“โกรธครับที่เราอยู่เฉยๆ แล้วเขาก็มาทำไม่ดีกับเรา ไม่เคยมีเรื่องกับเขามาก่อน” (ID5)

“รู้สึกโกรธ ผมยังไม่ทันทำอะไรก็มาทำผม รู้สึกเจ็บใจ เพราะว่าแบบผมไม่ได้รู้จักเขา

แล้วผมก็ไม่ได้สู้ แต่เขาก็ไม่หยุดทำ ทำร้ายร่างกายผมจนสาหัส” (ID8)

“รู้สึกโกรธ โมโหครับ ยอมไม่ได้ เพราะมาทำผมก่อนครับ ผมไม่รู้จัก ไม่เคยทำอะไร

แล้วมาทำกับผมแบบนี้ ตั้งใจจะทำร้ายพวกผม ผมก็ไม่อยากจะยอม” (ID6)

1.2 ความรู้สึกเสียใจ

การถูกกระทำจากผู้กระทำคามผิดเป็นการถูกคุกคามทั้งร่างกายและจิตใจต่อผู้เสียหาย เมื่อเป็นฝ่ายถูกกระทำและได้รับความเสียหาย ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บอย่างสาหัสจากเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง มีการใช้อาวุธทำร้ายร่างกาย ซึ่งถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่สะเทือนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์และเป็นเหยื่อของผู้กระทำคามผิด สิ่งที่เกิดขึ้นนี้มีผลต่อปฏิกิริยาทางจิตใจของบุคคล ผู้เสียหายมีความรู้สึกเสียใจ ตกใจ ไม่คาดคิดว่าตนต้องเจอเรื่องเหล่านี้ ในผู้เสียหายบางรายแพทย์ได้วินิจฉัยว่าร่างกายจะไม่เหมือนเดิม ทำให้มีความรู้สึกเสียใจมากยิ่งขึ้น

“รู้สึกเสียใจแบบว่าไม่คิดว่าจะเกิดเรื่องแบบนี้ขึ้นกับตัวเอง...

แล้วก็ตกใจแผลตัวเอง เพราะว่าได้ฟังหมอพูดว่าเส้นประสาทที่หน้าขาอาจจะมีเหมือนเดิมหรือไม่เป็นเหมือนเดิม ซึ่งอาจจะใช้เวลาหลายปีในการรักษาอย่างนี้ครับ ผมก็จะใช้ชีวิตไม่เหมือนเดิมครับ” (ID1)

“รู้สึกเสียใจ มันทำอะไรไม่ได้เลย อยากให้รอดทุกคนครับพี่ แบบไม่เจ็บ ไม่อะไรเลย แต่ก็มีมันโดนไปแล้ว โอกาสรอดมันก็เยอะ ถ้าฝั่งนู้นมันฟังหน่อย พวกผมอาจจะรอด แต่ฝั่งมันเอาเลย...แบบไม่คิดว่าจะเกิดเรื่องแบบนี้กับพวกผม

แบบเราจะไปสมัครงานกันดีพี่ ผมก็บอกพวกเค้าแล้วว่าพวกผมไม่เล่น เค้าก็ไม่ฟัง มาพันพวกผม ทั้ง ๆที่พวกผมไม่มีอาวุธ ไม่มีทางสู้เค้าได้ แต่เค้าก็ยังมาทำพวกผม” (ID2)

“รู้สึกเสียใจ ทำใจไม่ได้...กลุ่มนั้นก็มารุมทำร้ายร่างกายผม มีคนนำขวดมาตีหัวผม เอามวกกันน็อกมาฟาด เอามีดมาพันตามตัวผม พันแขน พันมือผม” (ID5)

1.3 ความรู้สึกกลัว

เหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดปฏิกิริยาทางอารมณ์ มีผลต่อจิตใจของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์รุนแรง ถึงแม้ว่าผ่านเหตุการณ์จะผ่านไปแล้ว ได้สร้างความรู้สึกกลัว รู้สึกไม่มั่นคงในความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหาย และความรู้สึกกลัวที่เกิดขึ้นนี้ เป็นความกังวลล่วงหน้าถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ถ้าหากได้เจอกับฝ่ายผู้กระทำคามผิดอีก ก็อาจจะเกิดเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายแบบที่เคยเกิดขึ้น และอาจจะต้องได้รับบาดเจ็บซ้ำ ซึ่งผู้เสียหายไม่อยากจะให้ตนต้องเจอกับเหตุการณ์ที่รุนแรงซ้ำ ๆ

“กลัว เพราะว่ากลัวเขาจะมาทำพวกผมอีก เพราะว่าอยู่แถวนั้น ไม่ไกลจากบ้านกัน เขาอาจจะกลับมาทำร้ายผมอีก...ผมก็กลัวแบบว่าผมจะเป็นอะไรอีก” (ID1)

“กลัว รู้สึกแย ๆ จะร้องไห้ตลอดเวลา...กลัวว่าจะโดนแบบนี้อีก มันไม่คุ้มกัน” (ID2)

“ผมก็กลัวนะครับ กลัวเขามาทำร้ายอีก...ระแวง ผมไม่อยากโดนแบบนี้อีก” (ID3)

“รู้สึกกลัวครับ รู้สึกไม่ปลอดภัย เครียด ระแวงว่าเค้าจะมาทำร้ายเราอีก” (ID4)

ขั้นที่ 2. การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ

เมื่อความรู้สึกทางลบปรากฏขึ้นจะกระตุ้นให้เกิดความคิดทางลบตามมา ซึ่งอาจทำให้ผู้เสียหายมีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะแก้แค้นเอาคืนผู้กระทำความผิด โดยต้องการไปทำร้ายร่างกายของผู้กระทำความผิดในแบบเดียวกับที่ตนได้รับ เพื่อเป็นโต้ตอบฝ่ายที่เข้ามาทำร้าย อีกทั้งยังเป็นการเติมเต็มความรู้สึกและความเสียหายที่เกิดขึ้นของผู้เสียหาย หรืออาจจะเป็นลักษณะความคิดว่าตนเองตกเป็นเหยื่อ เป็นผู้ถูกกระทำ ทำให้ไม่อยากเจอกับเหตุการณ์เลวร้ายแบบนี้อีก ทั้งนี้จะพบได้ว่าเมื่อผ่านพ้นระยะของความรู้สึกทางลบภายหลังที่ผู้เสียหายถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส จะพบว่าผู้เสียหายมีการอธิบายความรู้สึกของตอนที่เกิดขึ้นว่าตนเองมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกทำร้าย ผู้เสียหายและจะมีการตอบสนองต่อการถูกคุกคาม โดยมองเห็นว่าอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นคืออะไร แล้วตนเองมีการตอบสนองต่อความรู้สึกนั้นอย่างไร ซึ่งจากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบได้ว่าในขั้นตอนนี้เมื่อผู้เสียหายทำความเข้าใจต่อความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นจะมีรูปแบบการตอบสนองต่อเหตุการณ์รุนแรงของผู้เสียหายอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะตอบโต้อย่างรุนแรงกลับคืน เมื่อผู้เสียหายมีความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น ผู้เสียหายจะมีปฏิกิริยาตอบโต้สิ่งที่มาคุกคามแบบต้องการแก้แค้นเอาคืน และ 2) ลักษณะตอบโต้แบบเป็นผู้ถูกกระทำ เมื่อผู้เสียหายมีความรู้สึกเสียใจ รู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกกลัวเหตุการณ์ที่ผ่านมาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จะมีปฏิกิริยาตอบโต้สิ่งคุกคามแบบถอยหนีโดยที่คิดว่าตนเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกกระทำ

2.1 ตอบโต้อย่างรุนแรงกลับคืน

เมื่อผู้เสียหายรับรู้ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น พบว่ามีการรับรู้ความรู้สึกทางลบว่าเป็นผลจากการถูกผู้กระทำความผิดเข้ามาคุกคามทางร่างกายจนได้รับบาดเจ็บสาหัส และถูกคุกคามทางจิตใจ จนนำไปสู่ความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น มีความต้องการไปเอาคืนตอบโต้ผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง ทั้งนี้ความคิดและความรู้สึกดังกล่าวที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายมีกระบวนการทางจิตใจที่คิดตอบโต้การกระทำของกลุ่มคนที่สร้างบาดแผลทางกายและจิตใจ โดยการตอบโต้อย่างรุนแรงกลับคืน เพื่อเป็นการลดหรือแก้แค้นให้กับสิ่งที่เกิดขึ้น และมอบความชอบธรรมให้กับตนเองว่าการคืนความยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับตนเอง

“คิดอยากแก้แค้น อยากเอาคืนแบบเดียวกับที่เขาทำกับผม” (ID8)

“ใจมันก็อยากแก้แค้น” (ID3)

“รู้สึกโกรธครับ...อยากเอาคืน” (ID6)

“เจอแบบนี้เป็นใครก็โกรธ มันโมโห อยากเอาคืน” (ID7)

2.2 เป็นผู้ถูกกระทำ

ภายหลังเหตุการณ์ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกกลัว รู้สึกเสียใจ รู้สึกไม่ปลอดภัย กลัวว่าเหตุการณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นกับตนเองอีกในอนาคต ซึ่งผู้เสียหายทำความเข้าใจกับอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้น ด้วยการมองว่าตนเองเป็นเหยื่อของฝ่ายตรงข้าม มีความตั้งใจจะทำร้ายตนเองอยู่แล้ว ซึ่งไม่เข้าใจว่าตนถูกทำร้ายด้วยสาเหตุใด ทำให้ความคิดของผู้เสียหายรู้สึกทราบดีกว่าตนเป็นผู้ถูกกระทำอย่างไม่สมเหตุสมผล

“รู้สึกเสียใจ มันทำอะไรไม่ได้เลย อยากให้รอดทุกคนครับ แบบไม่เจ็บ ไม่อะไรเลย แต่ก็มีมันโดนไปแล้ว โอกาสรอดมันก็เยอะ ถ้าฝั่งนู้นมันฟังหน่อย พวกผมอาจจะรอด

แต่ฝั่งมันเอาเลย สงสัยมันจะแค้นจัด จงใจจะมาหาเรื่องอยู่แล้ว” (ID2)

“เพราะฝั่งนั้นเขาจงใจมาทำร้ายผม ทั้งที่พวกผมบอกว่าไม่เอา ไม่เล่น ให้เขาใจเย็นๆ

แต่เขาไม่ฟังเลยครับ ฟันอย่างเดียวเลย” (ID4)

“ตกใจเพราะแบบผมตั้งใจจะไปหางานทำ แล้วผมต้องมาเจอกับเหตุการณ์แบบนี้ เจอคนคิดไม่ดีที่จะมาทำร้ายคนอื่น แต่มาเจอกับพวกผมก่อน เจอเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวเองเจ็บตัว

เหมือนเขาแบบจะมาพยายามฆ่าเลยครับ” (ID1)

“ผมกลัวนะครับ รู้สึกว่าไม่ไหวละ ใจไม่สู้แล้ว...เค้าทำเค้าสะใจเค้า

คือแบบเขาตั้งใจมาทำเรา เราไม่ได้แบบบังเอิญ เค้าจงใจครับ” (ID3)

ขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์ : การแก้แค้นทำให้ไม่จบ

เมื่อผู้เสียหายได้พยายามทำความเข้าใจถึงอารมณ์ ความรู้สึกทางลบของตนที่เกิดขึ้น ซึ่งจะพบได้ว่า แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ตอบโต้อย่างรุนแรงกลับคืนและเป็นผู้ถูกกระทำ โดยความคิดและความรู้สึกเหล่านี้ ทำให้ผู้เสียหายมีการย้ำคิดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความคิดและความรู้สึกทางลบ เมื่อกระบวนการคิดทำงานมากขึ้น ก็จะกระตุ้นให้ผู้เสียหายทำการประเมินต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจที่ผลักดันอยู่ภายในตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นรอยต่อสำคัญที่ผู้เสียหายจะก้าวข้ามผ่านไปสู่การให้อภัยหรือไม่ให้อภัย ในกรณีที่ผู้เสียหายเกิดความต้องการแก้แค้น หากตัดสินใจแก้แค้นเอาคืน โดยไม่ได้ประเมินถึงผลกระทบที่ตามมา ก็อาจจะนำไปสู่การไม่ให้อภัยได้ หากผู้เสียหายประเมินว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่

เหมาะสมและการแก้แค้นจะส่งผลกระทบต่อตนเองตามมา ก็อาจจะทำให้มีแนวโน้มไปสู่การให้อภัยได้ และในกรณีที่ผู้เสียหายมองตนเองเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ ก็จะประเมินความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นว่า เกิดจากเหตุการณ์ที่ตนถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสมาอธิบายความรู้สึกที่เกิดขึ้นและไม่อยากให้ตนเองหรือใครต้องมาตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกับตน

“แต่ผมก็มาคิดว่า ถ้าไปแก้แค้น ต่างฝ่ายก็ต่างแก้ ก็อยู่อย่างนั้น มันก็วนอยู่อย่างนั้น มันก็ไม่ได้อะไร ต่างคนต่างฝ่ายก็อาจจะเสีย ถ้าฝ่ายผมไปแก้ ฝ่ายผมก็เสีย ถ้ามันเสียจนแบบนิวชาด แชนชาด ผมว่าปล่อยให้มันไปตามที่ตำรวจเขาตัดสินใจดีกว่า ผมก็เลยอยู่หนึ่งๆครับ” (ID2)

“ถ้าผมไปทำคืน มันก็ไม่จบสักทีผมก็คิดได้ว่ามันไม่คุ้มครับ ถ้าไปทำอะไรเค้า” (ID4)

“แต่ก็มาคิดว่าแบบการที่เราไปแก้แค้นเขา เราก็จะมีปัญหาตามมา เรื่องมันจะไม่จบ เขาก็จะมาเอาคืนเราอีก มันก็จะวนไปเรื่อยๆ” (ID5)

“ผมว่าไม่คุ้ม ถ้าไปยุ่งกับเรื่องพวกนี้ ก็เอาตัวเองไปเสี่ยง

ผลที่ตามมามันไม่คุ้มกันประมาณนี้ครับ” (ID6)

“ผมก็กลัวแบบว่าผมจะเป็นอะไรอีกครั้ง ผมก็เลือกที่จะอยากจบ แบบต่างคนต่างอยู่ แก่แค้นกันไปแค้นกัน ผมว่ามันไม่จบแน่นอน” (ID1)

ขั้นที่ 4.การจัดการความคิดและความรู้สึก

เมื่อผู้เสียหายได้ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในกรณีที่ต้องการตอบโต้อย่างรุนแรง กลับคืนเกิดความตระหนักว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ดีและจะส่งผลกระทบต่อตามมา บุคคลจึงต้องพยายามมองหาวิธีการอื่นที่จะมาช่วยคลี่คลายหรือจัดการความคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น เช่น โกรธ โมโห แค้น ในขณะที่เดียวกัน ผู้เสียหายที่ประเมินว่าตนเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกกระทำ เกิดความรู้สึกเสียใจ กลัว กังวลใจ ดังนั้นผู้เสียหายจึงพยายามมองหาวิธีการที่จะเข้ามาช่วยสนับสนุนให้กำลังใจหรือจัดการกับความทุกข์ที่เกิดขึ้น ซึ่งพบได้ว่ามีแนวทางในการช่วยจัดการความคิด ความรู้สึกทางลบ ซึ่งสามารถแบ่งวิธีการจัดการความคิดและความรู้สึกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) ทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น 2) มีมุมมองทางบวก 3) ทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ลืมเหตุการณ์

4.1 ทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น

ผู้เสียหายพยายามจัดการกับความคิด ความรู้สึกที่ทำให้ตนเองตนเองเครียดหรือเป็นทุกข์ ซึ่งผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสมองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าไม่สามารถไปแก้ไข

เหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ แต่สามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขที่ตนเองได้ โดยการปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองใหม่ ทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความทุกข์ที่รบกวนจิตใจ แม้อาจจะไม่ใช่การแก้ที่ต้นเหตุหรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ก็ยังเป็นอีกทางหนึ่งที่หยุดปัญหา โดยการยอมรับและไม่คิดถึงเรื่องที่ผ่านมา เพื่อเดินหน้ากับชีวิตต่อไป

“ก็ยอมรับมัน แล้วก็ไปต่อ...ก็คิดว่ามันผ่านมาแล้ว ทำอะไรไม่ได้
ก็มันเกิดขึ้นแล้ว ก็คิดว่าครั้งหนึ่งก็เคยรอดตายจากตรงนี้ได้ หนีมาได้” (ID2)

“ก็คือยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และพยายามไม่คิดสิ่งที่ผ่านมาแล้ว

เพราะว่าจะทำให้เราเป็นทุกข์” (ID1)

“เรื่องมันผ่านมาแล้วครับ ผ่านมาแล้วก็ผ่านไปครับ ก็เริ่มวันใหม่” (ID3)

“ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น” (ID6)

4.2 มีมุมมองทางบวก

เป็นความพยายามของผู้เสียหายในการจัดการกับปัญหาด้วยอารมณ์การปรับมุมมองไปในทางบวกเพื่อให้กำลังใจกับตนเอง โดยไม่ได้มุ่งเน้นแก้ไขปัญหาหรือเข้าไปจัดการกับต้นเหตุ แต่มุ่งเน้นทำให้ตนเองเกิดความสบายใจ เพื่อให้ความเครียดทางอารมณ์หรือความทุกข์คลี่คลายหรือจางไป โดยการมองปัญหาในแง่มุมใหม่ เกิดมุมมองทางบวกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการมองด้วยแนวคิดทางบวกช่วยให้ผู้เสียหายผ่านพ้นความคิด ความรู้สึกทางลบ และสามารถทำให้จิตใจเกิดความสบายใจ มีความสุข และข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปได้

“บอกตัวเองให้มองในแง่บวก ถ้ามองในแง่ลบ มันก็ไม่มีความสุข พยายามทำให้ตัวเองมีความสุข

ถึงมีเรื่องอะไรเข้ามาในชีวิต ก็ต้องผ่านมันไปให้ได้...คือแบบว่าต้องผ่านปัญหาที่เกิดขึ้น

เรื่องที่เกิดขึ้น ถ้าเราคิดว่าเราต้องผ่านมันไปให้ได้ เราก็ต้องผ่านมันไปให้ได้” (ID1)

“ผมก็มองโลกในแง่ดี มองอะไรดี ๆ คือมันมีสิ่งดี ๆ หลายอย่างที่เรามองไม่เห็น อะไรไม่ดี ผมก็ไม่ไปสนใจมันครับ...ผมก็พยายามคิดให้มันบวกๆครับ ก็ดีแล้วที่ผ่านไป ก็ทำอะไรข้างหน้า ก็ระวังๆ

ไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้ คือถ้าเลี้ยงเรื่องพวกนี้ได้ ก็เลี้ยง” (ID3)

“คิดในแง่บวกครับ คิดถึงสิ่งที่ทำให้สบายใจ มีความสุข เรื่องมันผ่านมาแล้วก็ให้มันแล้วไป

ไม่ไปคิดถึงกับเรื่องที่เกิดขึ้น” (ID7)

“คิดว่าเราผ่านมาได้ก็ดีแล้ว ให้เรื่องมันจบแค่นี้ครับ” (ID8)

4.3 ทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ลืมเหตุการณ์

เมื่อผู้เสียหายเผชิญเหตุการณ์ที่สะเทือนใจ เกิดอารมณ์ทางลบและทำความเข้าใจในอารมณ์ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เกิดเป็นความเครียดที่รบกวนจิตใจ ทำให้ต้องจัดการกับความเครียดหรือปัญหานี้ เพื่อลดความเครียดลง ในกรณีที่ได้พยายามจัดการกับสาเหตุของปัญหา แต่แก้ปัญหามาไม่ได้ ก็จะจัดการแก้ไขที่อารมณ์ทางตนเอง โดยการหลีกเลี่ยงไม่คิดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ลืมเหตุการณ์นั้น เช่น คุยกับเพื่อน คุยกับคนในครอบครัว เล่นเกมส์ ดูหนัง ฟังเพลง ออกกำลังกาย เป็นต้น

“ผมก็ไม่คิดถึงมัน หาอะไรทำที่ตัวเองไม่ว่าง คุยกับเพื่อน คุยกับแม่ให้สบายใจ เล่นเกมส์ ดูหนัง ไปเตะบอลบ้างประมาณนี้ครับ” (ID3)

“ผมก็แบบนั่งคุยกับเพื่อน เล่นเกมส์ แบบหาเรื่องอื่นคุย ให้ไม่ไปต้องคิดครับ” (ID7)

“ก็เล่นเกม ดูหนัง ฟังเพลง ไม่ให้ตัวเองคิดแต่เรื่องนั้นครับ” (ID2)

“ผมก็เล่นเกม ดูหนัง ออกไปเที่ยวกับเพื่อนครับ” (ID4)

“แบบเล่นเกม คุยกับเพื่อนประมาณนี้ครับ... ตอนเล่นเกม อารมณ์มันก็ไปอยู่ที่เกมส์ เราก็จะลืมเรื่องที่เราคิดก่อนหน้าไปหมดเลยครับ ยิ่งเล่นกับเพื่อนก็ยิ่งลืมง่าย เพราะว่ามันสนุกครับ” (ID6)

“ก็พยายามไม่คิดถึงเรื่องเค้าครับ หาอะไรอย่างอื่นทำครับ ผมก็เล่นเกม ดูหนัง ออกไปเที่ยวกับเพื่อนครับ” (ID5)

ขั้นที่ 5.การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ

หลังจากที่ได้ประเมินสถานการณ์ และมีมุมมองว่าการแก้แค้นทำให้ไม่จบ ทำให้ผู้เสียหายได้ใช้กระบวนการคิดจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น นำมาสู่การจัดการความเครียดด้วยวิธีการต่างๆ เมื่อผู้เสียหายสามารถจัดการกับความเครียดและอารมณ์ของตนเองได้ ความคิดแก้แค้นและความคิดที่ว่าตนเป็นฝ่ายถูกกระทำจึงคลี่คลายลงได้ บรรยากาศทางความคิดทางลบค่อยๆ จางลงจนเป็นกลางหรืออาจจะก้าวข้ามไปสู่การมีความคิดที่จะตัดสินใจให้อภัยต่อการกระทำที่บุคคลอื่นมาทำร้ายร่างกายตนเอง การใช้ความคิดและเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้เสียหายเกิดการตัดสินใจให้อภัย เพื่อต้องการให้เรื่องราวทุกอย่างจบลง ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของผู้เสียหาย หลังจากที่ผ่านมาผ่านพ้นเหตุการณ์รุนแรง และจัดการความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อผู้กระทำ ความผิด กระทั่งเกิดการตัดสินใจที่จะให้อภัย

“ถ้าเราไม่โกรธเค้า เค้าก็ไม่อะไรกับเรา ทุกอย่างมันจบ ไม่ต้องมีอะไรติดค้างกันอีก
ต่างคนต่างอยู่” (ID1)

“ผมไม่อยากมีเรื่องเพิ่ม ถ้าผมจบ ผั่งนั้นก็น่าจะจบ” (ID2)

“ก็ปล่อยผ่านครับ แบบไม่อยากไปเอาคืนเค้า ไม่อยากให้ตัวเองเดือดร้อนอีก
เลือกที่จะจบตรงนี้ดีกว่า ก็ให้มันผ่านไป” (ID4)

“ผมก็ไม่คิดอะไรกับสิ่งที่เค้าทำ ผมก็อยากให้เรื่องมันจบ” (ID3)

อีกทั้งยังพบว่าความเชื่อทางด้านศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาที่ผู้เสียหายนับถือและศรัทธา
ในหลักคำสอน ผู้เสียหายได้นำหลักคำสอนทางศีลธรรม ไม่ว่าจะป็นชุดความเชื่อเรื่องเวรกรรม
บาปบุญคุณโทษ การทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว นำมาใช้ในกระบวนการคิดตัดสินใจให้อภัย ทำให้
ผู้เสียหายมีเชื่อมั่นในกระบวนการคิดตัดสินใจที่จะให้อภัยผู้กระทำความผิด

“ผมก็เชื่อในการทำดีได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่วนะครับ ทำยังไงก็ได้ผลตอบแทนอย่างนั้น” (ID7)

“เรื่องบาปบุญครับ เป็นเวรกรรมครับ ใครทำอะไรก็ได้อย่างนั้น” (ID8)

“การปล่อยวางก็เหมือนกับว่ายอมรับความรู้สึกที่เกิดขึ้น และผมเชื่อนะว่ามันไม่ใช่เรื่องเหลวไหล
มันมีอยู่จริงในการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” (ID1)

“เรื่องกรรมครับ ถ้าเราไปทำเค้า เค้าก็มาทำเรา มันก็เป็นกรรมของเรา
ถ้าเราไม่ไปทำเค้า มันก็จบครับ” (ID6)

นอกจากนี้ พบว่าคำสอนและกำลังใจจากสมาชิกในครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจให้อภัย
ของผู้เสียหาย ซึ่งคำสั่งสอน คำแนะนำ การให้กำลังใจ รวมถึงความเป็นห่วงเป็นใย สิ่งเหล่านี้เป็นส่วน
ส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายเชื่อมั่นในการตัดสินใจให้อภัยผู้กระทำความผิดของตน เพราะ
ครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ดี คอยสนับสนุนสิ่งดีๆ ให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นแรงสนับสนุนให้
ผู้เสียหายก้าวข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ผู้เสียหายเชื่อในการตัดสินใจให้อภัยของตนเอง

“พ่อกับพี่บอกผมว่าไม่เป็นไรหรอก ไม่ต้องคิดมาก เป็นแค่นี้ยังดีกว่าเป็นมากกว่านี้
ต้องยอมรับและอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นให้ได้ เพราะมันเกิดขึ้นแล้วแก้ไขไม่ได้

ทำตัวเองให้มีความสุขกับปัจจุบัน ผ่านมาได้จนทุกวันนี้ก็เก่งแล้ว

สู้ๆเป็นกำลังใจ จะอยู่ข้างๆเสมอ” (ID1)

“พ่อ แม่ พี่ที่คอยบอก คอยสอนไม่ให้ไปยุ่งกับเค้า ให้กำลังใจผมเดินหน้าต่อแบบนี้นี้ครับ” (ID6)

“ครอบครัวสั่งสอนอบรมมาครับว่าให้อภัยคนอื่น ให้เห็นอกเห็นใจคนอื่น ให้นึกถึงว่า ถ้าเป็นเรา แล้วคนอื่นมาโกรธแค้นเราก็อไม่ดี” (ID5)
 “พ่อสอนว่าอย่าไปแค้นอย่าไปทำอะไรเขา เรื่องมันจบไปแล้ว” (ID8)
 “แม่ผมก็บอกว่าเป็นห่วงผม ไม่อยากให้ไปเอาคืน” (ID3)
 “ก็พ่อผมสอนไม่ให้หาเรื่องใคร ห้ามไปหาเรื่องเค้าก่อนอย่างนี้ เพราะถ้าผมไปหาเรื่องใครก่อนผมก็ผิดครับ” (ID6)

ขั้นที่ 6. พฤติกรรมให้อภัย

ภายหลังที่ผู้เสียหายได้ตัดสินใจให้อภัย ซึ่งมาจากกระบวนการคิดตัดสินใจของตนเอง โดยมีความเชื่อทางศาสนาและครอบครัวเข้ามาช่วยให้ความเชื่อมั่นในการตัดสินใจให้อภัย จากกระบวนการคิดดังกล่าวก็นำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) การปล่อยวางทางอารมณ์ เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางอารมณ์ ผู้เสียหายไม่มีความรู้สึกโกรธ ไม่เกลียด ไม่แค้น ไม่มีเรื่องค้างคาจิตใจต่อผู้กระทำความผิดอีกต่อไป และ 2) ไม่กลับไปทำร้ายคู่กรณี เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางการกระทำ เป็นการไม่ไปแก้แค้นเอาคืน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ต่างคนต่างอยู่ ไม่พยายามเอาตนเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่อาจจะสร้างความเดือดร้อนขึ้นอีก อีกทั้ง เมื่อผู้เสียหายมีพฤติกรรมให้อภัยแล้ว ผู้เสียหายยังเกิดความรู้สึกทางบวกต่อตนเองเพิ่มมากขึ้น ผู้เสียหายรู้สึกสบายใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น หลังจากผู้เสียหายได้ผ่านพ้นเหตุการณ์ถูกทำร้ายร่างกายนั้นมาได้

6.1 การปล่อยวางทางอารมณ์

เมื่อผู้เสียหายใช้การตัดสินใจให้อภัย เลือกที่จะให้ทุกอย่างจบ อารมณ์ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นนั้นเริ่มเฉื่อยจางลง กลายเป็นความรู้สึกกลางๆ หรือความรู้สึกทางบวกมากขึ้น โดยผู้เสียหายต้องการที่จะยกโทษให้ผู้ให้กระทำความผิด ไม่มีความรู้สึกโกรธ ไม่มีความรู้สึกแค้น ไม่ต้องการแก้แค้นเอาคืน หรือยึดติดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และต้องการให้ทุกอย่างจบลงด้วยดี

“ไม่มีโกรธ ไม่แค้น ไม่คิดอะไรกับคนที่มาทำไม่ดี” (ID2)
 “การไม่โกรธแค้นกัน แบบคืออยากให้ทุกอย่างมันจบ ผมไม่ไปเอาคืน” (ID1)
 “ไม่โกรธ ไม่เกลียด ให้อภัยเค้าในสิ่งที่เค้าทำไม่ดีหรือว่าไม่สมควรทำ” (ID3)
 “แบบไม่รู้สึกรังโกรธ ไม่รู้สึกอะไรกับคนที่มาทำร้ายเรา” (ID4)
 “ไม่ได้โกรธแค้นอะไรเขา” (ID8)

“ไม่โกรธเค้า ไม่แค้นเค้า ไม่อยากเอาคืน” (ID6)

“การไม่โกรธแค้นต่อกัน ไม่มีอะไรคาใจต่อกัน ไม่คิดที่จะแบบมองเค้าในเรื่องที่ไม่ดี” (ID7)

6.2 ไม่กลับไปทำร้ายคู่กรณี

เมื่อผู้เสียหายมีการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกจากความรู้สึกทางลบกลายเป็นความรู้สึกกลางๆ หรือความรู้สึกทางบวก ซึ่งความคิด อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรมทำงานเชื่อมโยงกัน เมื่อผู้เสียหายมีการคิดตัดสินใจให้อภัย อารมณ์ความรู้สึกทางลบได้คลี่คลายลง ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายมีพฤติกรรมทางบวกต่อผู้กระทำความผิด ไม่ไปแก้แค้นเอาคืน ไม่ไปหาเรื่องทะเลาะวิวาท ไม่ไปติดตามว่าผู้กระทำความผิดเป็นใคร เรียนสถาบันไหน เพื่อเป็นยุติเรื่องราวที่เกิดขึ้นไว้ที่ตนเอง

“ผมไม่ได้แก้แค้น ไม่ไปเอาคืนเขาครับ ผมก็อยู่ในที่ของผม” (ID2)

“ไม่ยุ่งกับพวกเค้า ไม่ได้ตามหาว่าเค้าเป็นใครยังไง” (ID3)

“ผมก็ไม่ได้ทำอะไรไม่ดีกับเค้า ต่างคนต่างอยู่” (ID4)

“ผมก็ไม่ได้ไปหาเรื่องเค้า ไม่ไปแก้แค้นเขาครับ” (ID8)

“เราไม่คิดจะเอาคืน ให้เรื่องมันผ่านไป ไม่สร้างความเดือดร้อนให้มันเพิ่มขึ้นครับ” (ID5)

สรุปได้ว่ากระบวนการให้อภัยที่เกิดขึ้นมีเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมทั้งความคิด อารมณ์ความรู้สึก และส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผลจากการให้อภัย โดยเป็นกระบวนการทำงานของจิตใจภายหลังจากการถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส การเกิดความรู้สึกทางลบ การทำความเข้าใจในความรู้สึกที่เกิดขึ้น การให้ความคิดประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หากมีความรู้สึกทางลบหรือต้องการที่จะแก้แค้นเอาคืน จะเกิดผลกระทบที่ตามมาอย่างไร เมื่อพิจารณาแล้วว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง นำมาสู่การจัดการความคิดและความรู้สึกของตนเอง เพื่อจัดการความเครียดและความรู้สึกที่ยังอยู่ เมื่อสามารถจัดการปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ได้แล้ว ก่อให้เกิดการตัดสินใจให้อภัย เพื่อให้ทุกอย่างจบลง และเกิดพฤติกรรมให้อภัยตามมา ทั้งการให้อภัยทางอารมณ์ ไม่โกรธแค้น และการให้อภัยทางการกระทำ โดยไม่สร้างความเดือดร้อน ไม่ไปแก้แค้น ก่อเรื่องทะเลาะวิวาทซ้ำอีก

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อค้นพบสำคัญในขั้นการตัดสินใจให้อภัยว่ามีหลักความเชื่อทางศาสนาและครอบครัวมาสนับสนุนให้ผู้เสียหายเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง ทั้งนี้เมื่อผู้เสียหายให้อภัยผู้กระทำความผิดได้ ยังก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกต่อตนเองเพิ่มขึ้น

ในฐานะที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์การทำงานให้คำปรึกษาผู้เสียหาย พบได้ว่า ด้วยกระบวนการทางกฎหมาย ขั้นตอนการดำเนินคดีต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยได้พบกับผู้เสียหาย และได้ให้คำปรึกษาภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ทำร้ายร่างกายไปแล้ว 3-5 เดือนขึ้นไป ส่วนใหญ่ผู้เสียหายจะอยู่ในชั้นที่ 4 หรือ ชั้นที่ 5 ในกระบวนการให้อภัย มีส่วนน้อยที่ผู้วิจัยได้พบกับผู้เสียหายในช่วง 1-2 เดือนแรกที่เกิดเหตุ หลังจากให้คำปรึกษาผู้เสียหาย ผู้วิจัยจะรายงานการให้คำปรึกษาเสนอต่อศาล เพื่อให้ศาลได้พิจารณาต่อไป

เมื่อคดีถึงขั้นสอบถาม ผู้เสียหายให้อภัยผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดได้สำนึกผิด และจะรับผิดชอบค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ศาลจะให้ส่วนมาตรการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ ดำเนินการประสานการประชุมแก่สองฝ่ายในการพูดคุยปัญหา ทางแก้ไข โดยมีผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้ประสานการประชุม มีนักจิตวิทยาเป็นผู้ช่วยในการประชุม รวมถึงเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมการประชุม เพื่อกำหนดแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนี้ด้วย ซึ่งการเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทำให้ผู้เสียหายได้มีโอกาสรับฟังผู้กระทำความผิด เปิดโอกาสผู้กระทำความผิดได้พูดคุย ขอโทษ สำนึกในการกระทำ รวมถึงรับผิดชอบค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรักษาพยาบาล ค่าสูญเสียรายได้ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เป็นต้น ถือว่าเป็นการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และสามารถทำให้ผู้เสียหายมีพฤติกรรมให้อภัยผู้กระทำความผิดต่อไป

ส่วนที่ 3 แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

เมื่อผู้วิจัยได้ค้นพบกระบวนการให้อภัยของของเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส และได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยพบว่ามีการบวนการให้อภัยทั้งหมด 6 ขั้นตอน ตามที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ขั้นตอนในกระบวนการให้อภัยแต่ละขั้น เพื่อหาแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยในแต่ละขั้นของกระบวนการ และให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินตรวจสอบแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแต่ละขั้นของกระบวนการให้อภัย โดยคัดเลือกแนวทางการให้คำปรึกษาที่มีการประเมินในระดับเหมาะสมมากขึ้นไป ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 4 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในแต่ละขั้นของกระบวนการให้คำปรึกษา

กระบวนการให้คำปรึกษาของผู้เสียหาย	แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา					
	Person-Centered Counseling	Gestalt Theory	Cognitive behavioral therapy	Supportive Psychotherapy	Motivational Interviewing	Positive Psychology
ขั้นที่ 1. การรับรู้ความรู้สึกทางลบ	✓	✓		✓		
ขั้นที่ 2. การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ		✓	✓			
ขั้นที่ 3. การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ			✓	✓		
ขั้นที่ 4. การจัดการความคิดและความรู้สึก	✓	✓	✓			
ขั้นที่ 5. การตัดสินใจให้อภัย			✓		✓	
ขั้นที่ 6. พฤติกรรมให้อภัย			✓		✓	✓

แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในแต่ละขั้นของกระบวนการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 1. การรับรู้ความรู้สึกทางลบ

เป็นขั้นที่ผู้เสียหายรับรู้ถึงอารมณ์ที่รุนแรงภายในใจ ภายหลังจากที่ผู้เสียหายได้เผชิญเหตุการณ์รุนแรง ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ เช่น รู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น รู้สึกกลัว รู้สึกเสียใจ เนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และความรู้สึกทางลบเหล่านี้สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดทางลบได้ ทำให้ผู้เสียหายมีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะแก้แค้นเอาคืนผู้กระทำความผิด ซึ่งแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในขั้นนี้ควรจะเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เสียหายได้สำรวจ รู้จัก ตระหนักถึงความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานที่ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเกิดการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่

1.1 การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) การประยุกต์ใช้แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เน้นที่ผู้ให้คำปรึกษาเปิดใจ ยอมรับ มีความจริงใจ มีความเข้าอกเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายอย่างไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้ผู้เสียหายเกิดความไว้วางใจในการที่จะสำรวจความรู้สึกของตนเอง ทั้งนี้ผู้ให้

คำปรึกษาควรที่จะรับฟังอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายพูดคุยระบายความรู้สึกอย่างอิสระ โดยผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางสำคัญของการให้คำปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้เสียหายเกิดสัมพันธภาพที่ดี และความไว้วางใจต่อผู้ให้คำปรึกษา ทั้งนี้ภายใต้สัมพันธภาพที่ปลอดภัย ไว้วางใจ จะอำนวยให้ผู้เสียหายวางใจที่จะเริ่มต้นในการสำรวจความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะเล่าถึง เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ

1.2 การให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) สำหรับการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้ในความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น จึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้ในขั้นที่ 1 นั่นคือการรับรู้ความรู้สึกทางลบ โดยการประยุกต์แนวคิดเกสตัลท์มาใช้ก็คือ การใช้เทคนิค self-awareness ในการให้ผู้เสียหายเกิดการตระหนักรู้ต่ออารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะเน้นให้ผู้เสียหายตระหนักในสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยพยายามให้ผู้เสียหายมีสติอย่างเต็มที่ ในการที่จะรับรู้ประสบการณ์ทางความรู้สึกที่เกิดขึ้นในเวลานั้น

นอกจากนี้ในระหว่างการให้คำปรึกษาในขั้นที่ 1 ผู้ให้คำปรึกษาควรให้กำลังใจ ให้ความเชื่อมั่นกับผู้เสียหายในการสนับสนุนให้ผู้เสียหายแสดงออกอารมณ์ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น มีความเชื่อมั่นว่าความรู้สึกดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ โดยที่ไม่ต้องกังวลว่าความรู้สึกทางลบที่เป็นสิ่งที่ไม่สมควรรู้สึก ผู้ให้คำปรึกษาสามารถเลือกใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) มาใช้ เพื่อช่วยให้เกิดบรรยากาศดังกล่าวในการเอื้ออำนวยให้กระบวนการในขั้นที่ 1 เกิดประสิทธิผล

ขั้นที่ 2. การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ

เป็นขั้นที่ผู้เสียหายได้ทำความเข้าใจกับความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้น มีที่มาของอารมณ์เป็นอย่างไร และมองเห็นว่าหากมีการตอบสนองต่ออารมณ์ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ซึ่งพบได้ว่ารูปแบบของการตอบสนองต่อเหตุการณ์รุนแรงของผู้กระทำผิดมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะตอบโต้อย่างรุนแรงกลับคืน เมื่อผู้เสียหายมีความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น ผู้เสียหายจะมีปฏิกิริยาตอบโต้สิ่งที่มาคุกคามแบบต้องการแก้แค้นเอาคืน และ 2) ลักษณะตอบโต้แบบเป็นผู้ถูกกระทำ เมื่อผู้เสียหายมีความรู้สึกเสียใจ รู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกกลัวเหตุการณ์ที่ผ่านมาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จะมีปฏิกิริยาตอบโต้สิ่งคุกคามแบบถอยหนีโดยที่คิดว่าตนเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ ซึ่งแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับการทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ คือ

2.1 การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม เป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เสียหายมองเห็นว่าความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นมาจากชุดความคิดลักษณะใด และส่งผลให้เกิดการตอบสนองทางพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายในขั้นตอนนี้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เสียหายทำความเข้าใจกับความรู้สึกทางลบว่ามีสาเหตุมาจากอะไร และหากมีปฏิกิริยาตอบสนองตามความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นจะเกิดผลอย่างไร ทั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะยกเทคนิคกรอบความคิดที่เชื่อมโยงความรู้สึกและพฤติกรรมมาใช้ เพื่อให้ผู้เสียหายมองเห็นการเชื่อมโยงความคิดและพฤติกรรม

อย่างไรก็ตามในกระบวนการขั้นที่ 2 นี้ ยังคงเป็นระยะที่ผู้เสียหายจะอยู่ในช่วงทบทวนความรู้สึกอยู่ การที่ผู้ให้คำปรึกษาจะชี้ชวนให้ผู้เสียหายเข้าใจถึงความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นสามารถนำแนวคิดการให้คำปรึกษาตามแบบเกสตัลท์มาใช้ เพื่อช่วยให้เกิดการตระหนักรู้ในความรู้สึกที่เกิดขึ้นว่านำไปสู่การตอบสนองทางพฤติกรรมอย่างไร และสิ่งนั้นเป็นความต้องการที่แท้จริงของผู้เสียหายหรือไม่อย่างไร และผู้เสียหายควรเลือกที่จะมีพฤติกรรมอย่างไรในการที่จะบรรลุต่อความต้องการนั้น ซึ่งก็จะเป็นฐานนำไปสู่ขั้นต่อไปในกระบวนการให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 3.การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ

เป็นขั้นที่ผู้เสียหายทำการประเมินว่าหากตนเองเลือกที่จะกระทำพฤติกรรมใด ๆ จะส่งผลอย่างไรต่อไป ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างการที่บุคคลจะเกิดพฤติกรรมให้อภัยหรือไม่ให้อภัย โดยที่ผู้เสียหายได้พยายามทำความเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกทางลบของตนเองที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายมีการย้าคิดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความคิดและความรู้สึกทางลบ เมื่อกระบวนการคิดทำงานมากขึ้น ก็จะกระตุ้นให้ผู้เสียหายทำการประเมินต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจที่ผลักดันอยู่ภายในตนเอง ในกรณีที่ผู้เสียหายเกิดความต้องการแก้แค้น หากตัดสินใจแก้แค้นเอาคืน โดยไม่ได้ประเมินถึงผลกระทบที่ตามมา ก็อาจจะนำไปสู่การไม่ให้อภัยได้ หากผู้เสียหายประเมินว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่เหมาะสมและการแก้แค้นจะส่งผลกระทบต่อตนเองตามมา ก็อาจจะทำให้มีแนวโน้มไปสู่การให้อภัยได้ และในกรณีที่ผู้เสียหายมองตนว่าเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกระทำ ก็จะประเมินความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากเหตุการณ์ที่ตนถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสมาอธิบายความรู้สึกที่เกิดขึ้น จะสังเกตได้ว่าในขั้นตอนนี้จะเน้นให้ผู้เสียหายได้ประเมินถึงผลที่จะตามมาจากชุดความคิดในลักษณะต่างๆ ดังนั้นแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในขั้นนี้ก็คือ

3.1 การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) จากแนวคิดพื้นฐานสำคัญของการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรมจะมุ่งเน้นให้ผู้เสียหายมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกกับกระบวนการคิด ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาอาจจะใช้เทคนิคให้ผู้เสียหายได้พิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียจากชุดความคิดทางลบที่เกิดขึ้นว่า หากนำไปสู่พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งจะมีผลเสียอย่างไร หรืออาจจะชี้ชวนให้ผู้เสียหายลองทดสอบความสมเหตุสมผลของชุดความคิดใหม่ เพื่อดูว่าความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่ผลทางความรู้สึกและพฤติกรรมอย่างไร โดยเฉพาะการเกิดความคิดในการแก้แค้นเอาคืนที่มักเกิดขึ้นกับผู้เสียหาย

สำหรับในกรณีที่ผู้เสียหายทำการประเมินสถานการณ์แล้วพบว่าตนเองตกเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกกระทำ นอกจากจะใช้แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม ในการมองหาความเชื่อมโยงของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาคควรนำแนวทางการให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) มาใช้ประกอบ เพื่อคอยประคับประคองความรู้สึกที่เกิดขึ้นของผู้เสียหาย โดยผ่านท่าทีของผู้ให้คำปรึกษาที่แสดงออกถึงความจริงใจ ตั้งใจที่จะช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เสียหายลดความรู้สึกของการเป็นผู้ถูกกระทำ เพราะหากผู้เสียหายยังติดอยู่กับความคิดดังกล่าว จะเป็นอุปสรรคต่อการเกิดพฤติกรรมการให้อภัย เนื่องจากพฤติกรรมการให้อภัยมักจะมีมาจากการที่บุคคลปรับเปลี่ยนความรู้สึกทางลบมาสู่ความรู้สึกกลางๆ หรือความรู้สึกทางบวกได้

ขั้นที่ 4. การจัดการความคิดและความรู้สึก

เป็นกระบวนการที่ผู้เสียหายได้เลือกใช้วิธีการหรือแนวทางในการจัดการกับความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น เมื่อภายหลังที่ผู้เสียหายได้ทำการประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในกรณีเกิดความตระหนักว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ดีและจะส่งผลกระทบต่ออื่นๆ ตามมา บุคคลจะต้องพยายามมองหาวิธีการอื่นที่จะมาช่วยคลี่คลายหรือจัดการความคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น เช่น โกรธ โมโห แค้น ในขณะที่เดียวกัน หากผู้เสียหายประเมินว่าตนเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกกระทำ จะก่อให้เกิดความรู้สึกเสียใจ กังวลใจ ดังนั้นผู้เสียหายจึงพยายามมองหาวิธีการที่จะเข้ามาช่วยสนับสนุนให้กำลังใจหรือจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งพบได้ว่ามีแนวทางในการช่วยจัดการความคิด ความรู้สึกทางลบ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) ทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น 2) มีมุมมองทางบวก 3) ทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ลืมเหตุการณ์ จากวิธีจัดการปัญหาดังกล่าว แนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับในขั้นตอนนี้ ได้แก่

4.1 การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) เป็นแนวทางที่จะช่วยในการสนับสนุนให้ผู้เสียหายเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองชอบหรือถนัด เพื่อให้ลืมเหตุการณ์ เพราะโดยพื้นฐานของแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง จะเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้มีอิสระในการเลือก โดยผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ชี้นำ แต่จะคอยชี้ชวนและสะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้รับบริการคิด รู้สึกหรือต้องการ ทั้งนี้ในการทำงานขั้นตอนนี้ ควรอยู่ในบรรยากาศที่ผู้เสียหายไว้วางใจ อบอุ่น ปลอดภัย มั่นคง และมีความเชื่อในคุณค่าภายในตนเอง และเป้าหมายที่เลือกกระทำ

4.2 การให้คำปรึกษาตามแนวเกสตัลท์ (Gestalt Theory) เป็นแนวคิดที่จะเข้ามาช่วยให้ผู้เสียหายทำใจยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้น โดยผู้ให้คำปรึกษาพยายามสร้างให้ผู้เสียหายเกิดการตระหนักถึง รับผิดชอบต่อความคิด ความรู้สึก เชื่อมโยงกับความจริงและเชื่อมโยงกับความรู้สึก เพื่อให้ผู้เสียหายยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น อยู่กับปัจจุบัน สามารถเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาได้ตามศักยภาพของตนเอง รวมถึงเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจของตนเอง เพื่อให้ผู้เสียหายมองสถานการณ์แวดล้อมที่กว้างขึ้น สามารถเลือกแนวทางในการจัดการกับปัญหาได้มากขึ้น และตระหนักถึงความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจ

4.3 การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนให้ผู้เสียหายพัฒนาความคิดที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายให้ผู้เสียหายมองเห็นว่าชุดความคิดที่เหมาะสม จะนำไปสู่ความรู้สึกและพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งในตอนนี้ ผู้ให้คำปรึกษาชวนให้ผู้เสียหายได้ทำการสำรวจชุดความคิดต่างๆที่พอจะเป็นไปได้ในการจัดการกับความรู้สึกทางลบ และลองพิจารณาว่าแต่ละความคิดนั้นนำไปสู่ความรู้สึกและพฤติกรรมอย่างไร ชุดความคิดไหนที่สามารถทำให้ผู้เสียหายเกิดอารมณ์ความรู้สึกทางบวกมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดมุมมองทางบวก อาจจะชวนพูดคุยประเด็นเรื่องการเมืองโลกในแง่ดี ความหวัง การรับรู้ศักยภาพแห่งตนมาปรับใช้ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เสียหายเกิดการรับรู้ศักยภาพภายในตนเองที่สามารถจัดการกับความคิด ความรู้สึกได้

ขั้นที่ 5. การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ

เป็นขั้นที่ผู้เสียหายเกิดความคิดที่จะให้อภัยกับผู้กระทำผิด โดยการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจะเป็นผลมาจากการที่ผู้เสียหายสามารถจัดการกับความคิดและความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นก่อนหน้า ทำให้กระบวนการคิดทำงาน นำไปสู่การตัดสินใจให้อภัย เพื่อต้องการให้เรื่องราวทุกอย่างจบลง โดยมีความเชื่อทางศาสนาและครอบครัวที่สนับสนุนให้ผู้เสียหายเชื่อมั่นในการ

ตัดสินใจของตนเอง ดังนั้นแนวทางการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่

5.1 การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เสียหายมองเห็นถึงความเชื่อมโยงแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม ให้อภัยว่า มีความคิด ความรู้สึกอย่างไร ทั้งนี้ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะลองให้ผู้เสียหายได้แสดงบทบาทสมมติ (role play) โดยให้ผู้เสียหายลองจินตนาการว่า หากผู้กระทำความผิดอยู่ตรงหน้า แล้วตัดสินใจให้อภัย จะเกิดความคิดและความรู้สึกอย่างไร ถ้าหากผู้เสียหายรับรู้ได้ว่าพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกกลางๆหรือความรู้สึกทางบวก ก็ให้ผู้เสียหายลองคิดถึงบทสนทนาที่จะใช้พูดให้อภัยผู้กระทำความผิด โดยให้นำสิ่งนั้นมาใช้พูดกับผู้ให้คำปรึกษา

ซึ่งในกระบวนการนี้ ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะมีการประยุกต์ใช้แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing) มาใช้เพื่อเสริมสร้างหรือจูงใจให้ผู้เสียหายตัดสินใจให้อภัย สร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่ตัดสินใจไปนั้น นำมาสู่การเปลี่ยนแปลง และชี้ชวนให้ผู้เสียหายมองเห็นถึงความแตกต่างระหว่างชุดความคิดในปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับชุดความคิดในก่อนหน้านี้

ขั้นที่ 6.พฤติกรรมให้อภัย

เป็นขั้นที่ผู้เสียหายได้แสดงความคิดที่จะให้อภัยออกมาเป็นพฤติกรรมแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การปล่อยวางทางอารมณ์ และ 2) ไม่กลับไปทำร้ายคู่กรณี ซึ่งการเกิดพฤติกรรมการให้อภัยนั้น เป็นผลจากการตัดสินใจของตนเองที่มองว่าการให้อภัย ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกหรือความรู้สึกกลางๆ จากความคิดดังกล่าวก็นำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย โดยที่ผู้เสียหายปล่อยวางทางอารมณ์ ไม่มีความรู้สึกโกรธ ไม่เกลียด ไม่แค้น ไม่มีเรื่องค้างคาจิตใจต่อผู้กระทำความผิด และไปกลับไปทำร้ายคู่กรณี เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางการกระทำ จะพบลักษณะการไม่ไปแค้นแค้น เอาคืน ไม่ยุ่งเกี่ยว ต่างคนต่างอยู่ ไม่สร้างความเดือดร้อนต่อกัน อีกทั้งผู้เสียหายมีความรู้สึกทางบวกต่อตนเองที่ได้ให้อภัยผู้กระทำความผิด ดังนั้น แนวทางการให้คำปรึกษาสำหรับในขั้นสุดท้ายนี้ จะเน้นที่การสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมให้อภัย เป็นการช่วยยืนยันให้ผู้เสียหายมั่นใจได้ว่าการแสดงพฤติกรรมให้อภัยเป็นสิ่งที่เหมาะสม โดยแนวคิดการให้คำปรึกษาที่นำมาใช้ ได้แก่

6.1 การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) ในขั้นนี้จะมุ่งเน้นเทคนิคทางพฤติกรรม โดยผู้ให้คำปรึกษาอาจจะมอบหมายการบ้านหรือกิจกรรมให้ทำ โดยเป็นกิจกรรมให้ผู้เสียหายได้ทำการสำรวจถึงความรู้สึก ความคิดที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหายได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมให้อภัย หรืออาจจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้เสียหายได้ลอง

ทำสมมุติฐานที่การมโนความคิด เพื่อบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหายต้องเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

6.2 การให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing) เป็นแนวทางที่ผู้ให้คำปรึกษาจะนำมาใช้จูงใจให้ผู้เสียหายได้กระทำพฤติกรรมให้อภัย โดยให้ผู้เสียหายได้ทบทวนถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมา ชวนให้ผู้เสียหายตระหนักถึงปัญหาของการไม่ให้อภัย ซึ่งเมื่อถึงจุดนี้ ผู้เสียหายก็จะมองเห็นว่าการตัดสินใจให้อภัย และการเกิดพฤติกรรมให้อภัย เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่จะกระทำ ซึ่งหลังจากนี้ ผู้เสียหายก็จะมองเห็นถึงประโยชน์หรือด้านดีจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว และยังส่งผลทำให้ผู้เสียหายเกิดการรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองที่สามารถแสดงพฤติกรรมให้อภัยได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งของจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) ที่มุ่งเน้นให้การเสริมสร้างต้นทุนทางจิตใจ เพื่อไว้รับมือกับสถานการณ์วิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยสรุป แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย สามารถนำเอาแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่างๆมาปรับใช้ในแต่ขั้นของกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย โดยในขั้นตอนที่เกี่ยวกับความรู้สึก แนวคิดที่เหมาะสมในการนำไปใช้ ได้แก่ การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) และการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ในขั้นตอนที่เน้นเกี่ยวกับความคิดจะใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) ส่วนในขั้นตอนสนับสนุนที่จะให้เกิดพฤติกรรม แนวทางที่เหมาะสมในการนำไปใช้ คือ การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) และการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing) นอกจากนี้ การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) และการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) สามารถนำมาใช้ เพื่อช่วยทำให้เกิดบรรยากาศของการให้คำปรึกษาที่ปลอดภัยไว้วางใจ และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีตลอดกระบวนการให้คำปรึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง และแนวทางการในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยแก่นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหายและครอบครัว โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case study) ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งการค้นหาคณะกรรมาธิการให้อภัยของผู้เสียหาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) คือ เยาวชนชายไทย อายุ 15-18 ปี ที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสจากการทะเลาะวิวาทและเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา จำนวน 8 ราย ที่เข้าร่วมการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2564 – เมษายน 2564 ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละ 45 – 60 นาที ส่วนการค้นหาแนวทางการในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานหรือศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย จำนวน 5 ท่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก คือ นักวิชาการหรือนักวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย การให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยในวัยรุ่น กลุ่มที่สอง คือ นักจิตวิทยาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่ทำงานให้คำปรึกษาผู้เสียหายที่เข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

- 1.สรุปผลการวิจัย
- 2.อภิปรายผลการวิจัย
- 3.ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนวัตถุประสงค์ที่ 1 ค้นพบกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายแบ่งเป็น 6 ขั้น คือ ขั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 3) การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นทำให้ไม่จบ ขั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก ขั้นที่ 5) การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ ขั้นที่ 6) พฤติกรรมให้อภัย นำมาสู่การตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 การค้นหาแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยตามกระบวนการให้อภัยที่ค้นพบ โดยสามารถบูรณาการแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบผสมผสานทฤษฎี ทั้งแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Center

Therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) การให้คำปรึกษาแบบ
 ประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและ
 พฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก
 (Positive Psychology Therapy) และการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational
 interviewing) มาใช้ให้คำปรึกษาผู้เสียหายได้ โดยรายละเอียดจะอภิปรายผลในหัวข้อต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะแบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ ในส่วนที่ 1
 กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย และส่วนที่ 2 แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้
 อภัย โดยอภิปรายผลร่วมกับการทบทวนศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยต่าง ๆ
 เพื่อให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเฉพาะ ซึ่งมีความแตกต่างจาก
 การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลค้นพบกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย แบ่งออกได้เป็น 6
 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ขั้น
 ที่ 3) การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ ขั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก
 ขั้นที่ 5) การตัดสินใจให้อภัย: เลือกว่าจะจบ ขั้นที่ 6) พฤติกรรมให้อภัย ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับ
 แนวคิดการให้อภัยทางชีวจิตสังคมของ Worthington (2006a) ที่ได้นำแนวความคิดทฤษฎี
 ความเครียดและการจัดการกับความเครียด (Stress-and-coping Theory) ของ Lazarus และ
 Folkman (1984) มาเป็นพื้นฐานให้เข้ากับบริบทของการให้อภัย โดยพัฒนาเป็นทฤษฎี
 ความเครียดและการจัดการกับปัญหาเชิงชีวจิตสังคมของการให้อภัย (The Biopsychosocial
 stress-and-coping Theory of Forgiveness) อธิบายได้ว่า เมื่อการกระทำทั้งจากบุคคลหรือ
 สถานการณ์ ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจ (Transgression) ความขุ่นเคืองใจที่เกิดขึ้นนี้นำไปสู่
 ความรู้สึกทางลบ เกิดความรู้สึกไม่ยุติธรรม บุคคลจะมีการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือ
 จัดการปัญหา หากบุคคลจะเลือกแก้ปัญหาด้วยการจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตน
 นำไปสู่การตัดสินใจให้อภัย และมีพฤติกรรมให้อภัยตามมา โดยสามารถอภิปรายรายละเอียดของ
 กระบวนการให้อภัยแต่ละขั้น ดังนี้

1.1 การรับรู้ความรู้สึกทางลบ

กระบวนการให้โทษของผู้เสียหาย กรณีที่ผู้เสียหายเป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการถูกผู้กระทำความผิดทำร้ายร่างกาย ผู้เสียหายมีการรับรู้ความรู้สึกทางลบจากการเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรง ส่งผลต่อจิตใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ เช่น รู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น รู้สึกเสียใจ และรู้สึกกลัว จากการทบทวนงานวิจัย พบว่าการถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสถือเป็นประสบการณ์ที่สร้างบาดแผลทางจิตใจให้กับวัยรุ่นได้ และบาดแผลที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เกิดความเครียดที่กระทบกระเทือนจิตใจภายหลังที่เกิดเหตุการณ์วิกฤติในชีวิต ทำให้วัยรุ่นจะมีปฏิกิริยากลับ สับสน ปฏิเสธความจริง รู้สึกเสียใจต่อการสูญเสียหรือถูกกระทำความรุนแรง มีความกังวล หรือหวาดกลัวอย่างมาก มีความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห และมีความต้องการแสดงพฤติกรรมในลักษณะก้าวร้าวตอบโต้ (American Psychological Association, 2000; The National Child Traumatic Stress Network, 2008)

จากการศึกษาของนักวิชาการ (Enright, 1996; McCullough & Worthington, 1999; Strelan & Covic, 2006) พบว่าความรู้สึกทางลบเหล่านี้สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดทางลบได้ ทำให้ผู้เสียหายมีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะแค้นแค้นเอาคืนผู้กระทำความผิด โดยต้องการไปทำร้ายร่างกายของผู้กระทำความผิดในแบบเดียวกับที่ตนได้รับ เพื่อเป็นตอบโต้เอาคืนผู้กระทำความผิด สอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่ได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายร่างกาย (Freedman, 2008) พบว่าวัยรุ่นมีความต้องการที่จะแค้นแค้นและแสดงความรู้สึกโกรธของตนออกมา เพื่อให้ตนได้รับความยุติธรรมคืนจากผู้กระทำความผิด ซึ่งการแค้นแค้นเป็นความก้าวร้าวที่มาจากแรงจูงใจที่จะเรียกร้องความยุติธรรมคืนมากับตนเอง (Bies & Tripp, 2005) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Nussbaum (2016) ที่พบว่า บุคคลจะรู้สึกโกรธเมื่อได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายร่างกายอย่างผิดกฎหมายจากบุคคลอื่น นำมาสู่ความคิดและอารมณ์ทางลบต่อการกระทำความผิด ทำให้มีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะของการแค้นแค้นเอาคืนผู้ที่กระทำความผิด

ดังนั้น สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อบุคคลรับรู้ว่ามีสิ่งที่ไม่ถูกต้องเกิดขึ้นกับตน บุคคลจะเกิดความรู้สึกขุ่นเคืองใจ รู้สึกไม่พอใจ รู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห หรือมีความรู้สึกเสียใจ รู้สึกกลัว อันเนื่องมาจากการถูกผู้กระทำความผิดเข้ามาทำร้ายร่างกายในขณะนั้น ผู้เสียหายไม่สามารถตอบโต้อีกฝ่ายได้ ทำให้มีความรู้สึกทางลบเกิดขึ้นอย่างท่วมท้น

1.2 การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ

เมื่อผ่านพ้นระยะของความรู้สึกทางลบ ภายหลังจากที่ผู้เสียหายถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบของผู้เสียหาย หมายถึง การค้นหาสาเหตุที่ทำให้ตนเกิดความรู้สึกทางลบ การทบทวนตนเองผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อหาคำตอบให้กับสิ่งที่ตนเผชิญ ผู้เสียหายมีการอธิบายความรู้สึกของตนที่เกิดขึ้นว่าตนเองมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกทำร้าย โดยพยายามทำความเข้าใจต่อตนเองว่าอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นคืออะไร แล้วจะมีการตอบสนองต่อความรู้สึกนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ Worthington (1998) ที่อธิบายว่า การกระตุ้นของสิ่งเร้าจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลจะเกิดความรู้สึกทางลบ ทำให้บุคคลมีการทำความเข้าใจในความคิดและอารมณ์ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งพบว่าผู้เสียหายมีรูปแบบของการตอบสนองต่อเหตุการณ์รุนแรง 2 ลักษณะ คือ 1) ตอบโต้อย่างรุนแรง กลับคืน จากการที่ผู้เสียหายมีความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น เพื่อตอบโต้ผู้กระทำผิด และจากการศึกษาอารมณ์โกรธ (Bies, 2001; Bies & Tripp, 2005; Tripp et al., 2002) พบว่าสามารถกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรมแก้แค้นเอาคืน และการแก้แค้นถือเป็นแรงจูงใจภายในบุคคล เมื่อบุคคลถูกกระทำ บุคคลจะตอบสนองต่อผู้กระทำผิดกับตนทั้งทางพฤติกรรมก้าวร้าว หรือทางวาจาก็ได้ เพื่อตอบโต้ผู้กระทำผิดทำให้รู้สึกแบบเดียวกัน (Fox et al., 2001) และ 2) เป็นผู้ถูกกระทำ เมื่อผู้เสียหายมีความรู้สึกเสียใจ รู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกกลัวเหตุการณ์ที่ผ่านมาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้เสียหายจะมีความคิดว่าตนเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ เพื่อหาเหตุผลในการทวงคืนความยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับตน (Exline et al., 2003) จะเห็นได้ว่าผู้เสียหายพยายามทำความเข้าใจในความรู้สึกทางลบของตน ซึ่งเป็นกรทำให้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผลต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้นของตน (Thompson et al., 2005)

1.3 การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ

การประเมินสถานการณ์ในกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย หมายถึงการที่ผู้เสียหายประเมินต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจที่ผลักดันอยู่ภายในตนเอง โดยใช้ความคิด พิจารณา ไตร่ตรองผลดีผลเสียที่มีผลกระทบต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ Zourrig (2010) ที่อธิบายว่า บุคคลจะประเมินสถานการณ์ว่ามีความสำคัญหรือส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างไร ซึ่งการประเมินของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความคิด อารมณ์ และเกี่ยวกับการคาดการณ์ในอนาคต เพื่อให้ตนเองสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและอารมณ์อย่างเหมาะสมในการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอก สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการของความเครียดของ Lazarus and Folkman (1984) อธิบายว่าบุคคลจะเกิดการประเมินเหตุการณ์ โดยใช้

สติปัญญา ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อตัดสินใจว่ามีผลกระทบต่อตนเองอย่างไร มีผลดีผลเสียอย่างไร (อังคินันท์ อินทรกำแหง, 2551)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เสียหายประเมินสถานการณ์ว่า การแก้แค้นไม่ทำให้จบ และการศึกษาของ Friese et al. (2012) ที่ว่า บุคคลแต่ละคนจะมีกลไกทางความคิดต่อการตอบสนองต่อสถานการณ์แตกต่างกัน ความต้องการแก้แค้นและการให้อภัยเป็นกระบวนการประเมินทางด้านจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล เช่นเดียวกับการศึกษากลไกการพัฒนาของการแก้แค้นและการให้อภัยของ McCullough et al. (2013) พบว่าผู้เสียหายมีการประเมินว่าการแก้แค้นเอาคืนทำให้เกิดปัญหาตามมาไม่จบสิ้น และการแก้แค้นคือปัญหาหรือเป็นโรค ส่วนการให้อภัยคือการรักษา ซึ่งในตามพัฒนาการของวัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการพัฒนาระบบการคิดดังนั้นวัยรุ่นจึงสามารถให้เหตุผลเชิงนามธรรมและประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล นำมาสู่การตัดสินใจว่าจะให้อภัยหรือไม่ให้อภัยผู้กระทำผิด (Worthington et al., 2010)

1.4 การจัดการความคิดและความรู้สึก

การจัดการความคิดและความรู้สึก หมายถึง การที่ผู้เสียหายมองหาวิธีการที่จะเข้ามาช่วยจัดการความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการปรับตัวของบุคคลในการเผชิญกับความเครียดหรือสิ่งที่รบกวนจิตใจ ซึ่งวิธีการเผชิญสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นความพยายามของบุคคลในการรักษาภาวะสมดุลทางจิตใจ (Lazarus & Folkman, 1984) เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ที่บุคคลประเมินว่ามีผลกระทบต่อภาวะของตนที่เป็นอยู่ โดยบุคคลจะใช้ความคิดและการกระทำแก้ไขสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดหรือแก้ไขที่อารมณ์ที่ทำให้เป็นทุกข์ จากการศึกษาของ ไหมไทย ไชยพันธ์ (2556) พบว่า ผู้เสียหายมีวิธีการทางด้านจิตใจและพฤติกรรมในการจัดการกับความเครียด ความไม่สบายใจที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการที่เน้นการแก้ปัญหาทางอารมณ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aitken and Crawford (2007) ที่ว่าบุคคลจะเน้นการแก้ปัญหาทางอารมณ์มากกว่าแก้ไขปัญหาแบบเผชิญหน้า และวิธีการที่ผู้เสียหายใช้จัดการกับปัญหาที่ค้นพบในการศึกษานี้มี 3 วิธี คือ 1) การทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น 2) มีมุมมองทางบวก และ 3) ทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ลืมเหตุการณ์ ซึ่งเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการปัญหาเป็นลักษณะการจัดการปัญหาแบบมุ่งเน้นจัดการกับอารมณ์ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับความเครียดและการจัดการปัญหาของวัยรุ่น พบว่าวัยรุ่นมักจัดการปัญหาแบบจัดการกับอารมณ์เป็นหลัก และมีส่วนน้อยที่จัดการปัญหาแบบเน้นสาเหตุของปัญหา (Parikh et al., 2019) โดยเป็นลักษณะที่บุคคลจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ เลือกรับทำกิจกรรมต่างๆที่ตนสนใจ ตลอดจนการเลือกใช้มุมมองการมองโลกในแง่ดี การปลอบใจตนเอง ทำให้ตนเองสามารถหลีกเลี่ยงจากต้นตอของปัญหา ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นๆ ลดความเครียด

ลงไปได้ จะเห็นได้ว่าผู้เสียหายพยายามที่จะควบคุมผลกระทบทางอารมณ์จากความเครียดหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของคมกริช นันทะโรจพงษ์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง พบว่าส่วนใหญ่วัยรุ่นมักจะใช้วิธีการมองโลกในแง่ดีและขอความช่วยเหลือ ซึ่งการมองโลกในแง่ดีคือการมีมุมมองทางบวก รวมถึงการยอมรับความเป็นจริง ในส่วนการขอความช่วยเหลือ บุคคลที่อยู่รอบข้างของวัยรุ่นควรชี้แนะแนวทางแก้ปัญหา ให้คำปรึกษาแนะนำ อีกทั้งให้วัยรุ่นได้ทำกิจกรรมทางบวกหรืองานอดิเรกที่ชอบ เพื่อให้วัยรุ่นตอนกลางสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในทางที่เหมาะสม

1.5 การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ

โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้เสียหายได้ใช้ความคิดและเหตุผลตัดสินใจให้อภัย เพื่อต้องการให้เรื่องราวทุกอย่างจบลง ซึ่งในกระบวนการขั้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดการให้อภัยเชิงชีวิตจิตสังคมของ Worthington (2006a) ที่อธิบายว่า เมื่อบุคคลสามารถจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตนได้ บุคคลจะใช้ความคิดและความเป็นเหตุผลในการตัดสินใจให้อภัย เช่นเดียวกับการศึกษาของ Enright (2012) เกี่ยวกับกระบวนการให้อภัย 4 ขั้น ในขั้นที่ 3 อธิบายถึงขั้นตอนการตัดสินใจของบุคคลว่ามาจากการจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตนได้ มีความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น และสามารถข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ อีกทั้งยังพบว่าผู้เสียหายมีการนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นชุดความเชื่อเรื่องเวรกรรม บาปบุญคุณโทษ การทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว นำมาใช้ในกระบวนการคิดตัดสินใจให้อภัย ทำให้ผู้เสียหายมีเชื่อมั่นในกระบวนการคิดตัดสินใจที่จะให้อภัยผู้กระทำความผิด ซึ่งเห็นได้ว่าคำสอนหรือความเชื่อทางศาสนาสามารถสนับสนุนให้เกิดการให้อภัยได้ (McCullough & Worthington, 1999; Rye et al., 2001b; Tsang et al., 2005) รวมถึงครอบครัวก็เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจให้อภัยของผู้เสียหายเช่นกัน จากการศึกษาครั้งนี้ ครอบครัวอบรมสั่งสอน เป็นแบบอย่างที่ดี คอยสนับสนุนสิ่งดีๆ ให้แก่ผู้เสียหาย และเป็นแรงสนับสนุนให้ผู้เสียหายก้าวข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ผู้เสียหายเชื่อในการตัดสินใจให้อภัยของตนเอง ซึ่งจากงานวิจัยในสหรัฐอเมริกา พบว่าวัยรุ่นเรียนรู้การให้อภัยจากครอบครัว (Everding, 2010) รวมถึงวัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่ในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ถ้าพ่อแม่มีพฤติกรรมให้อภัยผู้อื่น ลูกจะมีแนวโน้มที่จะให้อภัยผู้กระทำความผิด และถ้าหากวัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ก็ส่งผลทำให้เกิดการให้อภัยได้ (Paleari et al., 2010) จะเห็นได้ว่า การที่ผู้เสียหายมีกระบวนการทางความคิดของตนเองในการตัดสินใจให้อภัยเพื่อให้เรื่องราวจบลง โดยมีความเชื่อ

ทางศาสนาและครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนให้ผู้เสียหายเชื่อมั่นในการตัดสินใจและก้าวข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

ขั้นที่ 6. พฤติกรรมให้อภัย

ภายหลังที่ผู้เสียหายได้ตัดสินใจให้อภัย ซึ่งมาจากกระบวนการคิดตัดสินใจของตนเอง จากกระบวนการคิดดังกล่าวก็นำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) การปล่อยวางทางอารมณ์ เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางอารมณ์ ผู้เสียหายไม่มีความรู้สึกโกรธ ไม่เกลียด ไม่แค้น ไม่มีเรื่องค้างคาจิตใจต่อผู้กระทำความผิดอีกต่อไป สอดคล้องกับ Strelan and Covic (2006) ที่อธิบายว่าการให้อภัยคือการตอบสนองต่อผู้ที่กระทำผิดผ่านการยกโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบที่เจ็บแค้นต่อการกระทำผิด เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์จากความรู้สึกทางลบให้เป็นอารมณ์กลางๆหรืออารมณ์ทางบวกก็ได้ และ 2) ไม่กลับไปทำร้ายคู่กรณี เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางการกระทำ เป็นการไม่ไปแก้แค้นเอาคืน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ต่างคนต่างอยู่ ไม่สร้างความเดือดร้อนต่อกันและกัน โดยผู้เสียหายมีพฤติกรรมทางบวกต่อผู้กระทำความผิด ไม่ไปแก้แค้นเอาคืน ไม่ไปหาเรื่องทะเลาะวิวาท ไม่ไปติดตามว่าผู้กระทำความผิดเป็นใคร เรียนสถาบันไหน เพื่อเป็นยุดีเรื่องราวที่เกิดขึ้นไว้ที่ตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการการศึกษาของนักวิชาการที่ว่าบุคคลที่ตัดสินใจให้อภัยจะมีความตั้งใจที่จะไม่แสดงพฤติกรรมแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิด (Armour & Umbreit, 2004; McCullough, 2008; Strelan, 2007; Strelan & Covic, 2006; Thompson et al., 2005)

นอกจากนี้ ยังค้นพบว่าเมื่อผู้เสียหายได้ตัดสินใจให้อภัยผู้กระทำความผิด และมีพฤติกรรมให้อภัย ทั้งทางอารมณ์และการกระทำ ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกต่อตนเองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าพบว่าผู้เสียหายมีความคิดเชิงบวกต่อตนเองที่สามารถก้าวข้ามปัญหาไปได้ เมื่อรับรู้ว่าคุณค่าจะช่วยให้เกิดการให้อภัยต่อตนเอง นำไปสู่การให้อภัยต่อผู้อื่นตามมา (Cardi et al., 2007; Eaton et al., 2006; Strelan, 2007)

เมื่อผู้เสียหายให้อภัยผู้กระทำความผิด มีความรู้สึกกลางๆ หรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้น และยินยอมที่จะพูดคุยถึงเหตุการณ์ ผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้น โดยการเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งผู้กระทำความผิดรู้สึกสำนึกผิด มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนไปในทางบวก ได้กล่าวขอโทษ และจะรับผิดชอบค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ถือว่าการขอโทษ การแสดงความรับผิดชอบเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เสียหายให้อภัยและจบเรื่องราวที่เกิดขึ้น (Fehr et al., 2010; McCullough et al., 1998)

ส่วนที่ 2 แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

สำหรับแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางภายหลังจากการได้วิเคราะห์ที่ขั้นตอนในกระบวนการให้อภัยแต่ละขั้น เพื่อค้นหาแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยในแต่ละขั้นของกระบวนการที่เหมาะสม และได้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินตรวจสอบแนวทางการให้คำปรึกษาในแต่ละขั้นของกระบวนการให้อภัยว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และภายหลังจากได้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขั้นที่ 1 การรับรู้ความรู้สึกทางลบ เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการให้อภัย จากการศึกษาของ Hong and Jacinto (2011) อธิบายว่าขั้นตอนแรกในการทำงานร่วมกับผู้รับบริการ ก็คือการสร้างสัมพันธภาพ (Building rapport) โดยผู้ให้คำปรึกษาควรเปิดใจ ยอมรับ มีความจริงใจ มีความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งเป็นบทบาทหลักของผู้ให้คำปรึกษาในทฤษฎีนี้ อีกทั้งการรับฟังอย่างตั้งใจ การเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายพูดคุยระบายความรู้สึกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เสียหายเกิดความไว้วางใจในการที่จะสำรวจความรู้สึกของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับบริการ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันในกระบวนการให้คำปรึกษา (Duncan et al., 2009) นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวทางการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางไปปรับใช้ในกระบวนการขั้นที่ 4 การจัดการความคิดและความรู้สึก โดยให้ผู้เสียหายได้ประเมินและเลือกใช้วิธีการจัดการกับความคิด ความรู้สึกทางลบที่เหมาะสมตามศักยภาพและความสนใจของผู้เสียหายอย่างอิสระ โดยผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ชี้นำหรือแสดงความคิดเห็น จะช่วยสะท้อนให้ผู้เสียหายได้เข้าใจในสิ่งที่ตนคิด สิ่งที่ต้องการ หรือการกระทำของตน สอดคล้องกับการศึกษาของ Kalmthout (2007) ที่อธิบายว่าผู้ให้คำปรึกษาที่มีความเข้าใจ จะทำให้ผู้รับบริการสามารถที่จะแสดงความรู้สึกของตนเองได้อย่างอิสระและสามารถเลือกวิธีการจัดการกับตนเองได้

2. การให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) แนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในขั้นที่ 1 การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ และขั้นที่ 4 การจัดการความคิดและความรู้สึก โดยนำเทคนิคสำคัญของแนวคิดเกสตัลท์คือ เก้าอี้ว่าง (empty chair) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยให้ผู้รับบริการได้ปลดปล่อยอารมณ์ความรู้สึก ไปปรับใช้ในขั้นตอนดังกล่าว เนื่องจากเป็นขั้นที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้ เข้าใจ และจัดการกับความรู้สึกเป็นหลัก ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวทางการให้คำปรึกษาของ Malcolm and Greenberg (2000) ที่

ศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัย โดยใช้เทคนิค empty chair เพื่อให้บุคคลเกิดความรู้สึกเข้าใจถึงจิตใจบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น จนนำมาสู่การให้อภัย เทคนิคการตระหนักรู้ (self-awareness) เพื่อให้ผู้เสียหายเกิดการตระหนักรู้ต่ออารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เน้นให้ผู้เสียหายตระหนักในสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และให้สังเกตอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในส่วนของ การจัดการความคิด ความรู้สึก โดยให้ผู้เสียหายเกิดการตระหนักรู้ รับรู้ความคิด ความรู้สึก เปรียบเทียบกับความจริงและเผชิญกับความ รู้สึก เพื่อให้ผู้เสียหายยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น อยู่กับปัจจุบัน สามารถเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาได้ตามศักยภาพของตน (Harris, 2007)

3. การให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการให้อภัย ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เสียหายมองเห็นว่าความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นมาจากชุดความคิด ลักษณะใด และส่งผลให้เกิดการตอบสนองทางพฤติกรรมอย่างไร โดยนำเทคนิคกรอบความคิดที่ เชื่อมโยงความรู้สึกและพฤติกรรมมาปรับใช้เพื่อให้ผู้เสียหายมองเห็นการเชื่อมโยงความคิดและ พฤติกรรม ส่วนในขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ สามารถนำเอาเทคนิค พิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียจากชุดความคิดทางลบที่เกิดขึ้นมาปรับใช้ โดยชี้ให้เห็นว่าการทำ พฤติกรรมดังกล่าวจะมีผลดีผลเสียอย่างไร หรืออาจจะชี้ชวนให้ผู้เสียหายลองทดสอบความ สมเหตุสมผลของชุดความคิดใหม่ เพื่อดูว่าความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่ผลทางความรู้สึกและ พฤติกรรมอย่างไร ซึ่งแนวคิดตลอดจนเทคนิควิธีดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาใช้กับวัยรุ่นที่ถูกทำร้ายร่างกาย หรือเผชิญเหตุการณ์รุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Cohen et al., 2009; Dorsey et al., 2011) สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Lee and DiGiuseppe (2018) ที่จัดทำโปรแกรมการ ให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (CBT) กับเด็กและวัยรุ่นที่มีประสบเหตุการณ์ที่ กระทบกระเทือนจิตใจจากเหตุการณ์เดียว (อุบัติเหตุรถยนต์ ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือการ พบเห็นความรุนแรง) อายุ 8-18 ปี พบว่า CBT สามารถช่วยลดความรู้สึกทางลบของเด็กและวัยรุ่น ได้ อีกทั้งเด็กและวัยรุ่นสามารถที่จะเข้าใจกระบวนการคิด อารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง จาก ความรู้สึกทางลบให้กลายเป็นความรู้สึกกลางหรือความรู้สึกทางบวกมากขึ้น เช่นเดียวกับ โปรแกรมการให้อภัยของ Hong and Jacinto (2011) ในกิจกรรม “ประสบการณ์ที่คงอยู่” (Experience inventory) ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับบริการประเมินสถานการณ์ ผลกระทบของการให้อภัย ไม่ให้อภัย นอกจากนี้แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบ CBT ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขั้นที่ 4 การจัดการความคิดและความรู้สึก โดยสนับสนุนให้ผู้เสียหายพัฒนาความคิดที่เหมาะสม โดยมี เป้าหมายให้ผู้เสียหายมองเห็นว่าชุดความคิดที่เหมาะสมจะนำไปสู่ความรู้สึกและพฤติกรรม

อย่างไร และขั้นที่ 5 การตัดสินใจให้อภัย โดยเป็นการนำเอาเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติ (role play) โดยให้ผู้เสียหายลองจินตนาการว่า หากผู้กระทำความผิดอยู่ตรงหน้า แล้วตัดสินใจให้อภัย จะเกิดความคิดและความรู้สึกอย่างไร สอดคล้องกับการศึกษาของ Friedberg and Brelsford (2013) ที่ศึกษาเทคนิควิธีการให้คำปรึกษาแบบ CBT สำหรับเด็กและวัยรุ่น พบว่า การแสดงบทบาทสมมติสามารถพัฒนากระบวนการคิดในรูปแบบจำลอง ช่วยให้เด็กและวัยรุ่นได้เปลี่ยนแปลงความคิดและความรู้สึกหรือพฤติกรรม จึงเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาใช้ได้ และขั้นที่ 6 พฤติกรรมให้อภัย นำเอาเทคนิคมอบหมายการบ้านหรือกิจกรรมให้ทำ โดยเป็นกิจกรรมให้ผู้เสียหายได้ทำการสำรวจถึงความรู้สึก ความคิดที่เกิดขึ้น เมื่อผู้เสียหายได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมให้อภัย หรืออาจจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้เสียหายได้ลองทำสมุดบันทึกอารมณ์ ความคิด (Corey, 2012) จะเห็นได้ว่าแนวคิดนี้มีเทคนิคที่หลากหลายในการช่วยให้ผู้เสียหายได้ปรับเปลี่ยนความคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสม

4. การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เป็นการมุ่งเน้นกับปัจจุบัน เทคนิคที่ใช้คือการใช้ให้ผู้เสียหายสามารถเชื่อมโยงการกระทำกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และการตอบสนองของผู้เสียหาย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในขั้นที่ 1 การรับรู้ความรู้สึกทางลบ โดยผู้ให้คำปรึกษาให้ความเชื่อมั่นกับผู้เสียหายในการสนับสนุนให้ผู้เสียหายแสดงออกอารมณ์ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น มีความเชื่อมั่นว่าความรู้สึกดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ โดยที่ไม่ต้องกังวลว่าความรู้สึกทางลบที่เป็นสิ่งที่ไม่สมควรรู้สึก และขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ ผู้ให้คำปรึกษาคอยประคับประคองความรู้สึกที่เกิดขึ้นของผู้เสียหาย โดยผ่านท่าทีของผู้ให้คำปรึกษาที่แสดงออกถึงความจริงใจ ตั้งใจที่จะช่วยเหลือ เพื่อให้ผู้เสียหายลดความรู้สึกของการเป็นผู้ถูกกระทำ เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถปรับตัวและเข้าใจตนเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ Summers and Barber (2010) ที่อธิบายว่าการให้คำปรึกษาแบบประคับประคองสามารถช่วยให้บุคคลเข้าใจในสถานการณ์ เกิดการรับรู้ในตนเอง ใช้จุดแข็งของตนในการปรับตัว มีสติกับปัจจุบัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาเอื้ออำนวยให้บุคคลได้มองเห็นการเชื่อมโยงของการตอบสนองต่อเหตุการณ์ ซึ่งช่วยให้บุคคลเข้าใจที่มาของรูปแบบที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบัน (Gabbard, 2009; Winston et al., 2004)

5. การให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing) เป็นการประยุกต์โดยใช้เทคนิค Change talk เพื่อกระตุ้นให้ผู้เสียหายเล็งถึงการเปลี่ยนแปลงและความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังสามารถนำเอาเทคนิคการถามเพื่อสร้างแรงจูงใจ (OARS) ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิด การยืนยันในความคิด การไตร่ตรอง และการสรุป เพื่อ

ช่วยให้ผู้รับบริการมีความมั่นใจว่าสิ่งที่ตัดสินใจไปนั้น นำมาสู่การเปลี่ยนแปลง (Miller & Rollnick, 2013) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในขั้นที่ 5 การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ โดยการเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้เสียหายตัดสินใจให้อภัย สร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่ตัดสินใจไปนั้น นำมาสู่การเปลี่ยนแปลง และชี้ชวนให้ผู้เสียหายมองเห็นถึงความแตกต่างระหว่างชุดความคิดในปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับชุดความคิดในก่อนหน้านี และขั้นที่ 6 พฤติกรรมให้อภัย สามารถใช้เทคนิคการเสริมสร้างต้นทุนทางจิตใจ เพื่อไว้รับมือกับสถานการณ์วิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนทางจิตใจของวัยรุ่น (Finch et al., 2020) พบว่าการเสริมสร้างต้นทุนทางจิตใจสามารถช่วยให้วัยรุ่นสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งต้นทุนทางจิตใจเป็นทรัพยากรทางบวกแห่งความหวัง ความเข้มแข็งทางใจ การมองโลกในแง่ดี และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาพทางจิต ทำให้บุคคลมีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น มีความรู้สึกทางบวก และมีพฤติกรรมทางบวกเพิ่มขึ้น ถือว่าเป็นหลักสำคัญในการการให้อภัย (Lopez et al., 2015)

6. การให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology Counseling) มุ่งเน้นการจัดการกับคุณลักษณะทางจิตเชิงลบและพัฒนาไปสู่ผลลัพธ์เชิงบวก ซึ่งสามารถนำมาใช้ในขั้นที่ 6 พฤติกรรมให้อภัย โดยใช้เทคนิคการค้นหาศักยภาพภายใน จุดแข็งในตนเอง เพื่อให้เกิดการเชื่อมั่นในตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น (Lopez et al., 2015) สอดคล้องกับโปรแกรมการให้อภัยของ Hong and Jacinto (2011) ในกิจกรรมที่ “การปล่อยและก้าวไปข้างหน้า” (Letting go and moving forward) โดยให้ผู้รับบริการได้สำรวจความคิด ความรู้สึก เมื่อผู้รับบริการมีความรู้สึกทางบวกมากขึ้น ชี้ชวนให้ผู้รับบริการมองเห็นศักยภาพภายในที่สามารถข้ามผ่านเรื่องที่เกิดขึ้นได้

จะเห็นได้ว่าแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่างๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการให้อภัยได้อย่างทั้ง 6 ขั้นตอน โดยเป็นผลจากการประยุกต์เอาเทคนิคของแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มาบูรณาการในการให้คำปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษาที่ช่วยให้เกิดการอภัยของ Hong and Jacinto (2011) ว่าการผสมผสานทฤษฎีให้คำปรึกษามีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือผู้รับบริการได้มากกว่าการใช้ทฤษฎีเดียว เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ขวัญธิดา พิมพการ (2561) ที่อธิบายว่า การนำเทคนิคที่หลากหลายในแต่ละทฤษฎีมาช่วยในการให้คำปรึกษาจะทำให้การปรึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาของโมเดลการพัฒนาการให้อภัย (REACH to Forgiveness Model) ของ Worthington (2006b) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 R: Recall the hurt คือ การระลึกถึงความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น ขั้นที่ 2 E: Empathy คือ การเข้าใจถึงจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์

ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ขั้นที่ 3 A: Give an Altruistic Gift of Forgiveness คือ การให้ผู้รับการอบรมมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการให้อภัย ขั้นที่ 4 C: Commit to Forgiveness คือการให้ผู้เข้าอบรมได้สร้างความกล้าที่จะให้อภัย ขั้นที่ 5 H: Hold Onto the Forgiveness คือ การฝึกให้ผู้รับการอบรมยังคงอารมณ์ทางบวกไว้ เช่น การฝึกความคิดเชิงบวก ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอนของโมเดลนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับกระบวนการให้อภัยที่ค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยได้ โดยในขั้นที่ 1 การรับรู้ความรู้สึกทางลบ สอดคล้องกับขั้นตอนการระลึกถึงความรู้สึก (Recall the hurt) ซึ่งเป็นการระลึกถึงความเจ็บปวด ความรู้สึกทางลบ โดยให้ผู้รับบริการระบายความรู้สึกอย่างอิสระ เพื่อระลึกถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยใช้การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ในขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ สอดคล้องกับในขั้นตอนการเข้าใจเข้าใจ (Empathize with the person who harmed you) เป็นการทำความเข้าใจถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้เทคนิค empty chair ซึ่งเป็นเทคนิคให้การให้คำปรึกษาตามแนวเกสตัลท์ เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ในอารมณ์ที่เกิดขึ้น ได้เข้าไปสำรวจอารมณ์และทำความเข้าใจในอารมณ์ที่เกิดขึ้น ในขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์: การแก้แค้นไม่ทำให้จบ สอดคล้องกับขั้นตอนการค้นหาประโยชน์ (Give an altruistic gift of forgiveness) เป็นการฝึกประเมินสถานการณ์ตามความเป็นจริง มองผลกระทบที่จะเกิดขึ้น พิจารณาข้อดีข้อเสีย โดยใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรม เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้มองเห็นความเชื่อมโยงของความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม ในขั้นที่ 4 การจัดการความคิดและความรู้สึก พบว่าโมเดล REACH ไม่ได้เน้นเกี่ยวกับวิธีการจัดการกับอารมณ์และความรู้สึก ทำให้ในขั้นที่ 4 ใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรมในการค้นหาวิธีการจัดการกับความคิดและความรู้สึกที่เหมาะสมของผู้รับบริการ ในขั้นที่ 5 การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ สอดคล้องกับขั้นตอนที่ 4 การยอมรับจะให้อภัย (Commit to Forgiveness) เป็นการฝึกให้ผู้รับการอบรมปรับเปลี่ยนความคิดไปในทางบวกที่เป็นประโยชน์และฝึกความเชื่อมั่นในการอภัย โดยใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรมและการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ และขั้นที่ 6 พฤติกรรมให้อภัย สอดคล้องกับขั้นตอนที่ 5 การยังคงให้อภัย (Hold Onto the Forgiveness) คือ การฝึกให้ผู้รับการอบรมยังคงอารมณ์ทางบวกไว้ เพื่อที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมทางบวกมากขึ้น โดยใช้แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรมและการให้คำปรึกษาตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก

ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติในการนำไปใช้ว่าจะเลือกใช้เทคนิคแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบใด เพื่อส่งเสริมให้เกิดการให้อภัย ซึ่งการให้อภัยที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแค่การลืมเหตุการณ์ความเจ็บปวด ความโกรธ ความเคียดแค้นที่ผ่านมา แต่เป็นการปลดปล่อยจากความเจ็บปวด ความโกรธไม่ให้กลับมาทำร้ายใจของเราได้อีกต่อไป (Evensen, 2013)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป และข้อจำกัด ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในเชิงด้านการปฏิบัติ

1.1 สำหรับนักจิตวิทยาในศาลเยาวชนและครอบครัว จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายของเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส ประกอบด้วยแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) การให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) การให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) การให้คำปรึกษาตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) และการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational Interviewing) ซึ่งแต่ละแนวคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นต่างๆ ของกระบวนการให้อภัย ดังนั้นนักจิตวิทยาศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำผู้เสียหายและครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถนำเอาเทคนิควิธีจากแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาดังกล่าวมาผสมผสานหรือบูรณาการ เพื่อใช้ในการให้คำปรึกษาหรือออกแบบโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยแก่ผู้เสียหาย เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายก้าวข้ามผ่านประสบการณ์ทางลบที่เกิดขึ้นและมีความรู้สึกทางบวกต่อตนเองมากขึ้น

1.2 สำหรับครอบครัวของผู้เสียหาย จากผลการวิจัย กระบวนการให้อภัยในชั้นที่ 5 การตัดสินใจให้อภัย: เลือกที่จะจบ พบว่าครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจให้อภัยของผู้เสียหาย โดยการอบรมสั่งสอน การดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัว ทำให้ผู้เสียหายเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง ดังนั้นบุคคลในครอบครัวควรใส่ใจ ดูแล เป็นแบบอย่างที่ดี สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้เสียหายในการตัดสินใจให้อภัยและก้าวข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปได้

2. ในเชิงด้านนโยบาย

2.1 ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวจัดทำเป็นคู่มือสำหรับการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหายที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาให้ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศ เพื่อเป็นแบบอย่างในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหาย ตลอดจนการประชุมวิชาการ อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเฉพาะทางแก่นักจิตวิทยาในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญในการให้คำปรึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการให้อภัยในผู้เสียหาย

2.2 ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการ กระทรวงยุติธรรม เป็นต้น ควรมีนโยบายการทำงานร่วมกันในการส่งต่อข้อมูลของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด โดยส่งต่อข้อมูลตั้งแต่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายในโอกาสแรกที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาทางด้านจิตใจตั้งแต่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด รวมถึงได้รับการคุ้มครองสิทธิทางกฎหมายตามสิทธิที่พึงจะได้รับตั้งแต่โอกาสแรก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำเอาแนวทางการให้คำปรึกษาที่ค้นพบไปศึกษาวิจัยเชิงทดลอง โดยพัฒนาเป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยกับกลุ่มเยาวชนที่มีความเสี่ยงในบริบทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา เยาวชนในศูนย์ฝึกฯ เยาวชนในสถานพินิจ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการให้อภัยในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้เสียหายที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว ผู้เสียหายที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ผู้เสียหายที่บุคคลในครอบครัวเสียชีวิต เป็นต้น เพื่อศึกษากระบวนการให้อภัยในผู้เสียหายกลุ่มอื่นๆ และนำไปสู่การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาเฉพาะกลุ่มบริบทนั้น
3. สามารถนำเอาข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการให้อภัยเพื่อนำไปพัฒนาเป็นแบบวัดการให้อภัยในกลุ่มผู้เสียหายหรือเยาวชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เช่น เยาวชนที่กระทำผิดในสถาบันการศึกษา เยาวชนในสถานพินิจ เพื่อศึกษาระดับ/แนวโน้ม/หรือปัจจัยที่จะมีผลต่อการให้อภัยของเยาวชนที่กระทำผิด นอกจากนี้ อาจจะมีการศึกษามิติการให้อภัยที่ครอบคลุมทั้งการให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. เนื่องจากในช่วงการเก็บข้อมูล เป็นช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้ต้องเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์และโทรศัพท์ จึงทำให้ไม่สามารถที่จะบันทึกการแสดงออกทางอารมณ์ผ่านทางใบหน้า ท่าทางของผู้เสียหาย มาใช้ขยายข้อความในการสัมภาษณ์ได้

2. ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลจากผู้เสียหายได้ผ่านระยะเวลาการเกิดเหตุการณ์ การเข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญามาแล้ว ทำให้ประสบการณ์บางอย่างไม่ได้ถ่ายทอดออกมาได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้ถ้อยคำที่ปรากฏในการสัมภาษณ์มีลักษณะการตอบแบบเป็นการบรรยายความคิดมากกว่าการบรรยายความรู้สึก รูปแบบการตอบของผู้เสียหายจะเป็นประโยคสั้นๆ ไม่ค่อยมีรายละเอียดชัดเจน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค. (2560). แผนภูมิแสดงจำนวนการเสียชีวิตจากการถูกทำร้าย รหัส ICD 10 (X85 - Y09) จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2557 – 2559.
- กระทรวงอิสลาม ศาสนสมบัติ. (2558). พระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน. นครมาดีนะห์ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย: ศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- กษิรา เทียนส่องใจ. (2550). การศึกษาวิเคราะห์ห่อภัยทานเพื่อจัดการความขัดแย้งในสังคมไทย ปัจจุบัน. (วิทยานิพนธ์ พ.ม. พุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา. (บัณฑิตวิทยาลัย).
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2550). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญธิดา พิมพ์การ. (2561). การพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจของสตรีที่มีการสูญเสียสามีในสถานการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (บัณฑิตวิทยาลัย).
- คณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม. (2560). รายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่องการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดทางอาญา (เหยื่อหรือผู้เสียหาย). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คมกฤษ นันทะโรจพงศ์, ภูธิป มีถาวรกุล, & ธีระวัฒน์ จันทิก. (2561). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง. *Journal of Social Science and Humanities Research in Asia*, 24(1).
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2549). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2551). สังคมวิทยา อาชญากรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจนจิรา เพื่อนฝูง. (2556). การศึกษาการให้ภัยของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดของเอทไวท์. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร. (บัณฑิตวิทยาลัย).
- ฉวีวรรณ สัตยธรรม, แผล จันทรสุข, & ศุภรีใจ เจริญสุข. (2557). การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต

(ฉบับปรับปรุง) เล่มที่ 7 (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.

เฉลย คงปรีพันธ์. (2544). ปัญหาและมาตรการป้องกัน แก้ไข การทะเลาะวิวาทของนักศึกษา กลุ่มช่างอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. การบริหารอาชีวศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร. (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม).

ชรินทร์ โกพัฒน์ตา. (2557). คู่มือการบริหาร การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอาคารร้านค้า. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการตำรวจ กองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

ชาญ รัตนะพิสิฐ. (2559). อิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและโดยนัย ต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งแล้วโดนัยโดยมีอคติโดยชัดแจ้งและโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่าน : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ เปรียบเทียบระหว่างการคุกคามจากภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. จิตวิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. (คณะจิตวิทยา).

ชีษณุชา นวลปาน. (2562). ปัญหาความรุนแรง: กระบวนการครอบงำความคิดของนักศึกษาอาชีวะในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.

ชีวีวัฒน์ หวานอารมย์. (2550). ปัญหาทางกฎหมายในการแก้ไขพื้นที่ในฟูเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน. (วิทยานิพนธ์ น.ม.). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

ฐาศุภร์ จันประเสริฐ. (2553). โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง. (ปริญญาานิพนธ์ วท.ด. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (บัณฑิตวิทยาลัย).

ฐิติพร ศักดิ์ถิ่นรงค์. (2554). การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้แก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณภัทรรัตน์ ไชยอัศวกรศิลป์. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา. (ปริญญาานิพนธ์ วท.ด. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ,

- กรุงเทพมหานคร. (สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์).
- ณรงค์ สุธรรมโกศล. (2550). ทักษะของผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการประชุม ต่อการนำการประชุมกลุ่มเยาวชนเชิงสมานฉันท์มาทดลองใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นิชธร ปุระปัญญา. (2558). สาเหตุที่นำไปสู่การล่องละเมิดทางเพศของนักศึกษาหญิงที่เกิดจากการเที่ยวกลางคืนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (รายงานการศึกษาอิสระ รม. อาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี. (สถาบันอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยรัฐกิจ บัณฑิตวิทยาลัย).
- ดวงมณี จงรักษ์. (2549). ทฤษฎีการให้คำปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- เดชา สังขวรรณ. (2549). รูปแบบงานยุติธรรมสมคูลและสมานฉันท์ในระบบงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน วารสารประชาคมวิจัย, 12(70), 13-17.
- ทิพย์สุดา สำเนียงเสนาะ. (2556). การเผชิญกับภาวะสูญเสียและเศร้าโศก. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 21(7), 658-667.
- นวรรตน์ ทองเกียรติกุล. (2560). มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 19(2), 63-81.
- นวลจันทร์ ทักษะชัยกุล. (2548). อาชญากรรม: การป้องกัน: การควบคุม. นนทบุรี: พรทิพย์การพิมพ์.
- นิตากร อุบลสุวรรณ. (2557). การกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติดของผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลาง นครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ ศป.ม. พัฒนามนุษย์และสังคม). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา. (บัณฑิตวิทยาลัย).
- ปทิตตา รัตนจิระพงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกระทำรุนแรงของนักเรียนชายอาชีวศึกษาในจังหวัดนครปฐม. . (วิทยานิพนธ์ ศป.ม.). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร. (จิตวิทยาชุมชน).
- ประเทือง ธนียผล. (2561). กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญยวัจน์ ไตรจุฑากาญจน์. (2561). แนวทางการพัฒนากระบวนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน. วารสารธรรมศาสตร์, 37(2), 66-96.
- บุญยวัจน์ ไตรจุฑากาญจน์. (2562). มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับการแก้ไขบำบัด

- พินฟู เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม. สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 45(2), 52-79.
- เปรมยุดา ตันตินิกนพร. (2560). การควบคุมภายในที่ดีกับวิถีของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. วารสารยุติธรรม, 17(2).
- พจน์ วัฒนมงคล. (2553). อิทธิพลของความเป็นไปได้ในการกระทำผิดต่อการให้อภัยระหว่างกลุ่ม โดยมีการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นและการรับรู้ความรุนแรงของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เป็นตัวแปรส่งผ่าน. (วิทยานิพนธ์ ศป.ม. จิตวิทยาสังคม). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. (คณะจิตวิทยา).
- พระคริสตธรรมคัมภีร์ Thai Holy Bible. (2553). สมาคมพระคริสตธรรมไทย(พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพมหานคร: สมาคมพระคริสตธรรมไทย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2555). อภัยทานกับความจริง การอภัยโทษ และการนิรโทษกรรม. . มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มุฮัมหมัดรอฟีอี มุซอ. (2558). ภาพลักษณ์เหยื่ออาชญากรรมในโลกทัศน์ของหนังสือพิมพ์ไทย. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 49-82.
- รวिता ระย้านิล. (2553). อิทธิพลของรูปแบบความผูกพันต่อลักษณะนิสัยการให้อภัย: ทวิโมเดล แข่งขันโดยมีตัวแปรการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นและการหมกมุ่นครุ่นคิดเป็นตัวแปรส่งผ่าน. (วิทยานิพนธ์ ศป.ม. จิตวิทยาสังคม). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. (คณะจิตวิทยา).
- รัก ชุณหกาญจน์. (2556a). การศึกษาการให้อภัยในวัยรุ่น: กรณีศึกษาการให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นและวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม. . (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร. (บัณฑิตวิทยาลัย).
- รัก ชุณหกาญจน์. (2556b). ลักษณะการให้อภัยของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสาร สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 39(1), 71-83.
- รักชนาวรรณ เสาทอง. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดเขตพื้นที่การประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ วท.ม. จิตวิทยาชุมชน). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

(บัณฑิตวิทยาลัย).

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.

๒๕๔๔, เล่ม 118 C.F.R. (2544).

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553,

เล่ม 127 C.F.R. (2553).

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: นาน
มีบุ๊คพับลิเคชัน.

วีระพล ตั้งสุวรรณ. (2539). การคุ้มครองผู้เสียหายโดยกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการ
ยุติธรรม.

ศรัญญา อธิตะ. (2553). การศึกษาพฤติกรรมการรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
จิตวิทยาการแนะแนว). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร. (บัณฑิต
วิทยาลัย).

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย : วัยรุ่น-วัยสูงอายุ (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2563). คู่มือมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามมาตรา
๙๐. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.

สถาบันลือธรรม. (ม.ป.ป.). ภัยทันท: การให้ที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร:
ธรรมสภาศูนย์หนังสือพระพุทธศาสนา.

สถาบันสถิติแห่งชาติ. (2563). จำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน จำแนกตามฐานความผิด พ.ศ. 2553 – 2562.

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์. (2563). ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
พิมพ์วรมธ ธาราภากรรัตนกุล.

สรยุทธ จิโรภาส. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ.
(วิทยานิพนธ์ สค.ม. สังคมวิทยา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. (คณะ
รัฐศาสตร์).

สรวงธร นาวาผล, & พรพนี บัวเล็ก. (2561). มุมมองต่อชีวิตและสังคมของเยาวชนที่กระทำผิดกรณี
ยกพวกตีกัน. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต.

สรารุช เบญจกุล. (17 มี.ค. 2551). บทบาทศาลในการคุ้มครอง “เหยื่ออาชญากรรม”.
<https://mgronline.com/daily/detail/9510000032257>

- สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2559). องค์ความรู้การดำเนินงานดูแลสุขภาพวัยรุ่นแบบบูรณาการสำหรับทีมผู้จัดการสุขภาพวัยรุ่น (Teen Manager). นนทบุรี: บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด.
- สุภธิดา สุกใส. (2555). มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 : ศึกษาเงื่อนไขและการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา 86 และ 90. (วิทยานิพนธ์ น.ม.). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. (คณะนิติศาสตร์).
- หทัยชนก โคตรพันธ์. (2556). ปัญหาการดำเนินกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวในคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. (วิทยานิพนธ์ น.ม.). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. (คณะนิติศาสตร์).
- ใหม่ไทย ไชยพันธ์. (2556). ความรู้สึกสอดคล้องกลมกลืนในชีวิต และกลวิธีการเผชิญปัญหาแนวทางในการจัดการกับความเครียดในการปฏิบัติงาน. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(3).
- อรอุมา วชิรประดิษฐ์พร. (2555). สาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนกับมาตรการแก้ไขในเชิงรุก. กรุงเทพมหานคร:
- อะเคื่อ กุลประสูติติก. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับการให้อภัยของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคกลาง. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี). วิทยาลัยพัฒนศาสตร์. (คณะศึกษาศาสตร์).
- อังคินันท์ อินทรกำแหง. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเครียดและการเผชิญความเครียดของคนไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
- อัจฉริยา ชุตินันท์. (2551). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยวิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนเพื่อหันเหคดีเด็ก และเยาวชน โดยไม่ต้องขึ้นสู่ศาลเยาวชนและครอบครัว. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2549). ความรุนแรงในวัยรุ่นไทย : รายงานการทบทวนองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- Aitken, A., & Crawford, L. H. (2007). Coping with stress: Dispositional coping strategies of project managers. *International Journal of Project Management*, 25(7), 666-673.
- American Psychological Association. (2000). Clinical Practice Guideline for the Treatment of Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in Adults., from American Psychological Association,
- American Psychological Association. (2006). APA Dictionary of Psychology. <https://dictionary.apa.org/forgiveness>
- Amstadter, A. B., McCart, M. R., & Ruggiero, K. J. (2007). Psychosocial interventions for adults with crime-related PTSD. *Professional Psychology: Research and Practice*, 38(6), 640.
- Armour, M. P., & Umbreit, M. S. (2004). The Paradox of Forgiveness in Restorative Justice. E.L.Worthington *Handbook of Forgiveness*: University of Minnesota.
- Armstrong, J. (2010). Restorative Justice as a Pathway for Forgiveness;How and should forgiveness operate within the Criminal Justice System.
- Bash, A. (2007). Forgiveness and Christian ethics.
- Baskin, T. W., & Enright, R. D. (2004). Intervention Studies on Forgiveness: A Meta-Analysis. *Journal of counseling and development: JCD*, 82(1).
- Baumeister, R. F., Exline, J. J., & Sommer, K. L. (1998). The Victim Role, Grudge Theory, and two Dimension of Forgiveness. In E. L. Worthington Jr. (ed) *Dimensions of Forgiveness: Psychological Research and Theological Speculations*. Philadelphia: The Templeton Foundation Press.
- Bibas, S. (2007). Forgiveness in Criminal Procedure. *Restorative Justice on Trial*, 551-557.
- Biema, D. V. (1999). Should all be forgiven? *Time*, 51-55.
- Bies, R. J. (2001). International (in)justice: The sacred and the profane J. Greenberg & R. Cropanzano *Advances in organization justice* (pp. 89–118): Stanford University Press.
- Bies, R. J., & Tripp, T. M. (2005). The Study of Revenge in the Workplace: Conceptual, Ideological, and Empirical Issues. S. Fox & P. E. Spector *Counterproductive work behavior: Investigations of actors and targets*. (pp. 65–81): American

Psychological Association.

- Boonyarit, I., Chuawanlee, W., Macaskill, A., & Supparerkchaisakul, N. (2013). A Psychometric Analysis of the Workplace Forgiveness Scale. *Europe's Journal of Psychology, 9*(2), 319-338.
- Bukstein, O., Cohen, J. A., Walter, H., Benson, S. R., Chrisman, A., Farchione, T. R., . . . Medicus, J. (2010). Practice parameter for the assessment and treatment of children and adolescents with posttraumatic stress disorder. *Journal American Academy Child Adolescent Psychiatry, 49*(4), 414-430.
- Cardi, M., Milich, R., Harris, M. J., & Kearns, E. (2007). Self-Esteem Moderates the Response to Forgiveness Instructions Among Women with a History of Victimization. *Psychology Faculty Publications, 42*.
- Cohen, Mannarino, A. P., Deblinger, E., & Berliner, L. (2009). Cognitive-behavioral therapy for children and adolescents E. B. Foa, T. M. Keane, M. J. Friedman, & J. A. Cohen *Effective treatments for PTSD: Practice guidelines from the international Society for Traumatic Stress Studies* (pp. 223-244): The Guilford Press.
- Corey, G. (2012). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*: Cengage Learning.
- Coyle, C. T., & Enright, R. D. (1998). Forgiveness intervention with postabortion men. *Journal of consulting and clinical psychology, 65*(6), 1042-1046.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2007). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Traditions*. (2 nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Davis, J. R., & Gold, G. J. (2011). An examination of emotional empathy, attributions of stability, and the link between perceived remorse and forgiveness. *Personality and Individual Differences, 50*(3), 392–397.
- Day, A., Gerace, A., Wilson, C., & Howells, K. (2008). Promoting forgiveness in violent offenders: A more positive approach to offender rehabilitation? *Aggression and Violent Behavior, 13*(3), 195-200.
- Department of Child Safety Youth and Women. (2018). *Report on Youth Justice*.: Queensland Government, Australia.

- Dorsey, S., Briggs, E. C., & Woods, B. A. (2011). Cognitive Behavioral Treatment for Posttraumatic Stress Disorder in Children and Adolescents. *Child Adolesc Psychiatr Clin N Am*, 20(2), 255–269.
- Dudley, R. G. (2020). *Childhood Trauma and Its Effects: Implications for Police*. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice.
- Duncan, B. L., Miller, S. D., Wampol, B. E., & Hubble, M. A. (2009). *The heart and soul of change: Delivering what works in therapy*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Eaton, J., Struthers, C. W., & Santelli, A. G. (2006). Dispositional and state forgiveness: The role of self-esteem, need for structure, and narcissism. *Personality and Individual Differences*, 41(2), 371-380.
- Engel, G. L. (1961). Is Grief a Disease? *Psychosomatic Medicine*, 23(1), 18-22.
- Enright, R. D. (1996). Counseling Within the Forgiveness Triad: On Forgiving, Receiving Forgiveness, and Self-Forgiveness. *Counseling and Values*, 40(2), 107-126.
- Enright, R. D. (2012). *The Forgiving Life: A Pathway to Overcoming Resentment and Creating a Legacy of Love*: American Psychological Association (APA).
- Enright, R. D., & Fitzgibbons, R. P. (2000). Helping clients forgive: An empirical guide for resolving anger and restoring hope. *American Psychological Association*.
- Enright, R. D., & Fitzgibbons, R. P. (2015). Forgiveness therapy: An empirical guide for resolving anger and restoring hope. *American Psychological Association*.
- Enright, R. D., Gassin, E. A., & Wu, C.-R. (1992). Forgiveness: A developmental view. *Journal of Moral Education*, 21(2), 99-114.
- Enright, R. D., & Rique, J. (2004). *The enright forgiveness inventory sampler set manual, instrument, and scoring guide*. Menlo Park, CA: Mind Garden.
- Enright, R. D., & the Human Development Study Group. (1992). The moral development of forgiveness. In W. Kurtines & J. G. (eds) *Handbook of moral behavior and development* (Vol. 1, pp. 123–152). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Evensen, I. (2013). *The Art of Forgiveness*. Norwegian University of Science and Technology.

- Everding, T. R. (2010). "Helping adolescents forgive: the use of forgiveness education at an inpatient mental health facility". *Dissertations and Theses @ UNI*.387.
- Exline, Worthington, Hill, & McCullough. (2003). Forgiveness and Justice: A Research Agenda for Social and Personality Psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 7(4).
- Ezeihuoma, O. P. (2018). The Therapeutic Role of Forgiveness in Restorative Justice. *Journal of Law and Criminal Justice*, 6(1), 47-54.
- Falshaw, L., Browne, K., & Hollin, C. R. (1996). Victim to Offender: A Review. *Aggression and Violent Behavior*, 1(4), 389-404.
- Fehr, R., Gelfand, M. J., & Nag, M. (2010). The road to forgiveness: a meta-analytic synthesis of its situational and dispositional correlates. *Psychological Bulletin*, 136(5), 894-914.
- Finch, J., Farrell, L. J., & Waters, A. M. (2020). Searching for the HERO in Youth: Does Psychological Capital (PsyCap) Predict Mental Health Symptoms and Subjective Wellbeing in Australian School-Aged Children and Adolescents? *Child Psychiatry Hum Dev*, 14, 1-12.
- Fox, S., Spector, P. E., & Miles, D. (2001). Counterproductive Work Behavior (CWB) in Response to Job Stressors and Organizational Justice: Some Mediator and Moderator Tests for Autonomy and Emotions. *Journal of Vocational Behavior*, 59, 291-309.
- Freedman, S. R. (2008). Forgiveness education with at-risk adolescents: A case-study analysis. *Women's Reflections on the Complexities of Forgiveness* (6): Rutledge: Taylor and Francis Group.
- Freedman, S. R., & Enright, R. D. (1996). Forgiveness as an intervention goal with incest survivors. *Journal of consulting and clinical psychology*, 64(5), 983-992.
- Friedberg, R. D., & Brelsford, G. M. (2013). Training Methods in Cognitive Behavioral Therapy: Tradition and Invention. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 27(1).
- Friese, M., Messner, C., & Schaffner, Y. (2012). Mindfulness meditation counteracts self-

- control depletion. *Consciousness and Cognition*, 21, 1016-1022.
- Fuhrmann, B. S. (1990). *Adolescence, adolescent*. London: Foresman and Company.
- Gabbard, G. O. (2009). *Textbook of psychotherapeutic treatments*. Arlington,VA: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Gambaro, M. E., Enright, R. D., Baskin, T. W., & Klatt, J. S. (2008). School-based forgiveness education for the management of trait anger in early adolescence. *Journal of Research in Education*, 18, 16-27.
- Gehm, J. R. (1992). The Function of Forgiveness in the Criminal Justice System. *Behavioural and Social Sciences*, 64, 541-550.
- Gerson, R., & Rappaport, N. (2013). Traumatic Stress and Posttraumatic Stress Disorder in Youth: Recent Research Findings on Clinical Impact, Assessment, and Treatment. *Journal of Adolescent Health*, 52, 137-143.
- Greenberg, L., Warwar, S., & Malcolm, W. (2010). Emotion-focused couples therapy and the facilitation of forgiveness. *Journal of Marital and Family Therapy*, 36(1), 28-42.
- Griffin, B. J., Worthington, E. L., Lavelock, C. R., Greer, C. L., Lin, Y., Davis, D. E., & Hook, J. N. (2015). Efficacy of a self-forgiveness workbook: A randomized controlled trial with interpersonal offenders. *Journal of Counseling Psychology*, 62(2), 124-136.
- Hanurawan, F., Prastuti, E., & Soetjipto, B. E. (2013). Students' Attitude On Students' Group Fighting. *Journal Of Contemporary Research In Business*, 5(7), 202-209.
- Harper, Q., Worthington, E. L., Griffin, B. J., Lavelock, C. R., Hook, J., Vrana, S. R., & Greer, C. L. (2014). Efficacy of a Workbook to Promote Forgiveness: A Randomized Controlled Trial With University Students. *Journal of Clinical Psychology*, 70(12).
- Hodgins, H. S., Liebeskind, E., & Schwartz, W. (1996). Getting out of hot water: Facework in social predicaments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 300-314.
- Hong, Y. J., & Jacinto, G. (2011). Six Step Therapeutic Process to Facilitate Forgiveness of Self and Others. *Clinical Social Work Journal*, 40(3).
- Hook, J., Worthington, E. L., Utsey, S. O., Davis, D., & Burnette, J. L. (2012). Collectivistic

- Self-Construal and Forgiveness. *Counseling and Values*, 57(109-124), 109.
- Kalmthout, M. V. (2007). The process of person-centered therapy. In M. Cooper, M. O'Hara, P. F. Schmid, & G. Wyatt (Eds.) *The handbook of person-centered psychotherapy and counseling* (221-231). New York: Palgrave Macmillan.
- Kanyajit, S., & Payakkakom, A. (2015). Guidelines to End Student Brawling in the Bangkok Metropolitan Region. *Social Science Asia*, 1(2), 29-46.
- Kübler-Ross, E. (1969). *On death and dying*. New York: The Macmillan Company.
- Lazarus, R., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. New York: Springer.
- Lee, A. H., & DiGiuseppe, R. (2018). Anger and aggression treatments: a review of meta-analyses. *Curr Opin Psychol*, 19, 65-74.
- Lichtenfeld, S., Maier, M. A., Buechner, V. L., & Capó, M. F. (2019). The Influence of Decisional and Emotional Forgiveness on Attributions. *Frontiers in Psychology*, 10(1425).
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Lopez, S. J., Pedrotti, J. T., & Snyder, C. R. (2015). *Positive psychology: The scientific and practical explorations of human strengths*. (3): Sage Publications, Inc.
- Lundahl, B. W., Taylor, M. J., Stevenson, R., & Roberts, K. D. (2008). Process-Based Forgiveness Interventions: A Meta-Analytic Review. *Research on Social Work Practice*, 18(5), 465-478.
- Luskin, F. (2003). *Forgive for Good*. New York, The United States of America: HarperCollins Publishers.
- Luskin, F. (2009). *Forgive for Love: The Missing Ingredient for a Healthy and Lasting Relationship*.: Harper Collins.
- Luskin, F., Ginzburg, K., & Thoresen, C. E. (2005). The efficacy of forgiveness intervention in college age adults: Randomized controlled study. *Humboldt Journal of Social Relations*, 29(2), 163-184.
- Luskin, F., Toussaint, L. L., Aberman, R., & DeLorenzo, A. (2019). Is Forgiveness One of the Secrets to Success? Considering the Costs of Workplace Disharmony and the Benefits of Teaching Employees to Forgive. *American journal of health promotion*,

33(7), 1090-1093.

- Malcolm, W. M., & Greenberg, L. S. (2000). Forgiveness as a Process of Change in Individual. *Forgiveness: Theory, research, and practice*, 179.
- Malihah, E., Maftuh, B., & Amalia, R. (2015). Tawuran Pelajar: Solidarity in the Student Group and its Influence on Brawl Behaviour. *Jurnal Komunitas Research and Learning in Sociology and Anthropology*, 6(2), 212-221.
- Malizia, N. (2017). The Psychological Trauma in Children and Adolescents: Scientific and Sociological Profiles. *Sociology Mind*, 7, 11-25.
- McCullough, M. E. (2008). *Beyond revenge: The evolution of the forgiveness instinct*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- McCullough, M. E., Fincham, F. D., & Tsang, J.-A. (2003). Forgiveness, forbearance, and time: The temporal unfolding of transgression-related interpersonal motivations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(3), 540-557.
- McCullough, M. E., Kurzban, R., & Tabak, B. A. (2013). Cognitive Systems For Revenge and Forgiveness. *Behavioral and Brain Sciences*, 36(1), 1-15.
- McCullough, M. E., Rachal, K. C., Sandage, S. J., Worthington, E. L., Brown, S. W., & Hight, T. L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships: II. Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(6), 1586-1603.
- McCullough, M. E., Root, L. M., Tabak, B. A., & Witvliet, C. v. O. (2007). Forgiveness In C.R. Snyder & e. Shane J. Lopez *The Oxford Handbook of Positive Psychology (2nd edn)*. New York: Oxford University Press, Inc.
- McCullough, M. E., Worthington, E. L., & Rachal, K. C. (1997). Interpersonal forgiving in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(2), 321-336.
- McCullough, M. E., & Worthington, E. R. (1999). Religion and the forgiving personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(6), 1141-1164.
- Mendelsohn, B. (1937). Method to be used by counsel for the defence in the researches made into the personality of the criminal. *Droit Pénal et de Criminologie* Miller, W. R., & Rollnick, S. (2013). *Motivational interviewing: Helping people change*

Guilford Press.

- Morrow, S. L. (2007). Qualitative Research in Counseling Psychology: Conceptual Foundations. *The Counseling Psychologist, 35*(2).
- Mullet, E., Barros, J., Usai, L. F. V., & Neto, F. (2003). Religious involvement and the forgiving personality. *Journal of Personality, 71*(1), 1-19.
- Murphy, J. G. (2003). *Getting even: Forgiveness and its limits*. New York: Oxford University Press.
- Nova, R. (2014). Roman religious terms.
http://www.novaroma.org/nr/Roman_religious_terms
- Nussbaum, M. C. (2016). *Anger and Forgiveness*. New York, United State of America: Oxford University Press.
- Paleari, G., Regalia, C., & Fincham, F. D. (2010). Forgiveness and Conflict Resolution in Close Relationships: Within and Cross Partner Effects. *Universitas Psychologica, 9*(1).
- Pargament, K. I., & Rye, M. S. (1998). Forgiveness as a method of religious coping. *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological perspectives, 59-78*.
- Parikh, R., Sapru, M., Krishna, M., Cuijpers, P., Patel, V., & Michelson, D. (2019). "It is like a mind attack": stress and coping among urban school-going adolescents in India. *BMC Psychol, 7*(31).
- Park, J.-H., Enright, R. D., Essex, M. J., & Zahn-Waxler, C. (2013). Forgiveness intervention for female South Korean adolescent aggressive victims. *Journal of Applied Developmental Psychology, 34*(6), 268–276.
- Parsons, J., & Bergin, T. (2010). The impact of criminal justice involvement on victims' mental health. *Journal of Traumatic Stress, 23*(2), 182-188.
- Peachey, D. E. (1992). Restitution, Reconciliation, Retribution: Identifying the Forms of Justice People Desire. *Restorative Justice on Trial: Pitfalls and Potentials of Victim-Offender Mediation: International Research Perspectives, 551-557*.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). Strengths of Character and Well-Being. *Journal*

- of *Social and Clinical Psychology*, 23(5), 603-619.
- Ramdani, Z. (2017, 9-11 October 2017). *Forgiving Is Not Only Forgetting (Phenomenological Study On Forgiveness In Individual Who Experiences A Friendship Conflict)*. Paper presented at the ADVED 2017- 3rd International Conference on Advances in Education and Social Sciences, Istanbul, Turkey.
- Riek, B. M., & Mania, E. (2012). The antecedents and consequences of interpersonal forgiveness: A meta analytic review. *Personal Relationships*, 19(2).
- Rye, M. S., Loiacono, D. M., Folck, C. D., Olszewski, B. T., Heim, T. A., & Madia, B. P. (2001a). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. *Current Psychology*, 20, 260-277.
- Rye, M. S., Loiacono, D. M., Folck, C. D., Olszewski, B. T., Heim, T. A., & Madia, B. P. (2001b). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. *Current Psychology*, 20(3), 260-277.
- Schafer, S. (1968). *The Victim and His Criminal*. New York: Random House.
- Snyder, C. R., Thompson, L. Y., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., . . . Roberts, D. E. (2005). Dispositional Forgiveness of Self, Others, and Situations. *Journal of Personality*, 73(2), 313-359.
- Stackhouse, M., Ross, R. J., & Boon, S. D. (2016). The devil in the details: Individual differences in unforgiveness and health correlates. *Personality and Individual Differences*, 94, 337-341.
- Stafford, B., Schonfeld, D., Keselman, L., Ventevogel, P., & Stewart, C. L. (2020). *The Emotional Impact of Disasters on Children and their Families.*: American Academy Of Pediatrics (AAP).
- Stevenson, A. (2010). *Oxford dictionary of English.*: Oxford University Press, USA.
- Strelan, P. (2007). Who forgives others, themselves, and situations? The roles of narcissism, guilt, self-esteem, and agreeableness. *Personality and Individual Differences*, 42(2), 259-269.
- Strelan, P., & Covic, T. (2006). A Review of Forgiveness Process Models and a Coping Framework to Guide Future Research. *Journal of Social and Clinical Psychology*,

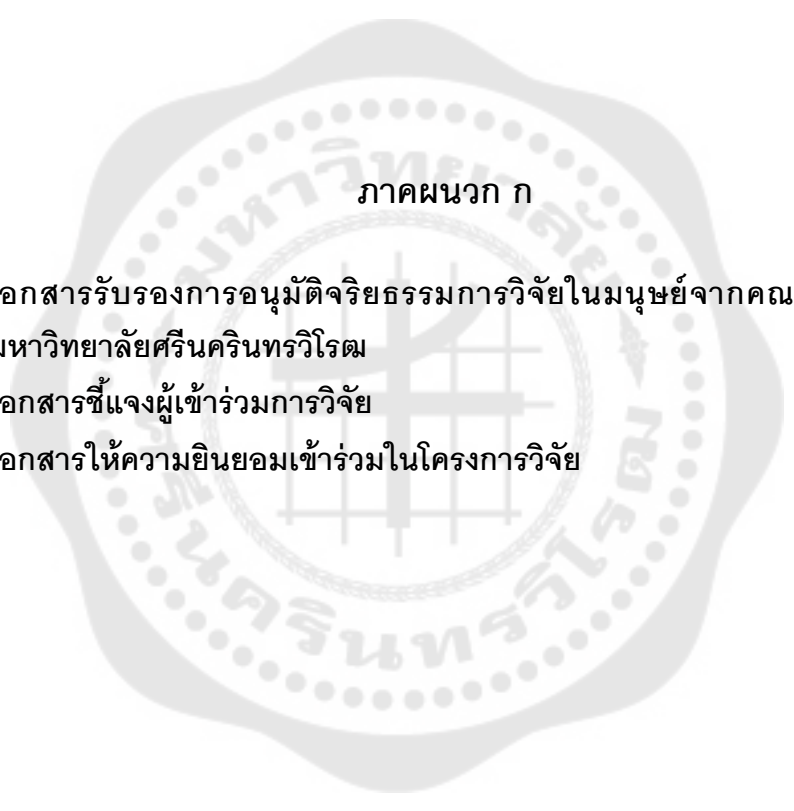
25(10), 1059-1085.

- Struthers, C. W., Eaton, J., Santelli, A. G., Uchiyama, M., & Shirvani, N. (2008). The effects of attributions of intent and apology on forgiveness: When saying sorry may not help the story. *Journal of Experimental Social Psychology, 44*(4), 983-992.
- Subkoviak, M. J., Enright, R. D., Wu, C.-R., Gassin, E. A., Freedman, S., Olson, L. M., & Sarinopoulos, I. (1995). Measuring interpersonal forgiveness in late adolescence and middle adulthood. *Journal of Adolescence, 18*(6), 641–655.
- Summers, R. F., & Barber, J. P. (2010). *Psychodynamic therapy: A guide to evidence-based practice.*: Guilford Press.
- Tangney, J. P., Fee, R., Reinsmith, C., Boone, A. L., & Lee, N. (1999). *Assessing Individual Difference in the propensity to Forgive*. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Psychological Association. Boston.
- The National Child Traumatic Stress Network. (2008). *Understanding Traumatic Stress in Adolescents: A Primer for Substance Abuse Professionals*.
- Thompson, Snyder, C. R., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., . . . Roberts, D. E. (2005). Dispositional Forgiveness of Self, Others, and Situations. *Journal of Personality, 73*(2), 313-360.
- Toussaint, Worthington, Tongeren, & Hook. (2016). Forgiveness Working: Forgiveness, Health, and Productivity in the Workplace. *American journal of health promotion: AJHP, 32*(1).
- Tripp, T. M., Bies, R. J., & Aquino, K. (2002). Poetic justice or petty jealousy? The aesthetics of revenge. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 89*(1), 966–984.
- Tsang, J.-A., McCullough, M. E., & Hoyt, W. T. (2005). Psychometric and rationalization accounts of the religion-forgiveness discrepancy. *Journal of Social Issues, 61*(4), 785–805.
- U.S. Department of Health and Human Services, & Centers for Disease Control and Prevention. (2018). High School Youth Risk Behavior Surveillance System.
- Umbreit, M. S., & Armour, M. (2011). Restorative Justice and Dialogue: Impact,

- Opportunities, and Challenges in the Global Community. *Washington University Journal of Law & Policy*, 36.
- Umbreit, M. S., Bradshaw, W., & Coates, R. (2001). Victims of Severe Violence Meet the Offender: Restorative Justice Through Dialogue. *International Journal of Victimology*, 6(4), 321.
- Videbeck, S. L. (2014). *Psychiatric-mental health nursing*. (6th edition). Philadelphia: Wolters Kluwer.
- Wade, N. G., Hoyt, W. T., Kidwell, J. E. M., & Worthington, E. L. (2013). Efficacy of Psychotherapeutic Interventions to Promote Forgiveness: A Meta-Analysis. *Journal of consulting and clinical psychology*, 82(1), 1-17.
- Wade, N. G., & Worthington, E. L. (2003). Overcoming interpersonal offenses: Is forgiveness the only way to deal with unforgiveness? *Journal of Counseling & Development*, 81(3), 343–353.
- Wallace, H. M., Exline, J. J., & Baumeister, R. (2008). Interpersonal consequences of forgiveness: Does forgiveness deter or encourage repeat offenses? *Journal of Experimental Social Psychology*, 44(2), 453-460.
- Winston, M. D., Rosenthal, R. N., & Pinsker, H. (2004). *Introduction to Supportive Psychotherapy*. Arlington, Va., US: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Witvliet, C. v., Ludwig, T. E., & Laan, K. L. V. (2001). Granting Forgiveness Or Harboring Grudges: Implications for Emotion, Physiology, and Health. *PSYCHOLOGICAL SCIENCE*, 12(2), 117-123.
- Worthington, E. L. (1998). An empathy-humility-commitment model of forgiveness applied within family dyads. *Journal of family therapy*, 20(1), 59-76.
- Worthington, E. L. (2006a). *Forgiveness and Reconciliation Theory and Application*. the United States of America: Taylor & Francis Group, LLC.
- Worthington, E. L. (2006b). *The Path to Forgiveness: Fix Practical Sessions for Becoming a More Forgiving Person, Leader's Manual and Guide*. Virginia: Commonwealth University.
- Worthington, E. L., Jennings, D. J., & Diblasio, F. A. (2010). Interventions to Promote

- Forgiveness in Couple and Family Context: Conceptualization, Review, and Analysis. *Journal of Psychology and Theology*, 38(4).
- Worthington, E. L., & Scherer, M. (2004). Forgiveness is an emotion-focused coping strategy that can reduce health risks and promote health resilience: Theory, review, and hypotheses. *Psychology & Health*, 19(3), 385-405.
- Worthington, E. L., & Toussaint, L. L. (2015). Forgiveness and Health. D. R. Williams *Science Evidence and Theories Relating Forgiveness to Better health*. Netherlands: Springer.
- Zehr, H. (1985). Retributive Justice, Restorative Justice. *New Perspectives on Crime and Justice*(4).
- Zourrig, H. (2010). *In-Group Love and Out-Group Hate? A Cross Cultural Study on Customers' Revenge, Avoidance and Forgiveness Behaviors Following Interpersonal Conflicts in Service Encounters*. Paper presented at the AMS Conference.
-

ภาคผนวก ก

- เอกสารรับรองการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
- เอกสารให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย

MF-04-version-2.0

วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย SWUEC-G- 400/2563E

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและ ข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อโครงการวิจัยเรื่อง: การให้อภัยของผู้เสียหาย:กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง

ชื่อผู้วิจัยหลัก: นางสาว พิมพ์ชนก มะโนท่า

สังกัด: บัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารที่รับรอง: 1. แบบเสนอโครงการวิจัย
2. โครงการวิจัย
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

1. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 25 มกราคม 2564
2. โครงร่างการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 25 มกราคม 2564
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 25 มกราคม 2564
4. หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วัน/เดือน/ปี 25 มกราคม 2564

(ลงชื่อ).....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจตุกุล)

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/E/G-400/2563

วันที่ให้การรับรอง : 25/01/2564

วันหมดอายุใบรับรอง : 25/01/2565

ที่ อว 8718/

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

25 มกราคม 2564

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G- 400/2563E

เรียน นางสาว พิมพ์ชนก มะโนท่า

สิ่งที่ส่งมาด้วย ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E/G-400/2563

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัยเรื่อง การให้อภัยของผู้เสียหาย:กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC-G 400/2563E เพื่อรับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้คณะกรรมการฯ ให้การรับรองโครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2564 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number SWUEC/E/G 400/2563

Date of Approval 25 มกราคม 2564(อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)

Date of Expiration 25 มกราคม 2565

Continuing Review ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 25 มกราคม 2565)

ในกรณีนี้ คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ใคร่ขอความกรุณาให้ผู้วิจัยส่งรายงานความก้าวหน้าของกรวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธิตำเนินการมาตรฐาน (SOPs version 2.0) ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารที่ให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate of Approval (Certificate Number SWUEC/E/G-400/2563) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุธีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 12430

โทรสาร 0-2259-1822

เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant Information Sheet)

ในเอกสารนี้อาจมีข้อความที่เด็กในปกครองของท่านอ่านแล้วยังไม่เข้าใจ โปรดสอบถามหัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้แทนให้ช่วยอธิบายจนกว่าจะเข้าใจดี เด็กในปกครองของท่านอาจจะขอเอกสารนี้กลับไปอ่านที่บ้านเพื่อปรึกษาหารือกับญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท แพทย์ประจำตัวของเด็กในปกครองของท่าน หรือแพทย์ท่านอื่น เพื่อช่วยในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย

ชื่อโครงการวิจัย การให้ภัยของผู้เสียหาย:กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนทำ

สถานที่วิจัย ศูนย์ให้คำปรึกษาเพื่อแนะนำและช่วยเหลือผู้เสียหายและครอบครัวในคดีอาญา ชั้น 1 โซนบี ส่วนมาตการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

สถานที่ทำงานและหมายเลขโทรศัพท์ของหัวหน้าโครงการวิจัยที่ติดต่อได้ทั้งในและนอกเวลาราชการ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ถนนกำแพงเพชร แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 หมายเลขโทรศัพท์ 02-2725248 (ในเวลาราชการ), 087-5691526 (ในและนอกเวลาราชการ)

โครงการวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อ

1. เพื่อค้นหากระบวนการให้ภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
2. เพื่อค้นหาแนวทางในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้ภัยแก่นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหายและเยาวชนผู้กระทำผิดต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะทำได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการให้ภัยอันเป็นลักษณะเฉพาะตามบริบทของเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเยาวชนในคดีอาญาในมุมมองของการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งสามารถนำเอาความรู้ดังกล่าวไปศึกษาในแง่มุมวิจัยอื่น เพื่อขยายขอบเขตความเข้าใจทั้งในแง่ของแนวคิดทฤษฎีการให้ภัยในกลุ่มตัวอย่างบริบทอื่น
2. ประโยชน์ที่จะได้รับในด้านการประยุกต์ใช้ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำมาสู่การพัฒนาแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้ภัยแก่นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหายและครอบครัวในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้

ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการการให้ข้อแนะจะทำให้ทราบถึงองค์ประกอบหรือขั้นตอนในการเกิดการให้ข้อแนะซึ่งสามารถนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะตามองค์ประกอบโดยสามารถเลือกองค์ประกอบที่สอดคล้องกับบริบทการให้ข้อแนะที่เฉพาะกับกลุ่มตัวอย่าง และเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการเลือกแนวทางในการให้คำปรึกษาที่สอดคล้องกับขั้นตอนหรือกระบวนการในการให้ข้อแนะ

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เพราะ

1. เป็นผู้เสียหายเพศชาย อายุ 15-18 ปี ที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของเยาวชน เช่น ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด เสียประสาทการรับรู้ เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะสำคัญอื่น หน้าเสียโฉมอย่างติดตัว ทูพพลภาพ ป่วยเจ็บเกินกว่า 20 วัน จนไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ หรือป่วยเรื้อรังตลอดชีวิต เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2563

2. เป็นผู้เสียหายที่มีความประสงค์ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา มาตรา 90 ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว จะมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้คือ

1. ทำประเมินด้วยแบบวัดการให้ข้อแนะสำหรับวัยรุ่นของรัก ชุนณหกาญจน์ (2556b)
2. ความสมัครใจเข้าร่วมวิจัยและยินดีให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

ความไม่สบายกาย หรือไม่สบายใจที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมการวิจัย

1. มีความเครียดจากการเล่าถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ไม่สบายใจ ความรู้สึกทางลบเกิดขึ้น

ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อเข้าร่วมการวิจัย ความเครียด ไม่สบายใจ

หากเด็กในปกครองของท่านไม่เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การปฏิบัติงานใดๆ ของเด็กในปกครองของท่านหรือส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนของเด็กในปกครองของท่าน(ในกรณีที่เด็กในปกครองของท่านกำลังศึกษาอยู่) แต่อย่างไรก็ตามหากมีข้อข้องใจที่จะสอบถามเกี่ยวข้องกับการวิจัย หรือหากเกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์จากการวิจัย

1. เด็กในปกครองของท่านสามารถติดต่อ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า หมายเลขโทรศัพท์ 087-5691526

2. เด็กในปกครองของท่านจะได้รับการช่วยเหลือหรือดูแลรักษาอันเนื่องมาจากการวิจัย ตามมาตรฐานทางการแพทย์ โดยผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษา คือ นางสาวพิมพ์ชนก มะโน ทำ หมายเลขโทรศัพท์ 087-5691526

ค่าตอบแทนหรือของที่ระลึกที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยจะได้รับ ค่าเดินทางเพื่อมาติดต่อตามนัด

ค่าใช้จ่ายที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยจะต้องรับผิดชอบเอง ไม่มี

หากมีข้อมูลเพิ่มเติมทั้งด้านประโยชน์และโทษที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

1. ผู้วิจัยจะแจ้งให้ทราบโดยรวดเร็วและไม่ปิดบัง

2. ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัย จะถูกเก็บรักษาไว้โดยไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงาน ผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวมโดยไม่สามารถระบุข้อมูลรายบุคคลได้ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นรายบุคคล อาจมีคณะบุคคลบางกลุ่มเข้ามาตรวจสอบได้ เช่น ผู้ให้ทุนวิจัย สถาบัน หรือองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ รวมถึงคณะกรรมการ จริยธรรมการวิจัยในคนมีหน้าที่ตรวจสอบได้

3. ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิถอนตัวออกจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมการวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใด

4. ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิถอนตัวออกจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมการวิจัย หรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อหน้าที่การปฏิบัติงานใดๆ ของท่าน หรือส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนของท่าน (ในกรณีที่ท่านกำลังศึกษาอยู่) ท่านมีสิทธิที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยก็ได้โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล

5. หากเด็กในปกครองของท่านได้รับการปฏิบัติที่ไม่ตรงตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงนี้ เด็กในปกครองของท่านสามารถแจ้งให้ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนทราบได้ที่ สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย อาคารศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 20 โทร (02) 649-5000 ต่อ 11019 โทรสาร: (02) 259-1822

ลงชื่อ.....

ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

วันที่.....

หนังสือให้ความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย
(Informed Consent Form)

วันที่

ข้าพเจ้า.....

อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่..... ถนน.....หมู่ที่.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ขอทำหนังสือนี้ให้ไว้ต่อหัวหน้าโครงการวิจัยเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า

ข้อ 1. ข้าพเจ้า ได้รับทราบโครงการวิจัยของนางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า เรื่อง การให้ภัยของผู้เสียหาย:กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

ข้อ 2. ข้าพเจ้า ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ โดยมีได้มีการบังคับขู่เข็ญ หลอกลวงแต่ประการใด และจะให้ความร่วมมือในการวิจัยทุกประการ

ข้อ 3. ข้าพเจ้า ได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประสิทธิภาพ ความปลอดภัย อาการหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางป้องกัน และแก้ไข หากเกิดอันตราย ค่าตอบแทนที่จะได้รับ ค่าใช้จ่ายที่ข้าพเจ้าจะต้องรับผิดชอบจ่ายเอง โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับ คำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ข้อ 4. ข้าพเจ้า ได้รับการรับรองจากผู้วิจัยว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยเฉพาะผลสรุปการวิจัยเท่านั้น

ข้อ 5. ข้าพเจ้า ได้รับทราบแล้วว่าข้าพเจ้ามีสิทธิ์จะบอกเลิกการร่วมโครงการวิจัยนี้ และการบอกเลิกการร่วมโครงการวิจัยจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานใดๆ ของข้าพเจ้า หรือส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน (ในกรณีที่ข้าพเจ้ากำลังศึกษาอยู่)

ข้อ 6. หากข้าพเจ้ามีข้อข้องใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการวิจัย หรือหากเกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์จากการวิจัย สามารถติดต่อกับ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า หมายเลขโทรศัพท์ 087-5691526

ข้อ 7. หากข้าพเจ้า ได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย ข้าพเจ้าจะสามารถติดต่อกับประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับการพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์หรือผู้แทน ได้ที่สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 11019

ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความตามหนังสือนี้โดยตลอดแล้ว เห็นว่าถูกต้องตามเจตนาของข้าพเจ้า จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญพร้อมกับหัวหน้าโครงการวิจัยและต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ ลงชื่อ
 (.....) (.....)
 ผู้ยินยอม / ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้ให้ข้อมูลและขอความยินยอม/หัวหน้าโครงการวิจัย

ลงชื่อพยาน ลงชื่อพยาน
 (.....) (.....)

ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมการวิจัย อ่านหนังสือไม่ออก ผู้ที่อ่านข้อความทั้งหมดแทนผู้เข้าร่วมการวิจัยคือ
จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นพยาน

ลงชื่อพยาน
 (.....)

หมายเหตุ

1. ในกรณีที่ผู้ให้ความยินยอมมีอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ จะต้องเป็นผู้ปกครองตามกฎหมาย เป็นผู้ให้ความยินยอมด้วย หรือ ผู้ป่วยที่ไม่สามารถแสดงความยินยอมได้ด้วยตนเอง จะต้องเป็นผู้มีอำนาจทำการแทน เป็นผู้ให้ความยินยอม

2. กรณีผู้ยินยอมตนให้ทำวิจัย ไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ให้ผู้วิจัยอ่านข้อความในหนังสือ ให้ความยินยอมนี้ให้แก่ผู้ยินยอมตนให้ทำวิจัยฟังจนเข้าใจแล้ว และให้ผู้ยินยอมตนให้ทำวิจัยลงนาม หรือพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือรับทราบ ในการให้ความยินยอมดังกล่าวด้วย

ภาคผนวก ข

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสัมภาษณ์ผู้เสียหาย
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบประเมินแนวทางการให้คำปรึกษา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสัมภาษณ์ผู้เสียหาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัก ชูณหากาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

อาจารย์ประจำ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ ดร.ครรชิต สระอุบล

อาจารย์ประจำ

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางสาวสิริยา อนุสนธิ์

นักจิตวิทยาชำนาญการ

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี

ที่ อว 8718/169

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

26 มกราคม 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ และอาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัก ชุณหากัญจน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087 569 1526

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/170

วันที่ 26 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรพร สุรการ และอาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 087 569 1526

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/169

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

26 มกราคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดกาญจนบุรี

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ และอาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวสิธยา อนุสนธิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087 569 1526

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบประเมินแนวทางการให้คำปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัก ชูณหากาญจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

อาจารย์ประจำ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย

อาจารย์ประจำ

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.สิทธิพร ความานนท์

อาจารย์ประจำ

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางประภาพรอรณ คงชนะ

นักจิตวิทยาชำนาญการ

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

นางสาวสิทธยา อนุสนธิ์

นักจิตวิทยาชำนาญการ

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี

ที่ อว 8718/1213

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ และ อาจารย์ ดร.สุพิศ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัก ชุณหากาญจน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087 569 1526

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/1214

วันที่ 9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ และ อาจารย์ ดร.สุพัทธ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ปริญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.087 569 1526

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/1370

วันที่ 25 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ และอาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.สิทธิพร ครามานนท์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 087 569 1526

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศาสตราจารย์ ดร.เอกปัญญาสกุล

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/1371

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

25 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรพร สุรการ และอาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางประภาพรพรณ คงชนะ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087 569 1526

ที่ อว 8718/1213

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์โรดม
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี

เนื่องด้วย นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์โรดม ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมราพร สุรการ และ อาจารย์ ดร.สุพัทธ์ แสนแจ่มใส อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวสิธยา อนุสนธิ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบประเมิน ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087 569 1526

ภาคผนวก ค

- แบบสัมภาษณ์ผู้เสียหายที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา
- แบบประเมินแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

การให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัส
จากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

Forgiveness of injured persons: Case study the youth was seriously
injured from criminal case of the central juvenile and family court

ผู้วิจัย: นางสาวพิมพ์ชนก มะโนท่า

วัตถุประสงค์การวิจัย:

1. เพื่อค้นหากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

2. เพื่อค้นหาแนวทางแก่นักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย เพื่อให้ นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหายและเยาวชนผู้กระทำผิดต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การให้อภัยของผู้เสียหาย โดยทำการสำรวจค้นหา ทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการในการอภัยตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้นของผู้เสียหาย เพื่อมุ่งหวังที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์การให้อภัยที่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ซึ่งการที่จะเข้าใจต่อประสบการณ์ของกระบวนการให้อภัยที่มีความลึกซึ้งและซับซ้อน จำเป็นที่ต้องอาศัยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาเพื่อศึกษาค้นหาและอธิบายกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง อันเป็นลักษณะเฉพาะตามบริบทการเข้าร่วมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการให้อภัย ผู้วิจัยจะนำมาค้นหาแนวทางให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลหลัก

- 1.1 อายุ.....
- 1.2 ระดับการศึกษา.....
- 1.3 เป็นผู้เสียหายในคดี.....
- 1.4 เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตั้งแต่ ปี พ.ศ.
- 1.5 ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ร่างกาย/จิตใจ) จากการถูกทำร้ายร่างกาย.....

ตอนที่ 2 คำถามหลักของการให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

2.1 ช่วยเล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟังหน่อยได้ไหมคะ ว่าในตอนนั้นเกิดความคิด ความรู้สึกอย่างไรบ้าง เอาที่สามารถเปิดเผย หรือสบายใจที่จะเล่าให้ฟังได้ (การรับรู้อารมณ์ด้านลบ)

2.2 แล้วอะไรที่ทำให้คุณตัดสินใจจัดการความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น (ประเมินและทำความเข้าใจ)

2.3 ช่วยอธิบายถึงแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นให้ฟังหน่อย (การจัดการกับความคิด/ความรู้สึก)

2.4 คุณมีความคิด และความรู้สึกอย่างไรกับวิธีการที่คุณเลือกใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (ตรวจสอบความเข้าใจ/ความเห็นใจ)

2.5 เมื่อคุณได้จัดการกับปัญหาหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้น คิดว่าตัวเองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างที่เป็นรูปธรรม หรือพฤติกรรมที่เด่นชัด (ตรวจสอบพฤติกรรมการให้อภัย)

2.6 คุณคิดว่าการให้อภัยคืออะไร (ตรวจสอบความคิด/ความรู้สึก/พฤติกรรมการให้อภัย)

2.7 คุณคิดว่าการที่คนเราจะให้อภัยผู้อื่นได้นั้นจะต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง (กระบวนการในการให้อภัย)

2.8 ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่าก่อนที่คุณจะให้อภัยผู้กระทำความผิด คุณมีความคิด ความรู้สึกอย่างไรก่อนหน้านี้บ้าง (กระบวนการในการให้อภัย)

2.9 ที่คุณบอกว่าสามารถให้อภัยผู้กระทำความผิดได้แล้วนั้น ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่าพฤติกรรมอะไรในตัวคุณที่บ่งบอกว่าให้อภัยผู้กระทำความผิดได้ (ตรวจสอบความคิด/ความรู้สึก/พฤติกรรมการให้อภัย) ตรงนี้ลองฟังเขาเล่าดูก่อนว่ามีประเด็นความคิด หรือ ความรู้สึกออกมาไหม ถ้าไม่มีค่อยถามเจาะครับ

2.10 คุณคิดว่าอะไรที่ทำให้คุณสามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์จากทางลบ อาจจะเป็น โกรธ โมโห แค้น ให้เป็นอารมณ์กลางๆ หรืออารมณ์ทางบวกได้อย่างไร (ประเมินอารมณ์)

2.11 คุณมีมุมมองต่อการให้อภัยของคุณอย่างไร คุณคิดว่าการให้อภัยคืออะไรตามมุมมองของคุณ (ประเมินความคิด)

2.12 คุณปรับความคิดของคุณอย่างไรต่อผู้กระทำความผิด (ประเมินความคิด)

2.13 มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้อภัยของคุณ (กระบวนการในการให้อภัย)

- 2.14 การให้อภัยมีประโยชน์ต่อคุณอย่างไร (ประเมินความคิด)
- 2.15 การให้อภัยของคุณมีผลต่อผู้กระทำผิดอย่างไร (ประเมินความคิด)
- 2.16 คุณจะทำอย่างไรให้การให้อภัยยังคงอยู่ต่อไป (ประเมินความคิด)
- 2.17 เมื่อคุณตัดสินใจให้อภัยแล้ว แต่มีบางครั้งที่เหตุการณ์นั้นผ่านเข้ามาในความคิด คุณจะเกิดความโมโห ความโกรธ ฯลฯ ขึ้นมาอีกหรือไม่ อย่างไร (ประเมินความคิด)
- 2.18 ถ้าหากเราให้อภัยแล้ว แต่เราจะยังมีความขุ่นเคือง หรือคับแค้นใจอยู่อีก คุณมีวิธีในการจัดการกับความคิด ความรู้สึกเหล่านี้ได้อย่างไร (ประเมินความคิด)
- 2.19 ความเชื่อ หรือหลักคำสอนทางศาสนามีผลต่อการให้อภัยของคุณหรือไม่ อย่างไร (ความเชื่อทางศาสนา)

หมายเหตุ: คำถามเหล่านี้เป็นคำถามหลัก ซึ่งอาจเกิดประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์สามารถตอบประเด็นได้อย่างอิสระเพิ่มเติม เพื่อที่จะนำประเด็นที่เกิดขึ้นนำไปสู่การค้นหาคะบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

แบบประเมินแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การให้อภัยของผู้เสียหาย : กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหาแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมต่อกระบวนการให้อภัยในแต่ละขั้น อันเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้โดยเป็นแนวทางแก่นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เสียหายและครอบครัวต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การให้อภัย หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น โกรธ เสียใจ กลัว เป็นต้น บุคคลจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดและอารมณ์ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การประเมินทางความคิด และความรู้สึกที่เกิดขึ้น และบุคคลเลือกตัดสินใจจัดการปัญหาหรือจัดการกับความรู้สึกอารมณ์ทางลบนั้น ทั้งนี้เมื่อจัดการกับปัญหาได้ จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะให้อภัย หรือเกิดการให้อภัยทางอารมณ์ บุคคลจะมีความรู้สึกกลางๆหรืออารมณ์ทางบวก และนำมาสู่การแสดงพฤติกรรมมารการให้อภัย
2. เยาวชนที่เป็นผู้เสียหาย หมายถึง บุคคลอายุ 15 - 18 ปีที่ได้รับความเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย โดยได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของเยาวชน เช่น ตาบอด หูหนวก ลิ้นขาด เสียประสาทการรับรู้ เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะสำคัญอื่น หน้าเสีย โคมออย่างติดตัว ทูพพลภาพ จนไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติไม่ได้ หรือป่วยเรื้อรังตลอดชีวิต เป็นต้น
3. แนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย หมายถึง แนวทางการให้คำปรึกษาที่ผู้วิจัย การบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้การให้อภัย ตามกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาแบบผสมผสาน ทฤษฎี ทั้งแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person Center Therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาตามแนวคิดเกสตัลท์ (Gestalt Theory) การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) แนวทางการให้คำปรึกษาแบบการรู้การคิดและพฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) แนวคิดการให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology Therapy) และการให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing)

กระบวนการให้อภัยที่ค้นพบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1. การรับรู้ความรู้สึกทางลบ

ภายหลังจากที่ผู้เสียหายได้เผชิญเหตุการณ์รุนแรงและถูกผู้กระทำผิดเข้ามาทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส หรือพยายามฆ่า ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกทางลบจากการถูกกระทำที่เกิดขึ้น จนเกิดเป็นความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น บางรายมีความรู้สึกกลัว รู้สึกเสียใจร่วมด้วย เนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ผู้เสียหายไม่สามารถตอบโต้อีกฝ่ายได้ ทำให้มีอารมณ์หรือความรู้สึกทางลบอย่างท่วมท้น และความรู้สึกทางลบเหล่านี้สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดทางลบได้ ทำให้ผู้เสียหายมีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะแค้นแค้นเอาคืน ผู้กระทำผิด โดยต้องการไปทำร้ายร่างกายของผู้กระทำผิดในแบบเดียวกับที่ตนได้รับ เพื่อเป็นโต้ตอบฝ่ายที่เข้ามาทำร้าย อีกทั้งเป็นการเติมเต็มความรู้สึกและความเสียหายที่เกิดขึ้นของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขั้นที่ 2. การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ

เมื่อผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสรับรู้ความรู้สึกทางลบของตน พบว่ามีการรับรู้ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลจากการที่ถูกคุกคาม ผู้เสียหายถูกผู้กระทำผิดมาคุกคามจนได้รับบาดเจ็บอย่างสาหัส ผู้เสียหายจะมีการตอบสนองต่อการถูกคุกคามในลักษณะที่ตนทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นและจะมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งที่คุกคามนั้น โดยผู้เสียหายมีการตอบสนองต่อการถูกคุกคามแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะตอบโต้ ดังพบได้จากความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น ต้องการเอาคืน จะมีปฏิกิริยาตอบโต้สิ่งคุกคามแบบความคิดต้องการแก้แค้น และ 2) ลักษณะถอยหนี ที่พบได้จากความรู้สึกเสียใจ ไม่ปลอดภัย กลัวเหตุการณ์ที่ผ่านมา และสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จะมีปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสิ่งคุกคามในลักษณะที่คิดว่าตนเป็นเหยื่อ หรือผู้ถูกกระทำ

ขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์

เมื่อผู้เสียหายได้พยายามทำความเข้าใจถึงอารมณ์ ความรู้สึกทางลบของตนเองที่เกิดขึ้น ซึ่งจะพบได้ว่า แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ คือต้องการแก้แค้นและคิดว่าตนเองตกเป็นผู้ถูกกระทำ โดยความคิดและความรู้สึกเหล่านี้ทำให้ผู้เสียหายมีการยึดติดถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความคิดและความรู้สึกทางลบ เมื่อกระบวนการคิดทำงานมากขึ้น ก็จะกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทำการประเมินต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจที่ผลักดันอยู่ในตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นรอยต่อสำคัญที่ผู้เสียหายจะก้าวข้ามผ่านไปสู่การให้อภัยหรือไม่ให้อภัย ในกรณีที่ผู้เสียหายเกิดความต้องการแก้แค้น หากตัดสินใจแก้แค้นเอาคืน โดยไม่ได้ประเมินถึงผลกระทบที่

ตามมา ก็สะท้อนให้เห็นถึงการไม่ให้อภัย แต่หากผู้เสียหายประเมินว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาก็เหมาะสมและการแก้แค้นจะส่งผลกระทบต่อตนเองตามมา ก็อาจจะทำให้มีแนวโน้มไปสู่การให้อภัยได้ ส่วนในกรณีที่ผู้เสียหายมองตนเองเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ ก็จะประเมินความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นว่ามาจากสาเหตุมาจากเหตุการณ์ที่ตนถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสมา อธิบายความรู้สึกที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4.การจัดการความคิดและความรู้สึก

เมื่อผู้เสียหายได้ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในกรณีที่ต้องการแก้แค้นเกิดความตระหนักว่าการแก้แค้นไม่ใช่การแก้ปัญหาก็ดีและจะส่งผลกระทบต่ออื่นๆ ตามมา บุคคลจึงต้องพยายามมองหาวิธีการอื่นที่จะมาช่วยเหลือหรือจัดการความคิด อารมณ์ ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้น เช่น โกรธ โมโห แค้น ในขณะเดียวกัน ผู้เสียหายที่ประเมินว่าตนเป็นเหยื่อหรือเป็นผู้ถูกกระทำ เกิดความรู้สึกเสียใจ กังวลใจ ดังนั้นผู้เสียหายจึงพยายามมองหาวิธีการที่จะเข้ามาช่วยสนับสนุนให้กำลังใจหรือจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งพบได้ว่ามีแนวทางในการช่วยจัดการความคิด ความรู้สึกทางลบ สามารถแบ่งวิธีการจัดการความคิดและความรู้สึกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การจัดการแบบเผชิญปัญหา และการจัดการทางอารมณ์

ขั้นที่ 5.การตัดสินใจให้อภัย

เมื่อผู้เสียหายมีวิธีในการจัดการกับความคิดและความรู้สึกทางลบที่เหมาะสมกับตนเองแล้ว ก็จะส่งผลทำให้ความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นในตอนแรกเริ่มเฉื่อยลงเป็นความรู้สึกเฉยๆ หรือความรู้สึกกลางๆ มากขึ้น พบว่าเมื่อมีความรู้สึกกลางๆ เกิดขึ้น ทำให้ผู้เสียหายได้มีการทบทวนตนเองและรับฟังการชี้แนะจากคนรอบข้างต่อการตัดสินใจที่จะให้อภัยผู้กระทำผิด โดยพบว่าผู้เสียหายมีการตัดสินใจให้อภัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ตัดสินใจจากตนเอง และ 2) แรงสนับสนุนจากครอบครัว

ขั้นที่ 6.พฤติกรรมให้อภัย

ภายหลังจากผู้เสียหายได้ตัดสินใจให้อภัยกับผู้กระทำผิดแล้ว ซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจของตนเองที่มองว่าการให้อภัยทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกหรือความรู้สึกกลางๆกับตนเอง หรือความเชื่อทางศาสนาที่เข้ามาช่วยให้เข้าใจในการตัดสินใจให้อภัย นอกจากนี้แรงสนับสนุนจากครอบครัวก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เสียหายคิดที่จะตัดสินใจให้อภัยผู้กระทำผิดได้ จากความคิดดังกล่าวก็นำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นสะท้อนผ่านให้เห็นในแง่คิดลักษณะของการแสดงอารมณ์และการกระทำ โดยที่พฤติกรรมให้อภัยทางอารมณ์มีลักษณะที่ผู้เสียหายไม่มีความรู้สึกโกรธ ไม่เกลียด ไม่แค้น ไม่มีเรื่องค้างคาจิตใจต่อผู้กระทำผิด ส่วนในพฤติกรรมให้อภัย

ทางการกระทำ จะพบลักษณะการไม่ไปแก้แค้นเอาคืน ไม่ยุ่งเกี่ยว ต่างคนต่างอยู่ ไม่สร้างความ
เดือดร้อนต่อกัน

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมินแนวทางการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัย

ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาระดับความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษาในแต่ละ
 ชั้นของกระบวนการให้อภัย ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย \checkmark ลงใน
 ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบมี 5 ตัวเลือก ได้แก่ ระดับมากที่สุด หมายถึง
 แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด ระดับมาก หมายถึง แนวคิดทฤษฎี
 การให้คำปรึกษานั้นมีความเหมาะสมมาก ระดับปานกลาง หมายถึง แนวคิดทฤษฎีการให้
 คำปรึกษานั้นมีความเหมาะสมปานกลาง ระดับน้อย หมายถึง แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้น
 มีความเหมาะสมน้อย ระดับน้อยที่สุด หมายถึง แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษานั้นมีความ
 เหมาะสมน้อยที่สุด

ระดับคะแนนและการแปลผล มีดังนี้

คะแนน 16 – 25 หมายถึง แนวคิดทฤษฎีนั้นมีความเหมาะสมมาก

คะแนน 11 – 15 หมายถึง แนวคิดทฤษฎีนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 1 – 10 หมายถึง แนวคิดทฤษฎีนั้นมีความเหมาะสมน้อย

กระบวนการ	แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา	ระดับความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ขั้นที่ 1 การรับรู้ความรู้สึกทางลบ	<p>1. การให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรม (Cognitive counseling) มีเป้าหมายให้ผู้รับบริการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่เป็นทุกข์กับกระบวนการคิด ที่ทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งได้มองเห็นความคิด ความรู้สึกทางลบที่ทำให้เกิดความทุกข์ เช่น โกรธ โมโห แค้น เสียใจ กลัว เป็นต้น เพื่อให้ผู้เสียหายเกิดการตระหนักรู้ในอารมณ์ทางลบที่เกิดขึ้น</p>						
	<p>2. การให้คำปรึกษาตามแนวเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ให้ผู้รับบริการเกิดการตระหนักรู้ในความรู้สึกที่เกิดขึ้น เน้นความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อให้ผู้เสียหายสำรวจความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้น</p>						
	<p>3. การให้คำปรึกษาตามแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) ให้ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางสำคัญ โดยผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพและความจริงใจให้เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษาเปิดใจยอมรับผู้รับบริการ มีความจริงใจและเห็นใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการอย่างไม่มีเงื่อนไข ทำให้ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจและได้ระบายความรู้สึกอย่างอิสระ</p>						

กระบวนการ	แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา	ระดับความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ขั้นที่ 2. การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ	1. การให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรม (Cognitive counseling) มีเป้าหมายให้ผู้รับบริการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่เป็นทุกข์กับกระบวนการคิด ที่ทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เสียหายเกิดการตรวจสอบความรู้สึกทางลบที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลมาจากชุดความคิดแบบใด มองเห็นความเชื่อมโยงของความรู้สึกและความคิดที่เกิดขึ้น นำไปสู่การจัดการความคิด ความรู้สึกเหล่านั้น						
ขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์	1. การให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรม (Cognitive counseling) มีเป้าหมายให้ผู้รับบริการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่เป็นทุกข์กับกระบวนการคิด ที่ทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เสียหายได้ทำการประเมินและสำรวจความสัมพันธ์ของความคิดที่มีต่ออารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม หากบุคคลมีความคิดต้องการแก้แค้น จะเกิดอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร เกิดพฤติกรรมอย่างไร						
	2. การให้คำปรึกษาแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy) เป็นการประคับประคองผู้รับบริการให้อยู่ในสภาวะเดิมได้ สามารถปรับตัวและควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆได้ เพื่อประคับประคองจิตใจของผู้เสียหายที่คิดว่าตนเป็นผู้ถูกกระทำให้กลับมาอยู่ในสภาวะปกติหรือผ่านพ้นความรู้สึกทางลบไปได้						

กระบวนการ	แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา	ระดับความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ขั้นที่ 4.การจัดการความคิดและความรู้สึก	1.การให้คำปรึกษาตามแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (Person-Centered Counseling) ให้ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลางสำคัญ โดยผู้ให้คำปรึกษาสร้างสัมพันธภาพและความจริงใจให้เกิดขึ้นโดยไม่ชี้นำ แต่ช่วยสะท้อนกลับให้ผู้รับบริการเข้าใจในสิ่งที่คิด รู้สึก หรือต้องการ นำไปสู่การยอมรับตนเอง เพื่อให้ผู้ให้คำปรึกษากระตุ้นหรือชี้ชวนให้ผู้เสียหายสำรวจรูปแบบวิธีการจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น โดยที่ผู้เสียหายได้คิดอย่างอิสระ						
	2.การให้คำปรึกษาตามแนวเกสตัลท์ (Gestalt Theory) ให้ผู้รับบริการเกิดการตระหนักรู้ รับผิดชอบต่อความคิด ความรู้สึก อยู่กับปัจจุบัน เผชิญกับความจริงและเผชิญกับความรู้สึก เพื่อให้ผู้เสียหายยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น อยู่กับปัจจุบัน สามารถเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาได้ตามศักยภาพของตน รวมถึงเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจของตัวเอง						
	3. การให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและพฤติกรรม (Cognitive counseling) มีเป้าหมายให้ผู้รับบริการมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่เป็นทุกข์กับกระบวนการคิด ที่ทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เสียหายประเมินได้ว่า จะเลือกวิธีการจัดการความคิดและความรู้สึกอย่างไรที่สามารถช่วยจัดการกับปัญหาหรือคลี่คลายอารมณ์ที่เกิดขึ้น						

กระบวนการ	แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา	ระดับความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ขั้นที่ 5.การตัดสินใจให้ภัย	<p>1.การให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology Counseling)</p> <p>โดยให้ผู้รับบริการเกิดแรงจูงใจภายในทางบวก ส่งเสริมศักยภาพและทรัพยากรที่ดีภายใน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เสียหายเกิดความมั่นใจว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจ นำมาสู่ความรู้สึกทางบวก เห็นคุณค่าในตนเอง</p>						
	<p>2.การให้คำปรึกษาแบบจิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist Psychology Counseling)</p> <p>ให้ผู้รับบริการรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีสติ รู้เท่าทันความจริง สามารถแก้ไขปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ เพื่อนำหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้ผู้เสียหายเกิดการยอมรับความจริง ความทุกข์ การปล่อยวาง และการรู้จักคิดแบบกลางๆ ไม่ยึดติดกับตัวตน</p>						
	<p>3.การให้คำปรึกษาแบบวิเคราะห์การสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Transactional Analysis Theory)</p> <p>เป็นการช่วยให้ผู้รับบริการสำรวจและเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองอย่างมีเหตุผล เรียนรู้แนวทางที่จะอยู่กับปัจจุบัน สามารถผูกพันและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิด จริงใจกับบุคคลอื่น</p> <p>เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เสียหายและครอบครัวมีทักษะในการสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น</p>						

กระบวนการ	แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา	ระดับความเหมาะสมของแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษา					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ขั้นที่ 6.พฤติกรรม ให้อภัย	1.การให้คำปรึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivational interviewing) ให้ผู้รับบริการเกิดแรงจูงใจภายในและ ทำตามเป้าหมายของตนเองได้ เพื่อให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจที่จะ ทำพฤติกรรมให้อภัยต่อไป						
	2. การให้คำปรึกษาแบบการรู้คิดและ พฤติกรรม (Cognitive counseling) มีเป้าหมายให้ผู้รับบริการมองเห็น ความเชื่อมโยงระหว่างความรู้สึกที่เป็น ทุกข์กับกระบวนการคิด ที่ทำให้เกิด การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เสียหายเห็นว่าการแสดง พฤติกรรมให้อภัยส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ทางบวกอย่างไร						

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พิมพ์ชนก มะโนท่า
วัน เดือน ปี เกิด	14 กุมภาพันธ์ 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2555 วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2563 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

